BIBLIOTECA NAZ.le
110
B
34
NAPOLI

Pertinet ad Bibliothecam
S. Joh: ad Carbonariam

110
B
34.

83
M
33

Digitized by Google

Digitized by Google

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI,
ET
AVIENI
FABULÆ
CUM ADNOTATIONIBUS
DAVIDIS HOOGSTRATANI.

ACCEDUNT
FABULÆ GRÆCÆ
LATINIS reſpondentes,
ET HOMERI
BATRACHOMYOMACHIA
CUM LATINA VERSIONE
RECENS ADDITA.

BIBLIOTECA NAZIONALE NAPOLI

Expenſis Joſephi Ponzelli
PATAVII, Apud Joannem Manfrè. 1729.
Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

[illegible] Google

AD

SEMINARII PATAVINI

ADOLESCENTES

J. F.

PLATO, qui ob inſignem multarum, magnarumque rerum ſcientiam, divinus eſt appellatus, in ſecundo de Republica Dialogo matres, nutriceſque monet, ut quemadmodum corpora manibus, ita puerorum ſuorum animos fabellis informent. Quod ego tanti viri monitum non ita anguſtis regionibus circumſcribi puto, ut cum nucibus, & prima pueritia dediſci poſſit: quippe tota ferme adoleſcentia medicinæ impatiens, per blanda & jucunda duci debet ad ſanitatem. Hæc jamdiu animo imbiberam, ſed adhuc condere oportuit, quia cum acceſſi ad provinciam hanc, multa inſuper mihi præſtanda fuerunt, quæ majore feſtinatione indigebant. Nunc partem quoque iſtam ſuſcipio, fabulaſque vobis elegantiſſimas offero, quas Phædrus Latine ſcripſit, non ille quidem Romanus homo, ſed qui tamen & Romæ vixit, & Auguſti ævo, & in ipſa Auguſti domo, Muſarum ſede, ac domicilio. Quamvis autem carminis menſura liberior in Criticorum offenſionem incurrerit, attamen locutio ipſa omnium judicio recta eſt, nitida, illuſtris, ve-

ſtra.

Digitized by Google

ſtraque imitatione digniſſimâ. Ut autem illas non in ſchola ſolum, praeeunte Magiſtro, ſed etiam ipſi per vos legere poſſitis, omnibuſque horis in manibus habere, perſpicuas viri doctiſſimi adnotationes addendas curavi, quæ plane veſtris ingeniis, veſtræque ætati conveniunt. His accedit Actuarii loco Avieni liber, non eodem carminis genere, nec eadem elegantia ſcriptus, ſed ita tamen, ut Phædrum ſequi poſſit, nec longiſſimo intervallo ſequi. Vixit Avienus inclinatis jam Romanis viribus ac literis, hoc eſt, vertente ſæculo Chriſtianorum quarto, ſed in ea tamen tempora incidit, quibus bonarum artium ſtudia reſpirabant, ipſe vero ingenio ſuo tempora etiam ſuperavit. Quia porro libenter in veſtris exercitationibus Græca Latinis conjungitis, operæ pretium duxi ipſos Æſopi, & aliorum Græcorum Apologos adjicere, unde Phædrus, & Avienus ſumpſere. Agmen claudit Fabularum omnium princeps Homeri βατραχομυομαχία, de cujus pulchritudine nihil dicam, & quia vobis familiariſſima eſt, & quia nomine ipſo parentis ſupra omnem eloquentiæ conatum commendatur. Habete igitur (quod bono veſtro fiat) multiplicem hanc exercendi ſtili ſegetem: ſed in primis perpendite ſalubria vitæ regendæ conſilia, & pro ſuo quiſque inſtituto in uſum veſtrum convertite.

PHÆ-

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

ÆSopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.

Du-

NOTÆ AD PHÆDRUM.

P*Hadri*) Phædrus natione Thrax, Auguſti Libertus, floruit præſertim ſub Tiberio, eoque imperante, ſcripſit fabulas has, vel harum plures, in quibus Sejani mores carpit.

Auguſti Liberti) Liberti aliqua ſcientia clari nomen Domini ſui, a quo manumiſſi eſſent, ſemper apud antiquos operibus ſuis præfigebant, eoque ſe gratos erga Dominos reddebant. Liberti autem Cæſaris ſemper in magno erant honore.

AEſopiarum) Omnes fabulæ communiter dictæ AEſopiæ, quoniam in conventibus frequenter fabulis uti ſolebat AEſopus. Theo-Sophiſta *Αἰσωπείυς λόγυς* dixit, & Aphthonius *Αἰσώπειον μῦθον*.

AD PROLOGUM.

1. *AEſopus*) Fabulator e Phrygia, a quo aliorum fabulæ etiam nomen acceperunt. Quo ſpectant Phædri verba prol. lib. v.

Quas AEſopias, non AEſopi nomino.

Auctor) Ordo verborum: *Ego polivi materiam hanc, Aeſopus auctor reperit quam*, i. e. AEſopus, qui auctor eſt, & primus quaſi conditor materiæ fabularis.

Rep.

Duplex libelli dos eſt: quod riſum movet,
Et quod prudenti vitam conſilio monet.
Calumniari ſi quis autem voluerit,
Quòd arbores loquantur, non tantum feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

FAB.

Repperit) Excogitavit, diligenti meditatione adinvenit. Sic eſt *repertor Medicinæ* apud Virg. lib. 6. Æn. & *repertor pœnæ* apud Ovid. lib. 3. Triſt. Eleg. 11. qui & ipſe τῷ *Invenire* ſic utitur in Metam. lib. 1.

Inventum Medicina meum eſt.

Plautus Captiv. ipſo fine,

Hujuſmodi paucas poetæ reperiunt comœdias.

2. *Polivi*) Abſolvi, perfeci, & ex Græco in Latinum tranſtuli. Locutio eſt deſumta ab arte fullonica, ſeu a fullonibus, qui poliendo diligenter vetera quæque, ea mutant in novam ſpeciem, & pannis novam formam induunt. Gaſpar Barthius, Vir doctiſſimus, deducit a re ædificatoria.

Senariis) Jambicis ſenariis, ideſt, trimetris, qui ſunt ſex pedum. Eorum conſtitutio poteſt videri in Proſodia.

3. *Dos*) Metaphora. Nam *dos* proprie dicitur, quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo, quod alicui datum eſt, vel a natura, vel ab hominibus; unde dotes animi dicuntur, & librorum, aliarumque rerum, quæ utilitatem afferunt. Legunt alii vel *mos eſt*, vel *os eſt*. Sed quin *dos* quoque dicatur in ſingulari pro utilitate, fructu, ornamento, nemo dubitabit, qui apud Ovidium legerit *dotem oris* pro eloquentia.

Riſum movet) Voluptatem excitat. *Movet* . . . . *monet* figura eſt, quæ dicitur ἀντανάκλασις. Sic lib. 4. Fab. 3.

Impune potius lædi quam dedi alteri.

Et lib. 1. Fab. 4. *Et quem tenebat, nec quem petebat*. Tale quoque eſt Fab. 16. *Rem expedire, ſed videre expetit*:

4. *Vitam*) Homines vitam degentes.

Monet) Monet ut quiſque degat ex præſcripto honeſti. Hæc ſcilicet Poetarum laus eſt, quod

Et jucunda ſimul dicant, & idonea vitæ.

5. *Calumniari*) Siniſtre, malitioſe interpretari. *Calumniari* dicitur proprie de calumnioſa lite, & eſt, falſa & callida ratione, cui malevolentia eſt conjuncta, aliquem decipere.

6. *Arbores*) Pluſcula Phædri noſtri intercidiſſe jam olim recte conjecerunt Viri docti; quod deinceps probavit Vir Illuſtriſſimus Marquardus Gudius, qui in notis ſuis ad hunc auctorem non ſolum fabulam de Arboribus loquentibus profert, ſed & alias e tenebris eruit. Quas haud ita pridem in lucem editas huic quoque editioni ſubjunximus.

7. *Fictis*) Non inepte vox illa *fictis* additur. *Fabula* enim ex earum vocum numero eſt, quæ verum & falſum ſignificant, unde infra legitur, *vera fabella* lib. 2. fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro fabula falſa & vera uſurpatur, inter quos apud Homerum pro vero ſermone ſumitur.

Qua-

Quare proverbium, quod apud Terentium eſt: *Lupus in fabula*, apud Plautum ſic concipitur, *Lupus in ſermone*. Cicero Accuſ. 3. in Verrem. c. 78. *Non me fugit, Judices, vetera exempla pro fictis fabulis jam audiri atque haberi*. Sed & idem in de Officiis, & alibi, fictas & commentitias fabulas dixit.

Jocari) Sic *Phædri joci* apud Martialem. Ipſe Phædrus l. 2. prol.

Calumniamque fictis eluſit jocis.

Et lib. 4. f. 6.

Et hoc jocorum legere faſtidit genus.

FABULA I.

LUPUS & AGNUS.

Ad rivum eundem Lupus & Agnus venerant,
Siti compulſi: ſuperior ſtabat Lupus,
Longeque inferior Agnus: tunc fauce improba
Latro incitatus jurgii cauſam intulit.
Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi
Iſtam bibenti? Laniger contra timens,

AD. FAB. I.

1. *Lupus & Agnus*) Quibus ſortito obtigiſſe diſcordiam ait Horatius.

2. *Superior*) Propius fontem, unde aqua ſcaturiebat.

3. *Inferior*) Remotius a fonte.

4. *Latro*) Lupus ita dictus, quia latrociniis, & ferarum dilaniationibus gaudet. Virgil. *raptorem* nominavit. Sic noſter infra, *raptorem* milvum, *calumniatorem* canem vocat.

5. *Jurgii cauſam*) *Jurgii cauſa* eſt pro jurgio, ut *res cibi* infra pro cibo. Sic *res voluptatum* apud Plaut. pro voluptatibus. *Inferre jurgium*, dicitur, ut inferre litem apud Ciceronem. Hoc vult, lupum aliquam cauſam vel prætextum commentum eſſe, ut agno jurgium inferret.

Intulit) Movit materiam rixæ: rixam affectavit.

6. *Iſtam*) Aquam nempe, demonſtrative. Sic loquebantur veteres. Ter. Heaut. 3. 1. *Luceſcit hoc jam. Hoc* ita ſumtum cœlum ſignificat.

Bibenti) Quaſi diceret, nunc maxime, cum videres me bibere. Debuiſſes ſaltem expectare, donec bibiſſem.

Laniger) Agnus, quod lanam gerat. Ita ſolent loqui poetæ. Avienus *auritus* dixit pro lepore. Sic noſter, *auriculus* etiam pro aſino, *latrans* pro cane, *barbatus* pro hirco. Apud alios *cornuti*, vel *mugientes* eſt pro

Qui poſſum, quaſo, facere, quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes male, ait, dixiſti mihi.
Reſpondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Hæc

bobus: *volantes* pro avibus: *balantes* pro ovibus: *natantes* vel *ſquamigeri* pro piſcibus. Quæ omnia longum eſſet recenſere.

7. *Qui poſſum*) Quo pacto ego aquam tibi turbulentam reddere poſſum?

Quod quereris) Queri aliquam rem dicitur, cum aliquo, de aliquo, & apud aliquem. Vid. Schorum in voce *Queror*.

8. *Ad meos hauſtus*) Ad me haurientem.

9. *Viribus*) Vi, efficacia, robore veritatis, quæ ſe ſola ſatis abſque teſtimonio alieno tuetur.

10. *Hos*) Hos proxime præcedentes. Ad eundem modum Terent. Eun. 2. 3. 39.

Illum, liquet mihi dejerare, bis menſibus
Sex ſeptem prorſum non vidiſſe proximis.

Male, ait, dixiſti) Tmeſis elegans. Catullus Epigram. XCIII.

Lesbia mi dicit ſemper male, nec tacet unquam
De me.

Et ſic frequenter apud alios poetas. Ter. Andr. 1. 1. 36.

Cum quibus erat cumque una.

Virg. 1. AEneid.

Arida circum
Nutrimenta dedit.

Noſter lib. 1. Fab. 27. *Quem ſtans Vulturius ſuper*, pro *cui ſuperſtans*. Sic & *benedicere* modo conjunctim uſurpatur, modo diviſim. Plaut. *Bene quaſo inter eos dicite, & mi abſenti tamen*. Cæterum *maledicere* eſt conviciis injuriam facere.

11. *Natus non eram*) Ante ſex menſes nondum eram natus.

12. *Hercule*) Formula jurandi per Herculem, viris tantum, non fœminis conveniens. Ita vult Gellius: Sed eam legem tranſgreditur Apulejus, Scriptor profecto non vilis. Qui & initio Apologiæ ſuæ habet, quæ facere huc poſſunt.

13. *Atque ita correptum*) Sic & finit hanc fabulam Camerarius. Quem vide fab. 174.

14. *Injuſta nece*) Nece aliquem perire dicitur de eo, qui ſine vulnere interfectus aut fame, aut veneno perit, ut docet Feſtus in *Neci datus*. Verum Phædrus hoc loco tamen uſus eſt hac voce, ut & cædem & vulnus ſignificet.

15. *Fi-*

¶ *Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,*
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

15. *Fictis*) *Illatis*, ſupra verſ. 4. Eſt autem Ellipſis præpoſitionis *de*; pro *fictis de cauſis*. ſ. e. fictas ob cauſas, ut ſæpiſſime. *Cauſas fingere* autem eſt contra veritatem aliquid ſimulare.

Cauſis) Cauſæ hic ſunt crimina.

FAB. II.

RANÆ REGEM PETENTES.

Athenæ cum florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miſcuit,
Frenumque ſolvit priſtinum licentia.

Hinc

AD FAB. II.

1. *Athenæ*) Urbs erat Græciæ ſpectatiſſima, & magni nominis, utpote quæ erat ſedes potentiſſimæ Reip. ac præſtantiſſimarum quarumque artium parens. Hic pro Athenienſibus per Metonymiam.

Florerent) Clareſcerent. *Florere* eſt hic elegans verbum ad indicandum ſtatus publici vigorem, probitatem, pulchritudinem: quæ ſalva eſſe non poſſunt fractis legibus. Senſus itaque eſt, cum Athenarum Reſp. eſſet libera.

Æquis) A Solone ſapiente latis, quibus cives erant æquales, & æquali jure continebantur, ut in Democratia ſolet fieri.

Legibus) Hoc Reip. magis convenit, quam imperio Regio. Nam apud Reges arbitria principum pro legibus ſunt, ut eſt in Juſtino 1.2.

2. *Procax*) Petax. Talis enim libertas non contenta ſuo ac præſenti, ſemper plura expetit, & aliena, nec unquam ſatiatur.

Civitatem) Cives.

Miſcuit) *Miſcere* recte uſurpatur de mixtura partium inconvenienti per turbas & ſeditiones. Valet ergo, Remp. conturbavit. Nepos Pauſania, *Plurima miſcere cœpit*, i. e. ſeditioſe moliri. Livius l. 35 *Ætoli agitandum aliquid miſcendumque rati*.

3. *Frenumque ſolvit*) Metaphorica locutio. Contrarium eſt impediri freno, hoc eſt, coerceri.

Licentia) Intelligit immodicum libertatis uſum ad impunitatem

Hinc conſpiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.
Quum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave
Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri,
Æſopus talem tum fabellam rettulit.
¶ *Ranæ vagantes liberis paludibus,*
Clamore magno regem petiere a Jove.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, miſſum quod ſubito vadi

Motu

eorum etiam, quæ iniqua ſunt & inhoneſta.

4. *Conſpiratis*) paſſive ſumitur, & intelligitur de iis, qui in unum collecti & conflati ſunt. Vide Voſſ. de Arte Grammat. lib. 4. cap. 13. Nam *conſpirare* proprie eſt in ſpiram colligere Metaphora ducta a ſerpentibus, qui in ſpiram & circulum ſe concludunt. Atque ita & pro conſentire ſumitur.

5. *Arcem*) Non tantum ἀκρόπολιν, ſed Remp. invadebat. *Arx* igitur hoc loco ſignificat dominationem, per Metonymiam. Scilicet quod qui Remp. tyrannus invadebat, ante omnia arcem occuparet: hinc factum eſt ut arcem occupare pro remp. invadere dixerint.

Tyrannus) in bonam partem quandoque vox iſta ſumitur pro Rege, qui figit leges, & populis juſte præeſt. Plerumque vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi duro imperio ſibi ſubditos tenent; ut hoc loco Phædri.

Piſiſtratus) Hippocratis fuit filius, qui ex cive privato Athenis ſummam poteſtatem invaſerat. Vide Juſt. 2. 8. 6.

6. *Triſtem*) Gravem. Sic Fab. 3. verſ. 11.

A quo repulſa triſtem ſuſtinuit notam.

Attici) Athenienſes.

Cœpiſſent queri) Queſti eſſent. Sic infra hac fab. *Corripere cœpit ſingulas.* Et fab. 3. verſ 10.

Redire mærens cœpit ad proprium genus.

10. *Ranæ*) Refert ex AEſopo hanc fabulam Servius ad Virg. 1. Georg. verſ. 378.

Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.

Sic & poſt Servium Taubmannus Quos vide.

Liberis) In liberis. Ellipſis. Liberæ paludes appellantur hic, alluſione quapiam ad liberas civitates, eæ, in quas nemo habet imperium, & ubi quiſque pari cum cæteris jure vivit.

12. *Pater*) Quem modo *Jovem* dixit, ſummum apud eas gentes Deum.

13. *Parvum tigillum*) Ut rem minimam minorem faceret, addidit parvum. Ita Terent. in Andr. *minutos* dixit *piſciculos*, & Cæſar *parvam naviculam*. Gellius quoque *aviculam parvulam*.

Miſ-

Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo quum jaceret diutius,
Forte una tacite profert e ſtagno caput,
Et, explorato rege, cunctas evocat.
Illæ, timore poſito, certatim adnatant,
Tignumque ſupra turba petulans inſilit:
Quod quum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes regem miſere ad Jovem,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret,
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus.
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas. Fruſtra necem
Fugitant inertes; vocem præcludit metus.

Fur-

Miſſum) Subito conjectum in ſtagna ſeu aquas paludis.

Vadi) Tigilium ſubito delapſum commovit aquas, & in iis edidit ſonum, atque ita ranas terruit motu vadi.

14. *Motu ſonoque*) Motu ſonoro.

15. *Merſum*) Demerſum.

16. *Limo*) Vadi ſcil.

17. *Explorato*) Cum cura inſpecto & examinato.

Rege) Ligneo ſcil.

18. *Poſito*) Depoſito.

20. *Omni*) Omnis generis, verborum ſcil. & rerum.

Contumelia) Cum contumelioſe in id conſpuiſſent & concacaſſent.

21. *Miſere*) Ablegarunt aliquas, quæ hanc petitionem earum deferrent ad Jovem.

22. *Diſſolutos*) Laxos. Sic *mores ſoluti* ap. Juſt.3.3.10.

Vi) Pro poteſtate atque imperio. Hunc verum eſſe hujus verſus locum vidit primus Rigaltius, quem ſecutus eſt Barthius: quorum ſententiam in textu conſtituendo non veriti ſumus amplecti.

23. *Inutilis*) Invalidus, impotens, qui uſui ipſis eſſe non poſſet.

24. *Tum miſit*) Sic fere Camerarius, quem vide Fab. 201.

Aſpero) Serrato.

25. *Corripere*) Fab. 1.

Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Ibi de lupo, hic proprie de ſerpente. Propert. lib. 3.

Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas.

Singulas corripere, id eſt omnes devorare.

26. *Inertes*) Invalidæ, imbelles.

Vocem) Ter. Eun. 5. 6. 7. *Lingua hæret metu*. Noſter infra fab. 23. *linguam præcludere*. Virg. 3. AEn. verſ. 48.

Vox faucibus hæſit.

27. *Fur-*

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Adflictis ut ſuccurrat. Tunc contra Deus;
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos itaque, o cives, ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne eveniat malum.

27. *Furtim*) Occulte, ne intelligere hydrus poſſit, ac veluti rebelles ac cupidos rerum novarum ſupplicio afficere.

Mercurio) Jovis, & Majæ filio, deorum legato. Recte ergo ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

28. *Deus*) Jupiter pater deorum.

29. *Bonum*) Intelligi poteſt neutraliter, vel in maſculino; ſcil. regem.

30. *Ait*) Æſopus videlicet ad Athenienſes.

FAB. III.

GRACULUS SUPERBUS & PAVO.

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ *Tumens inani Graculus ſuperbia,*
Pennas, Pavoni quæ deciderant, ſuſtulit,
Seque exornavit: deinde contemnens ſuos,

Por-

AD FAB. III.

1. *Libeat*) Abſolute, pro ne quis ſit, cui lubitum ſit, qui velit hoc facere.

2. *Habitu*) Habitus deſignat hic ſtatum, ſeu vivendi ordinem & modum.

3. *AEſopus nobis*) Neſcio quomodo magis placet. *Nobis AEſopus* &c. Videant, qui habent aures poeticas.

4. *Tumens*) Hinc natum proverbium, *alienis plumis ſe exornare*. Horat. Epiſtol. lib. 1. Ep. 3.

Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus.

5. *Ma-*

Formoſo ſe pavonum immiſcuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris. Male mulcatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus;
A quo repulſa triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius deſpexerat:
Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat voluiſſes pati,
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

FAB.

9. *Male mulcatus*) Contumelioſe exceptus. Terent. Eun. 4. 7. 4. *Male mulcabo ipſam.*

10. *Redire*) Reverſus eſt, rediit.

Ad proprium genus) Ad ſuum ordinem, ad ſui generis aves.

11. *Repulſa*) Ita legit Jac. Tullius, cui non poſſumus non aſſentiri, præcipuo cum non refragentur ductus literarum. *Repulſa* enim facile abire potuit in *repulſus*: quod ſi retineatur, nihil opus eſt addi *triſtem notam*. Significantius multo *nota repulſa*: quod & confirmatur verſu ultimo, ubi eadem vox.

Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

Triſtem) Gravem. Sic Fab. 2.

Suſtinuit) Suſtulit, pati coactus fuit. Graculi reliqui eum variis & acerbis contumeliis proſciderunt.

Notam) Ignominiam. Locutio eſt deducta a notis cenſorum, quia cenſores olim luſtrabant omnium civium vitas. Si jam alicujus vitam parum honeſtam inveniebant, ad nomen ejus notam faciebant. Hinc quia nota hæc ſignum erat infamiæ, nota pro ipſa infamia poſita eſt. Inde eſt, notam alicui inurere, pro infamare.

14. *Pati*) Contentus eſſe eo, quod natura dederat.

16. *Calamitas*) Tu jam calamitoſus, ſeu calamitatem paſſus. Sic Fab. 5. *Improbitas* ſumitur pro improbo.

AD-

FAB. IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

AMittit merito proprium, qui alienum adpetit.
¶ Canis, per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum;
Aliamque prædam ab alio ferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et, quem tenebat ore, demiſit cibum,
Nec quem petebat adeo potuit adtingere.

FAB.

AD FAB. IV.

1. *Proprium*) Bonum, vel ſimile quid.

2. *Canis*) Tale exemplum videri poteſt in Perdicca, duas ſimul uxores quærente: unde neutram obtinuit. Adi Juſtinum l. 13 c.6. & vide quid idem referat de Demetrio Syriæ rege. Huc quoque pertinet fabula de Camelo, qui cornua affectans, etiam aures perdidit. Sed & Cures (ut ad hiſtorias revertamur) Pacinacorum princeps Moſcorum ducem Stoslaum inſidiis exceptum interfecit, & ex cranio ejus poculum fieri curavit, cui hæc verba inſcripta fuere: QUAERENDO ALIENA, PROPRIA AMISIT. Vid. & Camerar. fab.171. & Faernum Edition. Amſtel. p.105.

3. *Lympharum*) Aquarum imagines repræſentantium.

Simulacrum) Umbram, effigiem.

4. *Aliamque*) Si verſus ſic conſtituatur, *m* in *prædam* non eliditur. Nec video, cur ſit ſollicitandus, cum vetuſtiſſimi poetæ ita fecerint. Ennius x. Ann.

Inſignita fere tum millia militum octo.

Et ſic alii.

5. *Eripere*) Scilicet illi alii. Ellipſis notanda, quia caſus alius ſubaudiendus, quam qui præcedit. Ita ſupra.

Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris.

ſcil. avem, non avi, quod præceſſit.

Decepta) Canis aviditate deceptus. Metonymia.

6. *Ore demiſit*) Idem eſt, ac miſit de ore. Sivit cadere eſcam, quam portabat.

7. *Nec quem*) Multi, etiam elegantis ingenii homines, non vident dimenſionem hujus verſus. Mihi res plana videtur, ſi tertia ſede ſit

ana-

anapæſtus. Nempe in voce *adeo* Synecphoneſis eſt vel Synizeſis: qualis in Virgiliano verſu:

> *Seu lento fuerint alvearia vimine texta.*

ubi *alvearia* quatuor eſt ſyllabarum. Ita apud eundem *eodem* vox eſt diſyllaba.

> *Uno eodemque tulit partu, paribuſque revinxit*
> *Serpentum ſpiris.*

Adeout non audiamus hic Batthium putantem *potuit* eſſe diſſyllabum.

F A B. V.

VACCA & CAPELLA, OVIS & LEO.

Numquam eſt fidelis cum potente ſocietas:
Teſtatur hac fabella propoſitum meum.
¶ *Vacca, & Capella, & patiens Ovis injuria,*
Socii fuere cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo:

Secun-

Ad Fab. V.

1. *Numquam*) Vid. Faerni fab. p. 4. & quæ congeſſit Axenius. Et ſi exempla cupis, quæ ex uſu ſint, adi Mich. Piccartum Decad. 13. cap. 9.

2. *Propoſitum*) Propoſitionem: ut enunciatio & enunciatum idem valent.

3. *Patiens*) *Patiens injuria*, & *patiens injuriam* ſic diſtinguunt Grammatici, ut *patiens injuriam* ſit, qui jam patitur, *patiens injuria*, qui pati adſuevit. Vide Voſſ. de Arte Gramm. lib. 7. cap. 9.

4. *Saltibus*) Locis venationi aptis, in quibus paſcuntur feræ.

5. *Vaſti corporis*) Cervum ingentis magnitudinis.

6. *Partibus factis*) Portionibus diviſis.

7. *Nominor quia leo*) Temere producitur ultima in *quia*, quæ natura brevis eſt, quam Phædri licentiam mirari ſubit. Corripit certe mox bis,

> *Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:*

&

Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:
Tum, quia plus valeo, me ſequetur tertia:
Malo adfligetur, ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam ſola improbitas abſtulit.

FAB.

&

Tum quia plus valeo, me ſequetur tertia.

Sic & hujus libri fab. II.

Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave.

Iterum fab. XXII.

Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis.

Lib. 2. fab. VIII.

Et quia corruptos viderat nuper boves.

Lib. 3. fab. X.

Hippolytus obiit, quia noverca creditum eſt;
Caſſandra quia non creditum eſt, ruit Ilium.

Illuſtriſſimus Gudius ut verſui tam fœde contra auctoris morem luxato opem ferat, multa molitur, quæ videri merentur.

9. *Plus valeo*) Valentior ſum cæteris feris.

Me ſequetur) Mea erit. Res ſequi nos dicitur ad nos pertinens, quæ nullo labore aut moleſtia noſtra ſeſe voluntati noſtræ ſit accomodatura. Ita exponit Barthius hanc loquendi formulam, & credit translatum eſſe a materia qualibet facili tractatu, non lenta aut moroſa, quomodo Cœcilius dixerit de cera, eam *facilem ſequi digitos*, & Lucanus *ſequi ſolem*. Sed & in malam partem ſumit Seneca Hippolyto:

Caſtos ſequitur
Mala paupertas.

10. *Malo*) Damno, pœna. Male mulcabitur. Sic enim ſupra locutus eſt Fab. 3.

11. *Prædam*) Proprie de eo, quod venatione capitur.

Improbitas) Sic præcedenti fabula eſt *aviditas*. Metonymia. Improbitas porro eſt nimietas, ut ſic dicam, & inſatiabilitas cupiditatis. Confer Fab. Faerni p. 5. & Camerarii Fab. 190.

A D-

FAB. VI.

RANÆ AD SOLEM.

Vicini furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuo narrare incipit:
¶ Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Cauſam querelæ: quædam tum ſtagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

FAB.

AD FAB. VI.

1. *Vicini*) Illud *vicini* dicitur reſpectu ad Æſopum, cujus erat vicinus, & ob furta infamis.

Celebres) Ad quas multi convivæ & vocati erant & convenerant. Nam *celebres* ſignificat *celebratas*, i. e. frequentatas. Et *celebrare* eſt frequenter adire. Sic *celebris via*, quæ frequenter a multis teritur & frequentatur, & *celebris locus*, pro quo & *celebritas*.

2. *Continuo*) Statim: Simul ac vidiſſet multitudinem hominum illuc euntium.

Narrare) Apologum comminiſci. Sic *Narratio* etiam ſumitur pro Fabula. Vid. lib. hujus fab. XII. & lib. 5. fab. 2.

5. *Convicio*) Vociferatione, vel clamore, quod præceſſit. *Convicium*, quod ſecundam producit, dicitur a conjunctione vocum.

Jupiter) Pater Deorum, de quo variis locis fit mentio.

6. *Querelæ*) Ante dixit *clamorem* & *convicium*.

Stagni incola) Rana, ab incolendo ſtagno.

7. *Unus*) Solus, etſi plures non extent. Refertur ad ſolem.

Exurit) Exſiccat per calorem ſuum.

8. *Arida*) Abſumto per calorem omni humore paludis.

Sede) Sedem vocat paludem, quaſi locum commorationis, ubi degunt.

Emori) Sic ut nulla reliqua maneat. Belgice *uitſterven*.

9. *Crearit*) Procrearit. Optima locutio. Sic Ovid. de Peleo, lib. 8. Metam.

Magnique creator Achillei.

Flor. l. 1. c. 6. *Quamvis matre ſerva creatum.*

Huc mire facit quod ex Stobæo ad hanc Fab. refert Freinshemius de Lydo quodam. Sed ipſum adi. Vide & Camerarii Fabulam 161.

AD

FAB. VII.

VULPIS AD PERSONAM TRAGICAM.

Perſonam tragicam forte Vulpis viderat.
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet!
¶ *Hoc illis dictum eſt, quibus honorem & gloriam*
Fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.

AD FAB. VII.

1. *Perſonam*) Larvam, qua actores in ſcena vultum & caput obtegebant, ut ſic melius perſonam quamlibet ſuſtinerent.

2. *Forte*) Caſu quodam.

3. *Dictum eſt*) Hoc illis applicari debet.

Honorem) Dignitatem.

4. *Tribuit*) Sic & *tribuere præmium* apud Nepot. Miltiade c. 6. *Cujus victoria non alienum videtur quale præmium Miltiadi ſit tributum docere*.

Senſum) Judicium, intellectum, qualem communiter de rebus homines habere ſolent, quo qui deſtituti ſunt, ſtupidi vocantur. Confer quod habet Camerarius Fab. XI. & Faernus p. 131. Præterea legi meretur, quod Ulyſſes ait apud Homer. Odyſſ. l. VIII. verſ. 176.

Ὡς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπές, οὐδέ κεν ἄλλως
Οὐδὲ Θεὸς τεύξειε· νόον δ᾽ ἀποφώλιος ἐσσί.

Et cætera, quæ ibi præcedunt.

FAB. VIII.

LUPUS & GRUIS.

Qui pretium meriti ab improbis deſiderat,
Bis

AD FAB. VIII.

1. *Meriti*) Abſolute meritum pro bene merito, id eſt, beneficio.

2. *Pec-*

Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat:
Impune deinde abire quia jam non poteſt.
¶ *Os devoratum fauce cùm hæreret Lupi,*
Magno dolore victus, cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem perſuaſa eſt jurejurando Gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculoſam fecit medicinam Lupo.
Pro quo quum pactum flagitaret præmium;
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtules.

2. *Peccat*) Male facit, imprudenter facit.
3. *Impune*) Sine detrimento, noxa, damno.
4. *Fauce*) *Fauce* eſt pro *fauci*.
5. *Victus*) Motus, actus.
Singulos) Omnes.
6. *Pretio*) Præmio. Ter. Andr. *Ego pretium ob ſtultitiam fero*. Ideo mox noſter, *cum flagitaret præmium.*
Malum) Os devoratum, quod eleganter ſic appellat, propter incommoda ex eo & dolores.
7. *Perſuaſa*) Adducta eſt, Fidem juranti habuit.
8. *Credens*) Committens, & immittens.
Longitudinem) Sic ſæpe loquitur Phœdrus. *Colli longitudinem* pro longum collum. Hellenismus eſt; ut apud Euripid. Πελάμοιο δέμας, pro Priamo: Θησέως χέρα pro Theſeo: Cujus apud Poetas Latinos exempla ſunt non pauca. Sic infra: *Corvi ſtupor* pro corvo ſtupido, & ſimilia alib. habemus.
9. *Periculoſam*) Maxime grui, cui erat periculum ne devoraretur a lupo. Quod & ex ſequentibus apparet. Addit enim Lupus, *Ingrata es, ore quæ noſtro caput Incolume abſtuleris.*
10. *Pactum*) Hoc lib. fab. 14. dixit *poſitum præmium*, & lib. 5. Fab. 5. verſ. 5. *propoſitum præmium*.
11. *Inquit*) Lupus videlicet, qui nunc grui reſpondet.
Ore) Pro *ex* vel *abs ore*, cui ſcil. immiſeras. Præpoſitionem omittit ob verbum ſubſequens *abſtuleris*, cui vis ejus ineſt.
Noſtro) Meo. Synecdoche.
12. *Incolume abſtuleris*) Hoc eſt, quod Apulejus dixit in Apologia, *Sine noxa periculo*. Ad quæ verba Pricæus dicit hunc & præcedentem Phædri verſum expreſſos eſſe ex hiſtoria Crocodili apud Philen, cujus hæc ſunt verba:

Καὶ τοῦγε κεφαλὴν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει,
Μηδὲν κακὸν παθοῦσαν ἐκ τοῦ θηρίου.

Quæ ex verſione Gregorii Berſmanni fere ſic ſonant:

Indemne præmii loco caput refert,
A bellua nil regulus paſſus mali.

FAB. *Po-*

Poſtules.) Senſus eſt : Tu pro meo beneficio non ingrata ſolum es, non laudando videlicet raram hanc & ſingularem meam clementiam, ſed inſuper & mercedem poſtulas, quaſi non ſatis ſit mercedis, quod vitam tibi conceſſerim. Vid. Camerar. f. 143 & Faernum p. 111.

F A B. IX.

PASSER & LEPUS.

Sibi non cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe paucis oſtendamus verſibus.
¶ Oppreſſum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Paſſer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? Quid ita ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum Accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.

Le-

A D F A B. IX.

1. *Cavere*) Providere, imitatur Terent. Heaut. 5. 1. 49.

Nonne id flagitium eſt, te aliis conſilium dare,
Foris ſapere, tibi non poſſe te auxiliarier?

Cavere autem proprium verbum de eo, qui conſilio inſtruit, ſicut Juriſconſulti clientes ſuos. Cic. lib. 3. Ep. 1. *L. Valerium Juriſconſultum valde tibi commendo; ſed ita etiam, ſi non eſt Jureconſultus. Melius enim ei cavere volo quam ipſe aliis ſolet.* Ovid. de Arte Amandi.

Illo ſæpe loco capitur conſultus amore,
Quique aliis cavit, non cavet ipſe ſibi.

3. *Fletus*) Pro *& fletus edentem.* Aſyndeton.

Edentem) Sic *Edere vocem* eſt Fab. 12.

4. *Ubi*) Elegantiſſimus eſt uſus particulæ *ubi* in exprobationibus & irriſionibus.

5. *Quid ita*) Locutio elliptica, pro, *ob quid ita*, hoc eſt, ob quam cauſam. Terent. *Lætus eſt neſcio quid*, ubi *propter* deeſt.

Ceſſarunt) Pigri & tardi facti ſunt, non fecerunt officium.

6. *Nec opinum*) *Nec opinantem. Nec*, ut ſæpe, hoc loco *non* eſt.

8. *Se-*

Lepus ſemianimus mortis in ſolatio:
Qui modo ſecurus noſtra inridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

8. *Semianimus*) Pro *Semianimis*. Sic *anguis ſemianimus* apud Ennium.

In ſolatio) Quidam volunt *in ſolatium*, quaſi *ad ſolatium*. Sed commoda eſt vulgata lectio. Eſt enim ſenſus, Viſo, quod in ſolatio, vel pro ſolatio eſſet; accepto hoc levamento doloris, quod videbat inſultantem modo ſibi eadem clade perire, dixit: *Qui modo ſecurus noſtra*, &c.

6. *Noſtra*) Noſtrum infortunium.

10. *Fata*) Mortem.

FAB. X.

LUPUS & VULPIS JUDICE SIMIO.

Quicumque turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc adteſtatur brevis Æſopi fabula.
¶ *Lupus arguebat Vulpem furti crimine;*
Negabat illa, ſe eſſe culpæ proximam.
Tunc judex inter illos ſedit Simius.

Uter-

AD FAB. X.

3. *Turpi fraude*) Ablativus eſt, Pro, propter turpem fraudem. Quicumque ſemel impoſtura deprehenſus & convictus eſt.

5. *Proximam*) Propinquam, ideſt, ream. Cicero ſic & *affinem culpa* poſuit.

6. *Sedit*) Locutio eſt petita a rebus forenſibus. Patroni dicebantur ſtare pro eo, cujus cauſam tuebantur; unde eſt apud Ovidium,

Pro Troja ſtabat Apollo:

quia ſtantes cauſam dicere ſolebant. Judices vero ſententiam ferebant ſedentes. Unde *ſedere in aliquem*, eſt, alicujus eſſe judicem. Ovidius in ſimili negotio, Metam. lib. 13. *Conſedere duces.*

7. Per-

Uterque cauſam cum perorassent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam:
Tu non videris perdidiſſe quod petis:
Te credo ſurripuiſſe, quod pulcre negas.

7. *Peroraſſent*) Oratione deduxiſſent ad finem, ac quantum neceſſe videbantur propoſuiſſent.

9. *Videris*) *Videri* vel *non videri* erat formula antiqua in ſententiis judicum.

10. *Pulcre*) Specioſe, callide, ſcite. Vide Camerar. Fab. 212.

FAB. XI.

ASINUS & LEO VENANTES.

Virtutis expers verbum jactans gloriam
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
¶ *Venari, Aſello comite, cum vellet Leo,*
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul,
Ut inſueta voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic auritulus
Clamorem ſubitum totis tollit viribus:

No-

AD FAB. XI.

1. *Virtutis*) Virium, roboris, fortitudinis. Synecdoche.
Verbis jactans) jactans glorioſa verba.

2. *Ignotos*) Hic active accipitur de iis, qui non noſcunt.

4. *Contexit*) Occuluit, ut non poſſet conſpici. Virgilius,
Caput glauco contexit amictu.

5. *Inſueta*) Quadriſillaba ut hæc vox ſit, metrum exigit: Sic & fab. 2.
Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri.

6. *Exciperet*) Verbum proprium venatorum. Virg Ecl. 2.
Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis, multum latrante Lyciſca?
Auritulus) Aſinus, ab auribus longiuſculis. Sic *Laniger* pro ovi a lana fab. 1. Ubi vide notas. Vulgo legunt: *Hic auriculas*
Clamore ſubito tollit totis viribus.

Quam

Novoque turbat beſtias miraculo:
Quæ dum paventes, exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu:
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubetque vocem premere: Tunc ille inſolens,
Qualis videtur opera tibi vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic ut niſi noſſem tuum
Animum, genuſque, ſimili fugiſſem metu.

FAB.

Quam lectionem retinuiſſe miror Petrum Danetum, qui hunc auctorem edidit in uſum Sereniſſimi Delphini, cum potuerit ſcire ex Tanaquillo Fabro, quem in concinnandis ſuis notis ſemper ante oculos habuit, turpiter ſic verſum conſtitui. Niſi forte inter eos ſit, qui putant Phædrum nullis rei metricæ legibus teneri. Certe quid de hoc carminis genere ſenſerit, patet ex eo, quod ſcribit ad prologum lib. I. hos verſus, quibus Phædrus eſt uſus, maxime eſſe uſitatos. Eodem modo corrumpit ultimum hujus fabulæ verſum. Et tamen narrat Fabrum carminis ratione adductum aliter ſcribere.

9. *Exitus*) Vias elabendi. Sic & Cicero uſurpavit. C. Nepos vita Hannibalis, *Cum omnes exitus occupatos oſtendiſſet.*

Notos) Frequentatos. Huc & illud Juvenalis Sat. I. ſpectat.

Nota magis nulli domus eſt ſua, quam mihi lucus Martis.

Domus enim ſua alicui eſt nota, quia ab eo frequentatur. Sic Virg. Ecl. I. *Inter flumina nota.* Et noſter lib. II. fab. 5. *Inde notis flexibus.* Virg. iterum lib. VII. Æn. 500.

Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit.

10. *Adfliguntur*) Alliduntur terræ.

11. *Evocat*) Ex fruticibus, ſub quibus tectus & reconditus erat.

12. *Premere*) Comprimere, ideſt, tacere, quomodo apud Virg.

Sic memorat, vocemque premit.

Inſolens) Inflatus, tumidus, ſuperbus.

13. *Opera*) Labor & auxilium, quomodo Nepos de Alcibiade, in ejus vita cap. 4. *Ejuſdem opera Joniam a ſocietate averterunt Athenienſium.*

FAB. XII.

CERVUS AD FONTEM.

Laudatis utiliora quæ contempſeris
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.
¶ *Ad fontem Cervus, quum bibiſſet, reſtitit,*
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum ſubito vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Silva tum excepit ferum,

In

Ad Fab. XII.

1. *Laudatis*) Locus obſcurior propter ellipſin. Ordo ſic ſe habet: *Narratio hæc exerit, ea, quæ contempſeris, inveniri ſæpe utiliora laudatis*, hoc eſt, quam ea, quæ laudantur.

2. *Exerit*) Prodit, aperit, notum facit.

Narratio) Fabula, argumentum, exemplum. Sic & lib. v. fab. 2.

3. *Ad fontem*) *Ad* loci deſignat propinquitatem.

Reſtitit) Stetit. Sic & lib. 3. fab. 7. & 14.

4. *Et in liquore*) Idem fere eſt Fab. 4. de cane. *Liquor* etiam pro aqua fab. 1.

Effigiem) *Simulacrum ſuum*, ead. Fab. 4.

5. *Ramoſa*) Cornua ramis ſimilia.

7. *Venantum*) Hoc eſt venatorum.

Vocibus) Conſueto clamore, quo hortantur canes.

8. *Fugere cœpit*) Fugit. Sic mox, *Lacerari cœpit*. Locutio Phædro familiaris. Quod in harum fabularum ultima digito monſtrabimus.

Curſu levi) Facili, celeri.

9. *Eluſit*) Elegantiſſime de illis flexibus circuitibuſque implicitis, & in ſe redeuntibus, quales faciunt in fuga, & ſic inſequentes canes fallunt. Valet, effugit, evaſit.

Silva) in ſilvam ſe contulit cervus.

Ferum) Cervum. Sic & infra lib. 2. fab. 8. verſ. 14. de cervo etiam, *Tum gaudens ferus* &c. Sic vocabant antiqui omnes animantes rationis expertes. Virg. de equo Trojano lib. 2. Æneid.

In latus, inque feri curvam compagibus alvum.

Martialis etiam de Formica.

Implicuit tenuem ſuccina gutta feram.

Mitto alia, quæ in frequenti uſu.

10. *Re-*

In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
Ut illa mihi profuerint, quæ deſpexeram,
Et quæ laudaram quantum luctus habuerint!

10. *Retentis*) Al. *retentus impeditis.* Non male Cæſar de bello civili lib. 3. 77. *impeditiſſima* dixit *itinera.* Alibi *impeditas ripas.* Nec aliter non uno loco Hirtius.

14. *Ut illa*) *Ut* eſt *quantum.* Itaque mox ſequitur, *quantum luctus*, id eſt, quantum damni.

FAB. XIII.

VULPIS & CORVUS.

Qui ſe laudari gaudent verbis ſubdolis,
Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ.
Cum de feneſtra Corvus raptum caſeum
Comeſſe vellet, celſa reſidens arbore,
Hunc vidit Vulpis, dehinc ſic occœpit loqui:
O qui

AD FAB. XIII.

Alludit ad hanc fabulam Anton. Codrus Serm. 12. p. 125. quanquam tunc temporis Phædrus nondum extabat publice Sed potuit hauſiſſe ex Apulei floridis; nam & iſtic legitur. Vid. & Camerar. fab. 160. & Faern. p. 39.

1. *Subdolis*) Dolo formatis & compoſitis ad voluntatem audientis.

2. *Dant pœnas*) Pœnas dant, qui pœnis digna perpetrarunt. Dicimus enim pendere, dependere, ſolvere, perſolvere, luere pœnas: & iſta quidem patientis ſunt. Agentis autem exigere, poſcere, repetere, capere, infligere, irrogare pœnas.

Turpes) Ob aliorum riſus, quibus ſunt expoſiti. Huc ſenſu dicimus, *dare ſe turpiter*, i. e. ſe riſui aliorum exponere.

3. *Feneſtra*) Poteſt accipi de quocunque foramine in muro aut pariete.

4. *Reſidens*) Sedens. Sic ſupra *Reſtitit* pro ſtetit.

5. *Occœpit*) Plautinum eſt. Phædrus aliis in locis *cœpit*, Græciſmo ipſi familiariſſimo, ut jam oſtendimus, & deinceps latius oſtendemus.

6. *Qui*

O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus ſtupor:
Virtuti ſemper prævalet ſapientia.

6. *Qui*) Qualis, quam magnus, atque admirabilis.

Nitor) Splendorem intelligit, quamvis paulo minus ſit nitor, quam ſplendor: cum hic quaſi radios emittat, nitor minime.

7. *Geris*) Habes. Terent. *infirmum animum gerunt*, ideſt, habent.

8. *Prior*) Puta *te*, quod intelligendum. *Prior* autem eſt, melior, ſeu potior.

9. *Oſtendere*) Significare, ſibi non deeſſe vocem.

10. *Emiſit*) Fab. 4. *Quem tenebat ore demiſit cibum.*

11. *Tum demum*) Notat judicii tarditatem. Ter. Heaut. 2. 3. *Vah nunc demum intelligo.*

12. *Ingemuit*) Cum gemitu dixit.

Stupor) *Corvus ſtupidus*. Sic *error Herculis*, ideſt, Hercules errans. Virg Æn. lib. XI. 376.

Talibus exarſit dictis violentia Turni.

i. e. Turnus violentus. Homerus lib. VIII. Odyſſ. *μένος Ἡφαίστοιο*. *Robur Vulcani*, i. e. Vulcanus robuſtus. Vide Fab. VIII.

FAB. XIV.

EX SUTORE MEDICUS.

MAlus quum Sutor inopiæ deperditus
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,

Et

AD FAB. XIV.

1. *Malus*) Artis ſuæ imperitus.

Deperditus) Cujus facultates omnes ſic erant exhauſtæ, ut jam ſutor eſſe diutius non poſſet.

2. *Ignoto*) Peregrino, ubi nemo eum noverat.

Facere) Artem medicam exercere. Ita Græci, *ποιεῖν τὴν ἰατρικήν.*

5. *Fal-*

Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic cum iaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, eius experiendi gratia,
Scyphum popoſcit: fuſa dein ſimulans aqua
Miſcere illius antidoto ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ulla Medicæ ſe prudentia,
Verum ſtupore Vulgi factum nobilem.
Rex advocata concione hæc edidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere,

Cui

3. *Falſo*) Falſi nominis antidotum, ideſt, quod falſo habebat hoc nomen. *Antidotum* medicamentum eſt, quod ad venena datur.

4. *Strophis*) Cicero laqueos verborum appellavit in Cæcin. Et ſunt *Stropha* proprie laquei decipiendis feris.

5. *Hic*) Tunc, eo tempore. Virg. III. Æneid. 533.

Hic Priamus quanquam in media jam morte tenetur,
Non tamen abſtinuit.

Ubi Servius, *Hic, ideſt, tunc.*

Jaceret) Decumberet præ ægritudine.

Confectus) Viribus ex vi morbi proſtratis.

7. *Rex*) *Rex* hic eſt, qui ſummam tenet Reip. Atque ſic antiquitus appellabantur ſingularum quoque urbium moderatores.

Urbis) In qua exercebat hic ſutor medicinam.

Ejus experiendi) Ut ipſum tentaret, ut periculum faceret in arte medica, quam ille profitebatur.

8. *Miſcere*) Dicitur de veneno. Ovid. Met. l. 1.

Lurida terribiles miſcent aconita novercæ.

Toxicum) Antiquitus *taxicum* ab arbore *taxo peſtifera.*

9. *Poſito*) Propoſito. Sic Virg. lib. v. Æn. 292.

Invitat pretiis animos, & præmia ponit.

10. *Mortis*) Imminentis ex hauſtu poculi venenati, ſicut credebat.

11. *Prudentia*) Scientia, peritia. Ita plane Ovidius in Epiſt. OEnones.

Deficior prudens artis ab arte mea.

12. *Nobilem*) Refertur ad claritatem famæ. Nam præcedit: *adquiſivit ſibi famam.*

13. *Advocata concione*) Poſtquam populum advocaſſet.

14. *Capita*) Pro *vita*, aut *ſalute* ſumitur.

Non dubitatis (Audetis, ſuſtinetis, nihil veremini.

16. *Cal-*

Cui calceandos nemo commiſit pedes?
¶ *Hoc pertinere vere ad illos dixerim,*
Quorum ſtultitia quæſtus impudentiæ eſt.

16. *Calceandos*) Calceis inſtruendos, muniendos.
Commiſit) Appoſite Cato apud Gellium lib. xv. *Itaque auditis, non auſcultatis, tanquam Pharmacopolam: nam ejus verba audiuntur; verum ei ſe nemo committit, ſi æger eſt.*
18. *Quorum*) E quorum hominum ſtultitia, i. e. ſimplicitate quæſtum facere poſſunt improbi & impudentes, qualis hic ſutor fuiſſe deſcribitur.

FAB. XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM.

IN principatu commutando civium,
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
¶ *Aſellum in prato timidus paſcebat Senex:*
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille lentus, quæſo, num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?

Se-

AD FAB. XV.

1. *Principatu*) Generatim ſic appellat quodvis imperium. Vide huic loco convenientia in Ciceronis Epiſt. ad Att. lib. xv. Epiſt. 4. Et in iiſdem paſſim.
2. *Pauperes*) intelligit eos, qui quacunque ex cauſa ſubeſſe aliis coguntur, nullo ſpeciali reſpectu ad inopiam nummorum.
4. *Timidus*) *Timidi* proprie dicuntur ſenes.
6. *Fugere*) *Fugam*. Græca conſuetudine.
At ille) Supple dixit. Venuſta formula. Sic fab. 13. *At ille ſtultus*, &c.
8. *Clitellas*) inſtrumenta lignea, in quibus colligatæ ſarcinæ imponuntur aſinis, vel equis.

9. Ne-

Senex negavit. Ergo quid refert mea
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

9. *Negavit*) Dixit non impoſiturum.
Ergo) Sc. *dixit Aſinus.*
10. *Dum portem*) Si tamen quotidie mihi portandæ ſunt meæ clitellæ. Vide Camerarii Fabulam 294. de Aſino & Vitulo.

FAB. XVI.
CERVUS & OVIS.

Fraudator nomen quum locat ſponſu improbo,
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
¶ *Ovem rogabat cervus modium tritici*
Lupo ſponſore: at illa præmetuens doli:
Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus,
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, quum dies advenerit?

FAB.

AD FAB. XVI.

1. *Fraudator*) Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum cauſa quid fecit, geſſitve, fraudator dicitur.
Nomen) Debitor dicebatur *locare nomen*. *Nomen facere* dicebatur creditor, cum in tabulis accepti, & expenſi nomen ejus, cui pecuniam dabat, ſcribebat.
Improbo) Quia ille ſponſor ſolvendo non eſt.
4. *Præmetuens doli*) Statim, & in anteceſſum metuens. Optima & Phædro digna locutio. Sic *metuentior undæ*. Ovid. Epiſt. Herus. Idem. Faſt. vi.

Quæ non metuentius ullum
Numinis ingenium terra Sabina tulit.

quomodo & *metuens pericli* apud Maron. Æn v. Sic & alii poetæ. Ceterum hic verbum *inquit* omittitur, ut ſupra fab. 9. Nam ovis verba ſunt quæ ſequuntur.
5. *Abire*) poſt factam rapinam.
6. *De conſpectu*) *E conſpectu*. Ter. Eun.
7. *Dies*) Solemniter, pro die ſolutioni præſtituta, Atque ita optimi Scriptores. C. Nepos Attico cap. 9. *Cum illa fundum ſecunda fortuna emiſſet in diem.* Vide huic fabulæ convenientia apud Homerum Odyſſ. lib. viii. verſ. 347. & ſeq.

AD

FAB. XVII.

OVIS, CANIS, & LUPUS.

Solent mendaces luere pœnas malefici.
¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis,
Quem commodaſſe panem ſe contenderet;
Lupus citatus teſtis, non unum modo
Deberi dixit, verum affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Bidens jacentem in fovea prcſpexit Lupum,
Hæc, inquit merces fraudis a Superis datur.

FAB.

AD FAB. XVII.

1. *Luere*) Puniri ob maleficia.

2. *Calumniator*) Adjective hic, qui calumnias exercet. Ordo eſt turbatior. Simplicior ita ſe habet. Canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem ſc. panem contenderet ſe commodaſſe, ſc. ovi.

3. *Commodaſſe*) Alii *commendaſſe*, pro depoſuiſſe. Stant tamen plerique pro vulgata, quam & Lupi teſtimonium firmare videtur: nempe ut canis in rei cibariæ inopia ovem aliquoties ſuſtentaverit, commodatis, quibus veſceretur, panibus.

Contenderet) Crebro & conſtanter affirmaret.

4. *Teſtis*) Quaſi miniſter & aſſeſſor furis judicis.

8. *Bidens*) *Bidentes* pro ovibus, paſſim apud poetas.

Jacentem) Delapſum atque captum. Solebant enim capi olim quoque foveis. Unde Horat.

Cautus enim metuit foveam lupus.

Atque talis fovea captandis lupis dolo ſtructa hic eſt intelligenda. Confer ſimile exemplum in Cam. f. 189.

AD

FAB. XVIII.

MULIER PARTURIENS.

Nemo libenter recolit, qui læſit, locum.
¶ Inſtante partu, Mulier actis menſibus
Humi jacebat flebiles gemitus ciens;
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit illa, poſſe confido loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio.

AD FAB. XVIII.

1. *Recolit*) Denuo & ſæpius ad eum venit, repetit eum, reviſit.
Qui læſit) in quo loco aliquis læſus eſt.
2. *Actis*) Circumactis, exactis, finitis novem menſibus, & decimo inchoato. Cicero Accuſ. 1. in Verr. c. 18. *Latonam ex longo errore & fuga, gravidam & jam ad pariendum vicinam, exactis temporibus confugiſſe Delum.* Aſonius 9 *menſibus exactis.*
3. *Ciens*) Edens. Sic. Virg. *mugitus ciere.*
4. *Vir*) Maritus. Sic Ter. Heaut. IV. 1. 9. *Ehem mi vir*, ex perſona Soſtratæ uxoris.
Corpus) ut ſe in lectum reciperet.
5. *Onus*) Fœtum deponeret, ut fab. ſeq. Sic & lib. 2. fab. 4. Cæterum fœtus in utero antiquitus ſarcinæ & onera vocabantur. Nec multum abludit locutio, qua Belgæ uti ſolemus de gravida. *Zy heeft een pakjete dragen*, & deinde de puerpera, *Zy heeft haar pakje geloſt*, &c.
Deponeret) *Deponere* dicitur de eo, quod nos gravat.
7. *Conceptum*) Acceptum. Proprie dictum. Sermo enim eſt de gravida.

FAB. XIX.

CANIS PARTURIENS.

Habent inſidias hominis blanditiæ mali.
Quas, ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
¶ *Canis parturiens, quum rogaſſet alteram,*
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit; dein repoſcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos poſſet ducere.
Hoc quoque conſumpto, flagitare validius
Cubile cœpit: Si mihi, & turba mea
Par, inquit, eſſe potueris, cedam loco.

FAB.

Ad Fab. XIX.

1. *Habent*) Continent in ſe.
Blanditia) Adulationes.
3. *Canis*) Extat hæc Fabula apud Juſtinum lib. XLIII. c. 4.
Alteram) Hic ponitur pro *aliam.*
4. *Fœtum*) *Onus natura* dixit fab. præced.
Deponeret) Deponere licere. Vid. fab. præced.
6. *Admovit*) Sic & infra loquitur lib. 3. fab. 16. & lib. IV. fab. 25.
Exorans) Orando impetrans.
7. *Dum*) *Dum* hic eſt *donec.* Sic Virg. 3. Æn. 16.
Dum fortuna fuit.
Ducere) Abigere catulos robuſtiores, vel educere e tugurio.
8. *Conſumpto*) Finito, tranſacto.
9. *Cubile*) *Tugurium*, ut verſ. 4.
Turba) Catulis meis, pullis.
10. *Par*) Reſiſtere potueris.
Cedam) Faciam tibi locum.

FAB. XX.

CANES FAMELICI.

STultum conſilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ Corium depreſſum in fluvio viderunt canes:
Id ut comeſſe extractum poſſent facilius,
Aquam cœpere bibere: ſed rupti prius
Periere, quam quod petierant, contingerent.

AD FAB. XX.

1. *Effectus caret*) Nequit effici: quomodo *culpa caret*, pro nequit culpari.
2. *Devocat*) In ruinam homines ducit. Infra lib. 3. fab. 5. *Succeſſus ad perniciem multos devocat.*
3. *Depreſſum*) Merſum Sic *deprimere naves* apud Nepotem.
4. *Comeſſe*) Comedere. Nam *eſſe* eſt *edere.*
5. *Rupti*) Diſrupti, nimio ſc. aquæ potu.

FAB. XXI.

LEO SENEX, APER, TAURUS, & ASINUS.

QVicunque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.
¶ Defectus annis, & deſertis viribus
Leo

AD FAB. XXI.

2. *Ignavis*) Imbellibus, timidis deriſui eſt & contemtui. Sic *notis eſt deriſui*, Fab. xi.
3. *Defectus*) Qui deficiebat propter annos. Legunt ſic viri ſummi Schefferus, Heinſius, Faber, Rigaltius, Meurſius, Gudius. *Quin & defecta corporis viribus* Sibylla dicitur Servio ad VI. Æn. 321. Al. *confectus.*

Sed

Leo quum jaceret, ſpiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam:
Infeſtis taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi, calcibus frontem exterit.
At ille expirans: Fortes indigne tuli
Mihi inſultare: te, naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

FAB.

Sed & ſic Florus, quem vide 3. 12. 6. Camerarius quoque Fab. 197. *Leo confectus ſenio*, quem vide.

Viribus) Subintelligitur *a*.

4. *Trahens*) Significatur difficultas, & quaſi ultimi conatus vivendi.

5. *Fulmineis*) Qui inſtar fulminis ſternunt & proterunt obvia quæque; vel propter candorem inter nigras ſetas. Ovid. lib. x. Metam. verſ. 550.

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

9. *Ictu*) Morſu. Nam de dentibus locutus eſt.

Veterem) Olim illatam.

9. *Exterit*) Comminuit, terendo, & calcitrando conſtringit. Gudius, *extudit*.

10. *Indigne*) Cum indignatione, memor priſtinarum virium.

11. *Naturæ dedecus*) Te, aſine, naturæ dedecus. Infra in fine lib. 2.

Siniſtra quos in lucem natura extulit.

12. *Bis*) Semel per vim, iterum per infamiam ex auctore ejus, cum fama bona ſit velut altera vita, & ob id vitæ æquiparetur. Confer Andr. Alciati Emblema lvII.

AD

FAB. XXII.

MUSTELLA & HOMO.

Muſtella ab homine prenſa, quum inſtantem necem
Effugere vellet: quæſo, inquit, parcas mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum.
Reſpondit ille: Faceres ſi cauſa mea,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc, quia laboras, ut fruaris reliquis,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.

Atque

AD FAB. XXII.

1. *Ab homine*) Ignoto & incerto.

Inſtantem) Lib. II. fab 8.

Ut venatorem fugeret inſtantem necem,

3. *Quæ tibi*) Ordo eſt: *Quæ purgo domum muribus moleſtis tibi*: niſi *tibi* hic ornatus cauſa addatur orationi, ut ſæpe fit. Teren. Phorm. v. 8. 21.

Qui mi, ubi ad uxores ventum eſt, tum fiunt ſenes.

Hor. lib. 1. ep. 3.

Quid mihi Celſus agit?

Moleſtis) A moleſtis.

4. *Faceres ſi*) *Si hac tua opera mihi daretur*, ut habet Camerarius fab. 213.

5. *Gratum*) Acciperes pro ea opera vicem, ſi mea cauſa faceres.

Supplici) Motus tuis precibus, & quia ſuppliciter oras.

6. *Laboras*) Laboras propterea, ut &c. *Laborare* hic eſt, quoquo modo negotioſum eſſe, operam dare capiendis muribus, ut abſumas ſemeſa eorum fruſta, eoſque devores.

Reliquis) Cœnarum, qualia decidunt ex pane aliiſque cibis in terram, muribuſque cedunt. Alii non admittunt vocem *reliquis*, quod putent ſic laborare verſum, & pro eo *reliquiis* reponunt. Sed nihil periculi eſt. *Reliquis* enim vel eſt quadriſillabum, vel *Relliquis* poteſt ſcribi, ut prima ſyllaba producatur. Vide Gudium.

8. *Imputare*) Noli jactare & venditare quod mihi pro beneficio dederis.

Vanum) Quod habet ſpeciem exterius, ſed intus eſt.

9. At-

Atque ita locutus, improbam leto dedit.
¶ *Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere,*
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

9. *Atque ita*) Sic ſupra fab. 1.
Atque ita correptum lacerat injuſta nece.

Improbam) Crudelem & avaram, ut liquet ex ſuperioribus. Ad eundem modum lib. 2. fab. 1 *Et improbam rejecit.*

Leto) Sic infra lib. III. f. 16.

10. *In ſe*) Contra ſe. Ter. Adelph. *Nolo in illum gravius dicere*. Sup. fab. 7. *Hoc illis dictum eſt*.

11. *Quorum*) Qui quicquid agunt, id ſua cauſa agunt, & tamen venditant credulis & imperitis pro beneficiis.

12. *Jactat*) *Jactare* eſt iterum atque iterum repetere. Virgil. 2. Æn. 588. *Talia jactabam.*

Imprudentibus) Apud imprudentes, ideſt, ſimplices, quibus volunt imponere pompa verborum. Contrario ſenſu vocat *peritos*, fab. ſequenti; & *cautos* fab. 25.

FAB. XXIII.

CANIS FIDELIS.

Repente liberalis, ſtultis gratus eſt;
Verum peritis inritos tendit dolos.
¶ *Nocturnus quum fur panem miſiſſet Cani,*
Objecto tentans an cibo poſſet capi:

Heus

AD FAB. XXIII.

1. *Repente*) Ex improviſo, & præter ſpem, quia præter conſuetudinem ejus.

2. *Tendit*) A venatione deſumptum: nam tendi retia dicuntur feris, cum captantur. Sic *tendere inſidias* dixit Saluſt. in Catil.

Dolos) Hinc Laocoon apud Virg. 2 Æneidos arguit, Danaos debere eſſe ſuſpectos, quod dona ferant.

3. *Nocturnus*) Noctu furari ſolitus. Sic *nocturni advocati*, qui noctu vocantur. Vide quomodo hæc fabula ſe habeat apud Camerarium, Fab. 203.

Panem) panem objeciſſet, proprie. Sic lib. 3. fab. 7. noſter hoc vocat *fruſta jactare*.

. 6. *Pro*

Heus, ſi, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini: multum falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

6. *Pro re*) Cuſtodienda ſc. & conſervanda: Cæterum *rei* appellatio generalis eſt, & extenditur ad omnia bona, quæ quis poſſidet.
7. *Subita*) Repentina liberalitas. Nam in principio fabulæ eſt,
Repente liberalis ſtultis gratus eſt.

FAB. XXIV.

RANA RUPTA & BOS.

INops, potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quædam Rana conſpexit Bovem,
Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior.
Illi negarunt. Rurſus intendit cutem
Majore niſu, & ſimili quæſivit modo,
Quis major eſſet. Illi dixerunt Bovem.

No-

AD FAB. XXIV.

1. *Potentem*) Divitem. Sed fab. 30. de proceribus dicitur.
3. *Tacta*) Correpta, commota, & incenſa.
Invidia) Senſu activo, qua illi invidebat.
4. *Natos*) *Nati* hic de ranis. De pullis apri lib. II. fab. 4.
5. *Latior*) Major, altior.
6. *Negarunt*) Reſponderunt non eſſe tam latam.
7. *Niſu*) Opera, labore, conatu.
8. *Quis*) *Quis* hic valet *uter*. Virg XII. Æn. verſ. 657.
Muſſat Rex ipſe Latinus
Quos generos vocet, aut quæ ſeſe ad fœdera flectat.
Ubi Servius, *Quos* pro *utros*. Sic & Græci. Vid. Pricæum ad Matth. pag. 185.

 9. *No-*

Noviſſime indignata, dum vult validius
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

9. *Noviſſime*) Ultimo.
10. *Jacuit*) Hoc verbum addit, ut contemtum Ranæ ſuperbæ exprimat. Fab. 27. *O canis merito jaces.*

FAB. XXV.

CANIS & CROCODILUS.

Conſilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodilis ne rapiantur, traditum eſt.
Igitur quum currens bibere cœpiſſet Canis:
Sic Crocodilus: Quam libet lambe, otio
Pota, atque accede Nilo temere, de dolo
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

FAB.

AD FAB. XXV.

3. *Currentes*) Hinc natum proverbium, *Tamquam canis e Nilo.*
Nilo) Fluvio Africæ maximo & notiſſimo.
4. *Crocodilis*) Crocodilus Ægypti animal quadrupes.
5. *Canis*) Canis quidam.
6. *Quam libet*) Quantum libet.
Otio) Sine metu. Belg. *Op uuv gemak.* Terentius dixit. *Otium ad potandum habere.*
7. *Temere*) Audacter, ſine periculi metu. Ut enim hoc loco Crocodilus, ſic plane lib. II. fab. 2. Leo viatorem invitat æque timidum.

Non eſt quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tua modeſtiæ,
Audacter tolle.

Ubi Leo dicit *Audacter*, quod Crocodilus *Temere*. Sic apud optimos Scriptores *Temeritas* pro audacia ſumitur.
8. *Mehercule*) Formula jurantis elliptica, ut fere fit in talibus. Tota eſt: *Ita me Hercule juva.*

AD

F A B. X X V I.

VULPIS & CICONIA.

NUlli nocendum: ſi quis vero læſerit,
Mulcandum ſimili jure, fabella admonet.
Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitaſſe. & illi in patena liquidam
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Guſtare eſuriens potuerit Ciconia.
Quæ vulpem quum revocaſſet, intrito cibo
Plenam lagenam poſuit: hinc roſtrum inſerens
Satiatur ipſa: torquet convivam fame:
Quæ quum lagenæ fruſtra collum lamberet;
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus:
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

FAB.

A D F A B. XXVI.

2. *Mulcandum*) Scilicet, eum eſſe. *Mulcandus* autem pro puniendus quovis modo.

3. *Vulpes*) Licet ſcribamus paſſim *Vulpis*, cum optimis libris: tamen revocandum hoc loco *Vulpes*, ne exitium ſit verſui. Qui tamen non inconcinnius ſic poterat conſtitui,

Ad cœnam Vulpis dicitur Ciconiam.

Sed qua auctoritate id faciemus?

5. *Poſuiſſe*) Proprie de ferculis, ideſt, appoſuiſſe.

Sorbitionem) Juſculum aliquod. Vide Camerar. fab. 209.

7. *Revocaſſet*) Viciſſim vocaſſet, iterum vocaſſet.

Intrito) Comminuto. Panis intritus & friatus in aquam & vinum. Huc refer illud Ter. Phorm. II. I. 4.

Tute hoc intriſti, tibi omne eſt exedendum.

9. *Torquet*) *Torquere* hic eſt, ægre alicui facere.

10. *Collum*) Petronius Satyrico *Amphorarum cervices* dixit.

11. *Peregrinam*) Ciconiam, quæ quotannis peregre abire ac reverti ſolet. Publius Syrus apud Petronium,

Ciconia etiam grata peregrina hoſpita.

12. *Sua quiſque*) Active. Exempla, quæ quis ſtatuit in alios, quæ aliis fecit.

FAB. XXVII.

CANIS, & THESAURUS, & VULTURIUS.

HÆc res avaris eſſe conveniens poteſt.
Et qui humiles nati dici locupletes ſtudent.
Humana effodiens oſſa, theſaurum Canis
Invenit: & violarat quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi
Fame eſt conſumptus: quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: O Canis, merito jaces,

Qui

AD FAB. XXVII.

Cum hac fabula confer quod Horatius narrat de Opimio ægrotante, Serm.lib.II. Sat.3.

1. *Res*) Fabulam, fabellam, narrationem, argumentum, & jocum alias vocat.

Eſſe conveniens) convenire poteſt.

2. *Humiles*) Humiles opponuntur hic locupletibus, nati in humili & tenui fortuna, pauperes.

Student) Terent. Hec. II. I. *Ut omnes mulieres æque eadem ſtudeant.*

3. *Effodiens*) Cibi ſc. gratia: oſſibus enim delectantur.

4. *Manes*) Per Deos manes intelliguntur oſſa & cineres. Hinc monumentis inſcribi ſolitum D.M. vel D.M.S. *Diis Manibus Sacrum.*

5. *Injecta*) Velut a diis, & in reſpectu ad ultionem.

6. *Religioni*) Violatæ religioni ſepulcrorum. Antiquitus enim grande erat piaculum violare religionem ſepulcrorum, & ſævire in mortuos. Ita Cic. de Leg. *Deorum Manium jura ſancta ſunto.* Et Virg. III. Æneid.

> *Quid miſerum, Ænea, laceras? jam parce ſepulto,*
> *Parce pias ſcelerare manus.*

Cæterum *Religio* dicitur de omnibus iis, quæ religioſe debent obſervari & cuſtodiri. Sic etiam de jurejurando, de judice, de ſacris, & ceremoniis, de portentis, prodigiis, & teſtamentis.

8. *Vulturius*) Antique pro *vultur.*

9. *Jaces*) De contemtu dicitur, ut ſupra fab. 24. Hujus libri fabula ultima eſt: *Merito plectimur.* Et in Append. Fabular. *Merito cædimur.*

10. *Qui*

Digitized by Google

Qui concupiſti ſubito regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

10. *Qui concupiſti*) Vid. Muretum in Obſervationibus juris cap. 5.

Regales) Majores quam privatas, & tibi competentes, maximas. Juſt. 2.15. *Caſtra referta regalis opulentia.*

11. *Trivio*) In trivio. Sic inf. fab. ſeq. poſuit *nido* pro in nido. *Trivium* hic ſignificat viam in genere. Alias eſt, ubi tres viæ concurrunt.

Educatus) Nutritus ſordibus. In triviis enim omnes ſordes & purgamenta abjiciebantur. Vid. lib. IV. fab. 17.

FAB. XXVIII.

VULPIS & AQUILA.

Quamvis ſublimes, debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
¶ Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,
Nidoque poſuit pullis eſcam ut carperent.
Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi.
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.

Vul-

AD FAB. XXVIII.

1. *Quamvis*) Licet ſint ſublimes aliqui, tamen debent humiles metuere.

2. *Vindicta*) Quia ſolertes, quantumvis humiles, ſuo tempore ſciunt vindictam ſumere.

3. *Suſtulit*) Secum vexit in ſublime.

4. *Nidoque*) Pullis ſuis appoſuit.

Eſcam) Ut illis catulis veſcerentur. *Carpere* enim pro diſcerpere de cibis dicitur.

4. *Perſecuta*) Hoc verbum notat ſollicitudinem & feſtinationem.

6. *Importaret*) Afferret. Ita Cicero dixit *ægritudines importare*. Livius lib. XXIV. *Diſcordia civilis quas importet clades*. Idem lib. XXXIX. *Ne quid conjurationes fraudis occultæ, aut periculi importarent*. Ita Cæſar, & alii paſſim.

7. *Loco*) Sublimi arbore.

Vulpes ab ara rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila, ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi tradidit.

8. *Vulpes*) Hic iterum retinendum *Vulpes*, non *Vulpis*, verſus cauſa, ut fab. 26.

Ardentem) Non otioſum eſt *ardentem*. Sic enim Virgilius locutus fuerat,

Ardentem dare viſa facem.

Neque aliter veteres. Homerus in fine lib. 1. Odyſſ.

Τῷ δ' ἄρ' ἅμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε

Fax enim proprie eſt fruſtum e diſjecta arbore picei generis, quod alendo igni inſerviebat. His facibus ſive fruſtis picei ligni extruebatur vulgo & alebatur ignis, tam in aris deorum quam in privatorum focis.

10. *Dolorem*) Et dolore hoſtem affecit & damno.

Sanguinis) Prolis, pullorum. Ita Anchiſes apud Virgilium lib. VI. vocat Æneam *ſanguinem ſuum*.

Projice tela manu ſanguis meus.

Uti & Horat. in carmine ſæculari;

Clarus Anchiſæ Venerisque ſanguis.

Aliter hanc Fabulam narrat Camerar. Vide eum fab. 1. & cum eo facientem Faernum p. 119. Vide & Æſop fab. 1.

FAB. XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

Plerumque ſtulti riſum dum captant levem,
Gravi deſtringunt alios contumelia,
Et ſibi nocivum concitant periculum.

Aſel-

AD FAB. XXIX.

1. *Levem*) Exiguum parvum.

2. *Deſtringunt*) Sic lib. IV. fab. 6. *Naſute ſcripta deſtringis mea*. Et Ovid. II. Triſt.

Non ego mordaci deſtrinxi carmine quenquam.

3. *Nocivum*) Nocens, noxium, damnoſum. Infra *miſericordiam nocivam*.

6. *Offi-*

Aſellus Apro quum fuiſſet obvius;
Salve, inquit, frater. Ille indignans, repudiat
Officium, & quærit cur ſic mentiri velit.
Aſinus demiſſo pene: Si ſimilem negas
Tibi me eſſe: certe ſimile eſt hoc roſtro tuo.
Aper quum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram: &, facilis vindicta eſt mihi:
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

FAB.

6. *Officium*) Humanitatem, civilitatem, officium ſalutationis.

Cur ſic) Cur tam impudenter mentiatur. Veteris elegantiæ locutio eſt a tironibus animadvertenda. Val. Max. lib. VII. 3. *Ne cum univerſa Romanorum acie confligere vellent.*

7. *Demiſſo*) *Demittere* hic eſt promittere, exertum ſcil.

8. *Hoc*) *Hoc*, id eſt, penis. *Roſtro* autem, propter eminentiam glandis. Illud *hoc* cum ſono eſt pronunciandum, nam habet vim demonſtrantis, & velut digitum intendentis: ut apud Terent, Heaut. *Luceſcit hoc jam.*

9. *Generoſum*) Dignum genere ſuo.

10. *Repreſſit*) Sic Terent. Adelph. *Reprime iracundiam.*

Facilis) Facillime poſſum vindictam de te ſumere. Subaudiendum *reſpondebat*. Sic fab. ſeq. *Eſt ſtatio ſeparata.* Et imprimis ſimilis locus lib. IV. fab. 23.

> *Quid horum ſimile tibi contingit, ruſtica?*
> *Eſt glorioſus ſane convictus Deum.*

Quorum priori verſu adhuc interrogat muſca, poſteriori reſpondere incipit formica.

Vindicta) Appoſite Virgilius Æneid. lib. XI. 408. ubi Drances a Turno hoc reſponſum accipit:

> *Nunquam animam talem dextra hac (abſiſte moveri)*
> *Amittet, habitet tecum, & ſit pectore in iſto.*

Ubi vide Servium. Vide & Martial. Epigr. XXIII. & alia ejuſdem de Lepore & Leone.

11. *Ignavo*) Ignavi animantis ſanguine, *Ignavus* hic eſt imbellis, invalidus. Caſtior hoc loco eſt Faërnus, quem vide p. 107. Uti & Camerar. f. 192.

FABULA XXX.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

Humiles laborant, ubi potentes diſſident.
¶ *Rana in palude pugnam Taurorum intuens;*
Heu quanta nobis inſtat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves.
Eſt ſtatio ſeparata, ac diverſum genus:
Sed pulſus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.

FAB.

AD FAB. XXX.

1. *Humiles*) Cives .Sic fab. 15. *pauperes.*
Laborant) Adfliguntur, ſunt in periculo.
Potentes) Proceres, qui imperium habent in reliquos.
5. *Gregis*) *Grex* hic pro armento, per catachreſin.
7. *Eſt*) Sc. *Reſpondebat altera.*
Statio) *Eſt ſtatio ſeparata*, quaſi dicat, illi quidem (nam hæc particula *quidem* ſic ſupplenda eſt: *Eſt ſtatio quidem ſeparata* &c. cui reſpondet mox *ſed pulſus*) ne[illegible]a & campos, nos ſtagna & paludes incolimus. Hinc ſup. fab. 6. Phædrus vocat lacus ſedem ranarum. Scilicet unicuique animalium ſpeciei ſua ſedes eſt & ſtatio. Sic Virg. v. Æneid.

Statio gratiſſima mergis.

Hinc quoque explicanda illa ſapientis Graculi ad ſuperbientem fratrem ſuum reſponſio, quæ eſt Fab. 3.

Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus.

8. *Pulſus*) Eſt hic pro *expulſus*.
Nemoris) *Nemus* proprie ſilva pecori alendo.
10. *Proculcatas*) Nos proculcatas.
11. *Caput*) Ab eorum pugna & certamine noſtra ſalus pendet.
Ita) Hoc modo, hac ratione Reſpicit priorem interrogationem, quare ſcil. ac quomodo ipſis tantum malum poſſit imminere.

AD

F A B. X X X I.

MILVUS & COLUMBÆ.

QUi ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbæ ſæpe cum fugiſſent Milvum,
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare ſollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præſtem injuria?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Milvo,
Qui regnum adeptus, cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus.
De reliquis tunc una, merito plectimur.

A D F A B. XXXI.

1. *Tutandum*) Qui ſe hominis imptobi tutelæ committit.
3. *Columba*) Aliter Camerarius, quem vide fab. 202.
4. *Penna*) Singularis pro plurali, per Synecdoch. Alas intelligit. Seneca OEdipo: *Levis penna ſecas alta cęli.*
5. *Conſilium*) Vim ingenii.
Vertit) Eo convertit, intendit, dirigit.
7. *Ducitis*) Vitam degitis. Quare potius in perpetua anxietate, ſollicitudine & cura vivitis?
8. *Icto*) Inito fœdere. *Icere* vero dicitur, ut *ferire fędus*, quia olim in confirmandis fœderibus victimæ cedebantur, ut porca, de quo Virg.
Caſa jungebant fędera porca.
11. *Singulas*) Unam poſt alteram. Vulgo *veſci aliqua re*: Sed & accuſativus invenitur apud Tacitum, Virgilium, Terentium, aliosque.
13. *De reliquis*) Columba ex reliquis ſuperſtes.
Merito) Vox eſt culpam agnoſcentis.
Plectimur) Punimur, pœnas damus.

Ex-

EXPLICIT. LIB. I.

Explicit) Solebant veteres in fine librorum ſcribere *Explicit*, ſignificate volentes, perventum eſſe ad finem voluminis, quod plane explicatum eſſet & evolutum. Hieronymus ad Marcellam: *Solemus completis opuſculis ad diſtinctionem rei alterius ſequentis medium interponere* Explicit, *aut* Feliciter, *aut aliquid huiuſmodi*. Formula autem hæc videtur eſſe decurtata ab *explicitus* vel *explicitum*. Sic enim Martial. lib. XIV. Epigr. 1.

Verſibus explicitum eſt omne duobus opus.

Quin imo veteres elegantioris notæ Codices adſcriptum habent: *Explicitus eſt liber* &c.

PHÆ-

PHÆDRI
FABULARUM
LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

EXemplis continetur Æſopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque ſeſe diligens induſtria.
Quicunque fuerit ergo narrantis jocus,
Dum capiat aurem, & ſervet propoſitum ſuum,
Re commendatur, non auctoris nomine.

Equi-

AD PHÆDRI FAB. LIB. II.

PROLOG.

1. GEnus) Pro *genere mortalium* ſumitur, ut ordo talis ſit: Genus mortalium continetur exemplis Æſopi. Exempla vocat, quæ mox fabulas. *Continetur* autem abſolute, pro continetur in officio, coërcetur, docetur: quod proprie eſt magiſtrorum.

4. *Acuatque*) Id eſt *Exerceatque*.

Jocus) Hoc vult, Qualiſcunque fuerit jocus, qualiſcunque fabula, a quocunque conficta, commendatur ea bonitate rei ac ſalubritate præceptorum pertinentium ad vitam moreſque, non celebritate auctoris. Prol. lib. III.

Calumniamque fictis eluſit jocis.

i. e. fabulis.

6. *Capiat*) Delectet, teneat, admittatur auribus.

7. *Re*) Ipſa inſita auctoritate.

8. *Mo-*

Equidem omni cura morem ſervabo Senis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere;
Dictorum ſenſus ut delectet varietas,
Bonas in partes, lector, accipias velim.
Sic iſta tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verboſa ne ſit commendatio.

8. *Morem*) Conſuetudinem.
Senis) Æſopi, qui honoris cauſa ſic nominatur, ut infra lib. III. fab. 3. *Naris emunctæ ſenex*.
10. *Dictorum*) Facetiarum, jocorum, fabularum. Senſus eſt velle ſe quidem eas perſequi, quas habet Æſopus, aliquando tamen etiam inſerere, quas ipſe invenerit.
Ut delectet) Ut ſimilitudo faſtidium gignit, ſic varietas delectationem affert in quovis rerum genere. Juſtinus præfatione, *Varietate & novitate operis delectatus*.

FAB. I.

JUVENCUS, LEO, & PRÆDATOR.

Attende cur negare cupidis debeas,
Modeſtis etiam offerre quod non petierint.
¶ Super Juvencum ſtabat dejectum Leo.
Prædator intervenit, partem poſtulans:
Darem, inquit, niſi ſoleres per te ſumere:

Et

AD FAB. I.

Feſtivum eſt, quod ad hanc fabulam narrat Freinshemius de Ludovico XI. Galliarum Rege.
2. *Modeſtis*) Opponuntur hic modeſti *cupidis* petacibuſque, atque intelliguntur tales, qui modicis ſunt contenti.
3. *Stabat*) Inſtar victoris.
Dejectum) Victum & proſtratum. C. Nepos Thraſ. c. 3. *In ſecundo prælio cecidit Critias. Hoc dejecto, Pauſanias venit Atticis Auxilio*.

6. *Reje-*

Et improbum reiecit. Forte innoxius
Viator eſt deductus in eundem locum,
Feroque viſo rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non eſt quod timeas, ait,
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle. Tunc diviſo tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſus & laudabile;
Verum eſt Aviditas dives; & pauper Pudor.

FAB.

6. *Rejecit*) Ei negavit, quod petierat, cum contemtu & aſpernatione.

Innoxius) Active ſumitur pro eo, qui nemini nocet, ut opponatur *improbo*, id eſt, violento.

7. *Eſt deductus*) Incidit forte fortuna in eundem locum.

8. *Feroque*) Leone viſo.

Rettulit retro) Receſſit. Geminatio hæc (nam *rettulit* ſufficiebat) bonis auctoribus eſt familiaris. Virg. Æn. lib. IX.

Haud aliter retro dubius veſtigia Turnus
Improperata refert.

Idem II. Æneid.

Ex illo fluere, & retro ſublapſa referri.

Non eſt) Non eſt quicquam in cauſa, propter quod. Ellipſis.

10. *Et quæ*) Senſus eſt: Non eſt quicquam quod timeas; potius hic ex præda pars eſt aliqua, quæ debetur modeſtiæ tuæ; eam tolle.

11. *Audacter*) Abſque timore, aut perturbatione: confidenter, libere.

Tergore) Corpore juvenci diviſo.

14. *Verum*) Hoc vult: Licet ſit laudabile præſens exemplum, pauci tamen id ſequuntur, nempe quia paupertas cum pudore juncta eſt; at qui avidi ſunt, divitias, & cum iis cætera conſequuntur.

FAB. II.

ANUS DILIGENS VIRUM ÆTATIS MEDIÆ, ITEM PUELLA.

A Fœminis utcunque ſpoliari viros;
Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
Ætatis mediæ quemdam mulier non rudis
Tenebat, annos celans elegantia;
Animoſque ejuſdem pulchra juvenis ceperat. 5
Ambæ videri dum volunt illi pares,

Ca-

AD FAB. II.

1. *Utcunque*) Quovis modo, prout poteſt fieri. Terent. Andr. IV. 3. 20

Tu ut ſubſervias
Orationi, utcunque opus ſit, verbis, vide.

Spoliari) Proprie. Sic vetula Terentiana hortatur & monet meretriculam:

Ne cujuſquam miſereat,
Quin ſpoliet, mutilet, laceret, quenquam nacta ſit.

Hecyr. I. 1. 7.

2. *Ament, amentur*) Omiſſa eſt præpoſitio *Sive.*

3. *Ætatis media*) Inter juvenilem & ſenilem.

4. *Tenebat*) *Tenere* hoc loco eſt *poſſidere*, in ſua poteſtate habere, ut apud Virg. Æneid.

Genitor tum Belus opimam
Vaſtabat Cyprum, & victor ditione tenebat.

Nepos Miltiade cap. 1. *Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum.* Eleganter vero & proprie illud verbum de meretriciis amoribus uſurpatur. Senſus eſt: Mulier non rudis (ſive ut Naſo lib. II. Amor. Eleg. 2.

Jucundo non ruſtica cognito furto)

tenebat quemdam, ſc. amore obſtrictum ſibi, velut vinculis. Virg. Ecl. I.

Cum me Galatea tenebat.

Plura exempla adferre nihil attinet, cum ubivis ſint in promtu.

Elegantia) Cultus & ornatus.

5. *Animoſque*) Et ipſe diligebat Puellam.

Juvenis) Juvencula, puella.

6. *Pares*) Similes. Refertur ad externam ſpeciem, vel ætatem.

7. Le-

Capillos homini legere cœpere invicem,
Quum ſe putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus eſt: nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

7. *Legere*) Cœperunt ſeligere una canos, altera nigros evellendos.

8. *Fingi*) Ornari. Alii legunt *pingi*, & exponunt quoque *ornari*. Certe infra eſt *picte ſcribere*, ideſt ornate. Nec videtur multum abludere noſter Belgice loquendi modus: *Het is zoo net, of't geſchildert was*. Et conſtat canos colorari ſolitos a veteribus. Quod præſtant hoc etiam tempore pectines plumbei, quibus uſus quoque eſſe dicitur, cum jam ad ſenium vergens novam ſibi conditionem quæreret, Muſarum illud delicium, & ornamentum quondam Leidenſis Academiæ Dominicus Baudius. Poſſunt ea de re videri Epigrammata Petri Scriverii in *Amoribus Baudii*, ab Scriverio editis.

Cura) *Cura* eleganter dicitur de capillis, cum aliquis in iis ornendis diligens eſt. Uti contra de negligente *Incuria*. Apulejus in Apologia, *Capillus prorſus inenodabilis diutina incuria.*

FAB. III.

HOMO & CANIS.

Laceratus quidam morſu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem miſit malefico,
Au-

AD FAB. III.

1. *Laceratus*) Confer Æſopi Fab. 25.

Vehementis) Ira concitati. Miror Ritershuſium, quem ſequitur Petrus Danetus, hic advocare Synizeſin, ideſt duarum ſyllabarum contractionem in unam, cum nihil ſit neceſſe. Hic verſus quarta ſede recipit dactylum, qualis primus hujus libelli,

Æſopus auctor quam materiam repperit.

Niſi quis velit *materiam* facere trium ſyllabarum, quod ridiculum. Aliter res ſe habet in locis Horatii, & Catulli, quæ adferuntur ab interpretibus. Quod ſciunt qui callent artem metricam.

2. *Miſit*) Projecit ipſi. Ita ſup. lib. 1. 23. 3.

Nocturnus quum fur panem miſiſſet cani,

Et

Audierat eſſe quod remedium vulneris.
Tunc ſic Æſopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum ſcierint eſſe tale culpæ præmium.
¶ *Succeſſus improborum plures allicit.*

Et lib. III. 2. 5.

Peritura quippe, quamvis nemo læderet.
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.

Malefico) Qui malum fecerat, qui morſu læſerat.

6. *Tale*) Tam bonum magnumque præmium culpæ eſſe.

7. *Succeſſus*) Appoſite Livius lib. XXII. 12. *Quæ peſſima ars nimis proſperis multorum ſucceſſibus crevit.*

F A B. I V.

AQUILA, FELES, & APER.

Aquila in ſublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus nemoricultrix fœtum ad imam poſuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium

Frau-

Ad Fab. IV.

1. *In ſublimi*) In ſublimitate quercus, in ſummo ejus. Sic & mox ſequitur. *In media quercu*, quod ſimiliter eſt in medietate ejus. Mox etiam, *ad imam*, id eſt, ima arboris parte. Sic loquuntur auctores. Terent. Prol. Adelph. verſ. 2. *prima fabula*, & Heaut. v. 1. 29. *ultimis ædibus*. Plaut. Curc. IV. 1. 14. *in foro infimo*, & Ciſtell. Act. v. in fine *poſtrema comœdia*.

2. *Cavernam*) Caverna arboris, cavum, rima, foramen.

3. *Nemoricultrix*) Cultrix nemoris. Sic eſt *genus altivolantum* apud Ennium. *Pietaticultrix*, *gracilipes* apud P. Syrum. Veteres enim in hujuſmodi nominum compoſitione ſibi mire placebant, imitati Græcorum libertatem. Sic invenias, *pennipotentum*, *caprigenum*, *noctivaga*, *ruſticontubernium*, *pudoricolorem*, & alia ejus generis.

Fortuitum) Statuunt quidam tertiam hujus vocis ſyllabam eſſe ancipitem, alii etiam brevem. Sed falluntur. Hor. Odar. lib. II. 15.

Nec fortuitum cernere ceſpitem
Leges ſinebant,

Cum

Fraude & ſceleſta ſic evertit malitia.
Ad nidum ſcandit volucris: pernicies, ait,
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie

Aprum

Cum eo faciunt duo excellentiſſima noſtri temporis ingenia, quæ ipſi antiquitati liceat opponere (quod illis dictum ſit, qui putant omnem Poëticæ venuſtatem & munditiem cum veteribus intercidiſſe) Dominicus Baudius, & Jacobus Wallius. Baudius quidem Jambicorum lib. IV.

Ut fortuita voce proditum videt
Suumque crimen, dedecuſque virginis.

Wallius autem Lyricor. lib. II. Od. I.

Quid intereſt, ut frigus, & ſparſas nives,
Solemque, & imbres arceat,
Domumque ceſpes fortuitus extruat,
An gentis alienæ lapis?

Et quod videtur interdum eſſe brevis, id nihil eſt. In iſtiuſmodi enim locis attendendum eſt ad craſin, qua hæc vox ſit trium ſyllabarum. Idem obſervandum eſt in *gratuitus*. Statius quidem tertiam hujus vocis corripuit, atque ita quidem, ut contractio non poſſit admitti, in noto Phalæucio, lib. I. Silvar.

Largis gratuitum cadit rapinis.

Sed ille multa ſibi permiſit, quæ non temere reperias in optimi ævi poëtis. Melius idem Baudius Jambicor. lib. III. ad Joannem Hotomannum.

Laudes profundunt gratuitas, ſed meras
Laudes.

Vid. Janſ. Douſ. Præcid. ad Petron. lib. II. cap. 16. Torrentium, & Cruquium ad memoratum Horatii locum, & Gerard. Joan. Voſſium in de Arte Gramm. lib. II. cap. 37.

6. *Volucris*) Ideſt, aquilæ.

7. *Miſera*) Infauſtæ, infelici.

8. *Fodere terram*) Dicitur hoc de animalibus terram roſtro aut pedibus effodientibus. Sic lib. I. fab. 27. *Humana effodiens oſſa.*

Quotidie) Brevem eſſe ait Danetus ſecundam in hac voce ſyllabam, at aliquando produci. Hoc loco longam eſſe patet ex dimenſione: uti & in fine lib. IV.

Nam vita morti propior eſt quotidie.

Et lib. III fab. 8. verſ. 14.

Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo.

Cæteroquin eſt anceps, ut patet in *quotidianus*, pro quo Catullus, ut primam produceret, dixit *cottidianus*, carm. LXIX. ad Mallium verſ. 139.

Conjugis in culpa flagravit cottidiana.

Hic ſecunda eſt correpta, quam Martialis longam facit lib. X. Epigr. 65.

Levis dropace tu quotidiano.

Et lib. XI. Epigr. I.

Cultus ſindone tu quotidiana.

Aprum inſidioſum, quercum vult evertere;
Ut noſtram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuſo, & perturbatis ſenſibus,
Derepit ad cubile ſetoſæ ſuis;
Magno, inquit, in periclo ſunt nati tui:
Nam ſimul exieris paſtum cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,
Doloſa tuto condidit ſeſe cavo.

Inde

9. *Aprum inſidioſum*) Neſcio cur hoc epitheton ſollicitet Danetum, præferentem *inſidioſam*, cum ſermo ſit de ſue fœmina. Hoc nomen eſt ex iis, quæ maribus & fœminis ſine diſcrimine ſexus convenientia, Epicœna vocantur, & unum tantum habent genus, quod cognoſcitur ex regula de terminatione, ut *hic paſſer*, *hæc vulpis*. Talia ſunt *liberi*, *catulus*, & alia multa. Itaque de filiabus dicimus, *Liberos noſtros*, non *noſtras*: ac fœmellam catulum, *egregium catulum*; non *egregiam*, & ſic in aliis.

Quercum) Elliptica oratio ex conſuetudine metuentium. Integra ſic haberet. Per id, quod vides fodere, vult evertere, ideſt, hoc eſt propoſitum hujus negotii, quod vides eum ſuſcepiſſe; per eam foſſionem vult quercum evertere.

10. *In plano*) Humi dejectam progeniem. Nam *in plano* eſt, in ſolo.

Progeniem) Fœtum, catulos, pullos.

11. *Offuſo*) Verba hæc non felem reſpiciunt, ſed aquilam, ut ſit ſenſus: Poſtquam ita Feles Aquilæ offudiſſet terrorem, ejuſque perturbaſſet ſenſus, derepit &c. *Offundêre terrorem* elegantiſſime dicuntur, qui ex improviſo terrorem ingentem afferunt.

12. *Derepit*) Inde repit ab aquila deorſum. Sic *degredi* pro deſcendere dicitur.

Cubile) *Cubile* eſt pro luſtro. Sic lib. I. fab. 19. in fin.

Flagitare validius
Cubile cœpit.

& lib. III. fab. 2. II.

Et in cubile concito properat gradu.

13. *Nati*) Catull. Sic & Virg. de iiſdem dixit lib. III.

Albi circum ubera nati.

14. *Simul*) Statim, ſimulatque exieris.

Tenero grege) Teneris ſuis catulis, porcellis, ut mox.

16. *Locum*) Cubile ſuis intelligit.

17. *Condidit*) Abſcondidit. Ita Fab. 6. hujus libri ver. 6. *condita*; & Fab. 8. ver. 4. *Se bubili condidit*.

Cavo) ſupra dixit *cavernam*.

18. *Suſ-*

Digitized by Google

Inde evagata noctu ſuſpenſo pede,
Ubi eſca ſe replevit, & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans proſpicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia ſunt conſumpti cum ſuis;
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.
¶ *Quantum homo bilinguis ſæpe concinnet mali,*
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

12. *Suſpenſo*) Leni, tacito, ut ambulans non poſſet exaudiri. Sic *ſuſpenſo gradu placide ire* dixit Terent. Phorm. v. 6.

20. *Proſpicit*) Circumſpectat, ac ſi & ipſa non auderet egredi, atque obſervaret molitiones ſcrophæ.

21. *Deſidet*) Jugiter conſidet. Metum notat hæc vox.

22. *Quid multa*) Formula uſurpari ſolita, cum rem in pauca conferimus. Sic & illa: *Quid verbis opus eſt? Quid multis opus eſt? Quid tibi multa dicam?* &c.

25. *Bilinguis*) Fallax, duplex, fraudulentus. Virg. 1. Æneï. *Tyrioſque bilingues*. Plaut. Pœn. v. 2. *Biſulci lingua*.

26. *Credulitas*) Locutio noſtro familiaris. Homines ſtulte creduli.

FAB. V.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

E*ſt ardelionum quædam Romæ natio,*
Tre-

AD FAB. V.

1. *Ardelionum*) Hi ſunt, qui ſe omnibus negotiis immiſcent, ab *ardendo* dicti, quod pro *feſtinando* uſurparunt veteres. Itaque cum ſint avidi negotiorum inquietique, ſemperque curſitent, feſtinentque, tanquam magni aliquid habeant agendum, ardeliones nominantur. Sunt qui dictos exiſtimant ab Ardea avi, quia avis hujus inſtar huc & illuc volitant, & circumcurſant, dum omnibus ſe negotiis ſtudent immiſcere. Vide Voſſ. Etymologic.

Natio) Genus quoddam hominum. Sic fere Terent. Eun. II. 2. 17.

2. *Tre-*

Trepide concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Vera fabella: pretium eſt operæ attendere.
¶ *Cæſar Tiberius, quum petens Neapolim,*
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum, & proſpicit Tuſcum mare,
Ex alticinctis unus atrienſibus,

Cui

2. *Trepide*) Cum dubitatione & incertitudine cauſæ ac propoſiti.
Concurſans) Huc illuc curſitans.
3. *Gratis anhelans*) *Anhelans* hic negotioſum occupatumque denotat, qui ob diſcurſationes crebras ſpiritum ægre ducit. *Gratis* autem *fruſtra* eſt, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, *nihil agens*, ut mox ſequitur.
6. *Vera fabella*) Vide quid dictum ſit ad præfat. Libri 1. ubi *ficta fabula*.
Attendere) Attendere ad eam animum.
7. *Petens*) Proficiſcens ad urbem Neapolim.
Neapolim) Urbem Campaniæ maritimam, regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clariſſimum, prius Parthenopen dictam.
8. *In Miſenenſem*) Domum ſuam ruſticam, a Miſeno AEneæ ſocio ſic dictam. In hac Tiberius etiam mortuus eſt.
9. *Monte*) In monte ſummo, in ſumma montis parte. Vid. Fab. 4.
Poſita) Extructa, ædificata. Eleganter de ædificantibus. Sic lib. III. fab. 9.

Quæſo jam anguſtam talis vir ponis domum?

Luculli) Summi & fortunatiſſimi Romanorum legati.
10. *Proſpectat*) Ex alto eminens nec totum ſpectat. Quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt.
Siculum) Quod a Sicilia Cretam uſque excurrit.
Tuſcum) Vulgo, *Mer de Toſcane*.
11. *Alticinctis*) Negotioſos intelligit. Tales namque cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum. Horat. lib. II.

Puer alte cinctus acerram
Gauſape purpureo menſam perterſit.

Conſule Ferratium de re veſtiaria. III. 7. Pign. de Servis pag. 271. & ad ea quæ ſequuntur p. 461.
Atrienſibus) Qui ſtabant in atrio domus, limenque cuſtodiebant. Vide T. Popma de operis ſervor. p. 36.

12. *Pr*

Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridia,
Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Præcurrit alium in xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit.
Id ut putavit eſſe neſcio quid boni,
Heus, inquit Dominus. Ille enimvero adſilit:
Donationis, alapæ certe, gaudio.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Non multum egiſti, & opera nequicquam periit;
Multo

12. *Peluſio*) Peluſium erat oſtium Nili & civitas Ægypti feraciſſima lini, ex quo conficiebantur lintea.

13. *Deſtricta*) Colligata, & quaſi conſuta.

Cirris) Hos cirros ſunt qui accipiant de plicis tunicæ. Alii putant eſſe fimbrias, oris extremis veſtium ſolitas aſſui. Vide Pignorium de ſervis p.461. Sed vid.& Ferrar. de re veſtiaria part.s 1.l.1. p.39.

14. *Viridia*) Loca arboribus virentibus, herbis, & graminibus conſita.

15. *Alveolo*) Ligneo vaſe, ex uno caudice excavato.

16. *Officium*) Miniſterium. Jactans officii ſui elegantiam munditiamque.

17. *Flexibus*) Compendiis viarum, notis divortiis. Virgil. Æneid. IX.
Objiciunt equites ſeſe ad divortia nota.

18. *Xiſtum*) Locum deambulationibus faciendis adornatum, conſitis utrinque platanis. Dicitur & neutro genere *Xyſtum*.

Sedans) Aqua conſperſa, ne pulvere fœdaretur.

19. *Hominem*) Hominis vanitatem negotioſam perſpicit.

Remque) Animum, conſilium ardelionis, qui hoc factitabat gratiæ & libertatis obtinendæ cauſa.

21. *Dominus*) Tiberius. Sic Imperatores nominabant.

23. *Ducis*) *Domini*, ut paulo ante.

24. *Opera*) Laborem inutilem præſtitiſti, fruſtra ſudaſti.

Periit) Notum eſt illud de ave quadam ad Auguſtum Cæſarem: *Opera & impenſa periit*. Cæterum ut metri ratio hic collocetur in tuto, contractio eſt adhibenda, quo τὸ periit ſit diſſyllabum, pro quo *perit* habent Meurſius & Freinshemius. Melius ſcripſiſſent *periit*.

 25. *Alap-*

Multo majoris alapæ mecum veneunt.

25. *Alapæ*) *Alapa* pro libertate. Apud veteres enim, quando aliquem manumittebant, alapa percuſſum circumagebant, & liberum confirmabant apud prætorem. Et ſic patebit ſenſus verſus 22.

Donationis, alapa certe, gaudio.

ubi *alapa* per Metonymiam libertatem deſignat. *Certe* vero, quod ibi ſequitur, ſignificat *ad minimum* Belg. *ten minſte, voor het minſte*. Quomodo apud Terent. Andr. IV. 1. 16.

Atque aliquis dicat, Nihil promoveris.
Multum, moleſtum certe ei fuero.

Mecum) Domi meæ. Hoc dicit: Meæ domus ea diſciplina eſt, ut non tam facile, tamque parvo ſervi manumittantur.

Veneunt) Venduntur. Libertas tam exiguo pretio a me non venditur.

FAB. VI.

AQUILA, CORNIX, & TESTUDO.

Contra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si vero acceſſit conſiliator maleficus,
Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.
¶ *Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem,*
Quæ quum abdidiſſet cornea corpus domo,

Nec

AD FAB. VI.

2. *Si vero*) Terent. Andr. I. 2. 21.

Si quis magiſtrum cepit ad eam rem improbum.

Quod idem eſt. Nam infra cornicem vocat etiam *Magiſtrum*.

Acceſſit) Ad illos potentes.

3. *Vis*) Quicquid eſt, quod vis & nequitia oppugnant, id ruit, ſi acceſſerit ad potentem conſiliator maleficus. Jungit auctor potentem, & conſiliatorem maleficum. Huic nequitiam, illi vim tribuit. Conjuncta iſta ait ſi oppugnent, quicquid ſit, quamvis tutum ſe putet, ruere.

4. *Aquila*) Aliter refert Camerarius fab. 196.

5. *Domo*) Ponitur *domus* pro teſta cornea, qua teſtudines muniuntur.

6. Con-

Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras cornix, & propter volans:
Opimam ſane prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtraro, quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.
Promiſſa parte, ſuadet ut ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram inlidat corticem,
Qua comminuta facile veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila monitis paruit,
Simul & magiſtræ large diviſit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

FAB.

6. *Condita*) *Tuta*, ut infra. Abſcondita. Sic libri hujus fab. 8. *condidit.*

7. *Per auras*) Per aëra.

Propter) Scil. aquilam, ideſt, juxta, in vicinia, in propinquo. Sic utuntur melioris ævi poetæ. Virg. in Eclogis,

Propter aquæ rivum.

Volans) Scil. *dixit* vel, *ſic aquilam allocuta eſt.*

8. *Opimam)* Pinguem delicatam.

10. *Nequicquam*) Fruſtra, abſque fructu. Sic ſup. fab. 5.

12. *Altis ab aſtris*) Poëtice, pro, e ſublimi, ex ſumma parte aëris.

Corticem) Abuſive pro teſta. Supra *corneam domum*.

14. *Inducta*) Scil. ad credendum. C. Nepos Conone cap. III. *Nec facile ad credendum inducebatur.*

15. *Magiſtræ*) Cornici, quæ tanquam magiſtra eam docuerat, qua ratione eſca ſua poſſet veſci. Vide notam ad verſum 1.

Diviſit) Partes promiſſas dedit. Vide Gronov. ad Statii Silvas cap. XIII. p. 71.

16. *Sic tuta*) Sic *quæ nullo pacto lædi poſſet condita*, ut eſt verſ. 6.

Triſti) Gravi. Sic fab. 2. lib. 1. & fab. 3. ver. 11.

FAB. VII.

MULI, & LATRONES.

Muli gravati ſarcinis ibant duo.
Unus ferebat fiſcos cum pecunia,
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.
Ille onere dives, celſa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
Comes quieto ſequitur & placido gradu.
Subito latrones ex inſidiis advolant,
Interque cædem ferro mulum truſitant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur caſus quum fleret ſuos,
Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo.
Nam

AD FAB. VII.

1. *Muli*) Muli antiquis temporibus frequenter adhibiti ad hoc opus, ut ferrent onera in dorſo. Vide Scheffer. de re vehiculari lib. 1. cap. 8.

2. *Fiſcos*) Corbes ſparteos, in quibus recondebant Romani pecuniam publicam & imperatoriam.

4. *Celſa*) Sublata in altum, ut fit a ſuperbientibus.

5. *Collo*) Solebant ſuſpendere tintinnabula ex collis mulorum, ut occurſum eorum evitare poſſent equi. Hic mulus unum habet tintinnabulum. Apuleji ille plura, præter cætera ornamenta. Audi ſic loquentem lib x. *Me phaleris aureis, & fucatis ephippiis, & purpureis tapetis, & frenis argenteis, & pictilibus baltheis, & tintinnabulis perargutis exornat.*

6. *Comes*) Alter ille mulus, cum hordeo.

Quieto) Sine agitatione multa pedum ac tumultu.

7. *Latrones*) Fures pecorum, ita dicti quod a latere adoriuntur, vel latenter inſidiantur.

8. *Interque*) Vult primum factam cædem eorum, qui ducebant mulos, velut reſiſtentium.

Truſitant) Vox obſoleta. Vulnerant: quod patet ex verſu 12.

Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.

Hoc *truſitant* minus probat Danetus, quod tamen in textum recepit, &

præ-

Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
¶ *Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas,*
Magno periclo ſunt opes obnoxiæ.

præferre videtur *tuditant*, Meurſium ſecutus, repugnante metri ratione.

13. *Hoc argumento*) Hac fabula demonſtratur pauperes vitam tutam agere.

FAB. VIII.

CERVUS & BOVES.

Cervus nemoroſis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret inſtantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno ſe bubili condidit.
Heic bos latenti: Quidnam voluiſti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: Vos modo, inquit, parcite,
Occaſione rurſus erumpam data.

Spa-

AD FAB. VIII.

1. *Nemoroſis*) In nemore.
Excitatus) Proprie de venatione dicitur.
2. *Venatorum*) Necem a venatoribus inferendam.
3. *Cæco*) *Cæcum faciente*, per Metonymiam effecti, qua & Mors pallida dicitur, quia facit homines pallidos.
4. *Opportuno*) Quod ſe commode offerebat.
Bubili) Dicitur a *bubus*, contracte pro bovibus; eſtque Adjectivum in quo ſubauditur *Stabulum*. Vid. Voſſ. de Anal. I. 21.
5. *Quidnam*) Quidnam mali voluiſti tibi parare? Arguendi aliquem formula. Ter. Eun. III. 5. II *Quid tibi vis? Satin' ſanus?* Virg. Ecl. II. 58. *Eheu quid volui miſero mihi?*
8. *Parcite*) Vitam mihi ſervate, ne me prodite.
9. *Occaſione*) Cum occaſio fuerit data.

10. *Spa-*

Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt ſubinde, & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus,
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cœpit gratias;
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periclo vita verſatur tua.
Hæc inter ipſe dominus a cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt. Tollere hæc aranea
Quanti eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua,

Quem

10. *Spatium*) Nox venit, die exacto.

Excipiunt) Succedunt diei.

11. *Frondem*) Pabulum bubus, quod apud veteres plerumque habebant ex frondibus.

Nec ideo) Dicit, etiamſi attulerit, dederitque frondem in ſtabulo bubus, tamen non vidiſſe.

12. *Omnes*) Colonos intelligit, & familiam ejus villæ.

13. *Animadvertit*) Cervum ibi latitantem.

Villicus) Qui totius villæ habet curam, caput ruſticæ familiæ. Vid. Pign. de ſervis p. 540. & Popm. de oper. ſerv. p. 33.

14. *Sentit*) Animadvertit, ut verſu præced.

15. *Quietis*) *Quietis* adjectivum eſt, non ſubſtantivum, conveniens cum bubus. *Quietos* vocat, quod non prodidiſſent latitantem.

16. *Hoſpitium*) Quod ſecuritatem hoſpitii præſtiterint.

18. *Qui oculos*) Herum ipſum ea notat periphraſis, quæ eleganter curam ejus ac perſpicaciam depingit, alluſione ad Argum, cui centum erant oculi.

19. *Verſatur*) Conſtituta erit.

21. *Corruptos*) Male habitos, macie perditos.

23. *Aranea*) Telas intelligit. Nempe *araneus, a, um*, adjectivum eſt. Hinc *araneum* neutraliter, & abſolute, opus aranearum, ſubaudito *textum*, vel *rete*. Sic Petronius dixit, *araneis oleo madentibus*, i. e. telis aranearum.

24. *Quanti*) Quanta veſtra negligentia eſt! minimo labore ſuſtuliſſetis has aranearum ſordes.

Dum

Quem convocata jubet occidi familia,
Prædamque tollit. ¶ Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus ſuis.

Dum ſcrutatur) Camerarius fab. 223. *Inter hanc curam & attentionem apparent cornua cervi, & ipſe latens intra ſtramenta gaudente patre familias cæditur.*

26. *Familia*) Servis ruſticis.

EPILOGUS.

Æſopi ingenio ſtatuam poſuere Attici,
Servumque collocarunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
Quoniam occuparat alter; ne primus forem,

Ne

Ad Epilogum.

1. *Ingenio*) Præfat. lib. 1.

Æternam famam condere ingenio ſuo.

Poſuere) Erexere. Eleganter de ſtatuis.

Attici) Athenienſes. Attica eſt regio Achajæ, in qua Athenæ.

2. *Servumque*) Licet foret ſervus: nempe quia hic conceſſus iſte honor non fuit.

Æterna) Reſpectu voluntatis, & propoſiti Athenienſium. Erant enim baſes illæ ex ſaxo, forma quadrata, vel rotunda. *Æterna* ergo eſt, ægre deſtruenda aut ſolvenda, & ſic quam diutiſſime duratura. Statius de baſi ſtatuæ Coloſſeæ Domitiani lib. 1. Silv. ver. 58.

Teneat quamvis æterna crepido,
Quæ ſuperingeſti portaret culmina montis.

5. *Quoniam*) Ordo eſt: Studui ne alter eſſet ſolus (fabulator) quoniam occuparat (ideſt, anteverterat me) ne forem primus: quod (unum mihi) ſuperfuit: ideſt, relictum erat, vel proximum erat. Hæc enim eſt ſententia: Quia Attici facto ſuo docuerunt, cunctis cujuſcumque ſortis aditum patere ad honorem, ego quoque conſequi eum ſtudui exemplo Æſopi. Suſpicatur Nobiliſſ. Heinſius Phædrum hic loqui de Cn. ſive C. Meliſſo, Poëta Vetere. De quo vide quænam congeſſerit in notis ad Epiſt. Pont. Ovidii lib. IV. Epiſt. 16. ver. 30. Vide & eundem ejuſdem Operis tom. 2. p. 461.

7. *Æmu-*

Ne ſolus eſſet, ſtudui, quod ſuperfuit.
Neque hæc invidia, verum eſt æmulatio,
Quod ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit, quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas:
Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem & illis doctus occurrit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere,
Fata-

7. *Æmulatio*) Hæc vox proprie de diſcipulis dicitur, qui præceptorem imitantur. Ita quidem hic ſumitur. Cæterum hæc vox duplicem habet ſignificationem, alteram ad laudem, alteram ad culpam. Cicero de ea lib. IV. Tuſc. cap. VIII. *Dupliciter illa quidem dicitur, ut & in laude, & in vitio nomen hoc ſit; nam & imitatio virtutis, æmulatio dicitur: & eſt æmulatio ægritudo, ſi eo, quod quis concupierit, alius patiatur, ipſe caverit.* Æmulatio itaque degenerans nil niſi invidia eſt.

8. *Latium*) Latini. Meton. Subjecti. *Latium* porro regio Italiæ notiſſima inter Hetrutiam & Campaniam, a latendo dicta, quod ibi Saturnus latitarit.

9. *Plures*) Qui ſimilia facient, incitati exemplo meo.

Opponat) Tanquam tales, qui, quod ibi Græce alii, ipſi Latine compoſuerint, æquali ingenio præſtantiaque.

10. *Curam*) Hoc opus, quod cum cura ſtudioque elaboravi.

11. *Eripiet*) Mihi ſcilicet, quippe qui me iſta ſic ſcripſiſſe ſcio, ut promeritus ſim laudem.

12. *Pervenit*) Cicero *accidere ad aures* dicere amat.

13. *Sentit*) Si experiris, ſcriptas eſſe has fabulas non inepte, ſed arte ſingulari.

14. *Submovet*) Tam felix ſum, ut nihil habeam quod querar.

Felicitas) Qua talem inveni lectorem, qui & intelligit artem, & ex ea capit delectationem.

15. *Occurrit*) Ad aures, ad manus eorum pervenit, qui maligni ſunt.

16. *Siniſtra*) Infauſta, adverſa, inimica, velut in pœnas & ſupplicia aliorum.

Extulit) Protulit, edidit.

17. *Nec quicquam*) Deeſt *qui*; nam diverſus caſus præceſſit.

18. *Fa-*

Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

EXPLICIT. LIB. II.

18. *Fatale*) Malum, quod auctorem habet fatum, non culpam noſtram.

Exitium) Calumniam, injuriam.

Durato) Obfirmato a me atque obdurato adverſus talia.

19. *Criminis*) Quippe quæ ſic afflixerit innocentem. Ita ſæpe veteres. Vide Barthium ad Statium T. II. p.68. Gevartium ad Statii Silv. lib. I. cap. xxxi.

PHÆ-

PHÆDRI

FABULARUM.

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

PHædri libellos legere ſi deſideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus ſentiat vim carminis.

Verum,

AD PHÆDRI FAB. LIB. III.

PROLOG.

1. P*Hædri*) Meos. Sic loquuntur inprimis Poëtæ. Pyrrhus apud Virg. II. Æneid. expreſſo ſuo ipſius nomine ad Priamum regem:

Illi mea triſtia facta,
Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

IX. Æneid. Mater Euryali.

Nec te, ſub tanta pericula miſſum,
Adfari extremum miſera data copia matri.

i. e. mihi.

Apud Terent. Hec. v. 4. 37. Parmeno etiam de ſe.

An Temere quidquam Parmenonem prætereat, quod facto uſu' ſit?

Apud eundem Phorm. v. 8. 38. Phormio.

Sic dabo: age nunc, Phormionem qui volet, laceſſito.

2. *Negotiis*) Curis publici officii: unde etiam *negotioſa vita*, quæ opponitur privatæ, & otioſæ, & contemplationi literiſque deditæ.

3. *Liber*) idem eſt quod *vacans a negotiis*.

4. In-

Verum, inquis, tanti non eſt ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo cauſſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſſe dices: Aliquæ venient feriæ,
Quæ me ſoluto pectore ad ſtudium vocent.
Legeſne, quæſo, potius viles nenias,
Impendas curam quam rei domeſticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adſuetam fortius præſtes vicem?

Mutan-

4. *Ingenium*) Scripta tua. Metonymia.

5. *Momentum*) Minimum temporis horæve punctum, quæ hora, vel quod tempus officio eſt deſtinatum. Itaque *officium* de munere publico accipitur, quod ſuſtinebat Eutychus, forſan in aula principali, audiens ſollicitantium preces, & ad principem deferens.

6. *Non ergo*) Reſpondet Poëta objectioni, quam ipſe finxit.

7. *Quod occupatis*) Quod minime decet aures impeditas, & negotiis diſtractas.

8. *Fortaſſe*) Nova prolepſis.

Feriæ) Dies, quibus nihil agere erat licitum.

9. *Soluto*) Libero a curis. *Libero animo*, ut paulo ante.

10. *Legeſne*) Reſponſio per interrogationem. q. d. Quidvis potius facturus es, quam lecturus fabulas meas.

Nenias) Ineptias, fabulas inutiles. *Nenia*, carmen, quo mulcentur aures puerorum.

11. *Impendas*) Des operam rei familiari.

12. *Reddas*) Velut ex debito mutui officii. Nam *reddere* eſt tributum ſibi ſuiſque negotiis ab aliis, iiſdem retribuere, ac pariter vacare aliis.

Uxori vaces) Fabuleris cum uxore, ſeria & jocos miſceas, agas, quæ quoquo modo ei eſſe poſſunt grata, & jucunda, quod nempe non potes diebus aliis, occupatus negotiis. Thomas Morus, æternum Angliæ decus, ad hanc rem convenienter in Præfat. Utopiæ ad Petrum Ægydium: *Dum foris totum ferme diem aliis impartior, reliquum meis, relinquo mihi, hoc eſt, literis, nihil. Nempe reverſo domum, cum uxore fabulandum eſt, garriendum cum liberis, colloquendum cum miniſtris. Quæ ego omnia inter negotia numero, quando fieri neceſſe eſt, (neceſſe eſt autem, niſi velis eſſe domi tuæ peregrinus) & danda omnino opera eſt, ut quos vitæ tuæ comites aut natura providit, aut fecit caſus, aut ipſe delegiſti, his ut te quam jucundiſſimum compares*, & quæ ibi ſequuntur.

13. *Otium*) Cures corpus, & reficias honeſta remiſſione.

14. *Adſuetam*) Quadriſyllabum eſt, exigente ſic verſu, ut ſupra.

Præ-

Mutandum tibi propoſitum eſt, & vitæ genus,
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum,
Quamvis in ipſa pene ſim natus ſchola,

Curam-

Praſtes vicem) *Vicem* pro munere. *Præſtare* eſt peragere. Sic Cicero, *munus ſuum præſtare.*

15. *Propoſitum*) Ratio, inſtitutum. Ita hæc vox uſurpatur ab auctoribus. Juſtinus lib.vi.cap.viii.de Epaminonda, *Neque ab hoc vita propoſito mortis ratio diſſenſit.* Seneca Epiſt.lxviii. *Aliud propoſito tuo nomen impono.* Ubi *propoſitum* vocat inſtitutum Lucilii in ſeceſſu vivendi.

17. *Pierio*) Pierius mons Theſſaliæ, in Macedoniæ confinio, Muſis ſacer, quæ ex eo Pierides dictæ ſunt.

18. *Tonanti*) Epitheton eſt Jovis, qui & abſolute *Tonans* dicitur. Ovid. Epiſtola Deianiræ

Velit hoc Germana Tonantis;

i. e. Juno.

Mnemoſyne) Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Muſas. Vox Græca eſt μνημοσύνη, quæ memoriam ſignificat. Poëtæ hanc Muſarum matrem finxere, quia omnium ſcientiarum theſaurus beneficio memoriæ acquiritur & conſervatur. Habet vero nomen novem literas pro numero filiarum.

19. *Fœcunda novies*) Quæ novem fœtus edidit uno partu.

Artium) Muſarum, quæ artes invenerunt.

Chorum) Chorus proprie eſt coævorum cantus & ſaltatio in tragœdiis, aut comœdiis. Accipitur vero improprie pro quovis perſonarum numero, & hic pro novem Muſis, quæ dicuntur artes inveniſſe. Prima vocabatur Clio, hiſtoriæ parens: Secunda Melpomene, Tragœdiæ: Tertia Thalia, Comœdiæ. Quarta Euterpe, fiſtularum: Quinta Terpſichore, Citharæ: Sexta Erato, Lyræ: Septima Calliope, verſuum heroicorum: Octava Urania, Aſtrologiæ: Nona Polyhymnia, Eloquentiæ. Quæ omnes hoc Auſonii carmine comprehendi ſolent:

CLIO geſta canens, tranſactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat mœſta boatu,
Comica laſcivo gaudet ſermone THALIA,
Dulciloquis calamos EUTERPE flatibus urget.
TERPSICHORE affectus citharis movet, imperat, auget.
Plectra gerens ERATO ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris Heroica mandat.
URANIE cœli motus ſcrutatur & aſtra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.

20. *Quamvis*) Ita eſt hujus verſus lectio conſtituenda, & ſic metrum conſervandum: quod vidit primus Nobiliſſimus Heinſius. Omnes editiones præferunt.

Quamvis in ipſa natus ſim pene ſchola.

A Ad

Curamque habendi penitus corde eraſerim,
Et laude multa vitam in hanc incubuerim,
Faſtidioſe tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia,
Docto labori dulce præponens lucrum?

Sed

Ad quæ tacent interpretes, ſecuti ſcilicet poſitionis qualiſcumque, qua ultima in *pene*, quæ brevis eſt, producatur. Cujuſmodi exempla, fateor, & alibi in his libellis occurrunt. Sed conſulant aures ſuas, qui Muſas nacti ſunt faventes.

Natus) De Epaminonda ſic dixit Juſtinus, *fuiſſe hominem inter literas natum.*

21. *Habendi*) Suppl. rem, pecunias. *Amor habendi* apud Ovidium, pro avaritia.

Tempore crevit amor, qui nunc eſt ſummus, habendi.

Et Horat. 1. Ep. 7.

Amore ſeneſcit habendi.

22. *Laude multà*) Hoc dicit poëta: Quamvis ego in hoc ſtudiorum genere multam laudem ſim aſſecutus, ægre tamen, & nonniſi quodam cum faſtidio, recipior in Muſarum cœtum. *Laus multa* hic autem eſt, non quidem magna, ſed multa, ſive multorum hominum: quod modeſtius eſt, quam ſi dixiſſet, magna laude. Multam enim laudem a multis mereri facilius eſt, quam a magnis magnam. Sic Horat. de Arte Poëtica:

Succeſſit vetus his Comœdia non ſine multa
Laude.

Paſſim autem Phædrus ſibi laudem tribuit. Sic Epilogo libri præcedentis.

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.

Et in fine hujus præfationis;

Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.

Iterum in præfatione libri V.

Mihi parta laus eſt.

Vitam) Scil. Scholaſticam. Conſtituimus hanc lectionem ex præſcripto Pralchii, pro *in hanc vitam* reponentis *vitam in hanc*. Quo fit ut opus non ſit tam variis argumentis ſollicitare τὸ *incubuerim*. Optime enim ſic verſus ſtat.

23. *Faſtidioſe*) Ægre, difficulter, & quaſi cum faſtidio & dedignatione ejus, qui tantopere ambit.

In cœtum) Muſarum. Senſus eſt: Etiamſi omnia poſthabeam literis ac doctrinæ, ut opes & gloriam, tamen ad eam veram ſolidamque nonniſi difficulter ac ſero pervenio.

24. *Quid credis illi*) Quomodo putas illum poſſe evadere doctum, qui opibus coacervandis ſtudet?

25. *Omni vigilia*) Omni cura & ſollicitudine.

26. *Dulce*) Jucundum, propter varias cupiditates ex pecunia.

 27. Ut

Sed jam, quodcunque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtilo,
Honori, & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor; ſin autem minus,
Habebunt certe quo ſe oblectent poſteri.
Nunc Fabularum cur ſit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
Æſopi illius ſemita feci viam,

Et

27. *Ut dixit*) Sinonis oratio apud Virgilium II. Æneid. ſic incipit:
Cuncta equidem tibi, Rex, fuerint quæcunque, fatebor.
Cæterum hic Sinon fuit filius Siſyphi, nepoſque Autolyci, Græcus verſipellis, & veterator, qui obſeſſa Troja a Trojanis ſe capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipſi perſuaſit abiiſſe Græcos, atque equum illum ingentem in urbem ducendum.

28. *Regem*) Priamum Regem Trojanorum, qui vocati ſunt Dardanii a Dardano filio Jovis & Electræ, qui Regnum Trojanum condidit, unde & ipſa regio Dardania dicta eſt. Poſtea urbs provinciæ caput dicta fuit Troja, & populus Trojani, a Troë atavo Priami.

29. *Exarabo*) *Exarabo ſtilo.* Hæ voces ſunt conjungendæ. *Exarare ſtilo* eſt ſcribere.

30. *Honori & meritis*) Ex veteri formula, quæ in inſcriptionibus frequens.

33. *Fabularum*) Cur fabulæ ſint inventæ. Sic *piſcium genus* apud Horat. lib. I. Od. 2. pro piſcibus.
Piſcium & ſumma genus hæſit ulmo.

34. *Servitus*) Æſopus ſervus. Servivit enim is Xantho Philoſopho.
Obnoxia) Arbitrio ac poteſtati alienæ ſubjecta.

36. *Affectus*) Non intelligit perturbationes, ſed res, quæ accidebant ipſi, quæ eum afficiebant. Hoc vult, omnes caſus, qui venerant, omnem injuriam, qua afficiebatur, ultum eſſe fabula.

37. *Eluſit*) Evitavit. Sic lib. I. fab. 12.
Jocis) Fabulis. Prol. lib. II. *narrantis jocus.*

38. *Semita*) *Semitam & viam* conjunxit & Cicero Accuſ. II. in Verr. cap. XXIII. *Attendite. Jam intelligetis hanc pecuniam, quæ via modo viſa eſt exire ab iſto, eadem ſemita revertiſſe.* *Semita* autem eſt quid minus tritum quam via. Primus Æſopus materiam fabularum reperit, quam ego polivi verſibus. Sic effeci, ut illius ſemita, quam primus triverat, evaderet via.

Se-

Et cogitavi plura quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiet ad ſe, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominus.
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verum ipſam vitam & mores hominum oſtendere.
Rem me profeſſum dicet fors aliquis gravem:
Si

Semita enim fit via, cum a plurimis frequentatur, & ſic vulgatur magis.

39. *Cogitavi*) Excogitavi. Sic C. Nepos vita Datamis v I. *Quod ad ſuam perniciem fuerat cogitatum*, id eſt, excogitatum.

40 *In calamitatem*) in quibus fabulis alluſi paucis ad fortunam meam adverſam, quam paſſus ſum ſub Sejano.

41. *Alius Sejano*) Præpoſitio omiſſa, pro *a Sejano*, hoc eſt, quam Sejanus. Vide de hac conſtructione Gerard. Jo: Voſſium de Conſtruct. cap. XIV. Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſime exercuit poteſtatem. In ejus odium incidit Phædrus, qui ab eo variis criminibus accuſatus vix evaſit incolumis: cum ille eſſet & accuſator, & judex. Genus loquendi a Græcis ſumtum.

42. *Judex*) Vox *Judicis* vim Sejani innuit.

44. *Nec his*) Nec hæc ſolaria mihi conquirerem.

45. *Suſpicione*) Si quis ſuſpicabatur ſe his tangi. Cic. pro Lege Manilia cap. XIII. *Veſtra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoſcere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem neminem nomino. Quare iraſci mihi nemo poterit, niſi qui ante de ſe voluerit confiteri.*

46. *Et rapiet ad ſe*) Dicet ſe tactum & exagitatum hac illave fabula. *Quod erit commune*) Quod dicitur omnibus, quod tangit omnes.

47. *Nudabit*) Nudabit ille conſcientiam quidem, nihilominus tamen ego velim me excuſatum ei, quia non propterea ſcripſi, ut ſic hic & ille ſe nudaret. Cæterum *nudare* eſt hic omnibus conſpiciendam præbere.

49. *Notare*) Hujus vel illius vitam reprehendere.

50. *Oſtendere*) Quales nempe ſunt in vita communi.

51. *Fors*) Forſan, forſitan, adverbialiter.

 52. *Phryx*

Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha,
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego literatæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abeſto, Livor, ne fruſtra gemas:

Quo-

52. *Phryx*) In Phrygia natus, quæ eſt regio Aſiæ minoris.

Anacharſis) Pro *& Anacharſis.* Sic fab. 9. lib. 1.

Oppreſſum ab Aquila, fletus edentem graves;

pro *& fletus edentem.* Anacharſis fuit Philoſophus Scythicus, multa ſapientia & doctrina præditus, qui ſumma uſus eſt libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta poſteritati reliquit.

53. *Condere*) Extruere, parare famam.

54. *Literatæ*) Merito: vel ob ſolas Athenas, omnium artium inventrices, quas & doctas vocavit Propertius.

Magnum iter ad doctas proficiſci cogor Athenas.

55. *Somno*) Ignavia, pigritia.

Deſeram) Omittam ornare ac promovere, cum poſſim.

56. *Threiſſa*) Thracia. Indicat vero Phædrus ſe gente Thracem eſſe, ideoque Græciæ, eruditionis parenti, propiorem quam erat vel Æſopus Phryx, vel Anacharſis Scytha.

Numeret) Multos habeat auctores.

57. *Linoque*) Linus filius Apollinis & Terpſichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Muſicus & Poëta Thebanus.

Orpheo) Is fuit genere Thrax, filius Apollinis & Calliopes, quem a Mercurio, aut a patre Apolline ferunt accepiſſe lyram, qua tantum valuit, ut cantu ſilvas & ſaxa moveret, reduxeritque uxorem ſuam Eurydicen ab inferis. Fuit occiſus a Menadibus juxta Hebrum fluvium.

58. *Qui ſaxa*) Horatius in de Arte Poëtica de eo & Amphione:

Silveſtres homines ſacer, interpreſque deorum,
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidoſque leones:
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet.

59. *Hebrique*) Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, & in Ægeum mare exiens.

Tenuit) Moratus eſt dulcedine carminis.

60. *Gemas*) Ob felicitatem alienam. Proprie de livore.

61. *Se-*

Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

61. *Solemnis*) Solita. Reſpicit exempla Lini & Orphei, qui tametſi Thraces fuerint, tamen tantam obtinuerunt gloriam.

62. *Induxi*) Hic ſenſus eſt: Scio, me his compuliſſe te ut legas. Pro hac mea opera, ſi ex ea jucundum aliquid tibi accidet, hoc unum peto ut reddas judicium.

63. *Noto*) Quem conſtat in te eſſe ſitum.

Judicium) Judices candide & ſincere de his libellis.

F A B. I.

ANUS AD AMPHORAM.

ANus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falerna fæce, e teſta nobili
Odorem quæ jucundum late ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus;
O ſua-

AD FAB. I.

1. *Anus*) Proverbium vetus eſt, *Anus ad armillum redit*, ideſt, ad vas vinarium. Conſtructio talis eſt: Anus vidit amphoram epotam (ideſt, exhauſtam) jacere, adhuc Falerna fæce, quæ late ſpargeret jucundum odorem e teſta nobili.

Amphoram) Vinarium vas octo & quadraginta ſextarios continens. In his vaſis vinum Falernum ſervabatur.

2. *Falerna fæce*) Falerni vini fæce. Falernus mons & ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax. Horat. II. Sat. 4.

Surrentina vafer qui miſcet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo.

Apud Prudentium 1. hymn. 126. eſt *Muſtum Falernum.*

Nobili) Quia inſcriptum habebat titulum tam celebrati vini. Solebant enim inſcribere iſtis amphoris nomen vini, ubi & quando eſſet natum, in quibus condebatur. Nobilis quoque dici poteſt ob materiam, e qua erat conflata.

4. *Traxit*) Quantum poterat attraxit. Videtur hoc verbum aviditatem aliquam ſignificare, etiamſi non addidiſſet poëta τὸ *avida*. Horat. Epod. XIV.

O ſuavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiæ?
¶ *Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.*

Pocula Lethaos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim.

5. *Anima*) Alloquitur amphoram, eamque anus vinolenta rerum omnium cariſſimam ducens, & delicium ſuum faciens, blande ſuavem animam appellat; ſcilicet ut Cicero cariſſimis ſuis ſcribens. *Vos animæ meæ*, inquit. Sic devota vino vetula amphoram veluti corculum amplexa, o ſuave olens animula, inquit: quales delicias, quale in te bonum antehac fuiſſe dicam, in qua tales ſunt reliquiæ, & fæces ipſæ quemdam odorem ſpirant! Vid. elegantem locum de muliere vini avida apud Plaut. Curcul. Act. 1. ſc. 2.

6. *Tales*) Ex proverbio, quo boni vini etiam fæces bonæ eſſe perhibentur.

7. *Hoc quo pertineat*) Senectutem ſuam conſolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi fæx vitæ, opuſculo fabularum poſſe colligi, qualis fuerit integrâ adhuc ætate. Meminit & alibi ſenectutis ſuæ, ut infra lib. IV. fab. 15. & lib. V. fab. 10.

F A B. II.

PANTHERA & PASTORES.

Solet a deſpectis par referri gratia.
¶ *Panthera imprudens olim in foveam decidit;*
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis; quidam contra miſeriti,
Pe-

AD FAB. II.

1. *Deſpectis*) Qui deſpecti erant.

2. *Imprudens*) Improvida, non providens.

In foveam) *In foſſam eſt delapſa*. Camerar. quem vide Fab. 226.

3. *Congerunt*) In eam verberantes.

4. *Alii*) In dimetiendo hoc verſu *Ali* eſt pro *alii*: ut ſæpe *ingeni*, pro *ingenii*, aliaque ejuſmodi. Nulla enim alia ratione conſtabit.

Onerant) Petunt, mulcant lapidibus. Sic eſt *onerare injuriis* apud Terent. Andr.

6. *Mi-*

Peritura quippe, quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu fovea ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans, ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantum pro vita rogant.
At illa: Memini qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint; vos timere abſiſtite;
Illis revertor hoſtis, qui me læſerant.

FAB.

5. *Miſere*) Objecere illi panem.
Suſtineret) Servaret vitam. Nam *ſuſtinere* eſt tenere, ne ſc. diſcedat.
9. *Refecit*) Pane ſcil. & quiete. Sic *reficere jumenta* dixit Nepos Eumene cap. IX.
10. *Fovea*) A fovea. Ellipſis. In foveis feræ capiebantur. Sup. lib. I. fab. 7.
Seſe liberat) Seſe liberat, ideſt, exſilit.
11. *Concito*) Feſtino, celeri.
12. *Provolat*) Cubili ſcil. Vox communis hominibus, feris, & avibus.
16. *Haud recuſant*) *Haud recuſare* non eſt velle, ſed æquo animo ſubire, majoris boni gratia. C. Nepos Epamin. cap. VIII. *Neque recuſavit, quo minus legis pœnam ſubiret.* Ergo hi calamitatem in pecore amittendo non deprecantur, ſed ſuæ tamen vitæ ut parcat rogant. Vide hic Græv. ad Lactant. de Mortibus Perſecutorum p. 133.
17. *Memini*) Subintellige *illorum*.
18. *Abſiſtite*) Deſiſtite. Sic optimi auctores. Virg. XII. Æn. verſ. 403.
Abſiſte precando.
Viribus indubitare tuis:
Idem lib. VI. *Abſiſte moveri.* Columell. 12. 29. *Nec abſiſtat id facere.*
19. *Revertor hoſtis*) Revertor ad eos hoſtiliter perſequendos, qui in me congeſſere fuſtes & lapides.

FAB. III.

ÆSOPUS & RUSTICUS.

Uſu peritus hariolo velocior
Vulgo eſſe fertur, cauſa ſed non dicitur;
Noteſcet quæ nunc primum fabella mea.
¶ Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite: monſtra exterritus
Ad conſulendos currit mœrens hariolos.
Hic pertinere ad domini reſpondet caput,
Et avertendum victima periculum:
Ille autem affirmat conjugem eſſe adulteram,
Et

AD FAB. III.

1. *Uſu*) Homo multæ experientiæ, ingenioſior, & velocior ingenio eſt quam vates.

Velocior) Ad conjectandum ſcil. *Velox* de ingenii acumine dicitur & plane idem eſt, quod Belg. *gaeu*, quod aliquando celeritatem notat, plerumque vero de callidis & acuti ingenii hominibus intelligitur. Contrarium *veloci* eſt *tardus*, quod ſtupidum denotat. Ter. Heaut. IV. 4. *Hui quam tardus es!*

2. *Cauſa.*) Non, quare ſit velocior, id enim in ſequentibus non agitur, ſed unde natum ſit hoc vulgi dictum.

3. *Noteſcet*) Nota fiet, cum fuerit hactenus occulta.

6. *Hariolos*) Harioli futurorum conjectores dicebantur: quaſi *farioli* a *fari*, vel *fando*, ut *hædus*, *fœdus*. Sed vide Etymologicon magni Voſſii.

7. *Hic*) Scil. hariolus.

Caput) Vitam, ſalutem. Vid. lib. I. fab. 14.

Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes.

8. *Victima*) intelligitur taurus. Hoc enim proprie victima veteribus. Mox:

Expiari poſſe majori hoſtia.

Solebant enim monſtra & prodigia hoſtiis procurari, idque ex conſilio & præſcripto augurum & aruſpicum. Quindecimque virorum, qui libros Sibyllinos ſuper hac re adibant, & inſpiciebant ut ſcil. averuncaretur malum, quod illa minabantur. Neque tantum in portentis ac prodigiis, ſed etiam in ſomniis paulo triſtioribus procurandis expiandiſque mire ſuperſtitioſi erant.

10. *In-*

Digitized by Google

Et inſitivos ſignificari liberos.
Sed expiari poſſe majori hoſtia:
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam cura majore aggravant.
Æſopus ibi ſtans, naris emunctæ ſenex,
Natura numquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, Ruſtice,
Uxores, inquit, da tuis paſtoribus.

FAB.

10. *Inſitivos*) Alienæ familiæ per dolum inſitos, ideſt, nothos. Metaph.

11. *Expiari*) Victima placulari averti ac declinari.

13. *Cura majore*) Propter diſſenſum & incertitudinem interpretationis, ac propterea remedii quoque.

Aggravant) Ex incerto ac ſollicito dimittunt multo incertiorem, ac ſollicitiorem. Simile eſt illud Terent. Phorm. III. ſc. I.

Feciſtis probe,
Incertior ſum multo quam dudum.

14. *Naris emunctæ*) Horatianum eſt de iis, qui rem poſſunt ſubodorari, hoc eſt, occultam indagare, atque intelligere.

Senex) Honoris cauſa dictum. Sic *Lucilius ſenex* apud Horatium.

15. *Natura*) Subaudi *rerum*, ideſt, Natura omnium rerum nunquam Æſopum latuit.

Verba) Quem natura non potuit externa ſpecie decipere. Vult, intime ſciviſſe rationem rerum naturalium.

16. *Procurare*) Solemnis vox augurum eſt, ſignificatque avertere, & a cervicibus noſtris depellere. Vid. Hieron. Magii Miſcellan. lib. I. cap. xx. & Probus ad Virgil. I. Georg. p. 134.

17. *Uxores*) Abuſive, pro contubernalibus, conjunctis, concubinis. Sic enim proprie dicebantur, quæ conjunctæ erant ſervis.

Paſtoribus) Famulis tuis, qui pecus tuum curant.

AD

F A B. I V.

SIMII CAPUT:

PEndere ad lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atque opſonia.
Quæſivit quidnam ſaperet; tum Lanius jocans:
Quale, inquit, caput eſt, talis præſtatur ſapor.
¶ *Ridicule magis hoc dictum quam vere æſtimo,*
Quando & formoſos ſæpe inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

FAB.

AD FAB. IV.

1. *Pendere*) Proprie de rebus venalibus.

Ad Lanium) Apud Lanium. Plaut. *ad forum*, pro apud forum: *ad exercitum*, pro apud exercitum.

2. *Reliquas*) Si verſus ratio habeatur, quatuor ſyllabarum erit hæc vox. Sed Heinſius bono ſenſu, & meliore verſu ſcribit *relictas*. Aliquæ ſcilicet merces jam erant venditæ, remanſerat cum aliis ſimius.

5. *Ridicule*) In gratiam Æſopi hoc dicitur.

Æſtimo) Exiſtimo, puto.

7. *Optimos*) Exemplo eſt ipſe Æſopus, quem corpore deformem fuiſſe accepimus.

AD

Digitized by Google

FAB. V.

ÆSOPUS & PETULANS.

Succeſſus ad perniciem multos devocat.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat;
Tanto, inquit, melior: aſſem deinde illi dedit,
Sic proſecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere poſſis, monſtrabo tibi.
Venit ecce dives, & potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit:
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namque pœnas perſolvit cruce.

FAB.

AD FAB. V.

1. *Devocat*) Pellicit ac trahit ſenſim, quoniam a bonis eſt deſcenſus veluti ad mala.

2. *Petulans*) Uſurpatur de eo, qui gaudet lædere alios; idque ſine cauſa.

3. *Tanto melior*) Laudandi atque approbandi apud veteres formula, contra aurem, *Tanto nequior*.

Aſſem) Intellige nummum æneum.

4. *Sic proſecutus*) Sic pergens loqui.

6. *Potens*) Qui poteſt melius quam ego dare.

9. *Impudentem audaciam*) Terent. Heaut. II. 3.
O hominis impudentem audaciam!

10. *Cruce*) Crux ſupplicii genus, quod in uſu fuit ad tempora Conſtantini Imperatoris.

Digitized by Google

FAB. VI.

MUSCA & MULA.

MUſca in temone ſedit, & Mulam increpans,
Quam tarda es, inquit: non vis citius progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſella qui primus ſedens,
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frænis continet ſpumantibus.

Qua-

AD FAB. VI.

1. *Muſca in temone ſedit*) Faërnus in Fabula de Muſca & Quadrigis p. 89.

Muſca advolans temoni earum inſederat.

Mulam) Mularum uſus quondam fuit in vehiculis celeberrimus.

2. *Non vis*) Notum ſchema interrogando jubere. Terent. Eun. v. ſc. 1.

Non tu iſtuc mihi dicturu aperte es quidquid eſt?

Ita hic, *Non vis citius progredi?* Quod Belgice ſic fere ſolet efferri, *Zult gy voortgaan of niet?*

3. *Dolone*) Per faſtum de aculeo ſuo ſic loquitur. Nam *dolon* proprie gladius, aut cuſpis ferrea in baculo recondita. Et ſolet muſca ſuum aculeum ſic abdere. Virgil. Æn. lib. VII. verſ. 664.

Pila manu, ſævoſque gerunt in bella dolones.

Ubi vide interpretes.

5. *Qui prima*) Aurigam intelligit. *Prima ſella* eſt ſcamnum equis proximum, in quo proprie ſedes aurigarum.

6. *Temperat*) Regit, moderatur, ne tardius, aut celerius incedam, quam oportet.

Lento) Facto quippe ex loris. Sic *verbera lenta* apud Virgil. *Lentum* eſt flexibile: Hinc apud eundem Maronem eſt & *lenta ſalix*, *lentum vimen*, & *lentum flagellum*, quod hic habemus.

7. *Spumantibus*) Ita tenet ut ſpument. Vult reddere rationem, quare non poſſit celerius incedere. Non tantum, ait tenet, ſed tenet tam valide, neque cohibet, ut & fræna ſpument, hoc eſt, ſpuma ex labore oplleantur.

8. *Au-*

Quapropter aufer frivolam inſolentiam:
Namque ubi ſtrigandum eſt, & ubi currendum, ſcio.
¶ *Hac derideri fabula merito poteſt,*
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

8. *Aufer*) Omitte inſolentiam.
Frivolam) Vanam, cui nullæ ſubſunt vires.
9. *Strigandum*) Quando oporteat morari. *Strigare* enim eſt interquieſcere, diciturque proprie de equis aut mulis in ſtrigam collocatis. Sic uſus auctor parodiæ in Ventidium Baſſum mulionem, quæ extat in Catalectis Virgilianis:

Et inde tot per orbitoſa millia
Jugum tuliſſe, lava ſive dextera,
Strigare mala, ſive utrumque cœperat.

Virtute) Viribus, fortitudine. Synecdoche.

FAB. VII.

CANIS & LUPUS.

Quam dulcis ſit libertas, breviter proloquar.
¶ *Cani perpaſto, macie confectus Lupus,*
Forte occurrit: ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt; Unde ſic, quæſo, nites,

Aut

AD FAB. VII.

1. *Quam dulcis*) Camerarius Fab. 220.
Breviter proloquar) Paucis oſtendam.
2. *Perpaſto*) Valde pingui.
Macie confectus) Cujus vires macie plane diminutæ erant.
4. *Ut reſtiterunt*) Sic ſup. lib. 1. fab. 12.

Ad fontem cervus cum, bibiſſet reſtitit.

Unde ſic) Verba Lupi ad Canem.
Nites) Eos proprie ſignificat, quorum pellis ex ſagina diſtenta ſplendet. Locus hic eleganter formatus ex illo paraſiti Gnatonis apud Terent. Eun. II. 2.

Qui color, nitor, veſtitus; quæ habitudo eſt corporis?

Hinc *equi nitidi* apud Virg. i. e. pinguedine diſtenti. Nepos Eumene v. *Jumenta nitida* dixit, ideſt, bene habita. Sic *juvenca nitens* apud Ovid. Metam. lib. 1.

5. Fe-

Aut quo cibo feciſti tantum corporis?
Ego, qui ſum longe fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter: Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.
Quod? inquit ille: Cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.
Ego vero ſum paratus: nunc patior nives,
Imbreſque, in ſilvis aſperam vitam trahens:
Quanto eſt facilius mihi ſub tecto vivere,
Et otioſum largo ſatiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit
Lupus a catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice: nihil eſt. Dic, quæſo, tamen.

Quia

5. *Feciſti tantum corporis*) Obeſum te reddidiſti. Contrarium eſt, *corpus amittere*, ideſt, macrum fieri.

7. *Simpliciter*) Aperte, abſque diſſimulatione.

Eadem eſt conditio) Tibi erit fortuna ſimilis.

10. *Et noctu*) Ordo verborum paulo hic turbatior eſt. Sic autem ſe habet: *Ut ſis cuſtos liminis, & tuearis domum noctu a furibus.*

11. *Ego vero*) Particula elegantiſſima, quæ hic promptitudinem indicat. Verba ipſa Lupi ſunt ad Canem reſponſoria.

Patior) Expoſitus ſum & nudus ad omnes cœli injurias, & duram admodum vitam ago. Florus poëta,

Scythicas pati pruinas.

Et Cicero II. Catil. cap. x. *Pruinas ac nives perferre.* Sic & Claudian.

Frigora ſæva pati, gravibus non cedere nimbis.

12. *Vitam trahens*) Virgiliana phraſis ex Æneid. II.

Afflictus vitam in tenebris luctuque trahebam.

Æneid. III.

Quum vitam in ſilvis inter deſerta ferarum
Luſtra domoſque traho.

15. *Veni ergo*) Verba Canis ad Lupum.

16. *Detritum*) Proprie de Cane. Seneca Hippol. verſ. 33.

Et pugnaces tendant Creſſæ
Fortia trito vincula collo.

17. *Nihil eſt*) Canis loquitur. Formula eſt illorum, qui præcidunt ſermonem de re ſibi parum grata. Imitatur Terent. Andr. II. 6.

SIMO. *Quidnam eſt?* DA. *Puerile eſt.* SI. *Quid eſt?* DA.
Nihil. SI. *Quin dic quid eſt?*

Et Phormione v. ſc. 9.

PH.

Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quieſcam, & vigilem, nox quum venerit:
Crepuſculo ſolutus, qua viſum eſt, vagor.
Adfertur ultro panis; de menſa ſua
Dat oſſa dominus, fruſta jactat familia,
Et, quod faſtidit quiſque, pulmentarium:
Sic ſine labore venter impletur meus.
Age, ſi quo abire eſt animus, eſt licentia?
Non plane eſt, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

FAB.

PH. *Abi: tange: ſi non totus friget, me eneca.* CHR. *Nihil eſt.*

Dic quæſo) Lupus loquitur, cui mox reſpondet canis: *Quia videor acer* &c.

18. *Acer*) Lib. II. fab. 3. eſt *canis vehemens*. Sed quid *acer* & *vehemens* differant, docet Vavaſſor in libello de *vi* & uſu quorundam verborum, ubi *acer* idem dicit eſſe quod *aſperior*, *intractatus*, *ferocior*, *inquietus*. Vide Cic. pro Roſc. Amerin. cap. XX.

20. *Crepuſculo*) Crepuſculum eſt lux dubia, quæ fit ante ſolis ortum & occaſum.

Qua viſum eſt) Errant Grammatici, qui hanc voculam *qua* inter adverbia numerant. Semper ſubſtantivum ſubauditur. Sic *hac*, *illac*, *iſtac*, ſubaudi via.

21. *Ultro*) Me non rogante.

22. *Fruſta*) Edulii cujuſcunque.

Jactat) Jacit, objicit. *Mittit* eſt fab. II.

23. *Quod faſtidit quiſque*) Hinc lib. IV. fab. 17. Canum querelæ ad Jovem orantium.

Ut ſeſe eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum quod panem darent.

Pulmentarium) Quicquid ad panem datur. Proprie tamen dicitur puls vel cibus in modum pultis factus.

25. *Eſt licentia?*) Licitumne tibi eſt? Verba ſunt Lupi ad Canem, quibus Canis reſpondet mox: *Non plane eſt*.

26. *Fruere, quæ laudas, Canis*) Fruere iis, quæ laudas. Sunt autem hæc Lupi verba. Eſt vox remittendi alteri, quod ipſi non deſideramus, quaſi dicat, Habe tua bona ſine rivali. Sic fere Cæſar Auguſtus Pollioni apud Senecam de ira lib. III. cap. 23. *Fruere, inquit, mi Pollio, fruere.*

27. *Ut non ſim*) Hac lege & conditione ut non ſim liber mihi.

AD

FAB. VIII.

FRATER & SOROR.

PRæcepto monitus, ſæpe te conſidera.
¶ *Habebat quidam filiam turpiſſimam,*
Itidemque inſigni, & pulcra facie filium.
Hi ſpeculum in cathedra matris ut poſitum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inſpexerant.
Hic ſe formoſum jactat, illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem fœminarum tetigerit.

Am-

AD FAB. VIII.

1. *Præcepto*) Ubi bona præcepta accepiſti, ubi monitus es.
Te conſidera) Deſcende in te, examina te.

2. *Turpiſſimam*) Turpitudo, ut & honeſtas, proprie quidem de animo hominis; ſæpe tamen etiam de corporis forma dicitur, ex qua interdum cognoſcitur animus, quamvis admodum fallaci indicio. Sic infra lib. IV. fab. 4. *turpiſſimam* vocat, quam mox *deformem*.

3. *Pulcra facie*) Honeſta: nam opponitur *turpiſſimæ*. Ter. Eun. III. 2. 21.
Ita me dii ament, honeſtus eſt.

4. *Cathedra*) Sellam geſtatoriam intelligit, qua vehebantur mulieres in publico. Vid. Pignor. de ſerv. p. 434.

7. *Suſtinet*) Suſtinere vel ferre poteſt.

8. *Accipiens*) Siniſtre omnia interpretans ad ſui contemtum. Terent. Adelph. IV. 3. 15.
Ad contumeliam omnia accipiunt magis.
Quid enim) Poteſt ita ſuppleri: *Quid enim potius acciperet in contumeliam?*

10. *Criminatur*) Odioſa criminatione defert fratrem ſuum.

11. *Vir natus*) Cum vir ſit natus, cum virilis ſit ſexus.
Rem fœminarum) Suppellectilem muliebrem: id, quod ad fœminas pertinet.

12. *Car-*

Amplexus utrumque ille, & carpens oſcula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo,
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

12. *Carpens oſcula*) Ovid. Epiſt. II Heroid.

Non ſuper incubui, non oſcula frigida carpſi.

13. *Dulcemque*) Sic infra lib. III. fab. 15. *dulcem benevolentiam.* Dicitur hic reſpectu liberorum, qui dulces paſſim vocantur. Lucret. lib. III.

Nec dulces occurrent oſcula nati.

Virg. IV. Æneid.

Nec dulces natos, Veneris nec præmia noris.

Horat. Epod. II.

Domum atque dulces liberos.

Partiens) Tribuens cuique partem amoris ſui.

15. *Tu*) Tu fili.

16. *Tu*) filia hoc agas, ut ne appareat ea turpitudo faciei præ morum pulcritudine. Vide huic loco convenientia apud Piccart. Dec. IX. c. V. Menag. ad Laërtium edit. Wetſtenianæ pag. 88. 89.

FAB. IX.

SOCRATES AD AMICOS.

VUlgare amici nomen, ſed rara eſt fides.
¶ Quum parvas ædes ſibi fundaſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,

Et

AD FAB. IX.

1. *Vulgare*) Vulgaris res eſt habere amicum, ſed rariſſima invenire fidelem.

2. *Quum*) Hæc hiſtoria eſt, non fabula; ut & ſequens narratio.

Sibi) Suos & privatos in uſus.

Socrates) Philoſophus Athenienſis, magni nominis.

3. *Non fugio*) Non recuſo ſubire mortem Socratis, qui hauſta cicuta periit.

 4. *Et*

Et cedo invidiæ, dummodo abſolvar cinis.)
Et populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:
Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

FAB.

4. *Et cedo invidiæ*) Facile patior me circumveniri, & vel damnari atque occidi ab invidis, ut ille, dummodo poſt mortem judicer innocens fuiſſe. *Invidia* hic eſt pro invidis, ut Epil. lib. II. *Livor*, pro lividis.

Si livor obtrectare curam voluerit.

Cinis) Poſtquam cinis factus fuero: poſt mortem meam. Alludit ad morem antiquum, quo cadavera rogo injecta in cineres redigebantur. Ovid. II. Amor.

Jamque cinis vivis fratribus Hector erat.

Vid. Kirchmann. de Funerib. lib. I. c. I.

5. *E populo ſic neſcio quis*) Formula loquentium de ignotis. Cic. de Amicitia, *Qualem fuiſſe Athenis Timonem neſcio quem accepimus.* Ovidius dixit, I. Triſt.

Si quis ut in populo.

Virg. Eclog. III.

Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

Ut fieri ſolet) Inter ædificandum. Nam de ſtructura nova quilibet vult ferre cenſuram. Belgicum proverbium eſt, *Die aan den weg timmert, heeft veel berecht.*

6. *Tam anguſtam*) Tam parvam, tam exiguam.

Talis) In laudem Socratis dicitur, q. d. *Vir tantæ virtutis & famæ.* Ter. Eun. I. 2. 80.

Et iſtam nunc times
Quæ abducta eſt, ne illum talem præripiat tibi?

C. Nepos Alcibiade 6. *Itaque & Siciliæ amiſſum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ ſuæ tribuebant, quod talem virum e civitate expuliſſent.* Cic. Epiſt. Fam. lib. XVI. 21. ad Tironem, *Quare da operam, ut hunc talem, tam jucundum, tam excellentem virum videas.* Sulla apud Salluſtium in Bello Jugur. ad Bocchum Regem: *Rex Bocche, magna lætitia nobis eſt, cum te talem virum dii monuere, uti aliquando pacem, quam bellum, malles.*

7. *Inquit*) Reſpondet nempe Socrates.

Veris) Recte Plutarchus in Apophr. dixit, nullas divitias fidelibus amicis æquiparari poſſe.

AD

FABULA X.

POETA DE CREDERE & NON CREDERE.

Periculoſum eſt credere, & non credere.
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt;

Caſ-

AD FAB. X.

3. *Hippolytus*) Theſei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, a Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt. Sed repulſam ſæpius paſſa impudica mulier inſimulavit ſtupri Hippolytum apud Theſeum. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emiſſo tauro marino, qui æquos Hippolyti conſternavit, unde per vepres & ſaxa diſtractus periit. Quod ubi reſcivit male ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum confeſſa apud maritum, gladio ſe confodit.

Quia noverca) Occurrit hic bis vocula *quia*, e natura ſua correpta. Quod me monet eorum, quæ notata ſunt ad fab. 5. lib. 1.

Ego primam tollo, nominor quia leo.

Certe omnibus locis excuſſis, in quibus occurrit, invenio nuſquam impegiſſe præterea Phædrum. Tu ipſe vide, Lector, & commemoratis jam lib. 1. verſibus adde ſequentes. Lib. 1. fab. 8.

Impune deinde abire quia jam non poteſt.

Lib. 1. fab. 27.

Invenit: & violarat quia manes deos.

Ibid. fab. 28.

Vindicta docili quia patet ſolertiæ.

Lib. III. Prol.

Quia quæ volebat non audebat dicere.

Lib. III. fab. 7.

Quia videor acer, alligant me interdiu.

Ibid. fab. 11.

Integritatis teſtes quia deſunt mihi.

Ibid. fab. 16.

Dormire quia me non ſinunt cantus tui.

Lib. IV. fab. 6.

Falſoque dictum; longe quia vetuſtior.

Ibid. fab. 11.

Quia dives area veram laudem intercipit.

Et paulo poſt.

Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt.

Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda eſt veritas multum prius,
Quam ſtulta prave judicet ſententia.
Sed fabuloſa ne hæc vetuſtate elevem,
Narrabo tibi, memoria quod factum eſt mea.
¶ *Maritus quidam quum diligeret conjugem,*
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in ſecretum a liberto ſuo,
Sperante heredem ſuffici ſe proximum.

Qui

Ibid. fab. 16.
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.
Ibid. fab. 21.
Quia plures onere degravati perierunt.
Lib. v. fab. 3.
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio.
Ibid. fab. 5.
Sed in priore quia nil compererant, latent.
Tamen produxit etiam Auſonius in Profeſſ. Burdig. Carm. VIII.
Sed quia noſtro docuere in ævo.
Verum hoc exemplum addendum eſt pluribus aliis, in quibus ſibi nimium indulſit Auſonius: quod ſciunt eruditi. Non dubitabat itaque Nobiliſs. Broukhuſius, a me rogatus ſententiam, quin iſtud *nominor quia Leo* eſſet corruptum, ut Phædro plane indignum; adeoque cenſebat, omnino reponendam fuiſſe Gudii lectionem.

4. *Caſſandra*) Priami Regis Trojanorum filiæ, quæ ſæpius exitium Trojæ prædixerat: ſed a Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

Ilium) Troja. Cujus ruinæ deſcriptio eſt apud Virgilium II. Æneid.

5 *Multum*) Veritas multum ante eſt exploranda.

6. *Sententia*) Animus, judicium, ideſt, quam homines ſtolide ſententiam ferant.

7. *Elevem*) Hoc loco eſt, *Minuam*. Senſus eſt: Ne id, quod proxime dixi de exploranda veritate, elevem allatis exemplis, quæ propter vetuſtatem ſuam poſſent videri fabuloſa, propterea id narrabo, quod eſt factum mea memoria, ideſt, meo tempore.

10. *Togamque puram*) Qua utebantur viri, primumque induebantur poſt expletos adoleſcentiæ annos. Erat autem dicta *pura*, quia nullam prætextam habebat purpuram, ut toga puerorum.

11. *Seductus*) Seorſum ductus in locum ſolitarium. Intellige *eſt*.

12. *Suffici*) Suffectum iri, vel ſufficiendum eſſe.

Proximum) A filio videlicet. Alias dicitur ſecundus, ideſt, ſubſtitutus,

14. *Mu-*

Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id, quod ſentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subſedit: deinde noctu ſubito januam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens;
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentius.
Dum quærunt lumen, dum concurſant familia;
Iræ furentis impetum non ſuſtinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſfigit,
Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet.
Lucerna adlata, ſimul adſpexit filium,

San-

14. *Mulieris*) Uxoris, conjugis hujus mariti. Penultima merito corripitur in hac voce, ut ſemper. De quo conſule Voſſ. de Art. Gramm. lib. II. cap. 37. Quod non attendit iſte Martialis, ut vocant, Britannicus Epigr. lib. IV. 118.

Amiſit coſtam, cauſa mulieris, Adamus.

Sed nec attendit alia: quod non vident amore cœci, qui eum aſſidua manu verſant.

16. *Doliturum*) Dolorem allaturum marito conjugem ſuam diligenti.

20. *Subſedit*) Subſtitit, commoratus eſt.

Januam) Per januam in ædes.

23. *Ætatem*) Filium adultum. Metonymia.

Servans) Obſervans, cuſtodiens.

24. *Familia*) Multitudo ſervorum.

25. *Non ſuſtinens*) Non ferens. Sic *ſuſtinere jocos*, hujus lib. fab. 8.

26. *Tentat*) Explorat manu.

27. *Tonſum*) Nempe, ſicut viri conſueverant.

Tranſfigit) Trajicit, tranſverberat pectus adoleſcentis.

28. *Reſpiciens*) Attendens, curans, omnia iræ ſuæ poſthabens.

29. *Simul*) Simulac, ſimulut, ſimulatque. Hæc omnia enim in uſu ſunt.

30. *San-*

Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat;
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas ſtrinxerat.
Accuſatores poſtularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad centumviros.
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio,
Quod bona poſſideat. Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Auguſto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret juriſiurandi fidem

30. *Sanctamque*) Innocentem. *Caſtam* dixit ante.

31. *Primo*) Recens cœpto, qui arctiſſimus eſſe ſolet.

32. *Repræſentavit*) Statim pœnam de ſe ipſe ſumſit.

33. *Ferro*) Gladio. Meton. materiæ.

Credulitas) Quia liberto temere crediderat.

34. *Poſtularunt*) Accuſarunt eam.

35. *Centumviros*) Centumviri judices erant apud Romanos, apud quos agebantur & diſceptabantur cauſæ graviores, quæ & Centumvirales inde appellatæ. Erant hi centum & quinque viri, ex triginta quinque tribubus ſelecti, ex ſingulis tres: ſed ob numeri rotunditatem appellantur Centumviri.

36. *Suſpicio*) Mavult Gudius *Suſpectio*, quod & probavit Salmaſius præcipue metri cauſa. Sed antepenultimam etiam in *Suſpicio* produci, jam olim docuit Voſſius, quem vide Art. Gramm. lib. IV. cap. 32.

37. *Quod bona poſſideat*) Ob id quod. Sic ferme ſenſus eſt, ſuſpicatos pleroſque, commiſiſſe id facinus, ut poſt obitum mariti & filii ſola poſſideret bona & hæreditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona.

Stant) Fortiter tuentur mulieris cauſam.

39. *Divo*) Auguſto Cæſare, qui vivus nomen Divi conſecutus eſt. Vid. pluribus locis Ovidium.

Auguſto) Ita dicti ſunt omnes Imperatores Romani, non ab *augendo*, ut volunt quidam, ac ſi eſſent, ut Belgicus jam Imperatorum titulus eſt, *Vermeerderaars des Ryx*, ſed ab *augur*. Ut enim a *robur* eſt *robuſtus*; Ita ab *augur auguſtus*. Quod ſignificat *ſanctum*, Belg. *gebe il igt gevvuyd*; velut *templum auguſtum*, & *loca auguſta*, i. e. ſacroſancta. Ovid. I. Triſt.

Ignoſcant auguſta mihi loca, dique locorum.

40. *Jurisjurandi fidem*) *Fidem* eſt pro iis, qui eam dederant jurejurando, ideſt, judicibus. Quibus in cauſa obſcura ſolemne fuit juramentum. *Sibi non liquere*. Quo liberabantur, judicio ad Imperatorem devoluto. Ita ſenſus erit: Petierunt ut juvaret ſe, atque a pronunciatione ſententiæ liberaret, quia feciſſent fidem jurejurando, ſe litis hujus deciſionem non invenire.

Quod ipſos error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, pœnas cauſa libertus mali:
Namque orbam nato ſimul, & privatam viro,
Miſerandam potius, quam damnandam exiſtimo.
Quod ſi damnanda perſcrutatus crimina
Pater familias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limaſſet, a radicibus
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.
Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim,
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes,
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
Hoc admonere ſimplices etiam poteſt,
Opinione alterius ne quid ponderent,
Ambitio namque diſſidens mortalium
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.

Hæc

41. *Error*) Ambiguitas, incertitudo, obſcuritas.
Implicuiſſet) Incertos & dubios feciſſet.
42. *Qui poſtquam*) Poſtquam detexerat quæ cauſa ipſos compulerat ad tantis calumniæ erroribus fidem habendam.
44. *Luat pœnas*) Vide notas lib. 1. fab. 13.
49. *Limaſſet*) Examinaſſet, diligentius perſpexiſſet. *Limare* eſt pro *elimare*.
A radicibus) Conjungendum cum *evertiſſet*, ut ſit radicitus, funditus. Nepos dixit Hannibale cap. VII. *a fundamentis disjicere domum*.
51. *Nil ſpernat auris*) Vid. Interpretes C. Nepotis ad XIV. 9. 2. Cic. 8. ad Att. 19. Piccart. Decad. V. cap. 5.
52. *Quos minime putes*) Quos ſanctos & innocentes habemus.
56. *Opinione*) Ne res vel negotia æſtiment ex opinione vel dictis aliorum.
57. *Diſſidens*) Contraria, adverſa ſemper aliis.
58. *Subſcribit*) Dicuntur ſubſcribere, qui ſequuntur alios, eorumque ſententiam acceſſione ſua firmant.

 59. *Erit*

Hæc executus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus.

59. *Erit ille*) Eſſe debet, ſit.
Per te) Tuo ſtudio proprio, non ex relatione aliorum exploraveris.
60. *Executus*) Expoſui, narravi, dixi prolixius & verboſius.
Quoniam) Quoniam multis diſplicuit nos tam breves eſſe in enarrandis fabellis.

FAB. XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

EUnuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui ſuper obſcœna dicta, & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius,
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ ſtulte delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

AD FAB. XI.

2. *Super*) *Super* hic valet *prater*.
Dicta) Jocos, facetias.
Petulans) Alterius exagitandi cauſa inſtitutum.
3. *Inſectatus*) Per cavillationem traduxit, ei objecit.
Corporis) Virilitatis. Totum pro parte.
4. *Laborem*) Ut hanc, ſi qua eſt, ignominiam virtute tegam atque ſuperem.
7. *Turpe*) Flagitioſum. Ovid.

Quæ venit ex merito pœna, dolenda venit.

Digitized by Google

FAB. XII.

PULLUS AD MARGARITAM.

IN ſterlſquinio pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!
O ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui!
Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multo eſt cibus?
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.

Hoc

AD FAB. XII.

3. *Jaces*) Neglecta & contenta. Venuſte hoc expreſſit, & longe quidem venuſtius, quam ſi in tertia perſona dixiſſet; *Jacet indigno quanta res loco!* Eodem modo ſe res habet hujus libri fab. 9. verſ. 6.

Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?

Et hinc puto lib. 1. fab. 7. legendum fuiſſe:

O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habes?

q. d. *Tu non habes cerebrum, cum tanta ſit ſpecies?* quod vulpis ibi loquentis admirationem anget. Hanc lectionem parabam dicto loco in textum recipere. Sed cohibebant me Æſopi verba. Ὦ οἵα κεφαλὴ, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Quæ Phædrus videtur expreſſiſſe. Imitatus quoque eſt Alciatus Andr. Embl. xlvi 11.

Hoc quale caput eſt! ſed cerebrum non habet.

Schefferus alioqui tentabat.

O quanta ſpecies, & cerebrum non habes!

Et Broukhuſius meus jam olim,

O quanta ſpecies, inquit! Cerebrum non habes.

Quanta res) Quanti pretii & dignationis.

5. *Rediſſes*) Facta eſſes ſplendida, ut olim, quæ nunc fimo conſpurcata jaces tanto tempore.

6. *Ego qui te inveni*) Oratio eſt cum admiratione interrogantis, Qui ego te inveni? Qui factum eſt, ut ego te invenerim (Nam *qui* eſt quomodo, ut lib. 1. fab. 1.

Qui poſſum, quæſo, facere, quod quereris, lupe?

q. d. Fruſtra te inveni: nam nec ego tibi poſſum, nec tu mihi potes prodeſſe. Tollius ad Auſonium legit:

Ego quod te inveni, potior cui multo eſt cibus,
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam poteſt.

Quod non improbandum.

7. Hoc

Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

1. *Hoc illis narro*) Hoc illis ſcribo. *Hoc illis dictum eſt*, ut ſupra. *Qui me non intelligunt*) Qui neſciunt quid lateat ſub fabulis meis: quoniam ſunt inſtar galli hujus, cui nihil profuit reperta margarita.

FAB. XIII.

APES & FUCI, VESPA JUDICE.

Apes in alta quercu fecerant favos:
Hos fuci inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis ad forum reducta eſt, Veſpa judice;
Quæ genus utrumque noſſet cum pulcerrime,
Legem

AD FAB. XIII.

1. *Favos*) Apud domos, ſeu cellulas.

2. *Inertes*) Proprie, *artis ejus imperiti*. Hoc vult, non potuiſſe ipſos facere ſibi, propterea mendacio quærere voluiſſe alienos. *Fucos* vocat *ignavos*. Virg. lib. IV. Georg. verſ. 168. ubi de apibus.

Ignavum fucos pecus a præſepibus arcent.

Heſiodus in Theog. de Apibus & Fucis.

Αἱ μέν τε προπᾶν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἠμάτιαι σπεύδουσι τιθεῖσί τε κηρία λευκὰ
Οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.

Ariſtoteles docet: *Veſci tum eos, tum eorum pullos melle, quod Apes fecerint.* Cæterum inimicitiæ Apum cum *Fucis* apud omnes celebrantur. Ariſtoteles cap. xl. de Apibus, *Fucos interimunt, quando non ſatis loci operibus eſt.* In eodem, *Deprehenſi a bonis apibus occiduntur.* Plin. cap. XI. *Tardantes* (fucos) *ſine clementia puniunt.* Idem cap. XVII. *Certum eſt ab apibus fucos interfici.* Varro, *Inſectantes a ſe ejiciunt fucos*. Vid. porro Ælian. lib. I. cap. x.

3. *Ad forum*) Ad judicium, ad judicem.

4. *Pulcerrime*) Optime. Phædrus extremo hoc opere.

Hoc cur, Philete, ſcripſerim, pulcre vides,

Legem duabus hanc propoſuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium plane res ut merito venerit:
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex ſapore mellis, & forma favi,
De queis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recuſant, Apibus conditio placet.
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam:
Apertum eſt quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum reſtituo ſuum.
¶ *Hanc præteriiſſem fabulam ſilentio,*
Si pactam Fuci non recuſaſſent fidem.

Et lib. IV. fab. 20.

Quid judicare cogitet livor, modo.
Licet diſſimulet, pulcre tamen intelligo.

Ibid. fab. 25.

Dum ſanitas conſtabit, pulcre meminero.

5. *Legem*) Conditionem, uti mox appellat.

Partibus) Ita proprie, qui litigant inter ſe, vocantur.

6. *Non inconveniens*) Non male convenit, ſi externam ſpeciem ſpectes.

7. *Plane*) Omnino: Vult, omnino, ac plane fuiſſe cauſam juſtæ dubitationis, propter illam ſimilitudinem.

8. *Religio*) Judicibus religio tribuitur, propter jusjurandum, quo tenebantur. Vid. Fab. 10.

Peccet) In judicando errorem committat.

Imprudens) Per imprudentiam: ſi minus omnia providero.

9. *Alveos*) Domicilia apum.

Opus) Per *opus* mel intelligit, & per *ceras* mellis receptacula.

11. *Auctor*) Ita debet ſcribi hoc vocabulum, non *autor*, vel *author*, ut plerique faciunt. Diciturque *auctor* proprie is, qui primus aliquid invenit, inſtituit, & fecit; qui conditor & quaſi parens eſt alicujus rei, a verbo *augeo*, quod & ipſum creare & efficere notat; quo ſenſu uſus eſt Lucretius, & alii. Vide Voſſ. de Latin. merito ſuſp. c. XXV.

13. *Tunc illa*) Scil. Veſpa. Sic fere lib. 1. fab. 10.

Uterque cauſam cum peroraſſet ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam.

14. *Apertum eſt*) Jam patet, conſtat.

15. *Apibus*) Tanquam veris auctoribus.

17. *Fuci*) Vani homines, qui verſus meos ſibi vindicarunt. Vid. Freinshemium ad hanc fabulam de verſibus Virgilii, quos fucus aliquis ſibi arrogaverat.

FAB. XIV.

ÆSOPUS LUDENS.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit,
Et quaſi delirum riſit. Quod ſenſit ſimul
Deriſor potius quam deridendus ſenex,
Arcum retenſum poſuit in media via:
Heus, inquit, ſapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus, ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitæ cauſam intelligit.
Noviſſime ſuccumbit. Tum victor ſophus:
Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris;

At

AD FAB. XIV.

1. *Quidam*) Sic loquebantur de ignotis. C. Nepos Pauſania, *Interim Argilius quidam &c.*

Atticus) Unus ex Athenienſibus.

2. *Reſtitit*) Subſtitit. Sic ſup. lib 1. fab. 12.

3. *Simul*) Simulac: ut infra hoc lib. fab. 16. lib. IV. 8. & 14. lib. V. 5. & 7. exemplo Ciceronis, Horatii, aliorumque optimi ævi Scriptorum.

4. *Deriſor*) Qui ridere ſtultitiam hominum ſoleret. Sic ſup. hujus lib. fab. 3.

Naris emunctæ ſenex,
Natura numquam verba cui potuit dare.

5. *Retenſum*) Brevitatis Phædri hoc eſt indicium: Pro eo enim dicere debuerat, arcum tendit retenditque.

6. *Sapiens*) Philoſophe, per ironiam.

Expedi) Expone, quid iniquam hoc facto.

8. *Poſitæ*) Ab Æſopo propoſitæ.

9. *Noviſſime*) Ultimo, tandem.

Succumbit) Superatur, velut in certamine, dum cauſam dicere non poteſt. Belg. *Hy geeft het op.*

Victor) Æſopus, qui victor dicitur, quia quod ipſe poſuerat, alter interpretari non poterat.

Sophus) Vox Græca, Latinitate donata, ſignificat *ſapiens.*

10. *Cito rumpes*) Ovid. Heroid. IV. 91.

Arcus, (& arma tua tibi ſunt imitanda Diana.)
Si numquam ceſſes tendere, mollis erit.

11. Erit

At ſi laxaris, quum voles, erit utilis.
¶ Sic ludus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

11. *Erit utilis*) Eo uti poteris.

13. *Melior*) Promtior, aptior, utilior ad aliquid meditandum. Videtur hanc fabulam ſcripſiſſe Phædrus in defenſionem Divi Auguſti, patroni ſui, contra quoſdam auſteros cenſores. Refert enim Suet. in ejus vita, cap. XIII. *Animi laxandi cauſa modo piſcabatur homo, modo talis, aut ocellatis, nucibuſque ludebat cum pueris.* Seneca de Tranq. Anim. cap. XVI. *Nec in eadem intentione æqualiter retinenda mens eſt, ſed ad jocos revocanda. Cum pueris Socrates ludere non erubeſcebat: & Cato vino laxabat animum, curis publicis fatigatum: & Scipio triumphale illud & militare corpus movit ad numeros* &c.

FAB. XV.

CANIS AD AGNUM.

INter Capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non eſt hic mater tua.
Oveſque ſegregatas oſtendit procul.
Non illam quæro, quæ, quum libitum eſt, concipit;
Dein portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſime prolapſam effundit ſarcinam:

Verum

AD FAB. XV.

1. *Balanti*) Matris deſiderio.

2. *Stulte*) Objurgantis eſt.

Hic) Hoc loco, inter capras puta.

3. *Segregatas*) Ab grege capellarum ſejunctas, ſeparatas.

4. *Non illam quæro*) Verba Agni ſunt ad Canem.

5. *Portat onus*) Sic ſupra in ſimili negotio habuimus *onus deponere*, lib. I. fab. 18.

Ignotum) Reconditum, nec viſum.

6. *Prolapſam*) *Cadere & labi* verba ſunt de partione uſurpata.

Effundit) Juvenalis Sat. 2.

Patruo ſimiles effunderet offas.

Sarcinam) Vid. quæ notavimus lib. I. ad fab. 18.

7. *Ad*

Verum illam, quæ me nutrit, admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.
Tamen illa eſt potior quæ te peperit. Non ita eſt.
Unde illa ſcivit niger an albus naſcerer?
Age porro ſciſſet: quum crearer maſculus,
Beneficium magnum ſane natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas ſingulas.
Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,
Cur hac ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?

Facit

7. *Admoto ubere*) Præbito, porrecto ubere. Florus, *uber admovit infantibus*. Et Virgilius.

Hyrcanaque admorunt ubera tigres.

8. *Fraudatque*) Subducit eis aliquid, privat eos lacte.

Natos) Pullos. Sic lib. 1. fab. 28. & alibi.

9. *Tamen*) Incipit nunc Canis rurſum loqui.

Potior) Juris reſpectu. Vult enim plus deberi iis, a quibus naſcimur, quam a quibus alimur.

Non ita eſt) Verba Agni refutantis ſententiam Canis.

10. *Niger an albus*) Catullus.

Nec ſcire utrum ſis, albus an ater homo:

ex proverbio, *albus an ater ſis neſcio.*

11. *Sciſſet*) Sciviſſet. Eſt Syncope. *Sciſſet* eſt conceſſivum. Demus, faciamus ſciviſſe. Etiamſi ſciviſſet, quid ex eo ad me commodi?

Maſculus) Maſculos parare in cibum, fœminas autem ad augendam prolem vivas ſervare ſolebant, ſicut hodieque receptum eſt. Adde quod homines, qui deliciis ſtudent, in eligendis maſculis etiam cujuſcumque generis animalibus, palato ſuo conſulunt, nihil ſibi rei eſſe cupientes cum ſexu ſequiore.

12. *Beneficium*) Ironia. Nam quod mas genitus eſſet Agnus, inde illi periculum a lanio.

13. *Lanium*) Mortem a lanio ſingulis momentis mihi inferendam.

14. *Cujus poteſtas*) Ordo eſt: Cur ea, poteſtas cujus fuit nulla in gignendo, ſit potior hac, quæ eſt miſerita jacentis? Adhuc ſunt Agni verba. Poteſtas nulla in gignendo ejus eſſe dicitur hoc loco, quæ in gignendo poteſtatem nullam ſibi habet relictam, ſed cogitur ſimpliciter facere, quod in negotium requirit. Quæ non poteſt non gignere, quando ſemel partum concepit.

15. *Jacentis*) Agni a matre deſerti. Quaſi diceret, Mater mea dedit mihi vitam, ſed ut eriperet iterum per crudeliſſimam ſuam negligentiam, dum jacentem me ne reſpicit quidem.

16. *Dulcemque*) Nimirum a mamma lac ſugendum præbuit.

17. *Fa-*

Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
¶ *His demonſtrare voluit auctor verſibus,*
Obſiſtere homines legibus, meritis capi.

17. *Facit parentes*) Illi vere dici poſſunt patres, qui non neceſſitate quadam naturæ procreant liberos, ſed qui procreatis vitam ſuſtinent alimentis, & conſiliis juvant.

Neceſſitas) Ordo naturæ. Statius II. Silv. I.

Natos genuiſſe neceſſe eſt,
At legiſſe juvat.

Ad quæ vid. Barthium. Porro hic commentarii loco eſſe poteſt Buchneri Orat. X. T. II. p. 268.

19. *Obſiſtere*) Repugnare, adverſari. *Leges* juſſa ſunt & imperia qualiacunque, quæ quid exigunt a nobis fieri, vel non fieri; ut, ſanguine junctos parentes & liberos amare ſe mutuo, non odio perſequi debere.

Meritis) Bene meritis, ideſt, beneficiis. Sic lib. I. fab. 8.

Capi) Trahi in obſequium & amorem.

FAB. XVI.

CICADA & NOCTUA.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
¶ *Cicada acerbum noctuæ convicium*
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,

Cavo-

AD FAB. XVI.

1. *Humanitati*) Qui non facit quod omnes humanos & comes decet.

Accommodat) *Accommodare ſe humanitati* dictum, ut apud Ciceronem, *Accommodare orationem auribus multitudinis*, pro ex voluntate humanitatis vitam moreſque ſuos regere. *Humanitas* eſt ea amabilitas, qua ſtudemus ad ſocietatem mutuam ſervandam alter alteri placere.

2. *Oppetit*) Subit, quomodo oppetere mortem dicimus.

3. *Acerbum*) Cohæret cum *noctua*: ideſt, quod acerbum fuit noctuæ. *Acerbum*, eſt moleſtum, ingratum, amarum. Sic Cic. dixit Lælio cap. XVI. *Acerbius in aliquem invehi, inſectarique vehementius.*

Convicium faciebat) Inſectabatur, calumniabatur, clamore obſtrepebat.

5. *Cavo-*

Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt, ut taceret: multo validius
Clamare cœpit. Rurſus admota prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt adgreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Una bibamus. Illa, quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide advolavit. Noctua egreſſa e cavo

Tre-

5. *Cavoque ramo*) Repetendum *in* ex præcedentibus. *Cavo* eſt in parte arboris excavata.

7. *Admota prece*) Eadem phraſis eſt lib. 1. fab. 19. & lib. iv. fab. 25.

8. *Accenſa magis eſt*) Irritata, concitata ad cantandum.

Sibi nullum eſſe auxilium) Nihil ſibi eſſe ſubſidii in oratione ſua, contra clamorem Cicadæ.

10. *Garrulam*) Allocuta eſt Cicadam ſibi moleſtam.

12. *Sonare*) Qui ſunt tam egregii, ut quis puret ab ipſo Apolline cani.

Putes) Eſt pro *quis putet*. Nec enim Cicada ipſa ſic potuit putare de cantu proprio. Dicit, cantus ejus eſſe tam elegantes, ut poſſint componi cum cantibus Apollinis.

13. *Potare*) Bibere largius, per hilaritatem animi ex cantu.

Nectar) Potum deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis eſt ipſi ſacra.

Pallas) Dea ſapientiæ, Jovis filia, nata ex ipſius cerebro, ut vulgatum eſt. Vid. Fab. ſeq.

14. *Si non faſtidis*) Si non contemnis nectar illud. Formula humanitatis & civilis elegantiæ.

15. *Una bibamus*) Horatius:

Una ſimus, ait.

Illa qua ardebat) *Quæ ardebat*. Sic recte, non *quia*, ut nonnulla præferunt exemplaria, ut valeat, *Illa, ut qua ardebat* &c. Sic hujus lib. fab. 19.

Senſit profecto, ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtive qui occupato adluſerit.

Ardebat) Vehementer ſitiebat.

16. *Simul*) *Simulac*, ut jam ante monuimus.

17. *E cavo*) *E cavo ramo*, ut ſupra.

18. *Leto*

Trepidantem conſectata eſt, & leto dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

18. *Leto dedit*) Ita lib. I. fab. 22.
Improbam leto dedit.

FAB. XVIII.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

Olim quas vellent eſſe in tutela ſua,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus

AD FAB. XVII.

Extat hæc fabula totidem verbis apud Perottum Cornucop. p. 1042 quam ille dicit ſe adoleſcentem in fabellas ſuas ex Avieno tranſtuliſſe. Quo argumento motus Petrus Scriverius Not. in Martial. p. 88. eo inclinare videtur, ut arbitretur has omnes fabulas eſſe Perotto adſcribendas, ipſumque adeo Phædrum auctorem eſſe ſuppoſititium. Malunt vero Perotti dolum, ac ſubleſtam fidem merito inſectatur, & Phædro ſuppetias venit Caſp. Barthius, lib. XXXVI. Adv. cap. XXI. ubi & de Camerarii, & Faërni Fabulis, quæ hodie quoque circumferuntur, nonnihil. Vide Ludov. de la Cerda ad Virg. Ecl. VII. p. 142. (quem miror tacere ibi de Phædro, cum & Faërni, & Perotti fabulam ex Phædro deſumtam enarret: præcipue cum aliis in locis toties Phædrum citet) & de Faërno quidem Thuanum ad An. CIↃ IↃ LXI. Gudium quoque in notis ad hunc auctorem p. 270.

1. *Quas vellent*) Quas volebant ſibi ſacras eſſe.

2. *Legerunt*) Sibi elegerunt.

Quercus Jovi) Cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis veſcerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, & a carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monſtrata, ſacra idcirco illi creditur. Andr. Alciatus lib. II. Embl. XXXII.

Grata Jovi eſt quercus, qui nos ſervatque fovetque.
Servanti civem querna corona datur.

3. *Myrtus Veneri*) Quia hæc arbor naſcitur in litore maris, ubi Venus nata eſt. Quidam vero volunt idcirco Myrtum eſſe ſacram Veneri, quod Venus Myrto eſſet ornata, cum Judicio Paridis diſceſſit pulcrior

Pinus Cybelæ, populus celſa Herculi.
Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter:

Hono-

Junone, & Pallade. Virg. Ecl. VII.

Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho,
Formoſa myrtus Veneri, ſua laurea Phœbo.

Idem lib. II. Georg.

Solido Paphiæ de robore Myrtus.

ubi vid. Servium. Rufus de Ænea lib. V. Æneid.

Sic fatus velat materna tempora myrto.

Et Ovid. lib. IV. Faſt. verſ. 15.

Mota Cytheriaca leviter mea tempora myrto
Contigit.

Laurea) Laurus. Placuit hæc arbor Phœbo, quia Daphnen ab eo amatam in hanc mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybelæ*) Huic Deæ Pinus arbor ſacrata fuit, quod Atys, quem deperibat, fuerit in hanc mutatus, ut ait Ovid. lib. X. Metam.

Et ſuccincta comas hirſutaque vertice Pinus,
Grata Deum matri, ſiquidem Cybeleius Attis
Exuit hac hominem, truncoque induruit illo.

Seneca Troad. Act. I.

Secuitque fretum pinus matri.
Sacra Cybelæ.

Nam ſic ibi legendum eſſe, patet ex eo, quod diſſerit Gudius ad hujus lib. fab. ultimam. Confirmat & Urſinus ad Virg. Æneid. lib. X. verſ. 220.

Cybelæ) Dicta eſt Deorum mater, & per eam terra intelligebatur.

Populus celſa Herculi) Quia Hercules populo erat ornatus, cum deſcendit ad Inferos, educturus canem Cerberum. Virg. in Eclogis, ut jam vidimus.

Populus Alcidæ gratiſſima.

Idem in Georg. lib. II. verſ. 66.

Herculeæque arbos umbroſa coronæ.

Et lib. VIII. Æneid. verſ. 276.

Herculea bicolor cum populus umbra.

Quod & imitatus eſt Alciatus lib. II. Embl. XLI.

Herculeos crines bicolor quod populus ornet.

Ovid. Heroid. Epiſt. IX. verſ. 64.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

Theocr. in Pharmac. λεύκαν, id eſt, *populum*, dicit eſſe Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος, *Herculis ſacram plantam*. Quin nulla alia ratio eſt, cur magni Heroës populeas geſtarent coronas, quam ad imitationem fortiſſimi Herculis. Sic apud Horatium:

Teucer Salamina patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur cinxiſſe corona.

Aliæ tamen arbores & ſacræ Herculi. Tertull. lib. de coronis. *Hercules nunc Populum capite præfert, nunc Oleaſtum, nunc Apium.*

5. He-

Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor atque hominum ſator:
O nata, merito ſapiens dicere omnibus:
Niſi utile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.
¶ *Nihil agere, quod non proſit, fabella admonet.*

FAB.

7. *Honore*) Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, ſi quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arbores pro honore nobis præſtito. Alii legunt, *Honorem fructu* &c. nempe dando hominibus fructum pro honore, quo nos afficiunt.

8. *At mehercule*) Verba ſunt Minervæ refutantis Jovem. Obſervandum eſt in hac affirmandi vel jurandi formula inductam hic Minervam humano more loquentem, quia per Deos jurare hominum eſt: præterea hoc juramenti genus, quod hic affingitur Minervæ, virile eſſe proprie, non fœmineum. Aul. Gell. xi. 6. *Nuſquam ſcriptum invenire eſt apud idoneos quidem ſcriptores, aut Mehercule fœminam dicere, aut Mecaſtor virum.* Vide autem quid notaverimus ad Fab. I. lib. I. verſ. 12.

Narrabit) Quiſque narret quod volet, Proverbialis locutio. Sic nos fere Belg. *Men mag zeggen, wat men wil.*

9. *Oliva*) Pallas olivæ plantationem invenit. Arnobius adverſus gentes lib. I. *Si enim vos Liberum, quod uſum repererit vini, ſi Minervam, quod Oleæ, divorum retuliſtis in cœtum* &c. *Oliva* dicitur proprie de fructu, *olea* de arbore. Hic vero de arbore *oliva* dicitur.

10. *Tunc ſic*) Tum ſic Deorum pater locutus eſt.

Sator) Creator hominum Jupiter. Virg. lib. I. Æn.
Olli ſubridens hominum ſator atque Deorum
Oſcula libavit natæ.

11. *Dicere*) Diceris, haberis ab omnibus. Minerva enim Dea ſapientiæ.

12. *Niſi utile eſt*) Hanc ſententiam.

NISI. UTILE. EST. QUOD. FACIMUS.
STULTA. EST. GLORIA.

iiſdem verbis conceptam Zamoſcius, narrante Gudio, in lapide invenit. Quam deinde Gruterus recepit in corpus inſcriptionum. Quod corpus ingenti ſtudiorum emolumento jam denuo magnis ſumtibus excuditur a Franciſco Halma, cui debes hanc elegantem, quam damus, Phædri editionem.

13. *Nihil agere*) Ne faciamus quippiam quod non ſit utile. Eſt & hic verſus lib. IV. fab. 21. Sed cum dubitent eruditi, an Phædri ſit, optimas editiones ſecuti, eum omiſimus.

FAB. XVIII.

PAVO AD JUNONEM.

Pavo ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus Luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis auribus admirabilem,
Se derideri, ſimul ac vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratia dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine,
Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono?

Fato-

AD FAB. XVIII.

Confer cum hac Fab. Camerarium fab. 225.

1. *Pavo*) Avis Junoni ſacra, & in ejus tutela.

2. *Luſcinii*) Solius pene Phædri eſt, quod *Luſcinius* dicitur hic, quæ vulgo tantum *Luſcinia*. Sic ſupra fab. XV *Simius* eſt pro *Simia*.

3. *Auribus*) Sic optime ex MSS reſtituit Gudius, probante Heinſio. Pro quo vulgo eſt *avibus*.

4. *Simul ac*) Schefferus dum putat *vel ac* hic poſſe deleri, ut ſalvo ſenſu nonnunquam fit, non videt certum exitium ſic naſci verſui. Sic enim tertia ſede erit trochæus, quod reſpuunt hujus carminis leges. Quod miror in homine tam egregie merito de hoc Auctore. Adeo verum eſt neminem omnibus horis ſapere.

Miſerit) Emiſerit, ediderit.

5. *Conſolandi gratia*) Ut illam conſolaretur.

6. *Sed forma vincis*) Luſcinius valet quidem cantu, ſed tu forma & magnitudine eum vincis.

7. *Smaragdi*) Qualis eſt in Smaragdo. Collum tuum inſtar Smaragdi fulget.

8. *Gemmeam caudam*) Quaſi plenam gemmarum. Significat e Caudam quoties expandis, hanc diverſicoloribus plumis gemmantem, & quaſi gemmis lucentem. Ovid. Metam lib. 1. verſ. 723. de oculis Argi.

Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
Collocat & gemmis caudam ſtellantibus implet.

9. *Quo mi*) Supple *tu dediſti*, vel *dii dederunt*. Illud *quo* integre eſt, *quo fine, ad quod mihi, cui uſui mihi?* Horat. lib. 1. Ep 5.

Quo mihi fortunam, ſi non conceditur uti?

10. Fa-

Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omneſque propriis ſunt contentæ dotibus.
¶ *Noli adfectare, quod tibi non eſt datum,*
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

FAB.

10. *Fatorum*) Verba iſta Junonis ſunt. Ait, debere ipſam acquieſcere in volontate fatorum.

Partes) Vult, cuilibet ſuam & peculiarem tributam eſſe partem. Locutio deſumta eſt a comicis, ubi partes cuique deſignantur; alter enim perſonam principis, alter patris agit, & ita porro.

Vobis) Scil. avibus.

11. *Melos*) Cantus, ut verſ. 2. cum apta vocis modulatione & flexu.

12. *Læva*) Ut a læva ſedens faciat bona omina. Cic. de Divinat. 1. *A dextra corvus, a ſiniſtra cornix facit rata.* Virg. in Eclog.

Sæpe ſiniſtra cava prædixit ab Ilice cornix.

Juſſu enim Jovis canebat cornix a læva, corvus a dextra. Plaut. Aſin. 11. 1. 12.

Impetritum, inauguratum eſt; quovis admittunt aves.
Picus & cornix eſt ab læva; corvus porro ab dextera.

13. *Dotibus*) Ita recte Heinſius. Ut enim vox recte dicatur de Luſcinio, Corvo, & Cornice, quid ea ad Aquilam, quam viribus præditam dicit? *Dos* eſt naturalis quædam bonitas, quæ huic illive eſt ingenita. Ovid. de Arte.

Si vox eſt, canta, ſi mollia brachia, ſalta,
Et quacunque potes dote placere, place.

14. *Noli adfectare*) Quia, ut ait Phædrus in Fabula Canis,

Amittit merito proprium, qui alienum adpetit.

ut etiam Camelus in fabulis, qui poſcens cornua, auribus quoque privatus eſt.

Adfectare) Ambire, quærere.

15. *Deluſa*) Quia, ut infra eſt lib. v. fab. 6.

Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

Eſt itaque ſenſus: ne deſtituaris ſpe tua, & ita redigaris ad querelas.

Recidat) Prima ſyllaba hic producitur. Vid. Giſan. ad Lucr. Ind. & Scal. Lect. Auſon. lib. 11. cap. 21.

FAB. XIX.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

ÆSopus domino, ſolus cum eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturius.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domos;
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet:
Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque recta per forum
Cœpit redire; & quidam e turba garrulus,
Æſope, medio ſole quid cum lumine?
Hominem, inquit, quæro; & abiit feſtinans domum.

¶ *Hoc*

AD FAB. XIX.

1. *Cum eſſet*) Cum ei eſſet unicus ſervulus: nam alias unicus ſervus non facit familiam, ut Cicero inquit, videtur ergo Ironice hoc Phædrus dixiſſe. Vide Pignor. de ſervis pag. 21.

Familia) Familiæ appellatione omnes, qui in ſervitio ſunt, continentur, inquit Ulpianus.

2. *Maturius*) Ocius, celerius ſcilicet, quam pro conſuetudine.

3. *Ignem*) Ignem non ſemper veteres domi ſuæ excitabant, ſed a vicinis plerumque petebant: neque enim facile negare petenti licebat. Videbatur enim hoc valde alienum eſſe ab ipſa humanitate, & vita hominum atque natura, quæ aqua & igni carere non poteſt.

6. *Effecit brevius*) Per compendia ivit.

7. *Cœpit redire*) De hac formula jam locuti ſumus lib. 1. fab. 2. & 12. & alibi. C. Nepos IV. 4. *Tanto magis Pauſanias orare cœpit*. Petronius; *Curſim Aſcylton perſequi cœpi*. Et ſic Græci quoque. Matt. Evangeliſta XXVI. 37. Ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, *cœpit contriſtari & mœſtus eſſe*. Et ſic alii.

8. *Medio ſole*) Meridie, medio diei ut apud Stat. V. Theb. Sic Horat. lib. 1. Ep. 5. *Supremo ſole*, pro veſpere.

Quid) *Quid facis?* elliptice.

9. *Hominem, inquit, quæro*) Ita Diogenes olim Cynicus luce clara per forum turba confertum cum lumine diſcurrebat, aliquid requirenti ſimilis. Interrogatus ergo, quid ſibi vellet: Hominem, inquit, quæro. Significans plurimos occurrere, qui formam haberent hominis, mentem non haberent.

10. *Me-*

¶ *Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit,*
Senſit profecto, ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtive qui occupato adluſerit.

10. *Moleſtus*) Garrulus ille.
Rettulit) Conſideravit, examinavit animo, intellexit, ſibi applicuit.
11. *Seni*) Sic in aliis etiam locis Æſopum vocari vidimus. Neque enim ſemper decrepitum, annis gravem, vel ætate confectum ſignificare videtur, ſed nonnumquam blandius eſſe nomen, honoris & reverentiæ cauſa quod ſit inditum. Sic γέροντες apud Græcos appellati viri graves.
12. *Adluſerit*) Jocari voluerit, & otioſe garrire cum occupato. Terent. Eun III.1.34.
Forte habui ſcortum: cœpit ad id alludere.

FAB. XX.

ASINUS & GALLI.

Qui natus eſt infelix, non vitam modo
Triſtem decurrit, verum poſt obitum quoque
Perſequitur illum dura fati miſeria.
¶ Galli Cybebes circum in quæſtus ducere

Aſi-

AD FAB. XX.

2. *Triſtem*) Propter varias calamitates, laborioſam, ærumnoſam.
Decurrit) Tranſigit miſeram vitam. Teren. Adel. v.4. *Prope jam decurſo ſpatio.*
3. *Dura*) Ex ſententia communi moratarum gentium, apud quas pœnæ ac ſupplicia habentur, quæ fiunt in corporibus defunctorum contra conſuetudinem.
4. *Galli*) Sacerdotes caſtrati, Galli dicti, a Gallo fluvio Phrygiæ.
Cybebes) *Cybebe* eſt Iſis. Terra Mater, Mater magna Deum. Dicitur & *Cybele* media ſyllaba correpta, quæ ſemper producitur in *Cybebe*. Nam Græcis eſt Κυβήβη, & Κυβέλη. Vide hujus lib. fab. 17.
Circum in quæſtus) *Circum in quæſtus ducere* dicitur eleganti tmeſi, pro circumducere ad quæſtus faciendos. Sic fab. 2. lib. 1. *male, ait, dixiſti mihi*, pro *maledixiſti mihi*. Alii volunt eſſe *circumducere quæſtus*; pro *quæſtus gratia* ellipſi Græciſſante. Gronovius patet præfert *circum cœtus ducere*, id eſt, oppida, fora, conciliabula.

 5. *Ad-*

Aſinum ſolebant, baiulantem ſarcinas.
Is quum labore & plagis eſſet mortuus,
Detracta pelle ſibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio ſuo,
Quidnam feciſſent, hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

EXPLICIT. LIB. III.

5. *Aſinum*) Solemnem ad talia eorum miniſtrum atque bajulum. Apul. Metam. lib. IX. *Ad iſtum modum vitato duplici periculo, die ſequenti rurſum divinis exuviis onuſtus, cum crotalis, & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad viam.*

7. *Tympana*) Quibus ſolemniter utebantur. Sic apud Schoonhovium Embl. LXV. fiſtulæ fiunt ex aſini mortui oſſibus.

8. *Delicio*) *Delicium* vocabant puerum, quem in amoribus habebant. Adeo enim hoc uſitatum erat Græcis, ut etiam turpe eſſet puero, amatorem nullum reperire. Vide C. Nepotis Præfat. Apul. In Apologia,

Et Critias mea delicia, & lux alma Charine.

Græci παίγνια vocabant Plutar. in Anton. παιδάρια παιγνίων ἃ Ῥωμαῖοι Δελίκια καλοῦσι.

9. *Hoc locuti ſunt modo*) Sup. lib. I. fab. 5.

Sic eſt locutus, partibus factis, leo.

Item Fab. 27.

Quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus.

Et ſic alibi.

10. *Securum*) Liberum ab omni labore & plagis.

11. *Plagæ*) Plagarum meminit Phædrus, quia hæc tympana aliquando virgula percutiebantur, aliquando manu impellebantur. Ovid. lib. IV. Metam.

Fœminea voces, impulſaque tympana palmis.

Sed vide de iſtiuſmodi tympanis Pignorium de Servis pag. 172.

Mortuo) Dativus eſt, pro *in mortuum*.

PHÆ-

PHÆDRI
FABULARUM
LIBER QUARTUS.

FAB. I.
MUSTELA & MURES.

JOculare tibi videtur, & ſane leve,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
Sed diligenter intuere has nenias.
Quantam ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea ſunt, quæ videntur; decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.

Hoc

AD LIB. IV. FAB. I.

1. J*Oculare*) Sic *jocari fabulis* hoc vocat lib. 1. fab. 1.
2. *Calamo ludimus*) Scriptis jocamur.
3. *Nenias*) Fabulas reſpicit. Vide lib. III. prolog. ad Eutychum.
4. *Utilitatem*) Poëtæ, ut ait Satyricus.

Et jucunda ſimul dicunt, & idonea vitæ.

5. *Quæ videntur*) Quæ videntur, non ſemper ea ſunt, videlicet quæ videntur, ſæpe meliora, ſæpe deteriora, quam primo intuitu comparent.
6. *Frons prima*) Prima ſpecies multos fallit. Idem Romanus Satyricus ſat. II.

Fronti nulla fides.

Rara mens) Non obvia uniuſcujuſque mens, ſed provida & perſpicax, Qualis eſſe ſolet rara.

7. *Quod interiore*) Quod auctoris induſtria occultavit, & quaſi involvit fabularum involucris.

8. *Sine*

Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabellam adiiciam de Muſtela & Muribus.
¶ *Muſtela quum annis & ſenecta debilis*
Mures veloces non valeret adſequi,
Involvit ſe farina, & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus, eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci:
Alter ſimiliter, deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpe laqueos & muſcipula effugerat,
Proculque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

FAB.

8. *Sine mercede*) Ne videar fruſtra & gratis dixiſſe, non intelligi a quovis, quid fabulis ſubſit eruditionis ſapientiæque, en vobis aliquam de muſtela & muribus, in qua poteſtis experiri vires veſtras, & oſtendere quid innuat.

10. *Muſtela*) Sic fere orditur hanc fabulam Camerarius, ſed in fine facit mures ab ea devorari. Vid. ejus Fab. 279. Apud Faërnum Muſtela aut Feles alio dolo utitur, ſed fruſtra, caventibus ſibi, ut hic retorridus iſte, muribus. Vid. eum pag. 117.

Annis & ſenecta debilis) Lib. 1. fab. 21. de Leone,

Defectus annis, & deſertus viribus.

11. *Adſequi*) Attingere curſu.

12. *Involvit ſe*) Volvit ſe in farina, & volutando in ea, ſic opplevit exterius, ut tota farina videretur.

13. *Abjecit*) Scil. *Se*: velut rem vilem, quam & idcirco abjectam appellamus.

15. *Compreſſus*) Oppreſſus. Al. *Comprenſus*.

Occubuit neci) Sic *occumbere morti* eſt apud Virg. 11. Æn.

16. *Retorridus*) *Retorridus* idem eſt, quod *recoctus*, ideſt, exercitatus, & multarum rerum uſu peritus.

19. *Sic valeas*) Formula, qua oſtendit ſe non habere fidem jacenti. Sic mus ille apud Æſopum ad felem ſe mortuam ſimulantem: *Heus tu, etſi ſaccus fieres, non te adibo*. Eſt itaque; Valeas, velut intelligo te farinam non eſſe. Antonius apud Sueton. ad Auguſtum: *Ita valeas uti tu, hanc epiſtolam cum legeris, non inieris &c.*

Quæ jaces) Reſpicit ſuperius *abjecit ſe*, quaſi diceret: Simulas te jacere immobilem, farinæ inſtar: verum ſi accederem propius, fieres animata, mobiliſque, meque arriperes.

AD

FAB. II.

VULPIS & UVA.

Fame coacta Vulpis alta in vinea
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ *Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,*
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

AD FAB. II.

1. *Fame coacta vulpis*) Vide Faërnum hexametris hanc fabulam complexum, pag.37. & Camerar.fab.159.

Alta) Ad pertigas ligata & erecta.

2. *Summis*) Quantis poterat, *Totis viribus* eſt.lib.1. fab.11.

3. *Ut non potuit*) Poſtquam non potuit.

4. *Acerbam*) Immaturam, nondum percoctam. Contrarium eſt *mitis*. Virg. Ecl. 1.

Sunt nobis mitia poma.

5. *Elevant*) Levia & vilia eſſe dicunt, contemnunt.

6. *Adſcribere*) Applicare, attribuere ſibi: Sibi dictum putent. Sic lib.1.fab.7.

Exemplum) Fabulam, narrationem. Sic enim alibi.

FAB. III.

EQUUS & APER.

Equus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,

Dum

AD FAB. III.

1. *Quo*) Refertur ad ſequens *vadum*, pro *in quo*, omiſſa præpoſitione. Ordo eſt: *Aper turbavit vadum, equus fuerat ſolitus ſedare ſitim quo, dum volutat ſeſe.*

2. Ve-

Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt: ſonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur:
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis:
Nam prædam cepi, & didici quam ſis utilis.
Atque ita coëgit frænos invitum pati.
Tum mæſtus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ *Hæc iracundos admonebit fabula,*
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

FAB.

2. *Volutat*) *Porcus de luto, in quo volutabatur* &c. Camer. fab. 317. *Vadum*) *Vadum* aqua, quæ poteſt vadari.

3. *Sonipes*) Sic equus paſſim apud poëtas. Virgil. lib. IV. Æneid.

Stat ſonipes, & fræna ferox ſpumantia mandit.

Statius lib. IX.

Turbatus ſonipes.

& ſæpe alibi apud eundem. Sed vix intelligo, quomodo huic loco poſſit convenire, cum pateat eſſe ſermonem de equo nondum ſoleis ferreis munito, unde pedes ſonum ſolent edere, quales ſunt, qui nondum jugum ſunt paſſi. Expendant doctiores.

Fero) Adjective hic pro *apro* uſurpatur. Sic lib. 1. fab. 12. de Cervo. Quem locum adi.

4. *Levans*) Tollens e terra, dum in ſe recipit ſeſſorem.

5. *Hunc*) Nempe aprum.

Eques) Homo, qui ſic fiebat eques. Non capio quid velit Gudius ſic diſponens hunc locum:

Petit auxilium hominis, quem dorſo levans redit
Ad hoſtem latus; jactis tunc telis eques &c.

7. *Precibus tuis*) Tibi precanti, & auxilium meum petenti.

11. *Servitutem repperi*) Incidi in ſervitutem. Horat. Epiſt. lib. 1. 10. de Equo & Cervo.

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit.
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.

13. *Potius lædi*) *Potius*, id eſt, melius eſſe, *lædi impune*; hoc eſt nulla ſequente pœna læſionem eam, quam vindicandi cauſa in alterius poteſtatem venire.

Lædi, quam dedi) Παρονομασία & ἀντανάκλασις elegans.

AD

FABULA IV.

POETA.

PLus eſſe in uno ſæpe, quam in turba boni,
Narratione poſteris tradam brevi.
¶ *Quidam decedens tres reliquit filias,*
Unam formoſam, & oculis venantem viros;
At alteram lanificam, frugi, & ruſticam;
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.

Harum

AD FAB. IV.

1. *In uno*) Homine. Vide Juſtin. v. 4. 12. C. Nep. 11. 5. 3. & xv. 10. 4 & ibi Interpretes. Cic. pro Leg. Manil. cap. 11. 12. His adde Mich. Piccart. Dec. 111. cap. 7. & Dominicum Baudium in Trochaicis ſic ca-nentem:

Sæpe nam majora facta præſtat unius viri
Pectus acre, quam phalanges conglobata militum.

Turba) Hominum multitudine.

2. *Poſteris*) Immortalitatem ſperavit ſuis ſcriptis Phædrus, ut non modo ex his verbis colligi poteſt, ſed & aliunde intelligitur. Supra Prol. lib. 111.

Habebunt certe, quo ſe oblectent poſteri.

Prol. lib. v.

Longáque dignum judicatis memoria.

Infra lib. v. fab. 5.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Sed hoc illi commune eſt cum antiquiſſimis etiam poëtis, Ennio, Nævio, Horatio, Ovidio, & aliis, quos referre mora eſt.

Tradam) Docebo. Proprie dicitur de Scriptoribus.

3. *Decedens*) Proprie dicitur de mortuis lege naturali. Nepos Attic. 11 *Pater mature deceſſit*.

4. *Oculis venantem viros*) Venari dicitur mulier, quæ captat & vulnerat oculis. Ovid.

Oculis venatur amorem;

Plautus dixit. *Oculis venaturam facere*. Talem dixit Apul. Apol. *Juvenum circumſpectatricem*. Seneca Declam. v 1. *puellari lenocinio oculos circumdare*. Prudentius, *vagari oculis*. D. Ambroſ. de Virg 111. *Ludere oculis, rotare cervicem* E Græcis Lucianus, ἐπιβάλλειν τοῖς νέοις τοὺς ὀφθαλμούς.

5. *Lanificam*) *Lanæ deditam*, infra.

Frugi) Antiquus nominativus hujus vocis eſt *frux*. Vid. de ea Sanctii Minerv. lib. 1v. de Ellipſi, & ibi doctiſſimum Perizonium.

Devotam) Deditam, ut paulo poſt *Lanæ deditam*.

8. *Sui*

Harum autem matrem fecit hæredem ſenex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat: ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur; tum ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet; mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant; deinde, quæ tulerint, nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens:
Seponit Mœche veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos, glabros:

Lani-

8. *Sub conditione*) Hac lege, hac limitatione.
Fortunam) Rem familiarem, bona hæredit[a]ria. Magis uſu receptum eſt hoc ſenſu in plurali numero dicere *fortunas*.
10. *Aut fruantur*) Aut iis fruantur. Caſus enim hic eſt diverſus, niſi antique ſumas, *frui data*, ut apud Ciceronem, *Mea bona utantur*.
12. *Centena*) Hoc eſt centum ſingulæ; duos mille & quingentos coronatos. Vide Gron. de Seſtertiis.
13. *Athenas rumor implet*) Per totam urbem rumor ſpargitur tale teſtamentum eſſe compoſitum.
14. *Conſulit*) Proprie de peritis juris, unde & *conſulti* nominantur.
Expedit) Explicat, exponit rem
16. *Fructumve capiant*) Repetenda eſt negatio ex ſuperiore verſu.
Tulerint) Nihil acceperint.
19. *Colligi*) Percipi, intelligi, expediri.
20. *Fidem advocavit*) Eleganter & proprie. Advocantur enim, a quibus jus exquiritur. Cæterum quia qui ſuggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua teſtamento ſtudet ſatisfacere, quando ex jure non poteſt.
21. *Veſtem, mundum muliebrem*) Conjunxit & Terent. Heaut. IV. 4. *Aurum, atque veſtem.* Nam aurum ibi eſt, quod hic *mundus muliebris*.
22. *Lavationem*) Vas ingens lotioni deſtinatum.
Glabros) Leves, Imberbes, debiles propter ætatem, natura differentes ab Eunuchis.

24. *Ju-*

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare cum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Æſopus media ſubito in turba conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici.
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum, & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:

Veſtem

24. *Jumenta*) Equos intelligit, atque ſic a bovibus diſtinguit. Nepos Eumene, cap v. *Ut jumenta æque nitida ex caſtello educeret.*

25. *Potrici*) Ter. Andr. 1.4. *compotricem* dixit.

Apothecam) Cellam, ubi diſponebant & cuſtodiebant cados.

Cadis) *Cadus* eſt vas vinarium ingens, capiens vini libras centum. Addit *antiquis*, quia tales pretioſiores.

26. *Politam*) Perfectam abſolutamque omni ratione.

Delicatos) *Venuſtos*, ut mox Martialis.

Ruris bibliotheca delicati.

Rus enim iſtic eſt hortus.

Hortulos) Vid. Demſter. ad Roſin. lib. 1. cap. 11. Lipſ. de Conſtantia lib. 11. cap. 1. 2. 3. & Antiq. Lection. lib. 111.

30. *O ſi maneret*) Subintellige, conſtitit, & ſic locutus eſt. Si poſſet conditus ſepultuſque nunc videre, quam male vos intelligatis ſuam voluntatem. Notandum, veteres, quia dubitabant, an ſenſus rerum humanarum ad defunctos pertingeret, creberrime his uſos eſſe & ſimilibus formulis, *Si quis manium ſenſus eſt: ſi quis in morte ſenſus eſt: ſi quis etiam inferis ſenſus: ſi quis defuncti ſenſus eſt: ſi quid inferi ſentiunt: ſi quis poſt funera ſenſus: ſi quid habet ſenſus umbra: ſi manes poſt fata aliquid ſentiunt.* Propert. lib. IV.

Nigras ſi quid ſapis inter arenas,

Nemeſian. Ecl. I.

Si ſentire datur poſt fata quietis.

31. *Voluntatem ſuam*) Teſtamentum: eſt enim voluntas ultima.

33. *Solvit*) Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti: quod apparet ſup. verſ. 14. *Nemo expedit.*

35. *Vina vetera*) *Plenam antiquis apothecam cadis.*

36. Ve-

Veſtem, uniones, pediſequos, & cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, villas, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacumque ſumma tradet luxuriæ domum.
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum; quam vendiderint ſingulæ.
Ita quod multorum fugit imprudentiam,

Unius

36. *Veſtem, uniones*) Supra verſ. 22. *veſtem, mundum muliebrem.*
Pediſequos) Omnino ſic ſcribendum eſt, ut verſus ſtet, non *pediſſequos.*
38. *Luxu*) Luxus, qui alias latius patet, hic ſtricte accipitur pro ebrietate ſeu temulentia. Significat ergo, quæ tam luxurioſe vivit, ut in convivia & compotationes multos ſumtos impendat & profundat.
Trahit.) Velut reluctantem & invitam, quando vita ebrioſorum morti ſimilior eſt quam vitæ.
39. *Perpeti*) Ferre, ſuſtinere, pati, Terent. Heaut. IV. 4.

Non poſſum pati.
Quin tibi caput demulceam.

40. *Moribus*) Non regi hunc ablativum ab *alienus*, ſed a ſubintellecta præpoſitione *a* docet Voſſius de Conſtruction. cap. XIV.
Teneat) Retineat quid, quod non conveniat cum moribus ſuis.
42. *Abjiciet*) Vili pretio vendet. Quod Belgice exprimimus.
Voor een leut en een zeur verkoopen. Plaut. Moſtell. III. 3.

Nunquam adepol me ſcio
Vidiſſe uſquam abjectas ædes, niſi modo haſce.

Quod recte exponit Lambinus, vili pretio venditas, & pro nihilo traditas. Sic Seneca *abjicere beneficium* pro cum contemtu & faſtidio dare lib. I. de benef. cap. I. Nec aliter Terentius.
Paret) Comparet ſibi pecunia, emat. Sic Terent. Heaut. IV. 4. *Aurum atque veſtem qui comparet.*
44. *Quacumque ſumma*) Viliſſimo etiam pretio.
46. *Dictam*) Præſcriptam, conſtitutam. Sic *dotem dicere* apud Terent. Heaut. V. 5.
48. *Fugit*) Fugiſſe nos dicitur id, quod ignoramus, aut cujus obliti ſumus.

49. *So-*

Unius hominis repperit ſolertia.

49. *Solertia*) Unus homo ſolers reperit id, quod *multi*, aut, ut initio dixit, *turba*, reperire, ideſt, exponere non potuerunt. Confirmat enim his verbis id, quod ante dixerat.

Plus eſſe in uno ſæpe, quam in turba, boni.

F A B. V.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Qum victi Mures Muſtelarum exercitu;
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua,
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio

Habe-

AD FAB. V.

2. *Hiſtoria*) Ita legi vult Gudius, neglecta eliſione in ſecunda voce, & ſe aliis poëtæ noſtri exemplis tuetur. Heinſius, ne quid verſui deſit.

Hiſtoria quorum & in tabernis pingitur.

Tabernis) *Taberna* hoc loco intelliguntur omnes, quæ ſunt popularis uſus.

Pingitur) Ex conſuetudine.

3. *Artos*) Circa anguſtos introitus cubilium ſuorum tumultuarentur, dum quiſque primus cupit erumpere.

Circum trepidarent) *Circum* poſtponitur hic caſui ſuo, quod poetis familiare. Virg. 1. Æneid.

Errabant acti fatis maria omnia circum.

Trepidarent) Non eſt *expaveſcerent*, aut *paverent*, ſed per ſollicitudinem feſtinarent intrare. Qua ſignificatione uſurpatur quoque apud Terent. Hec. *Trepidari ſentio*: & apud Virg. lib. IV. Æneid.

Dum trepidant alæ.

Et ſic alibi.

Cavos) Vel *cava*, quæ murium domicilia.

4. *Recepti*) Scil. *cavis.* Uſurpatur hæc vox de loco tuto, unde quoque *receptaculorum* nomen.

6. *Ligarant*) Pro *alligarant*, aut ligarant in capitibus.

Haberent ſignum, quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos immolatos victos avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
¶ Quemcumque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Minuta plebes facili præſidio latet.

7. *Signum*) Notam, qua duces a gregariis diſcernerentur.
8. *Hæſere*) Obhæſere, ob amplitudinem cornuum.
9. *Immolatos*) Mactatos, per Catachreſin. Nam *immolandi* verbum ad ſacrificia proprie pertinet. Fab. hujus lib. 23.

Ubi immolatur, exta prægusto Deum.

10. *Merſit*) Devoravit. Grandis & poëtica locutio.
12. *Periclitatur*) Periclitari ſolent principes propter ſuam magnitudinem. Similis fere ſententia fuit ſupra lib. II. fab. 7.

Tuta eſt hominum tenuitas.
Magno periclo ſunt opes obnoxiæ.

Contraria tamen huic præſenti eſt lib. I. fab. 30.

Humiles laborant, ubi potentes diſſident.

Quin & ita Horat. in Epiſt.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.

13. *Plebes*) Plebs. Occurrit hæc vox apud optimos Scriptores; ſed dicitur & *plebis*, eodem nempe modo, ut *vulpes* & *vulpis*, *grues* & *gruis*.
Facili) Quia facile præſidium aliquod invenit.
Latet) Tuta eſt, libera a periculo, quod principibus imminet.

FAB. VI.

POETA.

T*u qui naſute ſcripta deſtringis mea,*

Et

AD FAB. VI.

1. *Tu qui*) Poëta hic alloquitur harum fabularum cenſores. Ordo eſt; *O naſute, qui* &c. Niſi forte *naſute* ſit adverbium. *Naſutus* eſt, qui ſagacius aliis ſe putat hominum errores vitiaque odorari. Talem & nos Belgæ vocamus *neuswys*. Martialis lib XIII. ad Lectorem.

Naſutus ſis uſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas;

Et

Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parva libellum ſuſtine patientia,
Severitatis frontem dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æſopus novis.
¶ *Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo,*
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala:
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,

In-

Et poſſis ipſum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas.

Deſtringis) Carpis. Sic ſup lib. 1 fab. 29.

Gravi deſtringunt alios contumelia.

2. *Jocorum*) Vid. ſup. prol. lib. 1.

3. *Suſtine*) Tene, non abjice ſtatim faſtidio quodam tam minutæ ſcriptionis.

4. *Severitatem*) illam moroſitatem tuam, qua fit ut obducta fronte hos verſus inſpicias.

5. *Et in cothurnis*) Expecta, ait, nec abjice libellum, donec te placem, & Æſopus prodeat in cothurnis, ideſt donec novo, & tragœdiæ convenienti ſermone utentem eum audias; id quod vocat *novum*, quia inuſitatum Æſopo fabuliſque ejus. *Cothurnus* autem erat calceamenti genus, quo actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro ſublimiori dicendi genere uſurpatur. Ovid. 11. Triſt.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis:
Quaque gravis debet verba cothurnus habet.

6. *Utinam nec unquam*) *Nec* hic idem ac non, ut ſæpe apud Virgil. Simulat autem poëta ſe ſcripturum tragœdiam, & joco hoc velut exordium facit, quomodo Ennius in translatione Euripidis Medeæ. Vid. hic Cicer. lib. de Fat. 15 Auct. ad Herenn. 11. 12. Donat. ad Phormon. 1. 3. 5.

Pelii nemoris) Silvæ quæ erat in Pelione monte Theſſalia incumbente in ſinum Pelaſgicum.

7. *Pinus*) Quæ in Pelione reperitur frequens. Eſt nomen arboris; ſed per Synecd. eſt hic ſingularis pro plurali.

8. *Profeſſa*) Certæ, indubitatæ. Horat. Od. 3.

Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.

9. *Fabricaſſet*) C. Germanicus Cæſar de aureo ſæculo,

Neque per dubios avidiſſima ventos
Spes procul amotas fabricata nave petebat.

Argus) Navis illius artifex, qua vectus eſt Jaſon in Colchidem, ad vellus aureum reportandum.

Opere Palladio) Palladis conſilio & arte, vel etiam opera. Fingitur enim ipſa dejeciſſe arbores ad eam neceſſarias.

Digitized by Google

Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Graium & Barbarum.
Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent,
Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſoque dictum; longe quia vetuſtior
Ægea Minos claſſe perdomuit freta,

Juſto-

10. *Inhoſpitalis*) Proprie, Nam olim *Axenus* appellabatur. Ovidius de eo in Triſtibus:

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Deinde *Euxinus* eſt dictus, ominis boni cauſa, ideſt, hoſpitalis. Vide porro de Ponti etymo Minervam Sanctii, & ibi doctiſſimas notas Jac. Perizonii p. 629.

11. *Barbarum*) Barbarorum, qui in Colchide habitabant.

12. *Superbi*) Magni, potentis. Sumitur enim hic in bonam partem.

Luget) Propter hanc expeditionem. Æetas enim amiſerat aureum vellus, filiam Medeam, & filium Abſyrtum.

Æeta) Patris Medeæ.

13. *Pelia*) Quia Pelias a Medea occiſus, de quo vid. Ovid. Metam. lib. VII.

Jacent) Everſa ſcil. nam multa mala in domum patriam intulit Medea, cum relicta patria Jaſonem ſequeretur; de quo videndi poetæ.

14. *Involvens*) Occulens, tegens.

15. *Fratris*) Abſyrti. Vid. Ovid. Triſt. lib. III. Eleg. 9.

Explicuit) Reſpectu ad oppoſitum *involvens*. Cum enim Medea fugeret, inſequebatur eam cum Jaſone pater Æetas. Imminenti ergo & jam capturo membra diſſecti fratris objecit per partes, ut dum ſingula colligit, ipſa interea tempus haberet elabendi. Atque hoc eſt, *explicare fugam per artus fratris.*

16. *Infecit*) Dum perſuadet ipſis, reddituras ita eum juvenem. Vid. Ovid. Metam. Ordo eſt: *Infecit manus Peliadum cæde patris.*

17. *Hoc quoque*) Reſpicit eos, qui Euripidem, ejuſque imitatorem Ennium, ob exordium tragœdiæ, quæ Medea dicitur, carpebant.

18. *Longe quia vetuſtior*) Lemniorum in Thraciam expeditionem deſcribit Valer. Flaccus lib. II. verſ. 108. Vid. Plin. lib. VII. cap. 56. Stat. Theb. lib. V. Voſſ. ad Catull. p. 162.

19. *Ægea*) Mare Ægeum.

Minos) Ante illa tempora Minos Rex Cretæ claſſe tranſiit mare Ægeum.

20. Vin-

Juſtoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato,
Sic nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli moleſtus eſſe omnino literis,
Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam.
¶ *Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant,*
Et, ut putentur ſapere, cælum vituperant.

FAB.

20. *Vindicavit*) Facto recti exempli vindicavit vim & injuriam ſibi factam in Androgeo filio.

Exemplo) Supplicio, pœna, Terent. Eun. v. 54.

Quæ futura exempla dicunt in eum indigna.

Impetum) Incurſum piratarum. Alii accipiunt de injuria, per cædem Androgei filii Minoi ab Athenienſibus illata. Vid. Interpretes, & in iis Heinſium in diverſa abeuntem.

21. *Cato*) Proverbialiter de eo, qui moroſitate ingenii omnia carpit, quaſi diceret, o lector, Catoni ſimilis!

22. *Fabellæ*) Nec minora ſcripta, qualia fabulæ Æſopiæ, nec majora, qualia Tragœdiæ, ſeu Tragica argumenta, quorum ſpecimen nunc propoſui.

23. *Noli moleſtus eſſe*) Minatur adverſariis, ſi ſibi ſcribenti moleſti ſint, more poetarum.

25. *Hoc illis dictum eſt*) Sic lib. I. fab. 7. & eod. lib. fab. 22.

Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere.

Lib. IV. fab. 22.

Hoc ſcriptum eſt tibi.

Lib. V. fab. 2. eodem ſenſu.

Illi adſignari debet hæc narratio.

Lib. III. fab. 12.

Hoc illis narro.

Lib. IV. fab. 19.

Tibi dico avare.

Lib. V. fab. 9.

Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

Si qui ſtulte nauſeant) Si qui ſint, quos hæc non juvant.

26. *Cælum vituperant*) Deo ipſi faciunt convicium, & imprudentiæ ipſum accuſant. Proverbialis figura de iis, qui præ nimia ſapientia, vel ſtultitia potius, pulcherrima etiam & abſolutiſſima taxare inſtituunt. Græcis uſitatam fuiſſe patet ex Suida, & Zenodoto.

F A B. V I I.

VIPERA & LIMA.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
¶ *In officinam Fabri venit Vipera.*
Hæc quum tentaret, ſi qua res eſſet cibi,
Limam momordit: illa contra contumax,
Quid me, inquit, ſtulta dente captas lædere,
Omne adſuevi ferrum quæ corrodere?

FAB.

Ad Fab. VII.

1. *Improbo*) Sævo, violento, audaci, temerario, plus conanti quam decet.

2. *Hoc argumento*) Hac narratione, hac fabula. Cicero de invent. Rhetor. lib. XIX. *Argumentum eſt ficta res, quæ tamen fieri potuit.* Vid. Græv. in Cic. Orat. T. 1. part. 2. p. 276.

3. *Tentaret*) Quæreret, circumſpiceret.

Si qua res eſſet cibi) Si quid eſſet, quod in cibum poſſet utile eſſe: ſi cibus quis eſſet. Sic *res voluptatum* pro voluptatibus dixit Plaut. Amphitr. Græca locutio eſt, ut jam ſupra oſtendimus. Vid. lib. 1. fab. 1. & fab. 8. & 13 & exemplis illic allatis, ſi lubet, adde hæc. Virgil. lib. VIII. Æneid. *Caci mens effera* dixit pro *Caco effero*. Idem ecl. IV. *decus avi* pro *avo decoro.* Alibi & *ferri rigor* pro *ferro*: *robur aratri* pro *aratro*. Lucretius quoque *robur ſaxi* pro *ſaxo*: *rigor auri* pro *auro*. Statius etiam lib. X. *gloria Niſi* pro *Niſo glorioſo*. His adde Oppiani ἔργον ἔρωτος pro ἔρως, & ἔργα ὀνίσχων, pro ὀνίσχοι.

5 *Contumax* Non cedens, non admittens morſum. Dicitur & de eo, qui mandatis inobediens eſt.

6. *Stulta*) Vocativus eſt, & ad viperam refertur: ut ſupra lib. 1. *Stulte, inquit, erras.* Et lib. 1. *At ille ſtultus.*

Dente) Dentibus tuis. Synech. Speciei.

Captas) Tentas, quæris, conaris.

7. *Adſuevi*) Quadriſyllabum: ut jam pluries vidimus. Non multum abludit reſponſum Rubi ad Vulpem apud Æſopum.

FAB. VIII.

VULPIS & HIRCUS.

Homo in periclum ſimul ac venit, callidus
Reperire effugium alterius quærit malo.
Quum decidiſſet Vulpis in puteum inſcia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus ſitiens in eundem locum:
Simul rogavit, eſſet an dulcis liquor,
Et copioſus? Illa fraudem moliens:
Deſcende, amice, tanta bonitas eſt aquæ,
Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
Immiſit ſe barbatus; tum Vulpecula
Evaſit puteo, nixa celſis cornibus:
Hircumque clauſo liquit hærentem vado.

FAB.

AD FAB. VIII.

2. *Alterius*) Periculo alterius quærit opem, nec curat, licet ferentem eam opem ſibi videat in malum incidere.

3. *Quum decidiſſet*) Paulo aliter Camerarius, quem vide fabula 4.

4. *Clauderetur*) Cohiberetur propter altitudinem, quominus poſſet egredi.

Margine) Quod *ripa* in flumine, id *margo* in puteo.

5. *Sitiens*) *Siti compulſus*. Sic enim lib. I. fab. I.

6. *Liquor*) Aqua puteo contenta. Sic lib. I. fab. I.

A te decurrit ad meos hauſtus liquor.

Moliens) Intenta in fraudem, quærens fallere.

8. *Deſcende*) Subintellige, *inquit*.

Amice) Sic lib. III. fab. 7. Lupus ad Canem: *Unde hoc, amice?*

10. *Barbatus*) Eleganter animalibus ab ea parte corporis, qua maxime cognoſcuntur, nomen imponitur, quod Phædro familiare. Sic *auritulus* pro aſino, *bidens* pro ove, *laniger* pro agno. Vid Gudius, & Buchnerus de commutata ratione dicendi p. 77. & quæ annotavimus lib. I. fab. I.

11. *Nixa*) Nixa hirci cornibus. *Nixa* eſt pro innixa.

12. *Clauſo*) Propter clauſum vadum egredi non valentem.

Vado) Fundo putei. Alioqui hæc vox dicitur de omni illa aqua, quæ poteſt vadari. Unde proverbium, *Res eſt in vado*, ideſt, ſalva. Terent. Andr. V. 2. 4.

FAB. IX.

DE VITIIS HOMINUM.

PEras impoſuit Jupiter nobis duas;
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit,
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.
¶ *Hac re videre noſtra mala non poſſumus:*
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus. 5

AD FAB. IX.

1. *Peras*) *Pera* eſt ſacculus ex aluta e collo ad lumbos pendens.
3. *Gravem*) *Gravatam*, vel, ut ante, repletam.
4. *Hac re*) *Hac ex re*, ſicut dicimus *quare*, pro qua ex re.
Noſtra mala) *Propria vitia*, ut ante.
5. *Simul*) Simulac alii peccant.
Cenſores) Vitiorum reprehenſores.

FABULA X.

FUR ARAM COMPILANS.

LUcernam fur accendit ex ara Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum;
Onuſtus qui ſacrilegio quum diſcederet,

Reperi-

AD FAB. X.

1. *Fur*) Fur quidam, uti ſoler de ignotis.
Ara) In ara perpetuus ignis. Sic lib. 1 fab. 28.
Vulpes ab ara rapuit ardentem facem.
2. *Ipſumque*) Jovem, pro ipſius fano.
Compilavit) Expoliavit. Apul. Apol. dixit, *compilare domum alicujus.*
Suum) Proprium ipſius Jovis, quod ab eo fur acceperat.
3. *Sacrilegio*) Sacrilegium eſt ſacrarum rerum ablatio.

4. Re-

Repente vocem ſanctam miſit religio:
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi,
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim quum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.
¶ *Quot res contineat hoc argumentum utiles,*
Non explicabit alius, quam qui repperit.

Si-

4. *Religio*) Deus: Sic fere Virg. lib. III. Æneid.

Namque omnem curſum mihi proſpera dixit.
Religio.

Supra lib. I. fab. 27.

Pœnas ut ſancta religioni penderet.

Vocem mittere pro loqui eſt etiam apud Ciceronem.

5. *Iſta*) Quæ tu abſtuliſti nunc furto.

Munera) Donaria, quæ vulgo dari diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant.

6. *Mihique inviſa*) Et adeo mihi inviſa & ingrata, ut nihil me moveat illa a te ſubripi.

7. *Spiritu*) Sic *luere capite*, Curt.; *Luere ſanguine*, Vell.; *Luere morte*, Cicero.

Lues) Peribis, ſeu morte lues.

8. *Olim*) Hæc vocula de tempore præterito & futuro dicitur.

Adſcriptus) Scriptus a fatis, definitus.

9. *Præluceat*) Tibi male agenti præluceat.

11. *Commercium*) Uſum. Vult, vetuiſſe Deum, accendi in poſterum lumen de igne ſacro, ſicut fur fecerat, & contra, de lumine ignem ſacrum.

12. *Ita hodie*) Patet hinc antiquitus morem fuiſſe, ut ignis ad ſacra non accenderetur ex igne profano: ſic ut nec contra ignis profanus ex ſacro. Sumit quippe Phædrus *lucernam* pro vulgari igne & non ſacro.

Flamma) Igne altaris.

13. *Sacrum*) Sacrificium, victimam. Scil. non ex culina, ſed cœlo petebant ignem, quo in hoc negotio utebantur.

14. *Argumentum*) Fabula. Sic ſupra fab. 7.

15. *Non explicabit*) Non neceſſe erit ut explicet alius, quia ipſe, qui excogitavi, nunc facturus ſum.

Qui repperit) Se ipſum intelligit. Unde diſcimus primum fabulæ hujus auctorem eſſe Phædrum.

16. *Si-*

Significat primo, ſæpe, quos ipſe alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios.
Secundo oſtendit, ſcelera non ira Deum,
Fatorum dicto ſed puniri tempore.
Noviſſime interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

16. *Significat*) Nempe hoc argumentum.
Quos ipſe) Illos nempe quos alueris.
Alueris) Foveris, ad honores promoveris.
17. *Inveniri*) Eleganter dicitur in reſpectu ad inopinatum eventum. Quomodo Belgæ: *Ik bevinde dit anders.* Sic Terent. Eun. v 9.
Scis Pamphilam meam inventam civem.
Contrarios) Adverſarios, hoſtes.
19. *Dicto*) Conſtituto. Sic infra: *Rediit hora dicta.* Ter. Andr. *His nuptiis dictus eſt dies.*
20. *Noviſſime*) Poſtremo, reſpicit enim *primo & ſecundo*, quod præceſſit.
Interdicit) Nobis, vel *bono*: ſequitur enim mox *bonus*. Abſolute ſic uſurpatur. Ter. Hec. iv. 1 48.
Interdico, ne extuliſſe extra ædes puerum uſquam velis.
21. *Conſociet* Commercium habeat cum malefico.

FAB. XI.

MALAS ESSE DIVITIAS.

Opes inviſæ merito ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
1 Cælo

AD FAB. XI.

Malas eſſe divitias) Vid. ad hoc lemma Praſchium.
1. *Opes inviſæ*) Vide Meurſium, Freinshemium, Schefferum, Praſchium, Gudium.
2. *Dives arca*) Summæ opes.

1. *Cælo*

¶ *Cœlo receptus propter virtutem Hercules,*
Quum gratulantes perſalutaſſet Deos,
Veniente Pluto, qui fortunæ eſt filius,
Avertit oculos. Cauſam quæſivit Pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

FAB.

3. *Cælo receptus*) *In cœlum*, figurata locutio. Sic Virg.
It clamor cœlo.
pro ad cœlum. Extat hæc fabula etiam apud Æſopum, fab. 194.
Propter virtutem) Bella & labores in iis exantlati viam ad cœlum adſtruunt. Gloria enim laboris eſt filia. Seneca in Furente,
Non eſt ad aſtra mollis e terris via.
Lib. IV. Anthol. cap. VIII. Epigr. V.
Δέρκεο μυριόμοχθε τεὺς Ἥρακλες ἀγῶνας,
Οὓς τλὰς ἀθανάτων οἶκον Ὄλυμπον ἔβης.
Ipſe Hercules quoque de ſe Epigr. VII. poſt enumeratos ſuos labores.
Αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.
Apollo apud Virg. Æneid. IX. ad Aſcanium.
Macte nova virtute puer, ſic itur ad aſtra.
Hercules) Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam geſtorum creditur annumeratus eſſe diis.
4. *Gratulantes*) Gratulantes ipſi novos iſtos honores. Sed advertendum hic eſt, cum quis *gratulari* amico dicitur de re, quæ ei proſpere evenerit, non aliam eſſe ejus locutionis & ſyntaxeos rationem ac ſignificationem, quam, pro amico & propter amicum gratias agere diis. Quo ſpectare poteſt & Terentianum illud Heaut. V. 1. 6.
Obe, jam deſine Deos, uxor, gratulando obtundere,
Tuam eſſe inventam gnatam.
Ubi idem videtur eſſe *gratulari*, quod gratias agere. Quod ſi ita ſit, non tam attendit Phædrus rationi, quam uſui, qui ipſos Deos gratulantes induxit. Vid. Jac. Perizonium ad Sanctii Minervam pag. 5.
Perſalutaſſet) Ordine omnes ſalutaſſet.
5. *Pluto*) Deo divitiarum, filio fortunæ. Dicitur *Plutus Pluti*, & *Pluto Plutonis*.
6. *Avertit oculos*) Scil. a *Pluto*.
Cauſam quæſivit) Rogavit eum, cur oculos averteret.
Pater) Jupiter, qui pater deorum dicitur: aut ſolo reſpectu ad Herculem, cujus pater erat, ut ſupra diximus.
7. *Amicus eſt*) Active, amans malos, eoſque favore proſequens.
8. *Objecto*) Velut eſca volucribus objicitur, qua capiantur.
Corrumpit) Corrumpit omnia, dum pecunias & lucrum monſtrat.

AD

FAB. XII.

LEO REGNANS.

Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui;
Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.
¶ *Quum ſe ferarum regem feciſſet Leo,*
Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta jura reddebat fide:
* * * * * * * *

AD FAB. XII.

1. *Recte*) Aperte, ſincere, directe, ſine ambagibus: ideo enim ſequitur de *ſinceritate*. Oppoſitum hujus eſt *oblique loqui*, quod paſſim in uſu eſt. *Recte* ſic uſurpavit Plaut Amph 111. *Recte loquere*, & alibi.

2. *Quidem*) Particula hæc vim habet adlevetationis majoris.

Sententia) Hæc ſententia, *Nihil eſſe homini utilius quam recte loqui.*

3. *Agi*) Abduci, trahi. Solet in exitium præcipitari: *ad perniciem devocari*, ut loquitur lib. 1. fab. 20.

Sinceritas) Simplicitas & aperta veritas.

4. *Quum ſe*) Ex hac fabula argumentum ſibi petit Illuſtriſſ. Gudius, quo probet lib. 1. fab 5. legendum eſſe.

Ego primam tollo, nominor quia Rex Leo.

vel, quod veriſimilius judicat, invitis etiam membranis,

Nominor quia Creon.

Ferarum regem) De majeſtate hujus animalis non inconvenienter huic loco audi ſic canentem Sannazarium in divino opere de partu Virginis lib. 1. verſ. 419.

It juxta nemorum terror, rexque ipſe ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem fuſa per armos
Conveſtit juba: pectoribus generoſa ſuperbit
Majeſtas, non jam ut cædeis, aut prælia ſævus
Adpetat.

5. *Famam conſequi*) Vellet juſti nomen ubique conſequi.

6. *Deflexit*) Mutavit antiquum feritatis morem, & vivendi rationem.

7. *Inter illas*) Feras nempe, quarum Rex erat.

8. *Incorrupta*) Dabat leges fide ſincera, nec patente munerum illecebris.

AD

FAB. XIII.

* * * * * * * * *

Poſtquam lavare cœpit pœnitentia
Affrictione veretri linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obſcœnitas.

AD FAB. VIII.

1. *Lavare*) Al. *labare*, & pro *penitentia*, *penis tentio*. Mutila hic omnia & lacera. Sed parva eſt jactura. Petrus Scriverius in Animadverſionibus in Pervig. Ven. ſub finem. *Examina*, inquit, POENITENTIAM *Phadri fabulatoris, num quid elegantibus illis fabulis ſcelere alicujus impoſtoris acceſſerit mangonii*. Expendant eruditi.

FAB. XIV.

PROMETHEUS.

Rogavit alter, tribadas, & molles mares
Quæ ratio procreaſſet: expoſuit Senex:
Idem Prometheus auctor vulgi fictilis,

Qui

AD FAB. XIV.

1. *Alter*) Quiſpiam, neſcioquis.

Tribadas) Vide Voſſii obſervationes ad Catullum p. 286.

2. *Senex*) Æſopus. Ita ſupra lib. III. fab. 3. *Naris emunctæ ſenex*, & alibi.

3. *Idem*) Idem ille Prometheus, de quo in præcedenti fab. etiam videtur actum fuiſſe.

Auctor) Hominum formator.

Vulgi) Turbæ hominum.

Fictilis) Ex terra, luto ficti. Hoc enim verbo ſic utebantur. Apul. Apolog. *Etenim quod luto fictum, vel ære inciſum* &c. Cicero Piſoniana, *Homullus ex argilla & luto fictus*. Martial. x. 39.

Ficta Prometheo diceris eſſe luto,

Hygi-

Qui ſimul offendit ad fortunam, frangitur;
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Quum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubito a Libero;
Ubi inrigatus multo venas nectare,
Sero domum eſt reverſus titubanti pede;
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio,
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit fœminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FAB.

Hyginus Fab. cxlii. *Prometheus Japeti filius, primus homines ex luto finxit.* Ubi Jac. Gronovius emendat *primos homines.* Fulgent. ii. *Prometheum ajunt hominem ex luto finxiſſe.* Juvenal. ſat. xiv.

Forſitan hæc ſpernant Juvenes, quibus arte benigna,
E meliore luto finxit præcordia Titan.

ubi vetus Scholiaſtes: *Prometheus filius Japethi, qui fuit unus e Titanibus.* Conſule etiam Cl. Perizonium ad Sanctii Minervam p. 18.

4. *Simul*) Simulac offendit.

Fortunam) Fortuna hic vel ut res dura fingitur, ad quam vulgus (nam illud *qui*, quod ante *ſimul* eſt, ad *vulgi*, non ad *Prometheus* eſt referendum) formatus ex luto, ſicut teſta frangitur.

5. *Naturæ partes*) Membra, quibus ſexus diſtinguitur. *Naturalia* apud Juſtinum.

7. *Corporibus ſuis.*) A ſe fictis.

8. *Libero*) Baccho, Deo vini.

9. *Inrigatus multo venas nectare*) Conſtructio eſt Græca. Intelligitur præpoſitio κατά. Ad quem modum fere Virgilius Eclog vi.

Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.

Nectare) *Nectar* eſt potus deorum, ut cibus ambroſia. Hic ponitur pro vino, quod *Bacchaum nectar* in Silvis vocat Statius.

10. *Titubanti pede*) Titubantibus pedibus ex ebrietate.

11. *Corde*) Unde alias intellectus & conſilium.

Ebrio) Errore ebrietatis.

12. *Virginale*) Scil. membrum, quod huc ex ſequentibus trahendum. Licet quoque ita ſimpliciter uſurpetur.

13. *Fœminis*) Generi fœmineo, ut ante, *generi maſculo*.

14. *Ita nunc*) Inde factum eſt, ut nunc &c.

AD

FAB. XV.

CAPELLÆ & HIRCI.

B*Arbam Capellæ quum impetraſſent ab Jove,*
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod dignitatem fœminæ æquaſſent ſuam;
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris,
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
¶ *Hoc argumentum monet, ut ſuſtineas tibi*
Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute impares.

FAB.

AD FAB. XV.

1. *Impetraſſent*) Summis precibus obtinuiſſent.
2. *Indignari*) Ægre iſtud & graviter ferre.
Cœperant) Præferunt Heinſius & Gudius MS. codicis lectionem, *cœperunt*: pari modo ac fab. 19. eſt in ultimo verſus pede, *abierunt*, penultima brevi. Conſule ad eum locum Tanaq. Fabrum. Sed non video, cur diſpliceat τὸ *cœperant*.
3. *Dignitatem*) Auctoritatem, quam præ ipſis antea habebant ex barba.
Æquaſſent) Æqualem haberent. Sic Virg. VI. Æn.
Æquatque Sichaus amorem.
5. *Uſurpare*) Vide de ſignificatione hujus vocis Sanctium in Minerva, & doctiſſimum ejus Interpretem Jac. Perizonium p. 639.
Ornatum) Quem putatis illas gerere non debere.
Muneris) Quod eſt, gravem eſſe; quo barba pertinet.
6. *Pares dum non ſint*) Dum non æquent fortitudinem veſtram. Nam ita, paulo ante.
7. *Argumentum*) Fabula, ut ſupra plus ſemel.
Suſtineas) Patiaris, perferas æquo animo.
8. *Impares*) Te minores.

AD

FAB. XVI.

GUBERNATOR & NAUTÆ.

Quum de fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratia.
Vexata ſævis navis tempeſtatibus,
Inter vectorum lacrymas, & mortis metum,
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere,
Faciem ad ſerenam ſubito ut mutatur dies.
Factus periclo tum gubernator ſophus;
Parce gaudere oportet, & ſenſim queri:
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

FAB.

AD FAB. XVI.

1. *De fortunis*) De improſpero ſucceſſu rerum ſuarum. *Fortuna* igitur hic in plur. pro *fortuna.* Sic Ter. Andr. 1. 1. *Laudare fortunas meas.*

2. *Finxit*) Abſolute, pro *finxit hoc*, vel *hanc fabulam.*

Conſolandi) Illumt ut illum conſolaretur.

3. *Vexata*) Sic apud Virg. eſt *vexata ratis*, ideſt, raptata, huc atque illuc diſtracta.

4. *Vectorum*) Eorum, qui navi vehebantur.

5. *Flatibus*) Provehi ventis ſecundis.

6. *Extollere*) Elatos quaſi & ſuperbos reddere, tanquam nihil mali amplius poſſet accidere.

7. *Faciem*) Speciem, habitum.

Ut mutatur dies) Poſtquam ſedata tempeſtate ſerenitas rediit.

8. *Periclo*) In quo fuerat.

Gubernator) Nauta. *Dominus navis* apud Nepotem: *Auriga* apud Ovidium.

Sophus) Sapiens, prudens. Græce σοφός.

9. *Parce gaudere*) Subintellige, *inquit.*

Senſim) Parce, moderate.

10. *Totam quia vitam*) Quia tota vita eſt permixta dolore & gaudio.

AD

FAB. XVII.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

Canes legatos olim miſere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,
Ut ſeſe eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit

AD FAB. XVII.

1. *Canes*) Non diſſimilem huic refert fabulam de aſinis Camerarius. Vide eum fab. 111. & Faërn. pag. 101.

2. *Melioris vitæ tempus*) Tempus, quo meliorem vitam poſſent vivere, quam ea eſſet, quam hactenus vixerant.

Oratum) Proprie. Nam & legati vocantur Oratores. Virg. VII. Æneid.

> *Centum Oratores auguſta ad mœnia Regis*
> *Ire jubet.*

Eodem modo Camerarius dicta fabula: *Aſini ad Jovem legatos quodam tempore miſere oratum, ut ille ſibi ſuccurreret.*

3. *Seſe*) *Seſe* ſæpe eſt apud Phædrum, lib. II. fab. 5.

> *Doloſa tuto condidit ſeſe cavo;*

& ſic alibi.

Eriperet hominum contumeliis) *Eripere contumeliis* eſt rapere e contumeliis. Sic lib. I. fab. 28.

> *Aquila ut periclo mortis eriperet ſuos.*

4. *Conſperſum*) Commixtum. Vide de hoc pane Pignorium de ſervis pag. 525.

5. *Maximam*) Apud Plautum eſt, *multo maximam, & graviſſimam.*

Explerent) Explere cogerentur.

6. *Non celeri*) Tardo gradu.

7. *Scrutantur*) Olfaciunt ſtercus, ſi lateat ibi eſca.

8. *Citati*) Vocati ſolemni voce Mercurii. Vox eſt a judiciis petita. Vid. Aſcon. in lib. I. Accuſ. in Verr. cap. I.

Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulſi vero fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati, ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum a ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum, ſed multo replent.
Abeunt: Rogantes aditum, continuo impetrant.

Con-

9. *Turbatos*) Quod tam negligentes fuiſſent officii, nec expectaſſent, aut attendiſſent tempus idoneum, ſed requiri debuiſſent a Mercurio.

10. *Magni*) Proprium Jovis cognomentum. Sic & Juno dicitur magna. Quin alii etiam dii. Quod non neceſſe habuit tanto molimine nos docere ferox ille Juvenis, qui & ipſe ingentibus auſis nomen magni meruit. Sic enim de eo Poeta non ignobilis.

Gerardus ille magnus Haverkampius.

12. *Vadunt foras*) Sic & Martial.

Uxor vade foras.

13. *Vetat dimitti*) Vetat eos dimitti, & jubet in cuſtodia teneri.

14. *Revertier*) Reverti per Parogogen.

15. *Æſtimantes*) Exiſtimantes. Sic ſup. lib. III. fab. 4.

Ridicule magis hoc dictum quam vere æſtimo.

Aliquid) Aliquid turpis flagitii.

16. *Poſt aliquod tempus*) Evangeliſta Matthæus cap. XXI. 36. Πάλιν ἀπέςειλεν ἄλλȣς δȣ́λȣς. Curtius: *Altera legatione an mitigari poſſit experiamur.*

Adſcribi) Superioribus illis, antea a ſe miſſis ad Jovem, pro *adſociari, adjungi.*

17. *Superiores*) Priores illos, fuſtibus exceptos.

Prodidit) Aperuit, notumque fecit, quam turpiter ſe in Jovis regia geſſiſſent.

18. *Timentes*) Quapropter timentes ne eandem fortunam experiantur novi legati.

19. *Odore*) Aromatibus odoratis. Sic mox infra. Uſitatius tamen *Odores.* Lampridius Heliogab. *Odores Indicos jubebat incendi.*

Sed multo) Eleganter pro, *& eo quidem multo.*

20. *Abeunt*) Ad Jovem, iter eo ſuſcipiunt.

21. *Con-*

Conſedit genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen: tremere cœpere omnia.
Canes confuſi, ſubito quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:
Legatos non eſt Regis non dimittere;
Nec eſt difficile, pœnas culpæ imponere.
Stet hoc (feretis pro juſtitia præmium)
Non cito dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum:

Illi

21. *Conſedit*) Tanquam Rex & Judex. Sic Ovid. lib. XIII. Metam. I.

Conſedere Duces.

22. *Fulmen*) Quod Jovi pro ſceptro eſt.

Tremere cœpere) Imitatur Virg. III. Æn.

Tremere omnia viſa repente.

23. *Confuſi*) *Turbati*, ut verſ. 9.

24. *Odorem*) Quo repleti fuerant.

25. *Reclamant*) Iterum clamant omnes dii, ut nuper fecerant, cum priores legati ſic ſe geſſiſſent.

Vindicandam) Animadvertendum in illos legatos.

26. *Ante pœnam*) Antè quam præciperet, quam pœnam iis vellet infligi.

27. *Legatos*) Hæc ſequentia, antea confuſa, ſic conſtituimus & expedivimus ex Gudio: quem vide.

Non eſt Regis) Non dimittere legatos non eſt Regis, ideſt non decet Regem non dimittere legatos, ne jus gentium ipſis detentis violetur.

29. *Stet hoc*) Scil. decretum. Cic. lib. IX. Epiſt. 2. *Modo ſtet nobis illud, una vivere in ſtudiis noſtris.* Jupiter apud Statium lib. XI. Theb.

Stat parcere mundo.

Pro juſtitia) Secundum juſtitiam.

Præmium) Sermo eſt Jovis ad Deos, qui reclamaverant vindicandam hanc injuriam. Dii enim ferunt præmia bonis bona, malis mala & exitialia. Ita Virgilius, quem imitatus eſt Phædrus, I. Æn.

Di tibi, ſi qua pios reſpectant Numina, ſi quid
Uſquam juſtitia eſt, & mens ſibi conſcia recti,
Præmia digna ferant.

30. *Non cito dimitti*) Sic mox, *non dimittuntur ſtatim.*

31. *Ne ventrem continere non poſſint*) Repetita negatio affirmat, ut ſit, Ut poſſint continere ventrem vel alvum. Oppoſitum eſt ſuperiori *cacare.*

Illi autem, qui miſerunt hos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Mandantur antro, non dimittuntur ſtatim.
Ita nunc legatos expectans & poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

32. *Futiles*) Proprie dictum, tanquam qui nil poſſent continere, ſed commiſſum odorem ſtatim effunderent. Sic homines, qui commiſſa non retinent, *futiles* dicuntur.

33. *Numquam carebunt*) Omni tempore contumelia afficientur.

34. *Antro*) Vinculis. Sic Virg. uſus eſt hac voce in carceris ſignificatione, 1. Æn. 52.

Hic vaſto Rex Æolus antro
Luctantes ventos tempeſtateſque ſonoras
Imperio premit, ac vinclis & carcere frænat.

35. *Exſpectans*) Scil. *canis.*

36. *Novum*) Novum legatum. Senſus eſt, Canis noſtri temporis, legatos, non tantum priores illos, ſed & poſteros exſpectans, quorum culus repletus erat odore; quoties novum & incognitum venire videt, culum ejus olfacit, an ille adveniens ſit ex odoriferis illis.

FAB. XVIII.

HOMO & COLUBRA.

Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
¶ Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit contra ſe ipſe miſericors.

Nam-

AD FAB. XVIII.

1. *Qui fert*) Qui malis fert opem, potius damnum & interitum ſentit, quam gratias. Vid. aliquid cum hac fabula conveniens in Camer. fab. 238.

Poſt tempus) Sic fab. ſuperiori.

Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.

2. *Rigentem*) Frigeſcentem. Juſtinus lib. II. cap. I. de Scythia ait, *eam perpetuis frigoribus rigere.*

3. *Fovit*) Calefecit. Hinc *focus.*

Contra ſe) In perniciem ſuam. Non abſimili modo Ovid. Amor. III. 8.

Contra te ſolers hominum natura fuiſti.

4. *Ren*

Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinus:
Hanc alia quum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

4. *Refecta*) Recreata, cum paulo ante pene mortua eſſet.
5. *Alia*) Alia colubra.
6. *Ne quis diſcat*) Imo vero, ut quis diſcat non prodeſſe improbis; ſed ſubintelligendum: Ne quis ab exemplo hominis, qui colubram ſinu fovit, diſcat prodeſſe improbis. Vide hic Gudium adferentem Jambos ex Andrea Chiocco; quibus hæc eadem fabula eſt expreſſa.

FAB. XIX.

VULPIS & DRACO.

VUlpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimum,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit; Oro ut imprudentiæ
Des

AD FAB. XIX.

2. *Cuniculos*) *Cuniculi* ſunt foſſæ ſubterraneæ. Hinc *cuniculis oppugnare*, pro, latenti fraude oppugnare.
3. *Draconis*) Dracones olim habiti cuſtodes defoſſarum aut reconditarum opum. Sic de vellere aureo, ſic de pomis aureis Atlantis traditum
Ultimum) Ultimo, tandem. Al. *ultimam*, pro ultima ſpeluncæ parte Quale quid in Ter. Phorm. 1.4.38.

Sed quis hic eſt ſenex, quem video in ultima platea?

Idem Heautont. v.1.29.

Eſt mihi ultimis conclave in ædibus quoddam retro.

4. *Abditos*) Defoſſos, reconditos.
5. *Hunc*) ideſt, draconem.
Oro) Simul adſpexit, inquit, *Oro ut des primum* &c. Loquitur ſic, veluti timens. Ter. Heaut. IV. 1. 10.

Primum te hoc oro, ne quid credas me adverſum edictum
tuum
Facere auſam.

Imprudentiæ) Mihi, ſi forte nimis ſim imprudens.

 6. *Des*

Des primum veniam: deinde, ſi pulcre vides,
Quam non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,
Ut careas ſomno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille; verum hoc a ſummo mihi
Jove attributum eſt. Ergo nec ſumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo iraſcaris, libere ſi dixero:

Diis

6. *Des veniam*) Ignoſcas, non ægre feras.

Si) *Si*, confirmantis eſt, ut Ter. Andr. 1. 5. 58.

Si te in germani fratris dilexi loco.

Virg. Æn. IV. 317.

Si bene quid de te merui; fuit aut tibi quicquam
Dulce meum.

Ovid. lib. VII. Metam. 852.

Per noſtri fœdera lecti,
Perque Deos ſupplex oro, ſuperoſque, meoſque;
Per ſi quid merui de te bene.

Pulcre) Recte aſſequeris, recte intelligis. Sic fab. 20. *Pulcre intelligo*, & alibi.

7. *Quam non conveniens*) Quam inconveniens, quam parum conveniens.

Vitæ) Ideſt, mihi. Nam de ſe vulpis loquitur, & hæc veluti amoliendæ ſuſpicionis gratia, & benevolentiæ captandæ præmittit. Noſti, inquit, ſatis, non eſſe hoc meum inſtitutum, ut cumulem mihi opes, quæ rapto vivo, & carne animantium veſcor. Itaque quod quæſitura ſum, non ideo facio, tanquam tibi invideam hoc aurum, ipſaque velim habere. Dic tamen, ſi placeat, quare hoc facias, & opibus ſic incumbas.

10. *Ævum in tenebris exigas*) Ætatem aut vitam tuam in ſpeluncis exigas.

11. *Nullum*) Nullum eſt præmium, nullum inde fructum capio.

Summo) *Magno, maximo*, ut fab. 17. Jupiter eſt deorum ſummus.

12. *Attributum*) Injunctum, impoſitum eſt, velut munus peculiare.

Ergo) Verba ſunt Vulpis, quibus Draco reſpondet, *Sic fatis placet.*

Sumis tibi) Nec ſumis tibi quicquam, hoc eſt, capis in tuos uſus, impendis.

13. *Sic fatis placet*) Diis ſic viſum eſt, qui mihi hoc attribuerunt. Quaſi diceret, ut fab. XVIII.

Fatorum arbitrio hæ partes ſunt mihi datæ.

14. *Nolo iraſcaris*) Vulpis verba. Formula eſt excuſantis libertatem. Tiber. apud Sueton. *Ignoſcas, rogo, ſi quid adverſus te liberius, ſicut ſenator dixero.*

15. *Diis*

Diis eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi.
Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente cœca miſerum torquet ſpiritum?
Tibi dico, avare, gaudium hæredis tui,

Qui

15. *Diis eſt iratis natus*) Inimicis, adverſantibus diis. Sic dicebant veteres, gnari nimirum Deum illis, quos punire vult, ſanam mentem & conſilium eripere. Nam ſi dii hominibus opes dant, nihil inde fructus percipitur, niſi & dent mentem, & artem illis fruendi. Hoc enim donum deorum putabant. Quem in ſenſum Horatius,

Di tibi divitias dederunt artemque fruendi.

Tales formulæ ſunt & apud Terent. Phorm. IV. 3.

Satin' illi dii ſunt propitii?

Et Andr. IV. 1. 40.

Neſcio, niſi mihi deos ſatis
Scio fuiſſe iratos, qui auſcultaverim.

Juvenal. Sat. I.

Fruitur dis
Iratis.

& Sat. 9.

Dis ille adverſis genitus.

Et ſic alii paſſim. Quin & noſter ſupra lib. II. fab. 9.

Siniſtra quos in lucem natura extulit.

Qui eſt ſimilis tibi) Qui ſic ſine ullo uſu multa bona poſſidet.

16. *Abiturus illuc*) Phædrus hic facit idem, quod ſolebant veteres in conviviis, ubi hortaturi, ut fruerentur rebus lætis, convivas admonebant brevitatis vitæ, & impendentis mortis. *Abire* hic eſt pro mori. Sic enim ſimpliciter loquebantur veteres ad vitandam inauſpicatam mortis vocem, Plaut. dixit prol. Caſin. 19. *Abire in communem locum.* Idem alibi, *Ad plures ſe penetrare.* Catullus, *ire*.

Illuc, unde negant redire quenquam.

Priores) Qui fuerunt ante te, & excedere tamen vita coacti ſunt.

17. *Mente cœca*) Mente occœcata aut obnubilata ab avaritia.

Torques) Crucias, vexas.

18. *Tibi dico*) Formula indignationis. Sic Terent. Andr. IV. 5. 25.

Tibi ego dico, an non?

Idem Adelph. I. 2. 16.

hæc cum illi Micio
Dico, tibi dico.

Simile quid vide infra lib. V. fab. 9.

Gaudium hæredis tui) Quo mortuo gaudebunt tui hæredes, quod ſibi tot bona reliqueris.

Qui thure ſuperos, ipſe te fraudas cibo;
Qui triſtis audis muſicum citharæ ſonum;
Quem tibiarum macerat jocunditas,
Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas ſordido perjurio;
Qui circumcidis omnem impenſam funeris,

Libi-

19. *Qui thure ſuperos*) Qui fraudas Deos thure, quod ſcilicet pecunia eſſet emendum.

Ipſe te) Ita legimus. Venuſtius enim ſic conſtituitur verſus & oratio. *Ipſe te fraudas cibo*, certè Tullianæ eſt elegantiæ, non *ipſum te*. Omnes tamen codices, *ipſum te.*

Te fraudas cibo) Ipſe defraudas genium tuum. Sic enim Terent. Phorm. I. I. 9.

Quod ille unciatim vix demenſo de ſuo,
Suum defraudans genium, comperſit miſer.

Sic eſt *fraudare natos lacte* ſup. lib. III. fab. 15.

20. *Qui triſtis audis*) Qui doles citharæ ſonis aliquid impendi.

21. *Macerat*) Macilentum facit jucunditas illa, quæ in cantu tibiarum eſt, quia illis aliquid impendi debebat. Nam in funere veteres tibiis utebantur. Ovid. Triſt.

Tibia funeribus convenit iſta meis.

22. *Opſoniorum*) *Opſonia* proprie ſunt, quæ ad panem veſcenda dantur.

Pretia) Illis impendenda. Nimia eorum caritas tibi gemitum exprimit.

Gemitum exprimunt) Phraſis Lucretiana, III. 494.

Exprimitur porro gemitus, quia membra dolore
Adficiuntur, & omnino quod ſemina vocis
Ejiciuntur, & ore foras glomerata feruntur.

23. *Quadrantes*) Nummos minimos, ut ſit ſenſus talem vel oboli gratia perjurium committere.

Aggeras) Accumulas, adjungis. Sic Belgice dicimus, *by duitjes opleggen.* Supra Prol. lib. III.

Qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia.

Terentius, ut modo vidimus, dixit, *Unciatim comparcere.*

Patrimonio) Proprie illa bona, quæ a parentibus hæreditate ad nos redierunt, patrimonium dici merentur, ſed & quodcunque ex quæſtu & opere noſtro vel aliunde obvenit, eo nomine denoratur.

24. *Cœlum*) Deos. Diis ipſis te inviſum facis.

Fatigas) Senſus eſt, talem non curare, licet Deos ipſos ita ſibi faciat iratos.

Sordido) Ob rem levem, vilem, & ſordidam, id eſt, avaritiam. Solent nempe avari etiam minimæ pecuniolæ cauſa pejerare.

25. *Circumcidis*) Removes, nullam impenſam facis.

26. *Libi-*

Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

26. *Libitina*) Seu ii, qui in templo ejus (eſt enim Dea funerum) quæ ad funus eſſent neceſſaria, vendebant.

De tuo) Ex te tua, bonis tuis, impenſis. Sic Terent. Adelph. 1. 2. 37.

Opſonat? potat? olet unguenta? de meo.

Plaut. Bacch. 1. 1.

Facere ſumtum de tuo.

FAB. XX.

PHÆDRUS.

Quid judicare cogitet livor, modo
Licet diſſimulet, pulcre tamen intelligo.
Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ,
Æſopi dicet: ſi quid minus adriſerit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc reſponſo meo:
Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus;
Invenit ille, noſtra perfecit manus.

Sed

Ad Fab. XX.

1. *Cogitet*) Velit, conſtituat.

Livor) Homines lividi & maligni.

Modo) Licet modo, ſive nunc diſſimulet, etiamſi non ſtatim indicet; dum vivo & ſcribo, faciet olim.

3. *Memoria*) Sic plures veterum locuti ſunt. Infra tamen prol. lib. v. *Dignum longa memoria.*

4. *Æſopi dicet*) Dicet eſſe Æſopi.

Adriſerit) Minus placuerit, minus dignum memoria viſum fuerit.

5. *Contendet*) Conſtanter dicet. Studium ſummum perſuadendi notat hæc vox.

Quovis pignore) Quovis pignore poſito.

6. *Jam nunc*) Statim. *Jam nunc* elegans eſt particula, pro quo barbari dicunt, *ex nunc*. Cic. 1. Verr. *Quæ cum cogito, jam nunc timeo.* Vide Turſell. de partic. cap. 69.

7. *Opus*) Opus fabularum, quod ſcribo.

8. *Invenit ille*) Æſopus. Idem dicit prol. lib. 1.

Æſopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.

Noſtra) Mea. Synecdoche generis.

Perfecit) Conſummavit, abſolvit.

9. Sed

Sed exequamur cœptum propoſiti ordinem.

9. *Sed exequamur*) Sed pergamus in propoſito noſtro, & ad exemplum talis fabulæ feramur.

FAB. XXI.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.
¶ *Simonides, qui ſcripſit egregium melos,*
Quo paupertatem ſuſtineret facilius,
Circumire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede pacta laudem victorum canens.

Hoc

AD FAB. XXI.

1. *Homo doctus*) Vide non diſſimilia huic Fabulæ de Ariſtippo Philoſopho, in Eraſmi Apophtegm. lib. III.

2. *Simonides*) Poëta fuit Lyricus, qui quæſtui poëſin habuit, & hac arte vitam ſuſtentavit.

Melos) Carmen, verſus lyricos. *Pegaſeium melos* apud Perſium in prologo.

3. *Quo paupertatem ſuſtineret*) Quo facilius victum quæreret.

4. *Circumire cœpit*) Circumiit. Sic ſolet Phædrus loqui, ut non uno loco jam vidimus. *Circumire* dicitur proprie de iis, qui incerto & inſtabili vivendi genere utuntur, ut fere mendici.

5. *Mercede pacta*) Sic optime Heinſius, quem vide, pro quo vulgo *accepta.* Idem eſt *præmium pactum* lib. I. 8.

Laudem) vel ſimpliciter, *victores canens*. Sic enim ſimpliciter *canere* in uſu eſt apud Poetas. Horat Epod. Od. 9.

Galli canentes Cæſarem.

Et in Odarum libris,

Dum meam canto Lalagen.

Virg. Ecl. VI. 3.

Cum canerem reges & prælia.

& initio Æneidos,

Arma virumque cano.

Victorum) In ludis olympiis Græcorum. C. Nepos Præfat. *Magnis in laudibus tota fuit Græcia, victorem Olympiæ citari.*

6. *Poſt-*

Hoc genere quæſtus poſtquam locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu pelagio;
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo inſula)
Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida,
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.
Hi zonas, illi res pretioſas colligunt,
Subſidium vitæ. Quidam curioſior,
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tum pauci enatant,

Quia

6. *Poſtquam locuples factus eſt*) Horatius de eo.

Paupertas impulit audax
Simonidem, ut verſus faceret.

Quod ei melius ceſſit, quam videbatur patri Naſonis, filium ab hac arte deterrenti, his verbis,

Studium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipſe reliquit opes.

7. *Venire*) Redire voluit in patriam.

Curſu) *Curſus* hic dicitur de navigatione in mari: licet quoque de vehiculo dicatur; quomodo Virg. III. Æn.

Namque omnem curſum mihi proſpera dixit
Religio.

Pelagio) Pelagi, æquoreo. Valer. Flac. I. Argon.

Et dedit æquoreos cœlo duce tendere curſus,

Publ. Syrus apud Petron.

Matrona ornata phaleris pelagiis.

8. *Ceo*) Inſula maris Ægei: Ovid.

Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

Unde illud eſt Horatii:

Cea retractet munera neniæ.

ideſt, Simonideæ.

10. *Diſſolvit*) Fregit. Ovid. Triſt.

Ne temere in mediis diſſolvantur aquis.

Diſſolvere proprie dicitur de navibus, quia & contexi dicuntur, cujus hoc eſt oppoſitum.

11. *Zonas*) In quibus repoſitam habebant olim pecuniam.

12. *Subſidium vitæ*) In ſubſidium vitæ, ut ſubſidium aliquod haberent.

Quidam) Ita lib. III.

Quidam e turba garrulus.

Curioſior) Supple, converſus ad Simonidem ait. *Curioſi* vocantur, qui ſolliciti ſunt de aliis.

14. *Mecum*) Apud me. Similis eſt hiſtoria Biantis, quæ omnibus nota eſt.

Enatant) Natando ſibi conſulunt. Virg. de naufragio Æneæ, divini operis lib. I.

Apparent rari nantes in gurgite vaſto.

15. *Pe.*

Quia plures onere degravati perierunt.
Prædones adſunt, rapiunt, quod quiſque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Eratque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſime
Ad ſe recepit; veſte, nummis, familia
Hominem exornavit: cæteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum, quos caſu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea

Me-

15. *Perierunt*) Sic recte Heinſius, & alii viri docti, penultima correpta.

16. *Extulit*) E mari ſcilicet & naufragio.

17. *Clazomenæ*) Urbs Ioniæ maritima.

18. *Antiqua fuit urbs*) Verba ſunt Virg. I. Æn.
Urbs antiqua fuit.

Quam petierunt) Quo ſe contulerunt.

19. *Hic literarum quidam*) Sic fere lib. V. fab. I.
In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri.

21. *Eratque*) Et admiratus fuerat ingenium hominis, quem numquam viderat.

22. *Sermone ab ipſo*) Vulgo *ex ſermone*. Sed & ſic Virg. lib. II. Æneid.
Crimine ab uno
Diſce omnes.

23. *Familia*) Servis. Ita ſup. lib. III. fab. 19.
Æſopus domino ſolus cum eſſet familia.

24. *Hominem*) Significat hæc vox, quaſi commiſerationem infortunii, ut ſup. lib. II. fab. 2.
Capillos homini legere cœpere invicem.

Tabulam ſuam) Naufragii. Naufragi enim ſtipem oſtiatim corrogare ſolebant, in tabula quadam depictum habentes naufragii ſui caſum ad commiſerationem commovendam. Vide Hor. I. Od. 5. & ibi interpretes.

25. *Quos caſu obvius*) Quibus obviam factus Simonides.

26. *Ut vidit*) Poſtquam vidit.

Dixi) Idem eſt, quod Belgice ſolet dici, *Ik zeide heten wel, dat ik al myn goed by my had.* Alii interrogative volunt exprimi, ut ſit, *nonne dixi? Zeide ik het u niet wel?* Sed eodem recidit.

27. *Re-*

Mecum eſſe cuncta; vos quod rapuiſtis, perIt.

27. *Rapuiſtis*) Cum tanta feſtinatione collegiſtis.
Perit) Pro *periit*, metri cauſa. Quod rapuiſtis periit vobis, perdid iſtis quod extuleratis.

FAB. XXII.

MONS PARTURIENS.

MOns parturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima exſpectatio.
At ille murem peperit. ¶ Hoc ſcriptum eſt tibi,
Qui, magna quum minaris, extricas nihil.

FAB.

AD FAB. XXII.

1. *Mons*) Camerarius fab. 205.
Parturibat) E dolore partus laborabar.
Ciens) Edens. Virg. Georg. 1. 11.
Extremoſque ciet gemitus.
2. *In terris*) Inter hom ines.
Maxima exſpectatio) Exſpectabatur aliquid grande & magni eventus.
3. *Murem*) Horat. de Arte poëtica.
Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.
Minaris) Promittis, Catachreſis. Horat.
Atqui vultus erat multa & praeclara minantis.
Extricas nihil) Abſolvis, perficis, expedis. Notat hoc verbum producendi moleſtias, velut e vinculis. Ideoque Metaphorica hic eſt locutio.

AD

FAB. XXIII.

FORMICA & MUSCA.

Formica, & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet. Muſca ſic cœpit prior:
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta prægusto Deum,
Moror inter aras, templa perluſtro omnia,
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo oſcula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit, ruſtica?

Eſt

AD FAB. XXIII.

1. *Formica*) Vide Camerar. fab. 211.
Contendebant) Certabant inter ſe.
2. *Pluris*) Quæ pluris eſſet pretii.
Cœpit) Incepit prior loqui.
4. *Immolatur*) Ubi victima mola ſalſa conſpergitur. Hoc enim eſt, *immolare.*
Deum) Diis dicata.
5. *Moror*) Commoror, habito, vivo.
Inter aras) In aris. Sic Plaut. Aulul. 11. 5. *Inter vias*, ideſt, in via.
7. *Matronarum caſta oſcula*) Hypallage, pro, *matronarum caſtarum oſcula.*
Oſcula) Parva ora. Ovid. Metam. lib. 1. de Daphne,

Videt igne micantes
Sideribus ſimiles oculos, videt oſcula: quæ non
Eſt vidiſſe ſatis.

Et propius Virg. 1. Æneid.

Oſcula libavit natæ.

8. *Laboro nihil*) Nullam rem laboro, ab omni labore ſum libera. Malim cum Heinſio, *Nihil laboro*, quod reddit verſum ornatiorem. Præterea ſequitur ſtatim, *Nihil laboras.*
Optimis rebus) Delicatiſſimis, lautiſſimis. Bonæ res ſunt, quæ faciunt ad bene & laute vivendum. C. Nepos Ageſilao cap. ult. *Quo facto, eum Barbari magis etiam contemſerunt; quod eum ignorantia bonarum rerum illa potiſſimum ſumpſiſſe arbitrabantur.*
9. *Ruſtica*) Quæ ruri agis, dum ego verſor in oppidis, & templis.

10. *Eſt*

Eſt glorioſus ſane convictus Deum,
Sed illi, qui invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula;
Ego granum in hiemem quum ſtudioſe congero,
Te circa murum video paſci ſtercore.
Aras frequentas; nempe abigeris, quo venis:
Nihil laboras, ideo quum opus eſt, nihil habes.
Superba jactas, tegere quod debet pudor;
Æſtate me laceſſis; quum bruma eſt, ſiles:
Mori contracta quum te cogunt frigora,
Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profecto retudi ſuperbiam.
¶ *Fabella talis hominum diſcernit notas*
Eorum qui ſe falſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet ſolidum decus.

FAB.

10. *Eſt glorioſus*) Reſpondet Formica.
Convictus Deum) *Convictus* uſurpatur de iis, qui eadem menſa nobiſcum edunt. Cum ergo aræ dicantur menſæ deorum, poſſunt illi, qui ex illis veſcuntur, dici eſſe convictores deorum.
11. *Qui invitatur*) Ἀνταναάκλασις hic eſt venuſta in *invitatur*, *inviſus*.
13. *In hiemem*) Hiemis cauſa. Ea ſignificatio hujus particulæ eſt apud Teren. Andr. II. 2. *Piſciculos minutos ferre in cœnam*.
14. *Murum*) Domum in plateis.
15. *Aras frequentas*) *Moraris inter aras*, ut ſupra.
Quo venis) Quoquo, quocunque, in quemcunque locum venis.
17. *Superba jactas*) Scil. quod ſedeas in capite Regis, & delibes matronarum oſcula.
18. *Quum bruma eſt*) Cum hiems advenit. *Bruma* dicitur dies ſolſtitii hiemalis, quod accidit die 20. aut 21. Decembris.
19. *Contractam*) Inertem & inhabilem ad volandum a frigore; complicatam, convolutam.
20. *Copioſa*) Omni rerum copia inſtructa.
21. *Retudi*) Refutavi. MS. Cudii habet *Profector & tudi*, quod recte diſpoſitis literis eſt, *profecto rettudi*, ut prima ſyllaba producatur.
22. *Fabella talis*) Hæc nimirum.
Notas) Signa, indicia, characteres.
24. *Solidum decus*) Decus ſincerum, firmum, infucatum. Opponitur falſis laudibus.

AD

FAB. XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

QUantum valerent inter homines literæ,
Dixi ſuperius: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus, tradam memoriæ.
¶ Simonides idem ille, de quo retuli,
Victoris laudem cuidam pictæ ut ſcriberet,
Certo condixit pretio: ſecretum petIt.
Exigua quum frænaret materia impetum,
Uſus poëtæ, ut moris eſt, licentia,

At-

AD FAB. XXIV.

1. *Quantum valerent*) Quantas divitias ſcilicet homo doctus in ſe ſemper haberet, ut dixit ſuperius.

2. *Superius*) Fabula 21. in qua retulit Simonidem naufragum inveniſſe Clazomenæ virum, qui hunc exceperit, ornaveritque rebus omnibus, ob illius peritiam, ſingularemque eruditionem.

Nunc) *Nunc* conjungendum cum *tradam*.

3. *Tributus*) Sic *tribuere honorem* lib. 1. fab. 7. Quem locum adi.

Tradam memoriæ) Prodam, poſteritati relinquam.

5. *Laudem*) Talem, qualis victoribus tribui ſolebat, qui viciſſent in ſpectaculo ſolemni.

Pictæ) Pugili victori, coronato. Vox eſt Græca πύκτης.

6. *Condixit*) Promiſit petenti.

Pretio) Nam, ut vidimus, quæſtui artem ſuam habuit.

Mercede pacta laudem victorum canens.

Secretum) Locum ſolitarium, meditationi & verſibus faciendis aptum. Ovid. Triſt. lib. 1.

Carmina ſeceſſum ſcribentis & otia quærunt.

Petit) *PetIt*, pro *petiit*, ut in priore fabula de Simonide *perIt*.

7. *Frænaret*) Metaphora. Cohiberet propter ſuam exiguitatem, ut libero impetu non poſſet evagari.

8. *Licentia*) Poëtica libertate uſus eſt, quam *veniam* dixit Horat. in lib. de Arte poët.

Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hanc veniam petimuſque, damuſque viciſſim.

9. *In-*

Atquę interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.
Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquum poſceret:
Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudis duæ.
Verum ne irate dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.

Frau-

9. *Interpoſuit*) Inter ea, quæ proprie argumentum poſtulabat.

Sidera) Pertinet ad *gemina*. Non enim erant Ledæ ſidera, ſed filii, qui ſimul erant ſidera, Gemini, itemque Caſtor, & Pollux vocata. De his Horat. Odar. lib. I.

Sic fratres Helenæ lucida ſidera,
Ventorumque regat Pater.

10. *Auctoritatem*) Significat retuliſſe Simonidem, quæ de ſimili Caſtoris & Pollucis victoria memorantur, ac per comparationem iſtam cum hac victoria, auctoritatem fuiſſe majorem illi.

Referens) Commemorans. Sup. lib. I. fab. 2.

Æſopus talem tum fabellam rettulit.

& in fabulæ hujus initio.

Simonides idem ille, de quo rettuli.

11. *Adprobavit*) Simonides illi, qui ſub certa mercede id ab eo exegerat.

12. *Reliquum*) Vox quadriſyllaba per diæreſin ob verſum.

13. *Reddent*) Remittit Simonidem ad eos, velut debitores ad ſolvendum paratos.

Duæ) Scil. *Partes*, ut ſenſus ſit: illi, quorum ſunt duæ reliquæ partes laudationis, reddant tibi, quod poſtulas: ego enim quod pactus ſum pro mea parte, ſolvi. Faber legit non ita male:

Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes, duo.

14. *Ne irate*) Ut ſciam, ut certus ſim te non irate dimiſſum. Nam ſi non promitteret, iratum inde colligeret Simonidem. Heinſius.

Verum ne ingrate te dimiſſum ſentias.

15. *Promitte*) Formula eſt invitantium. Plin. Epiſt. 15. lib. I. *Heus tu promittis ad cœnam, nec venis.*

16. *Quorum es in numero*) Ego te pro tali habeo, ego te inter cognatos meos numero; adeo non debes de ira quadam mea in te ſuſpicari. Olim cum alicui ablandiebantur, eum patrem, fratrem &c. vocabant. Inde ille adoleſcens apud Terent. Phorm. III. 2. 11.

Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus.

Nec multum abit a more noſtratium.

K 17. Frau-

Fraudatus quamviſ, & dolens injuria,
Ne male dimiſſam gratiam corrumperet,
Promiſit, rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium:
Magno apparatu læta reſonabat domus:
Repente duo quum juvenes ſparſi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe provocet Simonidem,
Illius intereſſe ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.

Unum

17. *Fraudatus quamvis*) Quamvis juſta mercede deſtitutus.

18. *Male* Refertur ad *corrumperet*. *Male corrumpere* eſt imprudenter, & eum ſuo detrimento corrumpere, vel perdere. Senſus eſt, ne male corrumperet gratiam; ſi eam dimitteret, ac recuſaret oblatam.

19. *Rediit*) Acceſſit, venit denuo.

Dicta) Conſtituta. Sic ſupra.

Recubuit) Accubuit. Horat. 1. Epiſt. 1.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis.

21. *Reſonabat*) Virg. Æneid.

Reſonant late clangoribus ædes.

Iterum:

Fit ſtrepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria.

22. *Repente duo quum)* Sic legendum cum Gudio, vel cum eodem.

Repente quum juvenes duo ſparſi pulvere,

vel ut nos olim conjiciebamus,

Quum duo repente juvenes ſparſi pulvere.

In vulgatis eſt,

Repente quum duo juvenes ſparſi pulvere.

quem quidem verſum ego nullo modo dimetiri poſſum, niſi *duo* vox ſit monoſyllaba; quo nihil durius.

Duo juvenes) Juſtinus lib. xx. 3. *Pugnantibus Locris, aquila ab acie numquam receſſit, eoſque tamdiu circumvolavit quoad vincerent. In cornibus quoque duo juvenes diverſo a ceteris armorum habitu, eximia magnitudine & albis equis & coccineis paludamentis, pugnare viſi ſunt, nec ultra apparuerunt, quam pugnatum eſt.*

Sparſi) *Decoro pulvere ſordidi*, ut phraſi Horatiana utamur.

Humanam ſupra formam) *Eximia magnitudine*, ut modo in Juſtino. Sic fere de diis loquuntur, ubi ſe conſpiciendos præbent hominibus.

25. *Provocet*) Vocet e convivio.

26. *Faciat moram*) Moretur, ceſſet.

27. *Excitat Simonidem*) Extra eum vocat. Nam *citare* eſt vocare.

28. *Pro-*

Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ ſubito oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

28. *Promorat*) Promoverat, vix poſuerat pedem e triclinio.
Triclinio) *Triclinium* hic ſumitur pro conclavi & cœnatione ipſa.
29. *Camaræ*) *Camara* fornix eſt, ſive tectum fornicatum, Belg. *Gewelf*, a Græco Καμάρα.
Subito) Vir clariſſimus Petrus Francius, grande eloquentiæ decus, malebat *ſubita*.
30. *Ad januam*) *Ad* loci deſignat propinquitatem. Vid. lib. 1. fab. 13.
31. *Vulgatus*) Rumore cognitus.
Ordo narratæ rei) Series rei. Notat maxima minimaque diſtincte expoſita. Terent. Adel. III. 4. 1.

Omnem rem modo ſeni,
Quo pacto haberet, enarramus ordine.

32. *Numinum*) Deorum, Caſtoris & Pollucis.
33. *Vati*) Simonidæ poëtæ.
Dediſſe vitam) Incolumem eum ſervaſſe, cum reliqui perirent.
Mercedis) Quam convivator noluerat ſolvere, ſed dixerat redditurós, quorum laudes in carmine celebraverat Simonides.

FAB. XXV.

POETA.

Superſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens;
Primum tibi eſſe ne videar moleſtior,
Diſtringit quem multarum rerum varietas:
Dein ſi quis eadem forte conari velit,
Ha-

AD FAB. XXV.

1. *Quæ ſcribam*) Quæ poſſim ſcribere.
3. *Diſtringit quem*) Quem occupatum habent multa diverſi generis negotia.

 5. Re-

Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor:
Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem.
Nam vita morti propior eſt quotidie:
Et hoc minus uſu veniet ad me muneris,
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, uſus fiet longior:
Fruar diutius, ſi celerius cœpero.
Languentis ævi dum ſint aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus eſt: olim ſenio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam deſierit eſſe beneficio utilis,
Et mors vicina flagitabit debitum.

Stul-

5. *Reſidui*) A me relicti.

9. *Labori faber ut deſit*) Ut potius artifex opus, quam opus artificem deficiat.

9. *Quod es pollicitus*) Nullam video rationem cur Rittershuſius hic metri cauſa velit ſubſtitui *policitus*.

Exhibe vocis fidem) Præſta ipſo opere, quod voce ac ſermone promiſiſti.

11. *Et hoc minus*) Ita reſtitutus hic verſus ex emendatione Gudii, cum antea legeretur,

Et hoc minus veniet ad me muneris.

reclamante metri ratione Danetus cenſet poſſe legi,

Et hoc minus & minus veniet ad me muneris.

Nimirum ut altius vulnus verſui infligatur. At ille peſſime exſcripſit Fabrum ſic emendantem,

Et hoc minus & minus ad me veniet muneris.

Quod patet ex altera emendatione, quam ex eodem adjecit,

Et hoc minus tui ad me veniet muneris.

Conſulat lector ipſum Fabrum.

Uſu) De uſu muneris loquitur, & ob brevitatem vitæ cito expediendum eſſe promiſſum beneficium monet, ut eo uti poſſit longius.

12. *Quo plus*) Quo diutius hæc differes.

Temporis) Reſpicit *plus*, quod præcedit.

15. *Ævi dum ſint*) Valer. Max. lib. VI. cap. 2. *Robuſtas ſenectutis reliquias.*

18. *Beneficio utilis*) Sic Martial. *Nec inutilis annis.* Cicero, *Et ſuis & publicis rationibus utilis.*

19. *Flagitabit debitum*) Expoſcet vitam, quam illi omnes debemus. Sc.

Debemus morti nos noſtraque.

20. *Sex-*

Stultum admovere tibi preces ſexcenties;
Proclivis ultro quum ſit miſericordia.
Sæpe impetravit veniam confeſſus reus,
Quanto innocenti juſtius debet dari?
Tuæ ſunt partes, fuerunt aliorum prius,
Dein ſimili gyro venient aliorum vices:
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem propoſuit terminum,
Sed difficulter continetur ſpiritus,

Inte-

20. *Sexcenties*) Jam ſemel atque iterum opem tuam imploravi. Quid ſtultius certe eſt quam ſexcenties id te rogare? *Sexcenties* pro *pluries* paſſim invenitur apud auctores. Plaut. Menæchm. v. 4.

Quin ſuſpirabo plus ſexcenties in die.

21. *Proclivis ultro*) Schefferus ſuſpicatur ſcripſiſſe Phædrum,

Proclivis ultro quum ſis miſericordia,

ſenſu, ſi ita liceat, plano.

22. *Confeſſus reus*) Delictum ſuum confeſſus. Cic. pro Ligar. cap. 1. *Habes igitur Tubero, quod eſt accuſatori maxime optandum, confitentem reum.*

23. *Quanto innocenti*) Quanto majori jure venia debet dari innocenti?

24. *Tuæ ſunt partes*) Locutio petita a ſcenicis, quorum cuique ſuæ ſunt partes datæ. Terent. prol. Phorm.

Primas partes qui aget, is erit Phormio
Paraſitus.

Hoc vult: Te decet exemplum dare aliis bene de opere meo judicandi.

25. *Simili gyro*) Inde ſequentur alii ſuo loco & tempore & ordine.

26. *Decerne*) Fer eam ſententiam, quam ſalva fide boni judicis ferre potes.

27. *Fac*) Fac me gaudere, & mihi ipſi gratulari ob tam faventem tuam in cauſa mea ſententiam.

Judicio tuo) Poteſt etiam eſſe dativus, ut ſenſus ſit; Fac me gratulari, ideſt, gratias agere judicio tuo. Nam ſic τὸ *gratulari* uſurpari monuimus jam hujus lib. fab. 11.

28. *Quem propoſuit*) Quem ſibi propoſuit animus meus.

29. *Difficulter continetur.*) Ægre a querelis ſibi temperat innocens afflictus. Recte Apul. in Apol. *Quippe natura vox innocentiæ, ſilentium maleficio diſtributa.* Plaut. Amph.

Qua non deliquit, decet
Audacem eſſe, confidenter pro ſe, & proterve loqui.

Cæcilius Statius. *Innocentia eloquentia eſt.*

 30. *Inno-*

Integritatis qui ſinceræ conſcius,
A noxiorum premitur inſolentiis,
Qui ſint requires; apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer ſententiam:
Palam mutire plebeio periculum eſt,
Dum ſanitas conſtabit, pulcre meminero.

EXPLICIT. LIB. IV.

30. *Integritatis*) Apud Horat. in Odis.

Integer vitæ ſcelerisque purus.

31. *Noxiorum*) Eorum, qui nocere poſſunt. Sic ſupra *innoxius*. Reſpicit forte Sejanum, quem ſibi accuſatorem, teſtem, ac judicem ſimul fuiſſe, conqueſtus eſt & ſupra Prol. lib. III.

Inſolentiis) Plurali numero eſt uſus, ut augeat mali magnitudinem, & ſic miſerationem facilius inveniat.

32. *Qui ſint requires*) Rogabis forte, qui ſint, qui mihi tam male velint: ſed ſcies id ſuo tempore, cum ipſi ſe prodent.

33. *Sententiam*) Juvenal. VIII. 125.

Quod modo propoſui, non eſt ſententia: verum
Credite me vobis folium recitare Sibillæ.

34. *Mutire*) Feſtus: MUTIRE, *loqui*, quem vide.

35. *Dum ſanitas conſtabit*) Dum ſanitas conſtabit mihi, dum ero ſana mente præditus, caute ac prudenter revocabo in memoriam hanc ſententiam.

Meminero) Ita legendum. Futurum eſt Indicativi. Cicero Accuſ. III. in Verr. cap. 70. *Sed ego habebo rationem auctoritatis meæ: meminero, quo animo, quo conſilio ad cauſam publicam acceſſerim; non agam tecum accuſatorie: nihil fingam.*

PHÆDRI FABULARUM

LIBER QUINTUS.

POETA.

Quum deſtinaſſem operis habere terminum,
In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit quidnam omiſerim,

Ut

AD LIB. V.
PROLOG.

1. Q*Uum deſtinaſſem*) Citat Gudius hunc verſum inter eos, in quibus *m* non eliditur. Nimirum ita dimenſus eſt, opinor, ut tertia ſede ſit tribrachys, quarta anapæſtus. Sed fallitur. *M* hic commode abſorbetur cum præcedente vocali. Tota res patet, ſi tribrachys ſit tertio loco, quarto vero Jambus: Adeoque accenſeri debet hic verſus iis, in quibus leges carminis Jambici accuratius, quam in his libellis ſolet fieri, ſunt ſervatæ: Margini codicis mei a manu viri docti adſcriptum eſt, ſive ſit conjectura, ſive emendatio alibi reperta:

Quum deſtinaſſem operis facere terminum.

quod admitti poteſt, ſi τὸ *m*, ut nonnunquam ſit, ſuſtineat ſyllabam. Quomodo hos priores verſus conſtituat Barthius, vide in ejus Adverſ. lib. xxx. cap. 22.

2. *In hoc*) Ad hoc, hoc fine.

3. *Conſilium.*) *Repudiavi conſilium, quod primum intenderam*, ut cum Terentio loquamur.

4. *Talis etiam*) Titulum intelligit poëtæ, qui fabulas ſcribit, quaſi diceret: Nam etiamſi eſt poëta quiſpiam, qui & ipſe ſcribere fabellas vellet, quomodo divinare poterit eas, quas ego omiſi, ut non alias ſcribat potius, quas ipſe fingat, diverſas longe ab his, quas omitto? Sed de loco tam mendoſo & mutilo videantur Interpretes.

Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique quum ſit animi cogitatio,
Colorque proprius? ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit:
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æſopeas, non Æſopi nomino,
Paucas oſtendit ille, ego plures diſſeram,
Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis.
Quarum libellum dum tu varie perleges,

Hunc

6. *Ut illud ipſum*) Ita Faber. Schefferus:

Ut illum ipſum cupiam fama tradere.

8. *Colorque proprius*) Senſus eſt: Habet quiſque ſuam indolem, ſuum ingenium, ſuam ſcribendi rationem, nec bene ſupplet quæ alii omiſerunt.

Levitas) Reſiliendo a propoſito, & mutando conſilium. *Levitas* eſt, cum repentiuo impetu, & ſine ratione certa, veluti vento, rapitur animus atque impellitur in aliquid.

Certa ratio) Eadem ſignificatione fere Ovidius in Faſtis lib. III. verſ. 621.

At tu, ſeu ratio te noſtris appulit oris;
Sive Deus.

Certa ratio Belgice valet, *Goed overleg*.

10. *Particulo*) Nonius PARTICULONES *dicti ſunt cohæredes, quod partes patrimonii ſumant.* Id quod firmat auctoritate Pomponii.

11. *Æſopeas*) Sic potius legimus cum Gudio, quam *Æſopias*. Nam licet & hoc queat defendi, venuſtior tamen fit verſus.

12. *Paucas oſtendit ille*) Sic de eadem re ſupra lib. IV. fab. 20.

Invenit ille, noſtra perfecit manus.

Uſus vetuſto) Uſus antiquo more ſcribendi.

14. *Quarum*) Sic recte Gudius emendavit, & emendationis rationes attulit. *Quarum*, id eſt, fabularum, quæ proxime præcedunt. Antea vitioſe editum fuit.

Quartum libellum dum tu vacive perleges.

Cui lectioni obſtat ratio metrica.

Libellum) *Libellum* vocat totum hoc opuſculum ſuum, ut lib. I. prolog.

Duplex libelli dos eſt.

Et lib. IV. fab. 6.

Parva libellum ſuſtine patientia.

Sic eſt ſenſus: Mi Particulo, quoniam fabulæ te delectant, quas Æſopi ad exemplum a me confictas, rectius Æſopeas quam Æſopi nomino, quoniam ille paucas tantum oſtendit, ego tuæ in ſpem gratiæ vetuſto illo ſcribendi genere, ſed rebus fabuliſque novis uſus, plures ejuſmodi fingo diſſeroque; quarum libellum dummodo tu, ut floſculos apicula, late &

varie

Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi parta laus eſt, quod tu, quod ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
In literarum ire plauſum deſidero.

IDEM

varie perleges, nunc his, nunc illis ex floribus, omnia libans, ſic verba mea in tuas chartas transferes.

Tu) Opponitur *tu* maligno obtrectatori, de quo ſtatim.

Varie) *Varie* ita intellige, ut ſuperiori nota declaratum eſt, ut tanquam apes ex floribus delibando omnia, mea verba in chartas transferas, licet malignus eas obtrectet.

15. *Malignitas*) Sic ante *livor* pro livido. Epil. lib. II.

Si livor obtrectare curam voluerit.

17. *Quod tu, quod ſimiles tui*) Cic. VIII. ad Att. 9. *Quanto autem ferocius ille cauſa ſua confidet, cum vos, cum veſtri ſimiles non modo frequentes, ſed læto vultu gratulantes viderit?*

18. *Transfertis*) Excerpitis e ſcriptis meis ſententias, quas imitemini, & ad exemplum noſtrum in chartis veſtris exprimatis.

20. *In literarum*) Sic emendavit Gudius. Alii.

Inliteratum plauſum non deſidero.

Vulgatæ habent.

In literarum plauſum ire deſidero.

quam lectionem tamen retinet Pariſinus interpres, fruſtra monentibus viris doctis, verſum ſic non poſſe conſtitui. Levi ergo mutatione medicina fit huic loco,

In literarum ire plauſum deſidero.

Literarum eſt literatorum. Valer. Max. lib. II. cap. 9. *Ipſa medius fidius mihi litera ſæculi noſtri obſtupeſcere videntur.* Noſter lib. IV. fab. 6.

Noli moleſtus eſſe omnino literis.

id eſt, literatis.

Plauſum) Nihil moror obtrectantium malignitatem, neque deſidero imperitorum hominum laudes & applauſus, ſed approbationem literatorum hominum promereri cupio.

AD

IDEM POETA.

ÆSopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jampridem quicquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratia;
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo,
Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quam bonis præſentibus.

Sed

AD AETERUM PROLOG.

1. *Sicubi interpoſuero*) Si dixero, Æſopum hoc aut illud feciſſe, hanc recitaſſe fabulam.

2. *Quicquid debui*) Fabulas ab Æſopo acceptas intelligit: eas ait reddidiſſe, quia ſub ipſius nomine in præcedentibus propoſuit.

3. *Auctoritatis*) Ut mihi major inde naſcerectur auctoritas.

Gratia) Cauſa, ideſt, ob auctoritatem majorem.

4. *Noſtro*) Quo ego jam vivo.

5. *Novo*) Si marmori novo, vel argento ſuo, ideſt, iconibus ex marmore vel argento a ſe factis adſcribunt nomen veterum artificum, quales fuere Praxiteles, & Myron, ac ſi illi ipſi veteres artifices has ſtatuas manibus ſuis feciſſent, idque ut majus lucrum faciant: quia in talibus antiqua novis ſolent præferri. *Invenire pretium operibus*, Belgice efficitur: *Gelt van zyn vverk maken*.

6. *Praxitelem*) Praxitelis nomen. Statuarius fuit multi nominis, marmoreis ſignis faciendis nobilis.

7. *Myronem*) Ante editum fuit fœdiſſime,

Detrito Myronem argento, Fabula exaudiant
Adeo fugata.

obſcuro ſenſu, & metro corrupto. Quicquid autem ſudent Interpretes in his conciliandis, nihil eſt planius, quam ſi temere, ut videtur, intruſa amoveantur: quomodo jam variæ editiones habent.

Myronem argento. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax.

Argento) Argenteis ſignis, ex quibus, ut & æreis faciendis, illuſtre nomen conſecutus eſt Myron.

Favet) Minus nocet.

8. *Invidia mordax*) Invidi homines. Vidimus jam paſſim.

Te-

Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

Terent. Eun. III. I. 20.
Invidere omnes mihi,
Mordere clanculum.

9. *Talis exempli*) Quod probare poſſit ſententiam de invidia dictam

---

FAB. I.

DEMETRIUS & MENANDER.

DEmetrius, qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
FELICITER, *ſubclamant. Ipſi principes*
Illam oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum,
Tacite gementes triſtem fortunæ vicem.

Quin

AD FAB. I.

1. *Demetrius*) Orator fuit & Philoſophus eximius.

Phalereus) Mavult Nobiliſſ. Heinſius, *Phalerius*, quod alterum penultimam producat. Certe nuſquam Phædrus Spondæum in ſexta ſede admittit: quicquid alii clamitent de ejus negligentia.

2. *Improbo*) Injuſto, contra leges, hoc eſt, factus tyrannus.

3. *Ruunt*) Intellige *homines*. Quam male Grammatici negent, verba non ad famam pertinentia (ad famam vero pertinent, *ajo*, *fero*, *prabeo*, *perhibeo*) poſſe uſurpari ſine ſuppoſito, multis exemplis docet Sanctius in Minerva, & ad eum Cl. Perizonius p. 431. Certe id quoque ſollicitum videtur habuiſſe Meurſium reponentem.

Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruit.
FELICITER, *ſubclamat.*

Ruit tamen agnoſcit & MS. de quo Gudius.

4. *Feliciter*) Solemnis acclamationis formula.

Ipſi principes) Præcipui cives, quomodo *principes Athenienſium* apud Nepotem in Cimone.

6. *Tacite gementes*) Tacite gementes ob triſtem fortunam. Non enim auſi ſunt palam queri de miſeranda rerum ſuarum immutatione. Ita fere de iiſdem Athenienſibus, cum ibi rerum poriretur Piſiſtratus, lib. 1. f. 2.

Hinc

Quin etiam reſides & ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceant, reptant ultimi;
In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri;
Unguento delibutus, veſtitu adfluens,
Veniebat greſſu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Quinam cinœdus ille in conſpectu meo
Audet venire? Reſponderunt proximi:

Hic

> *Hinc conſpiratis factionum partibus*
> *Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.*
> *Cum triſtem ſervitutem flerent Attici,*
> *Non quia crudelis ille; ſed quoniam grave.*
> *Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri &c.*

7. *Reſides*) Deſides, nihil publice agentes, *ſequentes otium*, ut ipſe exponit.

8. *Ne defuiſſe noceat*) Nempe *ſibi*, hoc eſt, periculum adferat, tanquam contemnerent novum regem. Alii in *defuiſſe* ſuppleri volunt *Officio*, ut ſit, non feciſſe officium.

Reptant) Lento gradu accedunt. Ter. Adelph. IV. 6. 3.

> *Perreptavi uſque omne oppidum; ad portam, ad lacum.*

9. *In quis*) Inter quos ultimos.

Menander) Athenienſis poeta, comicorum princeps.

Nobilis comœdiis) Comœdiis a ſe ſcriptis clarus.

10. *Ipſum ignorans*) De facie eum non noſcens. C. Nepos Ariſtide 1 *Reſpondit ſe ignorare Ariſtidem.*

11. *Et admiratus*) Vide lib. IV. fab. 21.

Viri) Dignitatem hic notat hæc vox.

12. *Veſtitu adfluens*) Similis locutio eſt in Propertio lib. II. Eleg. 22.

> *Oſtrina cum fluit in tunica.*

Eſt autem *adfluens veſtitu*, qui veſtitu fluxiore incedit, quod divitum erat.

13. *Delicato & languido*) Molli, effœminato. Huc illud *reptare* poteſt pertinere. Francius meus malebat *delicato, languido*, omiſſa conjunctione.

15. *Quinam*) Quo pacto, qua fronte?

Cinœdus) Ille mollis & effœminatus.

In conſpectu meo) Pro *in conſpectum meum*. Cicero. *Veni in Senatu.* Sic & alii boni Scriptores nonnumquam loquuntur. Et contra in verbis non ſignificantibus motum accuſativus ſubinde uſurpatur. Teren. Eun. II. 2. 29

> *Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem.*

Ita enim optimi habent codices, non *tanto honore.*

16. *Proximi*) Qui ex amicis vel miniſtris circa Demetrium erant.

17. *His*

Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim

* * * * * * * *

17. *Hic eſt Menander*) Formula demonſtrative uſurpari ſolita in laudem alicujus. Martial. lib. v. Epigr. 13

Sed tuto legor orbe frequens, & dicitur HIC EST.

Perſius ſat. 1. 28.

At pulcrum eſt digito monſtrari, & dicier HIC EST.

Horat. lib. iv. od. 3. ad Melpomenen

Totum muneris hoc tui eſt,
Quod monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ.

Græci ita: οὗτος ἐστί. Senſus igitur eſt: *Hic eſt eximius ille Poeta Menander, qui tot comœdiarum eſt auctor.*

F A B. I I.

VIATORES & LATRO.

Viam expediti pariter carpebant duo;
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis latro, & intentans necem
Aurum popoſcit. Audax confeſtim irruens
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
Et vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein rejecta penula:

Cedo

Ad Fab. II.

Quia Fabula hæc caret principio, viſum eſt quinque hos verſus, licet aliunde ſuppletos, in gratiam adoleſcentiæ præmittere.

6. *Et vindicavit*) Malim, ſi liceat hoc pacto.

Seſeque forti vindicavit dextera.

Sic enim gratius fluet verſus.

7. *Timidus accurrit*) Qui timidus erat ante, & ſtabat e longinquo, nunc accurrit.

8. *Rejecta*) Remota ad tergum, ne libertatem brachii manuſve impedi.

Cedo, inquit, illum, iam curabo ſentiat,
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modo,
Conſtantior fuiſſem, vera exiſtimans:
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios ignorantes fallere.
Ego, qui ſum expertus quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non ſit credendum tuæ.

¶ *Illi*

pediret. Eſt enim geſtus parantium ſe ad pugnam. Virg. Æn. lib. v.

Duplicem ex humeris rejecit amictum,
Et magnos membrorum artus, magna oſſa, lacertoſque
Exuit, atque ingens media conſiſtit arena.

Ovid. Metam. lib. IX. verſ. 32.

Rejeci viridem de corpore veſtem,
Brachiaque oppoſui.

Penula) Veſte peculiari eorum, qui faciebant iter, ex corio, vel coacta lana, pluviis arcendis, cum pileo à tergo, formà cuculi.

9. *Cedo*) Da illum, q.d. Ubi eſt ille?

Curabo ſentiat) Ut ſentiat. Curabo ut ſentiat me nil fruſtra minari, & qua virtute ſint, quos aggreſſus eſt. Seneca I. Controv. *Vis illum veras pœnas dare? Sentiat quam injuriam fecerit bono patri.* Cic. Epiſt. 22. lib. XII. *At etiam de te concionatur, nec impune: nam ſentiet quos laceſſerit.* Ovid. lib. I. Triſtium.

Nunc te prole tua juvenem Germania ſentit.

Propert. Eleg. 10. lib. II.

Sentit & illa tuas poſtmodo capta manus.

Terent. Eun. I. I. 21.

Sentiet qui vir ſiem.

& princeps poëtarum Virgilius Æn. lib. VII. 433.

Ni dare conjugium, & dicto parere fatetur,
Sentiat.

10. *Quos adtentarit*) Quales & quantos aggreſſus ſit.

Qui depugnaverat) Qui ex pugna victor exciterat.

11. *Vellem*) Subintellige, *inquit*. Familiaris Phædro Ellipſis.

12. *Conſtantior fuiſſem*) Multo animoſior fuiſſem, ſi dixiſſes modo, cum mihi negotium fuit cum latrone illo.

13. *Nunc conde ferrum*) Conde gladium tuum. Contrarium *ſtringere* paulo ante habuimus.

Futilem) Tam vana jactantem. Refert & Schefferus ad *ferrum*.

14. *Ignorantes*) Homines qui te ignorant.

16. *Scio quod*) Hanc locutionem, ab aliis impugnatam, probat Faber,

& cum

Digitized by Google

¶ *Illi adſignari debet hæc narratio,*
Qui re ſecunda fortis eſt, dubia fugax.

& cum eo Voſſius, Scioppius, & ad Sanctii Minervam Jacobus Perizonius

Virtuti) Viribus, fortitudini; quam præſtas ſcilicet in fugiendo, non in pugnando.

18. *Re ſecunda*) Proſpera.

Dubia) Incerta, adverſa, iniqua.

FAB. III.

CALVUS & MUSCA.

Calvi momordit Muſca nudatum caput,
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem;
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
Injuriæ qui addideris contumeliam?
Reſpondit: Mecum facile redeo in gratiam,

Quia

AD FAB. III.

2. *Opprimere*) Camerarius Fab.208. *Pungebat ſæpe calvum muſca, nota eſt enim hujus improbitas. Itaque ille palmam calvo infligere, ut illam opprimeret* &c.

Captans) Quærens, ſtudens, volens.

Alapam ſibi inflixit) Sibi inflixit magnum colaphum. *Alapa* Latine, Græce colaphus, pro quovis ictu ſumitur, inflicto manu, ſive capiti, ſive genis, ſive palma, ſive pugno. Hic certe patet percuſſionem capitis intelligi debere, non os verberatum manus palma. Agitur enim de nudato capite calvi, quod muſca momordit.

3. *Irridens*) Schefferus olim *ridens.* Quod non improbandum. Mollius fluit verſus, & *ridens*, ut ſæpe, eſt pro *irridens.*

Volucris) Muſca, licet Inſecti genus, recte volucris dicitur a volando.

6. *Mecum facile*) Mihi facile ignoſco.

7. Lu-

Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio:
Sed te, contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
¶ *Hoc argumento veniam tam dari decet,*
Qui caſu peccat, quam qui conſilio eſt nocens;
Illum eſſe quamvis pœna dignum judico.

7. *Lædendi*) Me injuria afficiendi.
10. *Majore*) Majore, quam id erat, cum mihi alapam ducerem.
11. *Hoc argumento*) *Hac fabula*, plane ut lib. II. fab. 8.

Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas.

Et lib. IV. fab. 7.

Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.

Sed jam monuimus ſuperius. Alibi dicit: *Hac ſignificat fabula*; ut lib. I. fab. 8.

12. *Qui caſu peccat*) Tam ei qui caſu peccat, quam alteri, qui conſilio, ideſt, data opera, eſt nocens, ignoſcere ſapientem decet.
13. *Illum eſſe quamvis*) Quanquam illum, qui animo deliberato necet, dignum eſſe pœna judico.

FAB. IV.

HOMO & ASINUS.

Quidam immolaſſet Verrem quum ſancto Herculi,
Cui,

AD FAB. IV.

1. *Verrem*) Sacrificabatur aper Herculi ob devictum ab ipſo aprum Erymanthæum; quem vivum humeris ſuſtuliſſe dicitur.
Sancto Herculi) Ita recte legitur. *Sanctum* vocant Herculem Ovidius, Propertius, Cicero, & alii. Gruterus pag. 48. inſcr. 1. & 11.

SANCTISSIMO HERCULI
INVICTO.

Item Inſcr. III.

HER-

Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.
Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum,
Niſi qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
¶ *Hujus reſpectu fabulæ deterritus*
Periculoſum ſemper vitavi lucrum.
Sed dices: Qui rapuere divitias, habent.

Nume-

HERCULI. SANCTISS.
INVICTO. SACR.

& ſic alibi.

2. *Votum*) Cui debebat id, quod voverat, ſi ſaluti redderetur.

3. *Poni*) Apponi in cibum.

Hordei) Quo ſaginaverat verrem illum.

7. *Reſpectu*) Intuitu, conſideratione. Hanc vocem, ut parum Latinam, a nonnullis improbatam defendit Voſſius in lib. de vitiis ſermonis, eamque firmat auctoritate Liviana. Firmat & Gudius contra Hadrian. Cardinalem. Vide eum ad hunc locum. Certe hanc eandem ſibi etiam vitio datam fuiſſe, conqueritur Jacobus Wallius, homo puriſſimæ Latinitatis, & in verſibus ad normam veterum faciendis, omnibus ſui ſæculi ſcriptoribus anteponendus. Neſciebant enim, qui peregrinam hanc vocem putabant, ſic loquutum fuiſſe ipſum Ovidium. Sic enim ille Triſtium lib. I. El. 3. de uxore ſibi vim allatura, niſi mariti cauſa ſuſtinuiſſet vivere.

Et voluiſſe mori; moriendo ponere ſenſus:
Reſpectuque tamen non potuiſſe mei,

Iterum Epiſt. ex Ponto lib. IV. Ep. 9. de Tomitis; qui eum malebant e Ponto diſcedere, quod videbant illum id vehementer velle, reſpectu tamen ſui hominem retinere cupiebant.

Illi me, quia velle vident, diſcedere malunt,
Reſpectu cupiunt hic tamen eſſe ſui.

Vide ejuſmodi querelam in Wallii Heroicor. lib. II. Sed ita ſolent vitio creati cenſores. Quæ res mihi in memoriam redigit clamores imperitorum hominum, qui ſatis mirari non poterant in carmine quodam a Jano BrouKuſio Belgas *trepidos* dici, quod ſcilicet illi *formidoloſos* interpretabantur: cum contrarium vel ex hoc noſtro Phædro evinci queat; ne de aliis jam dicam aurei ævi ſcriptoribus. Operæ pretium feret lector, ſi locum inſpiciat, qui occurrit in divina Oda, ſcripta in funere Britanniarum reginæ. Sed quo relabor?

8. *Lucrum*) Congeſtas opes lucro, tanquam rem, quæ poſſeſſores ſuos in varia pericula inducat.

9. *Qui rapuere divitias*) Nempe ut Juvenalis ait Sat. 14.

Unde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.

Habent) Divites ſunt, bona poſſident. Sic ἔχειν apud Græcos pro *bona poſſidere.*

Numeremus agedum, qui deprenſi perierunt;
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis mala.

10. *Qui deprenſi perierunt*) Qui ob opes variis accuſationibus circumveniri, & ſuppliciis affecti fuerunt.

11. *Majorem turbam*) Bene ſubducta ratione patebit plures fuiſſe punitos, quam impune divitias rapuiſſe.

12. *Paucis temeritas eſt bono*) Temeritas iſta prodeſt paucis; multis vero magnum adfert damnum & incommodum.

F A B. V.

SCURRA & RUSTICUS.

Pravo furore labi mortales ſolent;
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum rebus manifeſtis agi.
¶ Facturus ludos quidam dives nobiles,
Propoſito cunctos invitavit præmio,

Quam

AD FAB. V.

1. *Pravo furore*) Per pravum & cæcum furorem.

Labi) *Errare*. Sic mox, *erroris*.

2. *Pro judicio*) Pro errore judicii ſui, ideſt; ſecundum Phædri conſuetum loquendi modum, pro erroneo judicio ſuo. Talia exempla jam ante vidimus.

Dum ſtant) Dum tuentur ac defendunt judicium ſuum. Sic apud Terentium eſt *ſtare pro aliquo*, pro *tueri partes alicujus*, defendere aliquem. *Stare & ſedere* ſunt verba forenſia: hoc judicum, illud advocatorum. Sic ſupra lib. III. fab. 10.

Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis feminæ.

Et lib. I. fab. 10.

Tunc judex inter illos ſedit Simius.

3. *Rebus manifeſtis*) Rationibus & argumentis invictis.

4. *Facturus ludos*) Idem infra fab. 7.

Erat facturus ludos quidam nobiles.

Nobiles) Non obvios & quotidianos, ſed celebres, qui paſſim noſcerentur.

5. *Propoſito*) Ita lib. I fab. 24.

Hoc bibere juſſit ipſum poſito præmio.

Valer.

Quam quiſque poſſet, ut novitatem oſtenderet.
Venere artifices laudis ad certamina;
Quos inter ſcurra notus urbano ſale,
Habere dixit ſe genus ſpectaculi,
Quod in theatro numquam prolatum foret.
Diſperſus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In ſcena vero poſtquam ſolus conſtitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipſa fecit expectatio.
Ille in ſinum repente demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus ſua;

Ve-

Valer. Max. v1. 8. 2. *Cum magna ſibi præmia propoſita videret.* Virg. v. Æn. 291. de Ænea.

Hic, qui forte velint rapido contendere curſu,
Invitat pretiis animos, & præmia ponit.

6. *Quam quiſque poſſet*) Ordo eſt, *Ut quiſq; oſtenderet novitatem, quam poſſet*

Novitatem) Nova inventa, novam artem ludicram.

7. *Laudis ad certamina*) Ut certarent de laude & præmio propoſito.

8. *Scurra*) Ex eorum genere, qui riſum movent auditoribus, nulla habita ratione verecundiæ & dignitatis.

Urbano ſale) *Sal* hic eſt pro eo, quod jocoſum eſt. *Urbanus* vero *ſal*, cui ineſt elegantia, & eruditio quædam ex converſatione politorum & eruditorum hominum.

9. *Habere*) Sic fere de re inventa hoc verbum uſurpatur.

10. *Numquam prolatum*) Ex ſententia ſcilicet divitis, facere volentis ludos novo ſpectaculo nobiles.

11. *Diſperſus rumor*) Terent. in prol. Hecyr. in re ſimili, *Rumor venit.*

Concitat) Convocat in locum unum, ſc theatrum.

12. *Deficiunt loca*) Deſunt turbæ loca.

15. *Expectatio*) Exſpectatio ſcurræ, cum ille moraretur, apud populum ſilentium facit.

17. *Porcelli vocem eſt imitatus*) Luſit Auſonius in hominem animantium variorum voces exprimentem, hoc epigrammate:

Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigeroſque greges
Balatu adſimulas: Aſinos quoque rudere dicas,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quicquid vocum bellua talis habet.
Omnia quum ſimules, ita vere, ut ficta negentur,
Non potes humanæ vocis habere ſonum.

18. *Vo-*

Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,
Et excuti juberent: quo facto, ſimul
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri ruſticus; Non mehercule
Me vincet, inquit: & ſtatim profeſſus eſt
Idem facturum melius ſe poſtridie.
Fit turba major; jam favor mentes tenet,
Et deriſuri, non ſpectaturi; ſedent.

Uter-

18. *Verum*) Nobiliſs. Heinſius legit *Verrem ut* &c.

Pallio) Pro toga poſitum ait Gudius, cum in pallio ſinus non ſit.

19. *Et excuti*) Pallium videlicet aut ſinum. Planiore ſenſu legit Heinſius. *Idque excuti juberent.*

Quo facto) Poſtquam excuſſo pallio non eſt repertus porcellus.

20. *Onerant laudibus*) Abunde laudibus proſequuntur. Juſtin. lib. v. cap. xv. *Igitur omnibus non humanis tantum, verum & divinis eum honoribus onerant.*

21. *Hominemque plauſu proſequuntur*) Cic. pro Roſc. Comœdo cap. x. *Sic eſt vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat. Quid sciret ille, perpauci animadvertebant: ubi didiciſſet, omnes quærebant; nihil ab hoc pravum & perverſum produci poſſe arbitrabantur. Si veniret ab Statilio, tametſi artificio Roſcium ſuperaret, adſpicere nemo poſſet. Quia veniebat a Roſcio, plus etiam ſcire, quam ſciebat, videbatur.*

22. *Ruſticus*) Ruſticus quidam, qui ibi aderat.

25. *Fit turba major*) Concurſus omnis generis hominum.

Favor) De ſpectatoribus applaudentibus in theatro vel ſcena dicitur, ut infra fab. 7.

Tibicen gratulari fautores putat.

Mentes tenet) Favor erga ſcurram ita occupatas habuit multitudinis mentes, ut adempta eſſet iis omnis libertas judicandi.

26. *Et deriſuri*) Heinſius.

Ut deriſuros, non ſpectaturos ſcias:

Forte,

Et deriſores, non ſpectatores ſedent.

Quam conjecturam mihi ſuppeditat locus ex lib. III. fab. 14. ubi ſic noſter de Æſopo:

Quod ſenſit ſimul
Deriſor potius quam deridendus ſenex,
Arcum retenſum poſuit in media via.

ubi *deriſor* oppoſitum τὸ *deridendus* idem valet, quod *deriſurus*; ut ſenſus ſit. Quod ubi ſenſit ſenex Æſopus, qui potius eum eſſet deriſurus, (ſolebat nempe hic Fabulator ſtultitiam hominum deridere, & ſic eorum errores corrigere) quam ab eo deridendus.

Non ſpectaturi) Non tam ad eum ſpectandum, quam deridendum.

27. *Uter-*

Uterque prodit: Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Adclamat populus: Scurram multo ſimilius
Imitatum; & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum e ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En hic declarat, quales ſitis judices.

27. *Uterque*) Scurra & Ruſticus prodeunt in ſcenam. *Prodire in ſcenam* eſt & apud Nepotem in præfatione.

Digrunnit) In ſinum, ut ante fecerat.

28. *Movetque plauſus*) Commovet multitudinem ad edendos plauſus manibus. Sic enim ſolebant, cum quid approbarent.

Clamores ſuſcitat) *Tollere clamorem* dixit 1. 11. & 4. 6. Cic. in Bruto c. 95. *clamores facere.*

30. *Scilicet*) Confirmantis hic eſt particula.

31. *Sed in priore*) Toti ſunt in aſſerendo hoc verſu Freinshemius & Schefferus. Malim cum Heinſio dolere.

Compererant) Nempe ſpectatores.

32. *Vero*) Vero porcello in veſtibus latenti.

33. *Vocem naturæ*) Vocem ſuis, naturalem grunnitum.

35. *Trudi foras*) Ejici contumelioſe. Sic Terentius Eun. IV. 5. 11.
Nam me extruſit foras.

37. *Aperto pignore*) Claro ac manifeſto. *Pignus* notat argumentum certiſſimum.

38. *Hic declarat*) Hic porcellus oſtendit errorem veſtri judicii.

POETA.

ADhuc ſuperſunt multa, quæ poſſim loqui,
Et

POETA.

39. *Adhuc ſuperſunt multa*) Lib. IV. fab. 23.
Superſunt mihi quæ ſcribam, ſed parcè ſciens.

Loqui) *Scribere*; ut loco laudato.

Digitized by Google

Et copioſa abundat rerum varietas ;
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem adproba,
Quæ commendari tanto debet juſtius,
Quanto poetæ ſunt moleſti validius.

41. *Temperatæ ſuaves ſunt argutiæ*) Ter. Andr. 1.

Id arbitror
Adprime in vita eſſe utile, ut ne quid nimis.

42. *Immodicæ offendunt*) Nimiæ ſunt moleſtæ, ac tædioſæ.
Vir ſanctiſſime) Integerrime. Sic lib. III. fab. 10. *Sancta uxor*, de integra vita & innocente.

43. *Nomen victurum*) Cujus nomen in ſcriptis meis vivet. *Vivere* eſt hic immortali gloria & memoria vigêre. Et ita uſurpatur paſſim apud Scriptores.

45. *Certe*) *Certe* hic eſt minimum, ſaltem. Sic ſupra lib. II. fab. 5

Donationis, alapæ certe, gaudio.

Brevitatem) Brevitatem magni beneficii loco imputat, cum alias ſolerent poetæ enecare & macerare homines ſuis verboſis commentationibus. Docent id loca, quæ congeſſere viri docti.

46. *Tanto juſtius*) Tanto majori jure.

47. *Poetæ*) Qui juſta opera conſcribunt, quos recitantes non poſſis ſine maxima moleſtia audire. Ovidius:

Ut nos nulla tibi jam ſit legiſſe voluptas:
At brevior demtis pœna duobus erit.

FAB. VI.

DUO CALVI.

INvenit Calvus forte in trivio pectinem,
Acceſſit alter, æque defectus pilis;

Eia,

AD FAB. VI.

1. *Calvus*) Quidam homo calvus, ut ſolet Phædrus de ignotis.
2. *Æque defectus pilis*) Quem defecerant pili, qui amiſerat pilos. Sic ſup. *defectus annis.*

3. *In*

Eia, inquit, in commune quodcunque eſt lucri.
Oſtendit ille prædam, & adiecit ſimul:
Superum voluntas favit; ſed fato invido,
Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

3. *In commune*) Formula ſolennis, qua utebantur, qui quid alium inveniſſe viderant in publico. Integra locutio eſt, *Confer in commune*. Sed *confer* brevitatis cauſa omittitur.

5. *Superum voluntas favit*) Hoc quoque ſolenne erat. Dicebant talia a diis dari. Quid ſi verſus ita conſtituatur,

Superum voluntas favit, at fato invido.

Invido) Iniquo, non favente.

6. *Carbonem*) Rem nobis non profuturam, nec ullius pretii. Carbones ſcilicet olim propter limites defodiebant. Confer lib III. fab. II.

Ut ajunt) Ceſſit enim in proverbium. Vide Eraſmi Chiliad.

7. *Quem ſpes deluſit*) Qui ſpe ſua fruſtratus eſt.

FAB. VII.

PRINCEPS TIBICEN.

UBi vanus animus, aura captus frivola,
Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,

Faci-

AD FAB. VII.

1. *Ubi vanus animus*) Plerumque contingit, ut homines nec certa propoſita habentes, inflati parvulo ſucceſſu audeant ſperare majora ſolitis. Sed huic conſequens eſt, ut illorum levitas agnita ludibrium debeat.

Aura) Vulgi gratia & favore. Horat. od. 2. lib. III.

Arbitrio popularis auræ.

Virg. VI. Æneid.

Nunc quoque jam nimium gaudens popularibus auris.

Ubi Servius, exponit *Favoribus. Unde & AURARII dicuntur fautores.* Cicero dixit, *ventus popularis, venti concionum.*

Frivola) Fragili, quæ cito perit.

2. *Sibi*) Eleganter abundat hæc vocula, ut ſæpe apud Scriptores.

Facile ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior paulo fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcena dare.
Is forte ludis, non ſatis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi,
Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus, & multum gemens,
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt;

Ad

3. *Ad deriſum*) Ad deriſionem, ut derideatur.

Stulta levitas) Vanus animus, vel vanitas illa animi.

4. *Princeps*) Nomen proprium. *Principis* Grammatici meminit Suetonius lib. de illuſtribus Grammaticis cap. IV. his verbis: *Me quidem adoleſcentulo, repeto quendam Principem nomine, alternis diebus declamare alternis diſputare, nonnullis vero mane diſſerere; poſt meridiem, remoto pulpito, declamare ſolitum.* Vide Gruter, Inſcript. DCCCXXXIII. 10. Ita nomina propria ſunt, Rex, Regulus, Tyrannus, Tyrannio, Creon, Creuſa, & alia id genus.

Notior paulo) Quam alii ejuſdem generis homines.

5. *Operam Bathyllo ſolitus*) Inflare tibias ſolitus, ad quas Bathyllus mimus ſaltaret. Vixit hic Bathyllus tempore Auguſti.

7. *Pegma*) Machina fuit artificioſa, pro diverſitate argumenti adornata, in qua vel in ſublime attollere, vel e ſublimi in præceps dare, ac velut dehiſcente terra abſumere ſolebant ſive homines, ſive res, quas eſſet libitum.

Rapitur) Indicat hæc vox celeritatem, qua dehiſcebat, aut ſurgebat motum ponderibus latitantibus. Claudianus:

Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis.

8. *Nec opinans*) *Nec* valet *non.* Ter. Andr. *Nec opinantes.* Noſter lib. I. fab. 9. *Accipiter nec opinum rapit.* Virg. dixit pro eo *incautus* Æneid. I.

Et ferro incautum ſuperat.

9. *Duas quum dextras*) Fregit tibiam, ſive crus ſiniſtrum, ſed maluiſſet duas dextras tibias (quas ſcil. in comœdiis adhibebat) frangere quam unicam illam ſiniſtram. Luſus elegans eſt in voce *tibiæ.*

10. *Inter manus ſublatus*) Manibus latus e theatro Cicero Accuſ. V. in Verr. cap. XI *Itaque erant exitus ejuſmodi, ut alius inter manus e convivio, tanquam e prælio auferretur.* Livius lib. III. de Q. Cæſone: *Inter manus domum ablatus* Lucret. lib. I. ver. 96. de Iphigenia Dianæ immolanda:

Nam ſublata virum manibus, tremebundaque ad aras
Deducta eſt.

11. *Aliquot menſes tranſeunt*) Lapſi ſunt aliquot menſes, antequam plene eſſet curatus. *Ire & tranſire* de tempore uſurpatur. Ovid. Metam. lib. II. ver. 330.

Ad ſanitatem dum venit curatio:
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum genus,
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobiles,
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit rumor de tibicine,
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine mora.
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,

Dii

Si modo credimus, unum
Iſſe diem ſine ſole ferunt.

13. *Lepidum genus*) Ut ſpectatorum genus ſolet eſſe lepidum, & a tibicine ſe vult exhilarari. *Lepidum ſpectatorum genus*, ideſt, lepidi ſpectatores, formula Phædro ſolemnis. Sic *Graium genus* pro ipſis Græcis eſt apud Ennium. Et eodem modo ab Euripide dictum eſt, Πρεσβυτῶν γένος, pro ipſis ſenibus.

14. *Flatibus*) Cantibus: q.d. quo tibia canente.

15. *Saltantis*) Bathylli, cui operam in ſcena dabat.

16. *Erat facturus*) Vid. ſup. fab. 5.

17. *Et incipiebat Princeps*) Ita Heinſius:

Ut incipiebat Princeps ingredier, eum
Inducit pretio & precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.

18. *Pretio, precibus*) Terent. Eun. v. 9. 24.

Perfice hoc
Precibus, pretio, ut hæream aliqua in parte, tamen apud
Thaidem.

Horatius etiam.

Nunc prece, nunc pretio.

Nos Belgæ: *Hy brengt'er hem toe met gelt en goede woorden.*

20. *Qui ſimul advenit rumor*) Qui rumor ſimul ac diſpergeretur, venturum nempe Principem, fremitum excitat in theatro.

23. *Aulæo miſſo*) Cum dimitteretur aulæum, poſt quod ſtabant actores. Heinſius.

Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Diis collocutis more tranſlatitio,
Choris reducto &c.

Devolutis tonitrubus) Fiebant hæc ſaxis dejectis poſt ſcenam, magno cum fragore.

24. *More*

Dii ſunt locuti more translatitio.
Chorus reducto tunc, & notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
LÆTARE INCOLUMIS ROMA SALVO PRINCIPE,
In plauſus conſurrectum eſt; iactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit;
Magnoque riſu canticum repeti jubet.

Ite-

24. *More translatitio*) Quo transferebantur in ſcenam, ornati magnifice, cum intervenire difficilioribus negotiis deberent, machinæ alicujus ſubſidio. Quanquam per *translatitium* intelligi poteſt pridem uſurpatum, conſuetum & vulgare.

25. *Reducto*) Tibicini nempe una cum cæteris, ex quibus chorus conſtabat. Poſitum eſt pro *introducto, denuo ducto in theatrum*, quia promiſerat ſe oſtenſurum ſe.

27. *Lætare incolumis Roma*) Reſpicit morem acclamandi Principibus. Ita Romæ, acceptis de recuperata Germanici valetudine nunciis, exclamatum, SALVA ROMA, SALVA PATRIA, SALVUS EST GERMANICUS. Et ſimiliter de Alexandro Severo, SALVA ROMA; QUIA SALVUS ALEXANDER.

28. *In plauſus conſurrectum eſt*) Simul ab omnibus ſurrectum eſt, ut plauſus ederent. Stantes enim fere edebant, præſertim ſi hoc Principis cauſa facerent. Suetonius Auguſto, *Aſſurrectum ei ab univerſis, & a ſtantibus plauſum.* Auctor Dialogi de claris Oratoribus. *Teſtis ipſe populus, qui auditis ejus* (Virgilii) *verſibus ſurrexit univerſus.* Apul. Apol. *Ibi ego comperior, omnes judices tanto poeta adſurrexiſſe*, id eſt in plauſum. Arnobius lib. IV. *Conclamant, & adſurgunt theatra.* Græci vocant ἀναπηδᾷν & ἀνίςαϑαι.

Jactat baſia) Ori admota manu, ſpargit in vulgus, gratiarum agendarum cauſa. Sic enim ſolebant, quoties declarare animum gratum, aut quoquo modo deditum aliis vellent. Fiebat autem manu primum admota ori; deinde porrecta ad eos, quorum amori vel honori hoc dabatur, & ſic oſculum ipſum porrigebatur velut ac jactabatur. In pleriſque codicibus eſt.

Jactant baſia,
Tibicen gratulari fautores putat.

quomodo emendat & diſtinguit Petrus Scriverius Notis ad Martialem p. 38. probante etiam Nicolao Heinſio. Sed ſequens verſus videtur repugnare.

29. *Gratulari*) Abſolute, *gratulari* pro *gratulari ſibi.* Ita lib. IV. fab. 12.
Quum gratulantes perſalutaſſet Deos.

30. *Equeſter ordo*) Equites in theatro ſedentes.
Stultum errorem) Errorem ex ſtultitia, & judicii infirmitate natum.

32. *Ho-*

Iteratur illud; homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit; plaudit illudens eques:
Rogare populus hunc coronam exiſtimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure nivea faſcia,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ Domus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

FAB.

32. *Homo meus*) Tibicen Princeps, de quo loquor. Additur illud *meus*, velut per commiſerationem tantæ ſtultitiæ.

In pulpito) Ubi canere, fabulamque agere ſolebant perſonæ.

33. *Plaudit illudens eques*) *Eques* hic eſt pro *equites*, vel *equeſter ordo*, ut ante. *Plaudit*, vel *plauſus dat*. Horat. lib. 1. Od. 20.

datus in theatro
Cum tibi plauſus.

34. *Rogare populus*) Populus putat eum rogare ut coronetur tanquam victor. Non male forte legeretur,

Rogare populus hinc coronam exiſtimat:

ut ſenſus ſit: Ex eo quod tibicen ſe in pulpito proſterneret, & tantos plauſus darent Equites, ex eo, inquam, populus credidit eum rogare coronam. Sed nihil immutandum.

Coronam) Præmium certaminis in ludo illo.

35. *Ut vero*) Ut vero per omnes partes theatri intellecta eſt hominis vanitas.

Cuneis) Sedilibus in theatro, ubi ſedebat populus.

36. *Nivea faſcia*) Alba, candida; qui color olim relatus eſt inter regales.

37. *Niveiſque tunicis*) Præfert illuſtriſſimus Gudius *Niveaque tunicas* quem vide omnino ad hunc locum.

38. *Honore divinæ domus*) Honore, quo non ipſe, ſed divina domus afficiebatur, id eſt, Auguſta, Cæſarea, Imperatoria, Principalis. Rigaltius hunc locum dum emendare vult, corrumpit. Ipſe eum vide.

39. *Capite eſt protruſus foras*) Cum contumelia præceps eſt datus. Sic fere ſup. fab. 5. ver. 35. Terent. Eun. IV. 5. 11.

Correxit miles, quod intellexi minus: nam me extruſit foras.

AD

FAB. VIII.

OCCASIO DEPICTA.

CUrſu volucri pendens in novacula
Calvus, comoſa fronte, nudo corpore,
Quem ſi occuparis, teneas; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere;
Occaſionem rerum ſignificat brevem.

¶ Eſſe-

AD FAB. VIII.

5. *Curſu volucri*) Alatis pedibus.

Pendens) Tam celer, ut terram non attingat. Sic enim de volantibus. Ovidius de Perſeo lib. iv. Metam.

Cumque ſuper Lybicas victor penderet arenas.

Et ſic alii.

In novacula) Vide præter alia, quæ paſſim occurrunt, Andreæ Alciati Emblem. xvi. lib. I. *In novacula* autem valet hic *cum novacula*; vel *novaculam manu tenens*. Virg. v. Æn.

Horridus in jaculis.

hoc eſt, jaculis inſtructus. Idem lib. xi.

Rapidum ſuper amnem
Infelix fugit in jaculo ſtridente Camilla.

Flor. lib. I. *Juventus in equis & armis*, h. e. armata & equis inſidens. Auſonius Epigr. cxxxi.

Laudo Timomachum, matrem quod pinxit in enſe
Cunctantem.

h. e. quod pinxerit cunctantem, cum manu jam teneret gladium ad interficiendos liberos. Manil. lib. II. verſ. 241.

Et qui contento fulget Centaurus in arcu.

Danetus exponit male, *tanta velocitate, ut poſſit incedere in novacula.*

6. *Calvus*) Muliebri ſpecie quoque ita pingitur.

Fronte capillata, poſt eſt Occaſio calva.

Comoſa fronte) Comis abundante.

Nudo corpore) Quo nempe ſit expeditior ad avolandum.

7. *Quem ſi occuparis*) Quem ſi prævenias inopinatum quaſi ac non ſentientem.

Teneas) Ne patiaris a te abire, quia ſemel elapſus non redit.

4. *Non ipſe poſſit Jupiter*) Non ipſe Jupiter, quamvis ſit maximus deorum, & omnipotens dicatur.

Reprehendere) Retrahere e fuga. Livius; *Adeo turbati erant dextra alæ equites peditesque, ut quoſdam Conſul Cato manu ipſe reprenderit, verteritque in hoſtem.* Lucretius lib. vi. verſ. 507.

Quod niſi reſpirent venti, non ulla refranet

Res

¶ *Effectus impediret ne ſegnis mora,*
Finxere Antiqui talem effigiem Temporis.

Res, neque ab exitio poſſit reprehendere euntes.

Propertius.

Quam poſſit quiſquam noſtros reprehendere curſus.

6. *Effectus impediret*) Ne per nimiam cunctationem effectu rerum deſtituamur. Optime legit Nob. Heinſius,

Effectus impediatur ne ſegni mora.

7. *Temporis*) Non ſimpliciter, ſed ejus, quod ante dixit *occaſionem*, h. e. opportunitatem.

F A B. IX.

TAURUS & VITULUS.

Anguſto in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus quo ſe pacto plecteret:
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
¶ *Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.* 5

FAB.

AD FAB. IX.

1. *Luctans cornibus*) Difficulter permeans.

3. *Vitulus*) Qui forte adſtabat.

Plecteret) Alii *flecteret*. Eodem recidit. Docet Schefferus in libris de re vehiculari, 1. 4.

4. *Quam tu natus es*) Præſens, pro præterito perfecto, *natus fuiſti*. Proverbium conveniens ſeni reprehendenti hominem adoleſcentem & ſciolum, a quo laceſſitur.

5. *Qui doctiorem emendat*) Sus ſcilicet Minervam docens, ut in alio eſt proverbio.

Sibi dici putet) Sic fere ſupra. Terent. Andr. 1. 2. 16.

Hæc cum illi, Micio,
Dico, tibi dico.

AD

FABULA X.

VENATOR & CANIS.

ADverſus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis ingravantibus.
Aliquando objectus hiſpidi pugnæ ſuis,
Adripuit aurem: ſed carioſis dentibus, 5
Prædam dimiſit. Hic tum Venator dolens,

Canem

AD FAB. X.

1. *Adverſus omnes*) Aliam fabulam de Cane ſene refert Camerarius, fab. 278. Confer Statium ſic loquentem de Leone jam ſene. Thebaid. lib. XI.

Qualis leo rupe ſub alta,
Quem viridei quondam ſilvæ monteſque tremebant,
Jam piger & longo jacet exarmatus ab ævo:
Magna tamen facies, & non adeunda ſenectus:
Et ſi demiſſas veniat mugitus ad aures,
Erigitur, meminitque ſui, vireſque peractas
Ingemit, & campis alios regnare leones.

Fortis veloces) Malim certe cum Heinſio:

Adverſus omnes fortis & velox feras.

Vide eum ad hunc locum.

2. *Semper feciſſet ſatis*) Tmeſis, pro *ſatisfeciſſet*.

3. *Annis ingravantibus*) Cum anni eum gravarent, ideſt, moleſtiam adferrent: vel, annis ingraveſcentibus. Sic Horatius dixit *gravis annis*, de milite ſene. Ovidius quoque,

Quoniam gravis ipſa ſenecta eſt.

Ennius apud Ciceronem, *ſenio confectus*.

4. *Aliquando objectus*) Commiſſus quodam tempore cum ſue in pugnam. Multa congerit exempla Torrentius ad Horatium Epod. lib. od. 2. quo probet, ubi de re venatica ſermo eſt, *canes* fœminino genere uſurpari. Fatetur tamen hanc obſervationem non eſſe perpetuam. Patet certe etiam ex hoc Phædri loco. Quin & ex Columel. VII. 12. *Pecuarius canis neque tam ſtrigoſus & pernix eſſe debet, quam qui damas, cervoſque, & velociſſima ſectatur animalia.*

Hiſpidi) Setoſi apri.

5. *Carioſis dentibus*) Invalidis jam & carie adeſis.

6. *Venator dolens*) Prædam jam captam ſic ſibi iterum, tanquam bolum e faucibus, eripi.

7. La-

Canem objurgabat. Cui latrans contra ſenex:
Non te deſtituit animus, ſed vires meæ.

Quod

7. *Latrans contra ſenex*) Non dubitavimus ita reſtituere hunc verſum hactenus corruptum hortante inprimis, cui plurimum in his ſtudiis tribuimus, Jano Broukhuſio. Prima in *latrare* a nemine veterum, qui alicujus eſſet auctoritatis, umquam correpta eſt. Adeout cum aliis erraverit Guntherus, dum ſcriberet.

Portavit ſcapulis paſſus plus mille latrantem.

Quod non vidit eum laudans Ritterſhuſius, qui tamen Phædrum nimiæ negligentiæ in obſervandis hujus carminis legibus accuſat. Vid. Voſſ. de Arte Grammat. lib. II p. 75. ubi hunc Phædri verſum improbat. Ultima enim horum verſuum ſedes neceſſario recipit Jambum. Hinc doctiſſimus Barthius merito in Perotum invehitur, qui tam indoctus fuerit poëſeos, ut etiam ultimo ſenarii pedi ſpondæum appoſuerit. Accuratius hac voce eſt uſus Jacobus Sannazarius, quem non veretur Ludovicus de la Cerda, elegans ingeniorum ſpectator, anteponere Statio Papinio. Sic ille epigr. lib. I. 19.

Cum prope latrantes ſenſit adeſſe canes.

Et lib. II. 46.

Quod noctu latras, quod ſellas olfacis unus.

Par ratio eſt in *migrare*, in qua voce primam male corripuit Manilius. Et eadem pene in *Nigrare*, cujus prima, ut bene obſervavit Taubmannus, a Virgilio ſemper extenditur, excepto uno loco in lib VIII. Æneid.

Credunt ſe vidiſſe Jovem, cum ſæpe nigrantem.

Itaque re bene perpenſa puto nihil melius eſſe, quam hanc in Phædro emendationem admitti, urgente etiam, ut mihi videtur, ipſo ſenſu. Nam *ſenex contra latrans* videtur eſſe, *ſenex contra reſpondit latrans*, ideſt, *latrando*. Unde nihil periculi, ſi verba ita, ut monuimus, tranſponantur. *Latrans contra ſenex* ſignificat igitur. Canis contra ſenex & gravatus annis domino ſuo hoc pacto reſpondit. *Latrans*, ut jam ante monuimus, ponitur pro *latratore*, ut *amans* apud Terent. & Ovid. pro *amatore*; *Medentes* pro *medicis* apud Lucretium; *Hinnitus* pro *equo* apud Apuleſum; *Mugientes* pro *bobus* apud Horatium; *Laniger* quoque apud noſtrum pro *agno*; & *Auritulus* pro *aſino*. Quod tamen ſummopere miror non admitti a doctiſſimo Cellario, ſtatuente cum Gebhardo, dicto loco retineri debere *auriculas* pro *auritulus*. Vide eum in theſauro Fabri in voce *Auricula*.

8. *Non te deſtituit animus*) Animus meus non deſtituit te, non fallit, non facere negligit, aut curat quod imperas. Vir celeberrimus mihique amiciſſimus Petrus Francius reponebat. *Non me deſtituit animus*; quod non diſplicet. Apud Virgilium lib. v. Æneid. 394. ſic fere Aceſtæ, a quo dictis caſtigabatur, & impellebatur ad pugnam, reſpondet Entellus:

Non laudis amor, nec gloria ceſſit
Pulſa metu; ſed enim gelidus tardante ſenecta
Sanguis hebet, frigentque effœta in corpore vires.

9. *Quod*

Quod fuimus laudas, jam damnas quod non ſumus.
Hoc cur, Philete, ſcripſerim, pulcre vides.

EXPLICIT. LIB. V.

9. *Quod non ſumus*) Damnas quod non ſimus amplius, i.e. Ægre fers, quod non ſemper retineamus, & ſic etiamnum habeamus illas vires, quas habuimus olim. Ex conjectura Heinſii legi poſſit:

Quod fuimus, lauda, non damna, quod jam ſumus.

Vel,

Quod fuimus laudas, dum damnas quod nunc ſumus.

Barthius Adverſ. lib. XLIV. cap. 6. legit,

Quod fuimus laudas, jam dedamnas quod ſumus.

Ita ille, ſed non favente Delio.

10 *Hoc cur, Philete, ſcripſerim*) Sic fabellas aliquando finit auctor, lib. III. fab. 12.

Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

Et ejuſdem libri fab. 1.

Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.

Vult ſe excuſare Phileto, quod non ea ſcribat alacritate ſenex, qua ſcripſit olim, cum adhuc ætate viribuſque eſſet integris.

APPEN-

APPENDIX FABULARUM A MARQUARDO GUDIO

E Manuſcripto veteri deſcriptarum.

FABULA I.

MILVUS ÆGROTANS.

Multos quum menſes ægrotaſſet Milvus,
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ;
Matrem rogabat, ſancta circumiret loca,

Ad Append. Fab. I.

1. *Multos cum menſes*) Non abſimilis extat fabula apud Æſopum de Corvo ægrotante. Expreſſit & Camerarius fab. 131. Faërnus quoque fabulam ſuam de Corvo ægrotante ex hac Phædri ſic videtur contexuiſſe, ut felici variatione ſenariis in Trocaicos converſis eadem fere dixerit. Operæ pretium eſt ſic narrantem audire:

Deſtitutus corvus æger mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota Diis concepta ſupplex, & preces effunderet.
Nate mi, quid vota pro te, Mater inquit, proderunt,
Qui tibi omnes reddidiſti ſemper infenſos Deos?
Nam quis, obſecro, eſt eorum, cujus ex altaribus
Exta tu non involaris, ſacra non turbaveris?

3. *Sancta circumiret loca*) Ut circumiret templa, aras, &c. Sic in periculis conſtituti ſolebant etiam privatorum domos circumire.

Et pro ſalute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; ſed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; tu, qui delubra omnia
Vaſtando, cuncta polluiſti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

4. *Pro ſalute*) Ut ſalutem recuperaret. Lib. III. fab. 2. *pro vita rogant.*
Vota faceret) Voveret Diis multa, ſi filius ſuus a morbo liberaretur.
5. *Ne non impetrem*) Vereor me non impetraturam quod peto.
6. *Tu qui delubra*) Editum fuit, *ſed qui delubra* &c. Non aſſequor quid ſibi velit illud *ſed* hic denuo repertum. Conjicio ſcripſiſſe Phædrum cum emphaſi. *Tu qui delubra* &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendiſti, me rogare ut pro te apud eos intercedam?
7. *Sacrificiis*) Vox hoc loco quadriſyllaba.

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

Qui ſuſtinere non poteſt ſuum malum,
Alios

AD FAB. II.

1. *Qui ſuſtinere non poteſt*) Qui non poteſt ferre. Terentius Andr. v. 4.

Non tu tuum malum æquo animo feres?

Sed hoc modo & ſupra lib. I fab. 2. locutus eſt Phædrus:

Hoc ſuſtinete, majus ne eveniat malum.

Ubi & dixerat *perferre*:

Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte.

Quo loco, quod hic obiter adeo, memini clariſſ. Francium maluiſſe.

Quia noluiſtis regem ferre, inquit, bonum.

non male, ſi tanta mutatio, nulla codicum auctoritate ſuffulta, poſſet admitti.

2. *Alios*

Alios inſpiciat, & diſcat tolerantiam.
¶ *Aliquando in ſilvis ſtrepitu magno conciti*
Lepores clamant, ſe propter aſſiduos metus
Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miſeri quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranæ territæ
Virides in algas miſeræ fugientes ruunt:

Heu,

2. *Alios inſpiciat*) Aliorum hominum, inſpiciat vitam. Sic Terent. Adelph. III 3.62.

Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium
Jubeo, atque ex aliis ſumere exemplum ſibi.

Plinius Junior etiam: *Inſpicere hominem propius.*

Diſcat tolerantiam) Diſcat *ſuſtinere ſuum malum*, quod idem eſt. Illuſtriſſ. Gudius, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum:

Aliorum exemplo toleranter diſcat pati.

id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem eſt, *Toleranter dolores pati.*

3. *Aliquando*) *Aliquando* hic valet *quodam tempore.* Vide de vi & uſu hujus voculæ. Horat. Turſell. de partic.

In ſilvis ſtrepitu) Adi Camerar. fab. 56.

Conciti) Perturbati, metu perculſi. Editum eſt *conati* in priore editione, nec erratis adſcriptum. Non dubito tamen quin ſit vitium typographicum, quod ſic correximus, monſtrante ipſo Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto conſtituit.

In ſilva quondam ſtrepitu magno conciti
Lepores, aſſiduos velle ſe propter metus
Finire vitam clamitant. Sic proximum
Venere ad ſtagnum, quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranæ territæ,
Confeſtim in imos trepidantes fugiunt lacus:
Heu, inquit unus, ſimilis illarum eſt timor:
Sequamur & feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter aſſiduos metus*) In quibus viverent ob inſidias venatorum.

5. *Finire velle vitam*) *Finire vitam* eſt mori. Sic Nepos Pauſania, cap. ult. *ubi vitam finierat*: niſi quod hic legi volunt *poſuerat*. Eſt tamen & Plinii *finire vitam*; & Ovidii in Triſtibus,

Quilibet hanc ſævo vitam mihi finiat enſe,

Et ſic fere in perorat. Metam.

Incerti ſpatium mihi finiat ævi.

6. *Quo ſe præcipites darent*) Quo ſe præcipitarent. Terent. Andr. III. 4.27.

Utinam eſſet aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas*) Ulvas. Nam *algam* volunt eſſe maris, *ulvam* ſtagnorum.

 9. *Heu,*

Heu, inquit unus, ſunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut cæteri.

9. *Heu, inquit*) Lib. I. fab. 31,
Heu quanta nobis inſtat pernicies, ait.
Unus) Unus nempe fugientium leporum.
10. *Malorum*) Miſeriarum, calamitatum. Sic initio, *ſuſtinere ſuum malum*.

FAB. III.

VULPIS & JUPITER.

Naturam turpem nulla fortuna obtegit.
¶ *Humanam in ſpeciem quum vertiſſet Jupiter*
Vulpem, regali pellex ut ſedit throno,
Scarabeum vidit prorepentem ex angulo;
Notamque ad prædam celeri proſiluit gradu.
Superi riſere, magnus erubuit pater,

Repu-

AD FAB. III.

1. *Fortuna*) Dignitas, honor.
2. *Humanam in ſpeciem*) In hominis formam.
3. *Regali*) Regis. Cum Jupiter eam collocaſſet in ſolio regali *Rex* autem a poëtis Græcis & Latinis vocatur Jupiter, ut Juno *regina*. Virg. Æn. lib. x. 621. de Jove.

Rex æthere breviter ſic fatur Olympi.

Et lib. 1. Juno ipſa de ſe.

Aſt ego, quæ divum incedo regina.

Sed nec hi ſolum, ſed multo minores etiam, ut Pan, & ſi quid eo vilius, Reges dicebantur, quod Græci & Latini exemplis paſſim docent.

Pellex) Nam in humanam ſpeciem verſa, & jam regina facta, & ſic Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovid. in Metam.

5. *Prædam*) Qua ſcilicet ſolebat delectari, cum adhuc vulpis eſſet.
Celeri proſiluit gradu) De throno proſiluit *veloci ſaltu*, ut eſt lib. III. fab. 2.

6. *Magnus erubuit pater*) Erubuit Jupiter; nam *magnus* eſt ejus cognomentum. Vid. lib. IV. fab. 17.

7. *Tur-*

Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His proſequutus: Vive quo digna es modo,
Quæ noſtris uti meritis digne non potes.

7. *Turpemque pellicem*) Quia rem turpem commiſiſſet. Nam repudiari olim ſolitæ uxores ob rem pudendam.

8. *His proſequutus*) Hæc verba adjiciens. Attende ad varietatem hujus formulæ. Lib. I. fab. 6.

Sic eſt locutus.

Ibid. fab. 10.

Dixiſſe fertur.

Ibid. fab. 12.

Vocem hanc edidiſſe dicitur.

Ibid. fab. 14.

Hæc edidit.

Ibid. fab. 27.

Fertur locutus.

Lib. III. fab. 5.

Sic proſequutus.

Ibid. fab. 20.

Hoc locutus eſt modo, &c.

9. *Meritis* Beneficiis, quibus te proſequimur.

Digne) Uti decebat ad id dignitatis faſtigium evectam.

FAB. IV.

LEO & MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet,
Leone in ſilva dormiente, ruſtici

Luxu.

AD FAB. IV.

1. *Minores*) Qui ſunt minores, quam ipſe eſt. Tale quid docuit ſupra lib. I. fab. 28.

Quamvis ſublimes debent humiles metuere.

Lædat) Injuria aliqua afficiat.

2. *Ruſtici*) *Ruſtici* idem eſt Ciceroni, quod *agrarii* vel *agreſtes*.

 3. *Luxu-*

Luxuriabant mures, & unus ex iis
Super cubantem caſu quodam tranſiit.
Expergefactus miſerum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam ſibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ:
Hoc Rex ulciſci glorioſum non putans,
Ignovit, & dimiſit. Poſt paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit.

Captum

3. *Luxuriantes mures, & unus ex iis*) Ita ex conjectura hunc verſum reſtituimus, cum antea editum eſſet

Luxuriantes mures, unus ex iis
Super cubantem, &c.

contra omnem analogiam & regulas artis metricæ. Nobiliſs. Broukhuſius malebat,

Laſciviebant mures, unus ex iis,

præcipue quod *laſcivire* huic loco magis convenire videretur, quam *luxuriare*. Quicquid ſit, prior lectio roſa cubat in mendo.

5. *Celeri impetu*) Sic præced. fab. *Celeri gradu.*

6. *Veniam ſibi dari rogat*) Sic lib. I. fab. 22.

Dediſſem veniam ſupplici.

Lib. IV. fab. 19.

Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam.

7. *Crimen fatetur*) Editum fuit

Crimen ſupplex fatetur, peccatum imprudentiæ,

ſed reſpuente verſu. Inducendum eſt, ſi verſus conſtabit, vel *crimen*, vel *ſupplex*, ſenſu tamen integro.

Supplex fatetur peccatum imprudentiæ.

Scil. eſſe, vel

Crimen fatetur peccatum imprudentiæ.

Fatetur crimen a ſe commiſſum, quod nempe ſit non mali animi, ſed imprudentiæ peccatum. Niſi malis *imprudentia*, id eſt, a ſe peccatum eſſe per imprudentiam, ſuffragante Petro Francio.

8. *Rex*) Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. IV. fab. 12.

Quum ſe ferarum Regem feciſſet Leo.

Ad illum locum, & cum eo confer quæ late commentatus eſt Gudius ad Lib. I. fab. 5.

Glorioſum non putans) Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

9. *Dimiſit*) Dimiſit murem incolumem.

Poſt paucos dies) Sic & lib. I. fab. 17. *Paucis diebus interpoſitis*. Lib. III. fab. 2.

10. *Dum vagatur*) Dum pervagatur nemora, dum huc illuc diſcurrit.

In foveam) Factam ad capiendas feras. Vide lib. III. fab. 2.

11. *Captum*

Captum ut ſe agnovit laqueis, voce maxima
Rugire cœpit; cujus immanem ad ſonum
Mus ſubito accurrens: non eſt quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum, & ligamina
Luſtrare cœpit, cognitoſque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem ſilvis reddidit.

FAB.

11. *Captum ut ſe agnovit laqueis*) Imitatur more ſuo Virgil. qui Georg. 1.

Tum laqueis captare feras.

Voce maxima) Lib. 1. fab. 11. de Aſino venante,

Clamorem ſubitum tollit totis viribus.

Rugire autem vox eſt leonum.

13. *Non eſt quod timeas, ait*) Idem habes lib. 11. fab. 1. & lib. 111. fab. 2. *Timere abſiſte.*

14. *Beneficio magno*) Quod mihi nuper præſtitiſti, cum me incolumem dimitteres. Nempe verum eſt, quod dixit Lib. 111. fab. 2.

Solet a deſpectis par referri gratia.

15. *Artus*) Nodos & juncturas. Sic articuli ſunt noduli, parvulæ juncturæ. Sic apud Plinium *articuli ſegetum*, pro nodis. Eleganter autem Phædrus nervis conjunxit artus Quemadmodum enim in humani corporis fabrica inciſis nervis laxantur artus; ita in laqueis e nervo ferino contextis, artus ſive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio conſtringuntur, laxantur, ſi nervos ſeces.

16. *Luſtrare*) Diligenter inſpicere, ubi facillime poſſent divelli.

Cognitoſque) Poſt diligentem luſtrationem inventos.

17. *Laxat ingenia artuum*) Artificioſum & ingenioſum apparatum nodorum concurrentium, quibus ſtatim implicabatur fera, atque in latentes illos gladios incidebat. Sic Plin. dixit in Epiſt. *Ingenium cœnæ*; pro artificioſo convivii apparatu.

18. *Sic captum*) De Leone plagis liberato vide aliquid in Camerar. fab. 319.

FAB. V.

HOMO & ARBORES.

PEreunt ſuis auxilium qui dant hoſtibus.
¶ Facta bipenni quidam ab arboribus petit,
Manubrium ut darent, e ligno, quod foret
Firmum: juſſerunt omnes oleaſtrum dari.

Acce-

AD FAB. V.

1. *Auxilium qui dant*) Sic lib.I. fab.25.

Conſilia qui dant prava cautis hominibus.

lib. IV. fab. 18.

Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.

Auxilium dare eſt Virgilii Æn.lib.II. ver.691.

Da deinde auxilium, pater, atque hac omina firma.

2. *Bipenni*) Securis ſit dicta, quia ab utraque parte habet aciem.

Quidam) Hac particula ſolet in fabulis uti Phædrus. Lib.II.fab.3.

Laceratus quidam morſu vehementis canis.

Lib.III.fab.4.

Pendere ad lanium quidam vidit ſimium.

Ibid. fab.5.

Æſopo quidam petulans lapidem impegerat.

Ibid. fab.8.

Habebat quidam filiam turpiſſimam.

Ibid.fab.14.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus,
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit.

Lib.IV. fab. 4.

Quidam decedens tres reliquit filias.

Ibid. fab. 18.

Gelu rigentem quidam colubram ſuſtulit.

Lib.V. fab 4.

Quidam immolaſſet verrem quum ſancto Herculi.

Ibid.fab 5.

Facturus ludos dices quidam nobiles.

Ibid.fab.7.

Erat facturus ludos quidam nobiles, &c.

Sic enim, ut ante dictum eſt, loquebantur de ignotis.

3. *E ligno*) Sic Plautus dixit, *e ferro fabricatum eſt.* Virg. *Lorica ex ære.*

4. *Firmum*) *Firmum* proprie dicitur de ligno duriſſimo, ad imitationem Virgilii lib.II.Æn.

Firma

Accepit manus, aptans & manubrium
Cœpit ſecuri magna excidere robora.

Dum-

Firma cavavit
Robora,
ideſt dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleaſtrum) Lignum ex *Oleaſtro*, ideſt Olea ſilveſtri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium*) Nempe *ſecuri. Aptare facta manubria* eſt apud Columellam lib. xi *Aptare trabes* apud Virgil. 1 Æn.

6. *Cœpit ſecuri magna excidere robora*) Elegans formula, quam Phædrus videtur habuiſſe in deliciis, quod paſſim in his fabulis videre eſt. Age, loca, in quibus ea occurrit, oculis tuis ſubjiciamus. Lib. I. fab. 2.

Cum cœpiſſent queri.

Ibid. ead. fab.

Corripere cœpit ſingulas.

Ibid. fab. 3.

Redire mœrens cœpit ad proprium genus.

Ibid. fab. 6.

Continuo narrare incipit.

Ibid. fab 8.

Cœpit ſingulos
Inlicere pretio.

Ibid. fab. 12.

Per campum fugere cœpit.

Ibid. fab. 13.

Hunc vidit Vulpis, dehinc ſic occœpit loqui.

Ibid. fab. 14.

Malus quum ſutor inopia deperditus
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco.

Ibid. fab. 19.

Flagitare validius
Cubile cœpit.

Ibid. fab. 20. de Canibus.

Aquam cœpere bibere.

Ibid. fab. 25.

Quum currens bibere cœpiſſet canis.

Ibid. fab. 28.

Hanc perſecuta mater orare incipit.

Ibid. fab. 31.

Qui regnum adeptus cœpit veſci ſingulas.

Lib. II. fab. 2.

Capillos hominis legere cœpere invicem.

Ibid. fab. 5.

Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem.

Ibid. fab. 8.

Tum

Dumque eligebat quæ vellet, ſic Praxino
Dixiſſe fertur Quercus: merito cædimur.

EXPLICIT. FELICITER.

Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cępit gratias.

Lib. III. fab. 16.

Multo validius
Clamare cępit.

Ibid. fab. 19.

Namque recta per forum
Cępit redire.

Lib. IV. fab. 13.

Poſtquam lavare cępit pęnitentia.

Ibid. fab. 15.

Hirci mœrentes indignari cęperant.

Ibid. fab. 16.

Vexata ſævis navis tempeſtatibus,
Ferri ſecundis tuta cępit flatibus.

Ibid. fab. 17.

Tremere cępere omnia.

Ibid. fab. 21.

Circumire cępit urbes Aſiæ nobiles.

Ibid. fab. 23.

Muſca ſic cœpit prior.

Lib. V. fab. 7.

Deſiderari cępit cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.

Ibid. fab. 10.

Languere cępit annis ingravantibus.

Deinde & in Append. fab. 4.

Rugire cępit:

& mox,

Luſtrare cępit.

Excipere robora) *Securi cadere* eſt apud Ovidium. *Cadere arbores* apud Virgilium. *Qui robur illic caeidit* apud Ciceronem.

Robora) Duriſſimas quercus, cæteraſque arbores.

7 *Dumque eligebat*) Dum eligeret quæ ſibi vellet robora truncare, vel excidere.

8. *Merito cadimur*) Sic plane noſter lib. I. fab. 31.

De reliquis tunc una: merito plectimur.

AVIENI
ÆSOPICARUM
FABULARUM
LIBER.

Digitized by Google

Digitized by Google

AVIENUS THEODOSIO

S. D.

Dubitanti mihi, Theodoſi optime; quoniam litterarum titulo noſtri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit, quod in his urbane concepta falſitas deceat, & non incumbat neceſſitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poëmate loqueretur, cum in utroque litterarum genere, & Atticos Græca eruditione ſuperes, & Latinitate Romanos? Hujus ergo materiæ ducem nobis Æſopum noveris: qui reſponſo Delphici Apollinis monitus ridicula orſus eſt, ut legenda firmaret: verum has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit, & poëmati ſuo Flaccus aptavit, quod in ſe, ſub jocorum communium ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis jambis Gabrias repetens in duo volumina coarctavit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit. De his ergo uſque ad quadraginta & duas in unum redactas fabulas

bulas dedi : quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus . Habes ergo opus, quo animum oblectes , ingenium exerceas, ſolicitudinem leves , totumque vivendi ordinem cautus agnoſcas . Loqui vero arbores , feras cum hominibus gemere , verbis certare volucres , animalia ridere fecimus , ut pro ſingulorum neceſſitatibus vel ab ipſis animis ſententia proferatur , Vale.

A VIE-

Digitized by Google

AVIENI
FABULA I.
Ruſtica & Lupus.

Ruſtica deflenti parvo juraverat olim,
Ni taceat, rabido quod foret eſca lupo.
Credulus hanc vocem lupus audiit, & manet ipſas
Pervigil ante fores, irrita vota gerens.
Nam laſſata puer nimiæ dat membra quieti,
Spem quoque raptori ſuſtulit inde fames.
Hunc ubi ſylvarum repetentem luſtra ſuarum
Jejunum conjux ſenſit adeſſe lupa;
Cur, inquit, nullam refers de more rapinam:
Languida conſumtis ſed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude maligna
Vix miſerum vacua delituiſſe fuga:
Nam quæ præda, rogo, quæ ſpes contingere poſſet,
Jurgia nutricis cum mihi verba darent?
Hæc ſibi dicta putet, ſeque hac ſciat arte notari,
Fœmineam quiſquis credidit eſſe fidem.

FAB. II.
Aquila & Testudo.

Pennatis avibus quondam teſtudo locuta eſt,
Si quis eam volucrum deſtituiſſet humi,
Protinus e rubris conchas proferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret.
Indignans ſibimet, tardo quod ſedula greſſu

Nil

Nil ageret toto, perficeretque die.
Aſt ubi promiſſis aquilam fallacibus implet,
Experta eſt ſimilem perfida lingua fidem.
Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque ſublimes, cum jam moreretur in auras
Ingemuit, votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſæ poſt hæc documenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti.
Sic quicumque nova ſublatus laude tumeſcit,
Dat merito pœnas, dum meliora cupit.

FAB. III.

CANCRI.

Curva retro cedens cum fert veſtigia cancer,
Hiſpida ſaxoſis terga reliſit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens præcedere greſſu,
Talibus alloquiis præmonuiſſe datur.
Ne tibi tranſverſo placeant hæc devia, nate,
Rurſus in obliquos neu velis ire pedes:
Sed niſu contenta ferens veſtigia recto,
Innocuos prono tramite ſiſte gradus.
Cui gnatus, faciam, ſi me præceſſeris, inquit,
Rectaque monſtrantem certior ipſe ſequar.
Nam ſtultum nimis eſt, cum tu graviſſima tentes,
Alterius cenſor ut vitioſa notes.

FAB. IV.

BOREAS & PHOEBUS.

Immitis Boreas, placiduſque ad ſidera Phœbus
Jurgia cum magno conſeruere Jove;

Quis

Quis prior inceptum peragat: mediumque per orbem
Carpebat ſolitum forte viator iter.
Convenit hanc potius liti præfigere cauſam,
Pallia nudato decutienda viro.
Protinus impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas.
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida ſummotos qua trahit aura ſinus.
Sed tenues radios paulatim creſcere Phœbus
Juſſerat, ut nimio ſurgeret igne jubar,
Donec laſſa volens requieſcere membra viator,
Depoſita feſſus veſte ſederet humi.
Tunc victor docuit præſentia numina Titan,
Nullum præmiſſis vincere poſſe minis.

FAB. V.

Asinus pelle leonis indutus.

M*Etiri ſe quemque decet, propriiſque juvari*
Laudibus, alterius nec bona ferre ſibi.
Ne detracta gravem faciant miracula riſum,
Cœperit in ſolitis cum remanere malis.
Exuvias aſinus Getuli forte leonis
Repperit, & ſpoliis induit ora novis,
Aptavitque ſuis incongrua tegmina membris,
Et miſerum tanto preſſit honore caput.
Aſt ubi terribilis animo circumſtetit horror,
Pigraque præſumptus venit in oſſa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pavidos per ſua rura boves.
Ruſticus hunc magna poſtquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibuſque domat:
Et ſimul abſtracto denudans corpora tergo
Increpat his miſerum vocibus ille pecus.

Forſitan ignotos mutato murmure fallis:
At mihi, ceu quondam, ſemper aſellus eris.

FAB. VI.

RANA & VULPES.

EDita gurgitibus, olimque immerſa profundo,
Et luteis tantum ſemper amica vadis,
Ad ſuperos colles, herboſaque prata recurrens
Mulcebat miſeras turgida rana feras,
Callida quod poſſet gravibus ſuccurrere morbis,
Et vitam ingenio continuare ſuo,
Nec ſe Pæonio jactat ceſſiſſe magiſtro,
Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc vulpes pecudum ridens aſtuta quietem,
Verborum vacuam prodidit eſſe fidem.
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida cœruleus cui notat ora color?
Ne ſibimet quiſquam de rebus inaniter ullis,
Quas nequit, imponat, iſta fabella monet.

FAB. VII.

CANIS & RUSTICUS.

HAud facile eſt pravis innatum mentibus, ut ſe
Muneribus dignas ſuppliciove putent.
Forte canis quidam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primum rictibus ora trahens,
Mollia ſed pavidæ ſummittens verbera caudæ,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas ſimulata lateret,
Juſſerat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus & nexis crepitantia ſubligat æra,

Quæ facili motu ſigna cavenda darent.
Hæc tamen ille ſibi credebat munera ferri,
Et ſimilem turbam deſpiciebat ovans.
Tunc inſultantem ſenior de plebe ſuperbum
Alloquitur, tali ſingula voce monens.
Infelix, quæ tanta rapit dementia ſenſum,
Munera pro meritis ſi cupis iſta dari?
Non hoc virtutis decus oſtentatur in ære:
Nequitiæ teſtem ſed geris inde ſonum.

FAB. VIII.

Camelus & Jupiter.

Contentum propriis ſapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius noſtra fabella monet:
Indignata cito ne ſtet fortuna recurſu,
Atque eadem minuat, quæ dedit ante rota.
Corporis immenſi fertur pecus iſſe per auras,
Et magnum precibus ſollicitaſſe Jovem.
Turpe nimis cunctis, irridendumque videri
Inſignes geminis cornibus ire boves;
Se ſolum nulla munitum parte camelum,
Objectum cunctis, expoſitumque feris.
Jupiter arridens poſtquam ſperata negavit,
Inſuper & magnæ ſuſtulit auris onus.
Vive minor merito, cui ſors non ſufficit, inquit,
Et tua perpetuum, livide, damna geme.

FAB. IX.

Viatores & Ursa.

Montibus ignotis, curviſque in vallibus arctum
Cum ſocio quidam ſuſcipiebat iter,

Securus quodcumque malum fortuna tuliſſet,
  Robore collato poſſet uterque pati,
Dumque per inceptum vario ſermone feruntur,
  In mediam præceps convenit urſa viam.
Horum alter facili comprendens robora curſu
  In viridi trepidum fronde pependit onus:
Ille trahens nullo jacuit veſtigia greſſu,
  Exanimem fingens, ſponte relictus humi.
Continuo prædam cupiens fera ſæva cucurrit,
  Et miſerum curvis unguibus ante levat:
Verum ubi concreto riguerunt membra timore;
  (Nam ſolitus mentis liquerat oſſa calor)
Tunc olidum credens, quamvis jejuna, cadaver
  Deſerit, & luſtris conditur urſa ſuis.
Sed cum ſecuri paulatim in verba rediſſent;
  Liberior juſto qui fuit ante fugax,
Dic ſodes, quidnam trepido tibi rettulit urſa?
  Nam ſecreta diu, multaque verba dedit.
Magna quidem monuit: tamen hæc quoque maxima juſſit,
  Quæ miſero ſemper ſunt facienda mihi.
Ne facile alterius repetas conſortia, dixit,
  Rurſus ab inſana ne capiare fera.

FAB. X.

EQUES CALVUS.

Calvus eques capiti ſolitus religare capillos,
  Atque alias nudo vertice ferre comas,
Ad campum nitidis venit conſpectus in armis,
  Et facilem frænis flectere cœpit equum.
Hujus ab adverſo Boreæ ſpiramina perflant,
  Ridiculum populo conſpiciente caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,

Diſco-

Diſcolor appoſita quæ fuit ante coma.
Ille ſagax, tantis quod riſus millibus eſſet;
Diſtulit admota calliditate jocum,
Quid mirum, referens, poſitos fugiſſe capillos,
Quem prius æquævæ deſeruere comæ?
Ridiculo cuiquam cum ſis, abſolvere temet
Oppoſita veri cum ratione ſtude.

FAB. XI.

Olla ærea & lutea.

ERipiens geminas ripis cedentibus ollas
Inſanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diverſa duas ars & natura creavit:
Ære prior fuſa eſt: altera ficta luto.
Diſpar erat fragili, & ſolidæ concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.
Ne tamen eliſam confringeret ærea teſtam,
Jurabat ſolitam longius ire viam:
Illa timens ne quid levibus graviora nocerent,
Et quia nulla brevi cum meliore fides:
Quamvis ſecuram verbis me feceris, inquit,
Non timor ex animo decutiendus erit.
Nam, me ſive tibi, ſeu te mihi conferat unda,
Semper ero ambobus ſubdita ſola malis.
Pauperior caveat ſeſe ſociare potenti;
Namque fides illi cum parili melior.

FAB. XII.

Ruſticus qui theſaurum inveneratat.

Ruſticus impreſſo molitus vomere terram,
Theſaurum ſulcis proſiluiſſe videt.
Mox indigna animo properante reliquit aratra,
Semina compellens ad meliora boves.
Continuo ſupplex Telluri conſtruit aram,
Quæ ſibi depoſitas ſponte dediſſet opes.
Hunc Fortuna novis gaudentem provida rebus
Admonet indignam ſe quoque thure dolens.
Nunc inventa meis non profers munera templis,
Atque alios mavis participare Deos.
Sed cum ſubrepto fueris triſtiſſimus auro,
Me primam lacrymis ſollicitabis inops.
Non me ridenti, ſed triſti cernere vultu
Fas erit, & vacua ſint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quiſque talento,
Si, quod ab hoc ſumpſit, imputat hoc alii.

FAB. XIII.

Taurus & Leo.

Immenſum taurus fugeret cum forte leonem,
Tutaque deſertis quæreret antra viis:
Speluncam reperit, quam tunc hirſutus habebat,
Cinyphii ductor qui gregis eſſe ſolet.
Poſt ubi ſummiſſa meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore caper;
Triſtis abit, longaque fugax de valle locutus,

Nam

Nam' timor expulſum jurgia ferre vetat:
Non te demiſſis ſetoſum, putide, barbis,
Illum, qui ſupereſt, conſequiturque, tremo.
Nam ſi diſcedat, noſces, ſtultiſſime, quantum
Diſcrepet a tauri viribus hircus olens.
Dum cupis illatum tibimet perſolvere damnum,
Abſque tui damno hocce caveto fore.

FAB. XIV.

Simia & Jupiter.

Jupiter in toto quondam quæſiverat orbe;
Munera natorum quis meliora daret.
Certatim ad Regem currit genus omne ferarum,
Permiſtumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec ſquamigeri deſunt ad jurgia piſces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.
Inter quos trepidæ ducebant pignora matres,
Judicio tandem diſcutienda Dei.
Tunc brevis informem traheret cum ſimia natum,
Ipſum etiam in riſum compulit ire Jovem.
Hanc tamen ante alias rupit turpiſſima vocem,
Dum generis crimen ſic abolere cupit.
Jupiter hoc norit, maneat victoria ſi quem,
Judicio ſupereſt omnibus iſte meo.
Ergo mos homini eſt, quidquid ſibi fecerit ipſe,
Vile licet maneat, comprobat ipſe tamen.
Neve velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius niſi ſint ore probata prius.

FAB. XV.

Grus & Pavo.

Threiciam volucrem fertur Junonius ales
Communi ſociam continuiſſe cibo.
Namque inter varias fuerat diſcordia formas,
Magnaque de facili jurgia lite trahunt.
Quod ſibi multimodo fulgerent membra decore,
Cœruleam facerent livida terga gruem.
Et ſimul erectæ circumdans tegmina caudæ,
Sparſerat arcanum rurſus in aſtra jubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
His tamen inſultans vocibus uſa datur:
Quamvis innumerus plumas variaverat ordo,
Merſus humi ſemper florida terga geris.
Aſt ego deformi ſublimis in aera pennâ
Proxima ſideribus, numinibuſque feror.
Si quadam virtute nites, ne deſpice quemquam,
Ex alia quadam forſan & ille nitet.

FAB. XVI.

Quercus & Arundo.

Montibus e ſummis radicitus eruta quercus
Decidit, inſani turbine victa Noti.
Quam tumidis ſubter decurrens alveus undis
Suſcipit, & fluvio præcipitante rapit.
Verum, ubi diverſis impellitur ardua ripis
In fragiles calamos, grande reſedit onus.
Tunc ſic exiguo connectens ceſpite ramos,
Miratur liquidis quod ſtet arundo vadis.
Se quoque tam vaſto necdum conſiſtere trunco,

Aſt illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos, inquit, ventos, ſævaſque procellas
Deſpicis, & totis viribus acta ruis.
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror Auſtros,
Et quamvis levibus provida cedo Notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus:
Motibus aura meis ludificata perit.
Hæc nos dicta monent magnis obſiſtere fruſtra,
Paulatimque truces exſuperare minas.

FAB. XVII.

Tigris & Venator.

VEnator jaculis haud irrita vulnera torquens,
Turbabat rabidas per ſua luſtra feras.
Tunc pavidis audax cupiens ſuccurrere tigris,
Verbere commotas juſſit adeſſe minas.
Ille tamen ſolito contorquens tela lacerto,
Nunc tibi, qualis eram, nuntius iſte refert.
Et ſimul emiſſum tranſegit viſcera ferrum,
Perſtrinxitque citos haſta cruenta pedes.
Molliter affixum traheret cum ſaucia telum,
A trepida fertur vulpe retenta diu.
Dic quis ille foret, qui talia vulnera ferret,
Aut ubinam jaculum delituiſſet agens?
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit:
Nam ſolitas voces ira dolorque rapit.
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
Quæque oculis olim ſit repetenda meis:
Sed cruor, & validis in nos directa lacertis
Oſtendunt aliquem tela fuiſſe virum.
Bruta licet ſoleant animalia jure timeri,
Omnibus eſt illis plus metuendus homo.

FAB.

FAB. XVIII.

Juvenci & Leo.

Quatuor immenſis quondam per prata juvencis
  Fertur amicitiæ tanta fuiſſe fides,
Ut ſimul emiſſos nullus divelleret error,
  Rurſus & e paſtu turba rediret ovans:
Hos quoque collatis inter ſe cornibus ingens
  Dicitur in ſylvis pertimuiſſe leo.
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam,
  Et conjuratos horret adire boves.
Sed, quamvis audax, factiſque immanior eſſet,
  Tantorum ſolus viribus impar erat.
Protinus aggreditur pravis inſiſtere verbis,
  Colliſum cupiens diſſociare pecus.
Sed poſtquam dictis tauros disjunxit acerbis,
  Invaſit miſerum, diripuitque gregem.
Tunc quidam ex ipſis, vitam ſervare quietam
  Qui cupit, ex noſtra diſcere morte poteſt:
Neve cito admotas verbis fallacibus aures
  Impleat, aut veterem deſerat ante fidem.

FAB. XIX.

Abies & Dumus.

Horrentes dumos abies pulcherrima riſit,
  Cum facerent formæ jurgia magna ſuæ.
Indignum referens cunctis certamen haberi,
  Quos meritis nullus conſociaret honor.
Nam mihi deductum ſurgens in nubila corpus,
  Verticis erectas tollit in aſtra comas;
Puppibus & patulis media cum ſede locamur,

In me ſuſpenſos explicat aura ſinus.
At tibi deformem quod dant ſpineta figuram,
Deſpectum cuncti præteriere viri.
Ille refert: nunc læta quidem bona ſola fateris,
Et noſtris fueris imperioſa malis.
Sed cum pulcra minax ſuccidet membra ſecuris,
Quam velles ſpinas tunc habuiſſe meas!
Nemo ſuæ carnis nimium lætetur honore,
Ne vilis factus poſt ſua damna gemat.

FAB. XX.

Piſcator & Piſcis.

Piſcator ſolitus prædam ſuſpendere ſeta
Exigui piſcis vile trahebat onus.
Sed poſtquam ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce, precor, lacrymis ſupplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex noſtro corpore damna feres?
Nunc me ſaxoſis genitrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in propriis ludere juſſit aquis:
Tolle minas, tenerumque tuis ſine creſcere menſis:
Hæc tibi me rurſum littoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cærula Ponti,
Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſolvere piſcem:
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt, inquit, præſentem amittere prædam,
Stultius & rurſum vota diurna ſequi.
Incerta pro ſpe non munera certa relinque,
Ne rurſus quæras, forte nec invenias.

FAB.

FAB. XXI.

Ruſticus & Avis.

Lege prius hanc Fabulam ex Gellio.

PArvula progeniem terræ mandaverat laes,
Qua ſtabat viridi ceſpite flava ſeges.
Ruſticus hanc fragili cupiens decerpere culmo,
Vicinam ſupplex forte petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos:
Suaſerat & Laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet diſcedere mater:
Nam, quid ab externis perficietur? ait.
Ille iterum caris operam mandavit amicis:
At genitrix rurſum tutior inde manet.
Sed poſtquam curvas dominum comprendere falces,
Frugibus & veram ſenſit adeſſe manum:
Nunc ait, o miſeri, dilecta relinquite rura,
Cum ſpem de propriis viribus ille petit.

FAB. XXII.

Invidus & Avarus.

JUpiter ambiguas hominum prædiſcere mentes;
Ad terras Phœbum miſit ab arce poli.
Tunc duo diverſis poſcebant munera votis;
Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His ſeſe medium Titan ſcrutatus utrumque
Obtulit, & precibus ut peteretur, ait.
Præſtabit facilis: nam quæque rogaverit unus,
Protinus hæc alter congeminata feret.
Sed cui longa jecur nequeat ſatiare cupido,

Di-

Diſtulit admotas in nova damna preces:
Spem ſibi confidens alieno creſcere voto,
  Seque ratus ſolum munera ferre duo.
Ille ubi captantem ſocium ſua præmia vidit,
  Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit extinctus ut lumine degeret uno,
  Alter ut hoc duplicans vivat utroque carens.
Tunc ſortem ſapiens humanam riſit Apollo,
  Invidiæque malum rettulit ipſe Jovi.
Quæ dum proventis aliorum gaudet iniquis,
  Lætior infelix & ſua damna cupit.

FAB. XXIII.

STATUARIUS.

Venditor inſignem referens de marmore Bacchū,
  Expoſitum pretio fecerat eſſe Deum.
Nobilis hunc quidam, funeſta in ſede ſepulcri,
  Mercari cupiens, compoſiturus erat.
Alter adoratis ut ferret munera templis,
  Redderet & ſacro debita vota loco:
Nunc, ait, ambiguum facies de mercibus omen,
  Cum ſpes in pretium munera diſpar agit,
Et me defunctis ſeu malis tradere Divis,
  Sive decus buſti, ſeu velis eſſe Deum.
Subdita namque tibi eſt magni reverentia fati,
  Atque eadem retines funera noſtra manu.
Convenit hoc illis, quibus eſt permiſſa poteſtas,
  An præſtare magis, ſeu nocuiſſe velint.

FAB.

Digitized by Google

FAB. XXIV.

Venator & Leo.

Certamen longa protractum lite gerebant
Venator quondam nobilis, atque leo.
Hi cum perpetuum cuperent in jurgia finem,
Edita continuo forte ſepulchra vident.
Illic docta manus flectentem colla leonem
Fecerat in gremio procubuiſſe viri.
Scilicet affirmans pictura teſte ſuperbum
Se fieri: extinctam nam docet eſſe feram.
Ille graves oculos ad inania ſigna retorquens
Infremit, & rabido pectore verba dedit.
Irrita te generis ſubiit fiducia noſtri,
Artificis teſtem ſi cupis eſſe manum.
Quod ſi noſtra novum caperet ſolertia ſenſum,
Sculperet ut docili pollice ſaxa leo:
Tunc hominem adſpiceres oppreſſum murmure magno,
Conderet ut rabidis ultima fata genis.

FAB. XXV.

Puer & Fur.

Flens puer extremam putei conſedit ad oram:
Vana ſupervacuis rictibus ora trahens.
Callidus hunc lacrymis poſtquam fur vidit obortis,
Quænam triſtitiæ ſit modo cauſa, rogat.
Ille ſibi abrupti fingens diſcrimina funis,
Atque auri queritur deſiluiſſe cadum.
Nec mora, ſollicitam traxit manus improba veſtem,
Exutus putei protinus ima petit.

Par-

Parvulus exiguo circumdans pallia collo,
Sentibus immerſus delituiſſe datur.
Sed poſt fallacis ſuſcepta pericula voti
Triſtior amiſſa veſte reſedit humi,
Dicitur his ſolers vocem rupiſſe querelis,
Et gemitu ſummos ſollicitaſſe Deos.
Perdita quiſquis erit, poſthac bene pallia credat,
Qui putat in liquidis quod natet urna vadis.
Nemo nimis cupide ſic res deſideret ullas,
Ne plus cum cupiat, perdat & id quod habet.

FAB. XXVI.

LEO & CAPELLA.

VIderat excelſa paſcentem rupe capellam,
Cominus eſuriens cum leo ferret iter.
Et prior, heus, inquit, præruptis ardua ſaxis
Linque, nec hirſutis paſcua quære jugis.
Sed cytiſi croceum per prata virentia florem,
Et glaucas ſalices, & thyma grata pete.
Illa gemens, deſiſte, precor, fallaciter, inquit,
Securam placidis inſimulare dolis.
Vera licet moneas, majora pericula tollas,
Tu tamen his dictis non facis eſſe fidem.
Nam, quamvis rectis conſtet ſententia verbis,
Suſpectam hanc rabidus conſiliator habet.
Ne citius blandis cujuſquam credito dictis:
Sed, ſi ſint fidei, reſpice quid moneant.

FAB. XXVII.

CORNIX & URNA.

INgentem ſitiens cornix adſpexerat urnam,
Quæ minimam fundo continuiſſet aquam.
Hanc enixa diu planis effundere campis,

Digitized by Google

Scilicet ut nimiam pelleret inde ſitim.
Poſtquam nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata nova calliditate dolos.
Nam brevis immerſis adcreſcens ſponte lapillis
Potandi facilem præbuit unde viam.
Viribus, hæc docuit, quam ſit prudentia major,
Qua cœptum volucris explicuiſſet opus.

FAB. XXVIII.

RUSTICUS & JUVENCUS.

Vincla recuſanti, dedignantique juvenco
Aſpera mordaci ſubdere colla jugo,
Ruſticus obliqua ſuccidens cornua falce,
Credidit inſanum defremuiſſe pecus.
Cautus & immenſo cervicem innectit aratro:
Namque erat hic cornu promptior atque pede.
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
Neve ictus faciles ungula ſæva daret.
Sed poſtquam irato detrectans vincula collo,
Immeritam vacuo calce fatigat humum:
Continuo everſam pedibus diſpergit arenam,
Quam ferus in domini ora ſequentis agit.
Tunc ſic informi ſquallentes pulvere crines
Diſcutiens, imo pectore victus ait:
Nimirum exemplum naturæ deerat iniquæ,
Qua fieri poſſes cum ratione nocens.

FAB. XXIX.

SATYRUS & VIATOR.

Horrida congeſtis cum ſtaret bruma pruinis,
Cunctaque durato ſtringeret arva gelu:
Hæſit in adverſa membrorum mole viator:

Per-

Perdita nam prohibet ſemita ferre gradum.
Hunc nemorum cuſtos fertur miſeratus in antro
Exceptum Satyrus continuiſſe ſuo.
Quem ſimul adſpiciens ruris miratur alumnus,
Vimque homini tantam protinus eſſe pavet.
Nam gelidos artus vitæ ut revocaret in uſum,
Afflatas calido ſolverat ore manus.
Sed cum depulſo cœpiſſet frigore lætus
Hoſpitis eximia ſedulitate frui:
Namque illi agreſtem cupiens oſtendere vitam,
Sylvarum referens optima quæque dabat.
Obtulit & calido plenum cratera Lyæo,
Laxet ut infuſus frigida membra tepor.
Ille ubi ferventem labris contingere teſtam
Horruit: algenti rurſus ab ore ſufflat.
Obſtupuit duplici monſtro perterritus hoſpes,
Et pulſum ſylvis longius ire jubet.
Nolo, ait, ut noſtris unquam ſucceſſerit antris,
Tam diverſa duo qui ſimul ore ferat.
Qui bene colloquitur coram, ſed poſtea prave,
Hic erit inviſus, bina quod ora gerat.

FAB. XXX.

Ruſticus & Sus.

VAſtantem ſegetes, & pinguia culta ruentem
Liquerat abſciſſa ruſticus aure ſuem,
Ut memor accepti referens monumenta doloris,
Ulterius teneris parceret ille ſatis.
Rurſus in excepti deprenſus crimine campi,
Perdidit indultæ perfidus auris onus.
Nec mora, prædictæ ſegeti caput intulit horrens,
Pœna ſed indignum congeminata facit.
Tunc domini captum menſis dedit ille ſuperbis,

In varias epulas plurima fruſta ſecans.
Sed cum conſumti dominus cor quæreret apri,
Impatiens fertur quod rapuiſſe cocus:
Ruſticus hoc juſtam verbo compeſcuit iram,
Affirmans ſtultum non habuiſſe ſuem.
Nam cur membrorum toties in damna rediſſet,
Atque uno demens poſſet ab hoſte capi.
Hæc illos deſcripta monent, qui ſæpius auſi,
Nunquam peccatis abſtinuere manus.

FAB. XXXI.

Mus & Bos.

INgentem fertur mus quondam parvus oberrans
Auſus ab exiguo lædere dente bovem.
Verum ubi mordaci confecit vulnera roſtro,
Tutus in anfractus conditur inde ſuos.
Ille licet vaſta torvum cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, ille videt.
Tunc indignantem juſto ſermone fatigans
Diſtulit hoſtiles calliditate minas:
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,
Viribus effectum conſtituere tuis.
Diſce tamen brevibus quæ ſit fiducia monſtris,
Et facies quidquid parvula turba cupit.

FAB. XXXII.

Ruſticus & Hercules.

HÆrentem luteo ſub gurgite ruſticus axem
Liquerat, & nexos ad juga tarda boves:
Fruſtra depoſitis confidens Numina votis
Ferre ſuis rebus, cum rediſeret, opem.

Cui

Cui rector ſummis Tirynthius infit ab aſtris:
(Nam vocat hunc ſupplex in ſua vota Deum)
Perge laborantes ſtimulis agitare juvencos,
Et manibus pigras diſce juvare rotas.
Tunc quoque congreſſus, majoraque viribus auſus
Fac ſuperos animis conciliare tuis.
Diſce tamen pigris non flecti Numina votis,
Præſenteſque adhibe, cum facis ipſe Deos.

FAB. XXXIII.

ANSER & RUSTICUS.

ANſer erat cuidam pretioſo germine fœta,
Ovaque quæ nidis aurea ſæpe daret.
Dixerat hanc volucri legem natura ſuperbæ,
Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed dominus cupidum ſperans vaneſcere votum,
Non tulit exoſas in ſua lucra moras.
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Qui tam continuo munere dives erat.
Poſtquam nuda minax egit per viſcera ferrum,
Et vacuam ſolitis fœtibus eſſe videt:
Ingemuit tantæ deceptus crimine fraudis,
Nam pœnam meritis retulit inde ſuis.
Sic qui cuncta Deos uno male tempore poſcunt,
Juſtis his etiam vota diurna negant.

FAB. XXXIV.

FORMICA & CICADA.

QUiſquis torpentem paſſus tranſire juventam,
Nec timuit vitæ providus ante ſuæ:
Confectus ſenio, poſtquam gravis adfuit ætas,

Heu, fruſtra alterius ſæpe rogavit opem.
Solibus obreptos hyemi formica labores
Diſtulit, & brevibus condidit ante cavis.
Verum ubi candentes ſuſcepit terra pruinas,
Arvaque ſub gelido delituere gelu,
Pigra nimis tantos non æquans corpore nimbos,
In propriis laribus humida grana legit.
Diſcolor hanc precibus ſupplex alimenta rogabat,
Quæ quondam querulo ruperat arva ſono.
Se quoque maturas cum tunderet area meſſes,
Cantibus æſtivos explicuiſſe dies.
Parvula tunc ridens ſic eſt affata cicadam;
(Nam vitam pariter continuare ſolent)
Mi quoniam ſummo ſubſtantia parta labore eſt,
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi ſaltandi nunc ultima tempora reſtant,
Cantibus eſt quoniam vita peracta prior.

FAB. XXXV.

SIMIA & GNATI.

FAma eſt, quod geminum profundens ſimia partum
Dividit in varias pignora nata vices.
Namque unum caro genitrix eduxit amore;
Alterius odiis exſaturata tumet:
Cœperit ut fœtam gravior terrere tumultus,
Diſſimili gnatos conditione rapit.
Dilectum manibus, vel pectore geſtat amico,
Contemtum dorſo ſuſcipiente levat.
Sed cum laſſatis nequeat conſiſtere plantis,
Oppoſitum fugiens ſponte relinquit onus.
Alter at hirſuto circumdans brachia collo
Hæret, & invita cum genitrice fugit.

Mox quoque dilecti ſuccedit in oſcula fratris
Servatus, vetulis unicus hæres avis.
Sic multos neglecta juvant, atque ordine verſo,
Spes humiles rurſus in meliora refert.

FAB. XXXVI.

VITULUS & BOS.

Pulcher, & intacta vitulus cervice reſultans
Scindentem aſſidue viderat arva bovem.
Nec pudet, heus, inquit, longævo vincula collo
Ferre, nec expoſitis otia noſſe jugis,
Cum mihi ſubjectas pateat diſcurſus in herbas,
Et nemorum liceat rurſus opaca ſequi.
At ſenior, nullam verbis compulſus in iram,
Vertebat ſolitam vomere feſſus humum:
Donec depoſito per prata liceret aratro
Molliter herboſo procubuiſſe toro.
Mox vitulum ſacris innexum reſpicit aris
Admotum cultro cominus ire prope.
Hanc tibi triſtis, ait, dedit indulgentia mortem,
Expertem noſtri quæ facit eſſe jugi.
Proderit ergo graves quamvis perferre labores,
Otia quam tenerum mox peritura pati.
Eſt hominum ſors iſta, magis felicibus ut mors
Sit cita, cum miſeros vita diurna tegat.

FAB. XXXVII.

CANIS & LEO.

Pinguior exhauſto canis occurriſſe leoni
Fertur, & inſertis verba dediſſe jocis.
Nonne vides duplici tendantur ut ilia tergo,

Luxurietque toris nobile pectus ? ait.
Proximus humanis ducor poſt otia menſis,
Communem capiens largius ore cibum:
Sed quod craſſa, malum, circumdat guttura ferrum,
Nec cuſtodita fas ſit abire domo.
At tu magna diu moribundus luſtra pererras,
Donec ſe ſylvis obvia præda ferat.
Perge igitur noſtris tua ſubdere colla catenis,
Dum liceat faciles promeruiſſe dapes.
Protinus ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi nobile murmur agit.
Vade, ait, & meritis nodum cervicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamvis jejunus quælibet arva peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem poſtpoſuere gulæ.

FAB. XXXVIII.

PISCIS FLUVIATILIS & MARINUS.

Dulcibus e ſtagnis fluvio torrente coactus
Æquoreas præceps piſcis obibat aquas.
Illic ſquamigerum deſpectans improbus agmen
Eximium ſeſe nobilitate refert.
Non tulit exemplum patrio de gurgite phoca,
Verbaque cum ſalibus aſperiora dedit.
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quæque refutari te quoque teſte valent.
Nam quis erit potior, populo ſpectante probabo,
Si pariter captos humida lina trahant.
Tunc me nobilior magno mercabitur auro:
Te ſimul ære brevi debile vulgus emet.

Quiſ-

Quiſquis ab externis nuper devenerit oris,
Non decet indigenis ut velit eſſe prior.

FAB. XXXIX.

Miles & Lituus.

Voverat attritus quondam per prælia miles
Omnia ſuppoſitis ignibus arma dare:
Vel quæ victori moriens ſibi turba dediſſet,
Vel quidquid profugo poſſet ab hoſte capi.
Interea votis ſors adfuit, & memor arma
Cœperat accenſo ſingula ferre rogo.
Tunc lituus rauco deflectens murmure culpam
Immeritum flammis ſe docet eſſe prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
Viribus affirmes quæ tamen acta meis.
Sed tantum ventis, & cantibus arma coegi,
Hoc quoque ſubmiſſo teſtor & aſtra ſono.
Ille reſultantem flammis crepitantibus addens,
Nunc te major, ait, pœna, dolorque rapit.
Nam licet ipſe nihil poſſis tentare nec auſus,
Sævior hoc, alios quod facis ipſe malos.

FAB. XL.

Pardus & Vulpes.

Diſtinctus maculis, & pulcro pectore pardus
Inter conſimiles ibat in arva feras.
Et quod nulla graves variarent terga leones,
Protinus his miſerum credidit eſſe genus.
Cætera ſordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo gaudentem vulpes amictu

Corripit, & vanas approbat eſſe notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide juventæ;
Dum mihi conſilium pulcrius eſſe queat.
Miremurque magis, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis enituere bonis.

FAB. XLI.

NIMBUS & TESTA.

IMpulſis ventis, & preſſa nube coactus,
Ruperat hybernis ſe gravis imber aquis.
Cumque per effuſas ſtagnaret turbine terras,
Expoſitum campis fictile preſſit opus.
Mobile namque lutum tepidus prius inſtruit aer,
Diſcat ut admoto rectius igne coqui.
Tunc nimbus fragilis perquirit nomina teſtæ:
Immemor illa ſui, Amphora dicor, ait.
Nunc me docta manus rapiente volumina gyro
Molliter obliquum juſſit habere latus.
Hactenus hac, inquit, liceat conſtare figura:
Nam te ſubjectam diluet imber aquis.
Et ſimul accepto violentius amne fatiſcens,
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quæ magna ſibi cognomina ſumens,
Auſa pharetratis nubibus iſta loqui.
Hæc poterunt miſeros poſt hæc exempla monere,
Subdita nobilibus ut ſua fata gemant.

FAB. XLII.

Lupus & Hoedus.

Forte lupum melior curſu deluſerat hœdus,
  Proxima vicinis dum petit arva caſis.
Inde fugam recto tendens in mœnia curſu,
  Inter lanigeros adſtitit ille greges.
Impius hunc raptor mediamque ſecutus in urbem,
  Tentat compoſitis ſollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
  Immerita pecudum morte cruentet humum?
Quod niſi ſecuro valeas te reddere campo,
  Heu mihi vittata tu quoque fronte cades.
Ille refert: modo, quam metuis, precor, exue curam,
  Et tecum viles improbe tolle minas.
Nam ſat erit ſacrum Divis fudiſſe cruorem,
  Quam rapidi fauces exſaturare lupi.
Sic quoties duplici ſubduntur triſtia caſu,
  Expedit inſignem promeruiſſe necem.

FABU-

Digitized by Google

FABULÆ GRÆCÆ

LATINIS PHÆDRI FABULIS

RESPONDENTES

EX ÆSOPO.

Phædr. Lib. I. Fab. 1.

Λύκος καὶ Ἀρς.

ΛΥ'κος θεασάμενος ἄρνα ἀπό τινος ποταμοῦ πίνοντα, τοῦτον ἠβουλήθη μετ' εὐλόγου αἰτίας καταθοινήσασθαι. διόπερ στὰς ἀνωτέρω, ᾐτιάσατο αὐτὸν ὡς θολοῦντα τὸ ὕδωρ, καὶ πίνειν αὐτὸν μὴ ἐῶντα. τοῦ δὲ λέγοντος, τοῖς ἄκροις χείλεσι πίνειν, καὶ ἄλλως οὐ δυνατὸν, αὐτοῦ ἑστῶτος κάτω, ἐπάνω περάσαι τὸ ὕδωρ. ὁ λύκος ὑποτυχὼν ταύτης τῆς αἰτίας, ἔφη· ἀλλὰ πέρυσι τὸν πατέρα μου ἐλοιδόρησας. εἰπόντος δὲ ἐκείνου μηδέ ποτε γενέσθαι, ὁ λύκος ἔφη πρὸς αὐτὸν, ἐὰν οὖν εὐλογίας ἀπορῇς, ἐγὼ δέ σε οὐ κήδομαι.

Phædr. Lib. I. Fab. 2.

Βάτραχοι.

ΒΑ'τραχοι λυπούμενοι περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναρχίας, πρέσβεις ἔπεμψαν πρὸς τὸν Δία, βασιλέα αὐτοῖς παρασχεῖν. ὁ δὲ συνιδὼν τὴν εὐήθειαν, ξύλον εἰς τὴν λίμνην καθῆκεν. καὶ οἱ βάτραχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τὸν ψόφον, εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἔδυσαν. ὕστερον δὲ, ὡς ἀκίνητον ἦν τὸ ξύλον, ἀναδύντες εἰς τοσοῦτον καταφρονήσεως ἦλθον, ὡς καὶ ἐπιβαίνοντες αὐτῷ ἐπικαθέζεσθαι. ἀναξιοπαθοῦντες δὲ τοιοῦτον ἔχειν βασιλέα, ἧκον ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦτον παρεκάλουν ἀλλάξαι αὐτοῖς τὸν ἀρχηγόν· τὸν γὰρ πρῶτον λίαν εἶναι νωχελῆ

καὶ

καὶ ἀδόκιμον. ὁ δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν, ὕδρον αὐτοῖς ἐπέπεμψεν, ὑφ' οὗ συλλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr. Lib. I. Fab. 3.

Κολοιός.

ΚΟλοιὸς μεγέθει τῶν ἄλλων διαφέρων, ὑπερφρονήσας τοὺς ὁμοφύλους, παρεγένετο πρὸς τοὺς κόρακας, καὶ τούτοις ἠξίου συνδιαιτᾶσθαι. οἱ δὲ ἀγνοοῦντες αὐτοῦ τὸ εἶδος καὶ τὴν φωνὴν, παίοντες αὐτὸν ἐξέβαλον. καὶ ὃς ἀπελαθεὶς ἀπ' αὐτῶν, ἧκε πάλιν πρὸς τοὺς κολοιούς. οἱ δὲ ἀγανακτοῦντες ἐπὶ τῇ ὕβρει, οὐ προσεδέξαντο αὐτόν. οὕτω τε συνέβη αὐτὸν τῆς ἐξ ἀμφοτέρων διαίτης στερηθῆναι.

Phædr. Lib. I. Fab. 4.

Κύων κρέας φέρων.

ΚΥ'ων κρέας φέρων ποταμὸν διέβαινε. θεασάμενος δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὑπέλαβεν ἕτερον κύνα εἶναι κρέας κατέχοντα. καὶ ἀφεὶς τὸ ἴδιον, ὥρμησε τὸ ἐκείνου λαβεῖν. ἀπώλεσε δὲ ἀμφότερα. τὸ μὲν γὰρ οὐκ ἦν. ὃ δὲ κατεῖχεν, ὑπὸ τοῦ ῥεύματος κατεσύρετο.

Phædr. Lib. I. Fab. 7.

Ἀλώπηξ.

ἈΛώπηξ εἰς οἰκίαν ἐλθοῦσα ὑποκριτοῦ, καὶ ἕκαστα τῶν αὐτοῦ σκευῶν διερευνωμένη, εὗρε καὶ κεφαλὴν μορμολυκίου εὐφυῶς κατεσκευασμένην, ἣν καὶ ἀναλαβοῦσα ταῖς χερσὶν, ἔφη, ὢ οἵα κεφαλὴ, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.

Phædr. Lib I Fab. 8.

Λύκος καὶ Γέρανος.

ΛΥ'κου λαιμῷ ὀστέον ἐνεπεπήγει. ὁ δὲ γεράνῳ μισθὸν παρέξειν εἶπεν, εἰ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπιβαλοῦσα, τὸ ὀστοῦν ἐκ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ ἐκβάλοι. ἡ δὲ τοῦτ' ἐκβαλοῦσα, δολιχόδειρος οὖσα, τὸν μισθὸν ἐπεζήτει. ὅς τις γελάσας, καὶ τοὺς ὀδόντας θήξας, ἀρκεῖ σοι μισθὸς, ἔφη, τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι ἐκ λύκου στόματος καὶ ὀδόντων ἐξῆρες κάραν σώαν μηδὲν παθοῦσαν.

Phædr. Lib. I. Fab. 11.

Λέων καὶ Ὄνος.

ΛΕ'ων καὶ Ὄνος κοινωνίαν θέμενοι ἐξῆλθον ἐπὶ θήραν. γενομένων δὲ αὐτῶν κατά τι σπήλαιον ἐν ᾧ αἶγες ἄγριαι, ὁ μὲν λέων πρὸ

τοῦ στομίου στάς, ἠξιούσας τὰς αἶγας συνελάμβανεν. ὁ δὲ ὄνος ἔνδον εἰσελθὼν ἐνήλατο αὐταῖς, καὶ ὠγκᾶτο ἐκφοβεῖν βουλόμενος. τοῦ δὲ λέοντος τὰς πλείστας συλλαβόντος, ἐξελθὼν ἐκεῖνος ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, εἰ γενναίως ἠγωνίσατο, καὶ τὰς αἶγας ἐξεδίωξεν. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι κἀγὼ ἄν σε ἐφοβήθην, εἰ μὴ ᾔδειν σε ὄνον ὄντα.

Phædr. Lib. I. Fab. 12.

Ἔλαφος.

Ἔλαφος διψήσας ἐπὶ πηγὴν ἦλθεν· ἰδὼν δὲ τὴν ἑαυτοῦ σκιάν, τοὺς μὲν πόδας ἐμέμφετο, ὡς λεπτοὺς καὶ ἀσθενεῖς ὄντας· τὰ δὲ κέρατα αὐτοῦ ἐπῄνει, ὡς μέγιστα καὶ εὐμήκη. μηδέπω πιὼν κυνηγοῦ καταλαβόντος ἔφυγεν. ἐπὶ πολὺ δὲ τόπον δραμὼν, καὶ εἰς ὕλην ἐμβὰς, τοῖς κέρασιν ἐμπλακεὶς ἐθηρεύθη· ἔφη δὲ, ὦ μάταιος ἐγὼ, ὃς ἐκ μὲν τῶν ποδῶν ἐσώθην οὓς ἐμεμφόμην, ἐκ δὲ τῶν κεράτων προεδόθην οἷς ἐκαυχώμην.

Phædr. Lib. I. Fab. 13.

Ἀλώπηξ καὶ Κόραξ.

Κόραξ κρέας ἁρπάσας ἐπί τινος δένδρου ἐκάθισεν. ἀλώπηξ δὲ τοῦτον ἰδοῦσα, καὶ βουληθεῖσα περιγενέσθαι τοῦ κρέατος, στᾶσα κάτωθεν ἐπῄνει αὐτὸν, ὡς εὐμεγέθης καὶ καλὸν ὄρνεον λέγουσα, καὶ θηρευτικὸν καὶ εὔμορφον. καὶ ὅτι ἥρμοζέ σοι βασιλέα εἶναι ὀρνέων, εἰ καὶ φωνητικὸς ὑπῆρχες· ἀλλ' ὦ ποῖον ὄρνεον, καὶ ἄλαλον ὑπάρχεις. ὁ δὲ κόραξ ἀκούσας ταῦτα, καὶ χαυνωθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ῥίψας τὸ κρέας, μεγάλως ἐκεκράγει. ἡ δὲ ἀλώπηξ δραμοῦσα καὶ λαβοῦσα τὸ κρέας, ἔφη πρὸς αὐτὸν, ἔχεις κόραξ ἅπαντα· νοῦς δέ γε λείπει.

Phædr. Lib. I. Fab. 20.

Κύνες λιμώττουσαι.

Κύνες λιμώττουσαι ὡς ἐθεάσαντο ἔν τινι ποταμῷ βύρσας βρεχομένας· μὴ δυνάμεναι αὐτῶν ἐφικέσθαι, συνέθεντο ἀλλήλαις, ὅπως πρῶτον τὸ ὕδωρ ἐκπίωσιν, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὰς βύρσας παραγένωνται. συνέβη δὲ αὐταῖς πιούσαις πρὶν διαραγῆναι, ἢ τῶν βυρσῶν ἐφικέσθαι.

Phædr. Lib. II. Fab. 2.

Ἀνὴρ καὶ ἑταιρίδες.

Ἀνήρ τις μέσην ἔχων ἡλικίαν δύο εἶχεν ἑταίρας, μίαν μὲν γραῦν, τὴν δὲ ἑτέραν νέαν. τούτου ἡ μὲν γραῦς τὰς μελαίνας τρίχας

ἔτιλ-

ἔτιλλεν, ὡς γέροντα τὸν θέλουσα. ἡ δὲ νέα, τὰς πολιὰς, ἕως ἂν αὐτὸν φαλακρὸν ἐποίησαν, καὶ ὄνειδος ἁπάντων.

Phædr. Lib. II. Fab. 3.

Κυνόδηκτος.

Δηχθείς τις ὑπὸ κυνὸς, τὸν ἰασόμενον περιῄει ζητῶν. ἐντυχὼν δέ τις αὐτῷ, καὶ γνοὺς ὃ ζητεῖ, ὦ οὗτος, εἶπεν, εἰ σώζεσθαι βούλῃ, λαβὼν ἄρτον, καὶ τούτῳ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς ἐκμάξας, τῷ δακόντι κυνὶ φαγεῖν ἐπίδος, κἀκεῖνος γελάσας ἔφη, ἀλλ' εἰ τοῦτο ποιήσω, δεῖ με ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει κυνῶν δηχθῆναι.

Phædr. Lib. III. Fab. 20.

Μηναγύρται.

Μηναγύρται ὄνον ἔχοντες, τούτῳ εἰώθεσαν τὰ σκεύη ἐπιτιθέντες ὁδοιπορεῖν· καὶ δή ποτε ἀποθανόντος αὐτοῦ ὑπὸ κόπου, ἐκδείραντες αὐτὸν, ἐκ τοῦ δέρματος τύμπανα κατεσκεύασαν, καὶ τούτοις ἐχρῶντο. ἑτέρων δὲ αὐτοῖς μηναγυρτῶν ἀπαντησάντων, καὶ πυνθανομένων αὐτῶν ποῦ ἂν εἴη ὁ ὄνος, ἔφασαν, τεθνηκέναι μὲν αὐτὸν, πληγὰς δὲ τοσαύτας λαμβάνειν, ὅσας οὐδὲ ζῶν ὑπέμεινε.

Phædr. Lib. IV. Fab. 2.

Ἀλώπηξ καὶ Βότρυς.

Βότρυας πεπείρους ἀλώπηξ κρεμαμένους ἰδοῦσα, τούτους ἐπειρᾶτο καταφαγεῖν· πολλὰ δὲ καμοῦσα, καὶ μὴ δυνηθεῖσα ψαῦσαι, τὴν λύπην παραμυθουμένη ἔλεγεν, ὄμφακες ἔτι εἰσίν.

Phædr. Lib. IV. Fab. 5.

Μύες καὶ Γαλαῖ.

Μυσὶ καὶ γαλαῖς πόλεμος ἦν. ἀεὶ δὲ οἱ μύες ἡττώμενοι, ἐπειδὴ συνῆλθον εἰς ταυτὸ, ὑπέλαβον, ὅτι δι' ἀναρχίας τοῦτο πάσχουσιν· ὅθεν ἐπιλεξάμενοι στρατηγοὺς ἐχειροτόνησαν. οἱ δὲ βουλόμενοι ἐπισημότεροι τοῖς ἄλλοις εἶναι, κέρατα κατασκευάσαντες ἑαυτοῖς συνῆψαν. ἐνστάσης δὲ τῆς μάχης συνέβη πάντας τοὺς μύας ἡττηθῆναι. οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ῥᾳδίως εἰσέδυον· οἱ δὲ στρατηγοὶ μὴ δυνάμενοι εἰσελθεῖν διὰ τὰ κέρατα, ἀναλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

Phædr.

Phædr. Lib. IV. Fab. 7.

Ἔχις καὶ Ῥίνη.

Ἔχις εἰσελθὼν εἰς χαλκουργοῦ ἐργαστήριον, ἐν τῶν σκευῶν τῶν ὄντων ἐζήτει φαγεῖν. ἧκεν οὖν πρὸς τὴν ῥίνην. καὶ αὐτὴν παρεκάλει δοῦναι αὐτῷ τι, ἡ δὲ ὑποτυχοῦσα εἶπεν· ἀλλ' εὐήθης εἶ, παρ' ἐμοῦ τι ἀποίσεσθαι οἰόμενος, ἥτις οὐ διδόναι, ἀλλὰ λαμβάνειν παρὰ πάντων εἴωθα.

Phædr. Lib. IV. Fab. 8.

Ἀλώπηξ καὶ Τράγος.

Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. μετὰ δὲ τὸ πιεῖν, τοῦ τράγου σκεπτομένου τὴν ἄνοδον, ἡ ἀλώπηξ ἔφη, θάρσει, χρήσιμόν τι καὶ εἰς τὴν ἀμφοτέρων σωτηρίαν ἐπινενόηκα. εἰ γὰρ ὄρθιος σταθεὶς τοὺς ἐμπροσθίους τῶν ποδῶν τῷ τοίχῳ προσερείσεις, καὶ τὰ κέρατα ὁμοίως εἰς τοὔμπροσθεν κλινεῖς, ἀναδραμοῦσα διὰ τῶν σῶν αὐτοῦ νώτων καὶ κεράτων, καὶ ἔξω τοῦ φρέατος ἐκεῖθεν πηδήσασα, καὶ σὲ μετὰ τοῦτο ἀνασπάσω ἐντεῦθεν. τοῦ δὲ τράγου πρὸς τοῦτο ἑτοίμως ὑπηρετησαμένου, ἐκείνη τοῦ φρέατος οὕτως ἐκπηδήσασα, ἐσκίρτα περὶ τὸ στόμιον ἡδομένη. ὁ δὲ τράγος αὐτὴν ἐμέμφετο, ὡς παραβαίνουσαν τὰς συνθήκας. ἡ δ', ἀλλ' εἰ τοσαύτας, εἶπε, φρένας ἐκέκτησο, ὁπόσας ἐν τῷ πώγωνι τρίχας, οὐ πρότερον ἂν κατέβης, πρὶν ἢ τὴν ἄνοδον σκέψασθαι.

Phædr. Lib. IV. Fab. 9.

Πήρα.

Ἄνθρωπος δύο πήρας ἕκαστος φέρει. τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὄπισθεν. γέμει δὲ κακῶν ἑκατέρα· ἀλλ' ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δὲ ὄπισθεν τῶν αὐτοῦ τοῦ φέροντος· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κακὰ οὐχ ὁρῶσι, τὰ δὲ ἀλλότρια ἀκριβῶς θεῶνται.

Phædr. Lib. IV. Fab. 11.

Ἡρακλῆς καὶ Πλοῦτος.

Ἡρακλῆς ὁ θεωθεὶς καὶ παρὰ τῷ Διὶ ἑστιώμενος, ἕνα ἕκαστον τῶν θεῶν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ἠσπάζετο. καὶ δὴ πλουταίως εἰσελθόντος τοῦ Πλούτου, κατὰ τοῦ ἐδάφους κύψας ἀπεστρέψατο αὐτόν. ὁ δὲ Ζεὺς θαυμάσας τὸ γεγονὸς, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν πάντας τοὺς δαίμονας ἀσμένως προσαγορεύσας, μόνον τὸν Πλοῦτον ὑποβλέπεται. ὁ δὲ εἶπεν, ἀλλ' ἔγωγε διὰ τοῦτο αὐτὸν ὑποβλέπομαι, ὅτι παρ' ὃν καιρὸν ἐν ἀνθρώποις ἤμην, ἑώρων αὐτὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοῖς πονηροῖς συνόντα.

Phædr. Lib. IV. Fab. 15.

Πλέοντες.

ΕΜβάντες τινὲς εἰς σκάφος ἔπλεον, γενομένων δὲ αὐτῶν πελαγίων, συνέβη χειμῶνα ἐξαίσιον γενέσθαι, καὶ τὴν ναῦν μικροῦ καταδύεσθαι· τῶν δὲ πλεόντων ἕτερος περιῤῥηξάμενος τὰς πατρῴους θεοὺς ἐπεκαλεῖτο μετὰ οἰμωγῆς καὶ στεναγμῶν, χαριστήρια ἀποδώσειν ἐπαγγελλόμενος, ἐὰν περισωθῶσι. παυσαμένου δὲ χειμῶνος, καὶ πάλιν γαλήνης γενομένης, εἰς εὐωχίαν τραπέντες ὠρχοῦντό τε καὶ ἐσκίρτων, ἅτε δὴ ἐξ ἀπροσδοκήτου διαπεφευγότες κινδύνου. καὶ στεῤῥὸς ὁ κυβερνήτης ὑπάρχων, ἔφη πρὸς αὐτούς, ἀλλ', ὦ φίλοι, οὕτως καὶ ἡμᾶς γεγηθέναι δεῖ, ὡς πάλιν, ἐὰν τύχοι, χειμῶνος ἐσομένου.

Phædr. Lib. IV. Fab. 18.

Γεωργὸς καὶ Ὄφις.

ΓΕωργὸς χειμῶνος ὥρᾳ, ὄφιν εὑρὼν ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον λαβὼν, ὑπὸ κόλπου κατέθετο. θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν, ἔπληξε τὸν εὐεργέτην.

Gud. Fab. 4.

Λέων καὶ Μῦς.

ΛΕ'οντος κοιμωμένου μῦς τῷ σώματι ἐπέδραμεν· ὁ δὲ ἐξαναστὰς, καὶ συλλαβὼν αὐτὸν. ἐδεήθη αὐτοῦ μὴ θῦσαι αὐτὸν λέγων ὅτι σωθεὶς πολλὰς χάριτας αὐτῷ ἀποδώσει. γελάσας δὲ ἀπέλυσεν αὐτόν. συνέβη δὲ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ τῇ τοῦ μυὸς χάριτι περισωθῆναι. ἐπειδὴ γὰρ συλληφθεὶς ὑπό τινων κυνηγῶν, καμίλῳ ἐδέθη ἐπί τινι δένδρῳ. τηνικαῦτα καὶ ὁ μῦς αὐτοῦ ἀκούσας στένοντος, ἐλθὼν τὸν κάμιλον περιέτρωγε, καὶ λύσας αὐτὸν, ἔφη. σὺ δὲ οὕτω κατεγέλασας, ὡς μὴ προσδοκῶν ἀμοιβὴν παρ' ἐμοῦ κομίσασθαι. νῦν δ' εὖ ἴσθι ὅτι ἐστὶ καὶ παρὰ μυσὶ χάρις.

Fabula Steſichori apud Ariſtot. Rethor. Lib. II. eadem fere, ac Phædr. Lib. IV. Fab. 3.

ΣΤησίχορος. ἑλομένων στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἱμεραίων Φάλαριν, καὶ μελλόντων φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος, εἶπεν αὐτοῖς λόγον· ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δ' ἐλάφου, καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον. ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια. Συνομο-

λογή-

λογήσαντος δὲ, καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλωσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ὁρᾶτε, μὴ τοὺς πολεμίους βουλόμενοι τιμωρήσασθαι, ταῦτα πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἤδη ἔχετε, ἑλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα. ἐὰν δὲ καὶ φυλακὴν δῶτε, καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι.

Ex Libanio.

Eadem fere, ac Phædr. Lib. I. Fab. 3.

ΕΔοξε τῷ Διῒ βασιλεῦσαι καὶ τὸ ὀρνίθων γένος, καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ πρὸς ἀγῶνα κάλλους ἐκάλει, ὡς δώσων τῷ καλλίστῳ φανέντι τὴν ὀρνίθων ἀρχήν. Ἐκαλλωπίζετο οὖν τὰ ὄρνεα, τὰ μὲν ἐν κρήναις, τὰ δ' ἐν πηγαῖς τε καὶ λίμναις, καὶ τῶν πτερῶν ἐξεκαλεῖτο ὁπόσα ἑαυτοῖς ὥραν οὐκ ἔφερον. Ὁ δὲ κολοιὸς (ἦν γὰρ ἄμορφος) ἐπιτεχνᾶται τοιάδε. Τῶν πτερῶν ὁπόσα ἐπέπλει τοῖς ὕδασιν ἀναιρούμενος, ἕκαστον ἑαυτῷ περιετίθει, συναρμόττων σοφῶς ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ, καὶ χρῆμα ποικιλότερον γίγνεται. Καὶ ὡς ἧκεν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐπέστρεφε μὲν τῶν ὀρνέων τὰ ὄμματα, θάμβος δὲ ἐνέβαλλε καὶ αὐτῷ τῷ δικαστῇ· ὥστε ὑπεχώρει μὲν αὐτῷ καὶ ὁ λευκότατος κύκνος. Μικρὸν δὲ ὁ ταὼς ἐδόκει, καὶ αἱ τούτου βαφαί. καταπεφρόνητο δὲ καὶ ἀετοῦ ἡ σεμνότης. Μέλλοντος δὲ ἤδη τοῦ Διὸς αὐτῷ ἐγχειρίζειν τὸ σκῆπτρον, ἡ γλαὺξ ἰδοῦσα τὸ ἑαυτῆς ἐν τῷ κολοιῷ πτερὸν, προσιοῦσα ἀπέσπα, καὶ ἄλλος τὸ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶς τὸ οἰκεῖον. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ἐγυμνοῦτο τοῦ κολοιοῦ τὸ εἶδος, καὶ ἐγελᾶτο. Τὸ μὴ τοῖς οἰκείοις κοσμεῖσθαι, βραχεῖαν μὲν τὴν ὑπόλαυσιν, πολλὴν δὲ ἐλεγχθέντι ποιεῖ τὴν αἰσχύνην.

E X G A B R I A.

Phædr. Lib. IV. Fab. 2.

ΚΕρδὼ βότρυν βλέπουσα μακρᾶς ἀμπέλου,
Πρὸς ὕψος ἥρτο, καὶ καμοῦσα πολλάκις
Ἐλεῖν ἀπεῖπε, πρὸς δ' ἑαυτὴν ταῦτ' ἔφη,
Μὴ κάμνε, ῥᾶγες ὀμφακίζουσιν μάλα.

Lib. I. Fab. 13.

ΤΥρὸν κόραξ ἔδακνε, κερδὼ δ' ἠπάτα.
Εἰ γλῶσσαν εἶχες, Ζηνὸς ἦς ὄρνις μέγας.
Εὐθὺς δ' ὁ τοῦτον ῥίψεν, ἡ δ' αὐτὸν φάγεν.
Ἔχεις κόραξ ἅπαντα, νοῦν κτῆσαι μόνον.

Lib. I. Fab. 6.

ΓΑ'μοις ἔχαιρον βάτραχοι τοῦ ἡλίου,
Καί τις πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. ὦ δειλὸν γένος!
Εἰ γὰρ μόνας τρέμοιμεν αὐγὰς ἡλίου,
Τίς, ἤγε τεκνώσειε, τοῦτον βαστάσει;

Lib. II. Fab. 2.

ΕΡωμένας δύ' εἶχεν ἀνὴρ μιξόθριξ.
Χρόνῳ δ' ἐνιωοχῦαι πάντη καὶ τρόπῳ,
Ἡ μὲν μελαίνας, ἡ δὲ λευκὰς ἔκφερον.
Ἐξ ὧν ψιλωθεὶς πᾶσιν ἀράθη γέλως.

Lib. I. Fab. 3.

ἈΛοτρίοις πτεροῖσιν ἠμφιεσμένος
Ηὔχει κολοιὸς ὀρνέων ὑπερφέρειν·
Πρῶτον δὲ δῶρον ἡ χελιδὼν ἥρπακει,
Μεθ' ἣν ἅπαντες· εἶτα γυμνὸς εὑρέθη.

Lib. I. Fab. 4.

ΦΕ'ρων ποταμοῦ πλησίον κύων κρέας,
Κύψας ἑαυτὸν, ἄλλον εἰς ὕδωρ βλέπει.
Χανὼν δὲ λοιπὸν τοῦ κάτω λαβεῖν κρέας,
Ἀπεστερεῖτο καὶ τοῦ, ὅπερ ἐκράτει.

Lib. I. Fab. 1.

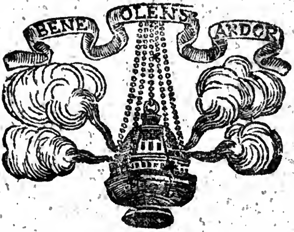
ΛΥ'κος πρὸς ἄρνα φησίν, οὐ πρόσθεν σύ μοι
Ὕδωρ ταράττεις; ἄρτι γαστρὸς ἐξέφυν,
Καὶ πῶς ὕδωρ τάραττον, ἀγνοῶ πότε.
Θοίνη γένῃ μοι, κἂν θέμις, κἂν μὴ θέμις.

Lib. I. Fab. 8.

ΕἿς λαιμὸν ὀστοῦν ἐμπεπήγει τοῦ λύκου,
Μισθῷ δ' ἐλαὼν γέρανος, ᾔτει τὴν χάριν.
Σῶον τράχηλον ἐκ λύκου λαιμοῦ φέρων,
Μηδ' ἄλλο μὴ ζῆν μισθὸν, ἢ τοῦτο σκόπει.

Lib. IV. Fab. 18.

Ἔθαλπέ τις γεωργὸς ἐν κόλποις ὄφιν
Ὥρᾳ κρύους· ἐπεὶ δὲ θέρμης ᾔσθετο,
Ἔπληξε τὸν θάλψαντα, κἄκτεινε τάχος.
Οὕτω κακοὶ ποιοῦσι τοὺς εὐεργέτας.

ΟΜΗΡΟΥ
ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ.

Ἀρχόμενος πρῶτον μουσῶν χορὸν ἐξ Ἑλικῶνος
Ἐλθεῖν εἰς ἐμὸν ἦτορ ἐπεύχομαι, εἵνεκ᾽ ἀοιδῆς
Ἣν νέον ἐν δέλτοισιν ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι θῆκα,
Δῆριν ἀπειρεσίην, πολεμόκλονον ἔργον ἄρηος,
Εὐχόμενος μερόπεσσιν ἐς οὔατα πᾶσι βαλέσθαι·
Πῶς μύες ἐν βατράχοισιν ἀριστεύσαντες ἔβησαν,
Γηγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα γιγάντων,
Ὡς λόγος ἐν θνητοῖσιν ἔην, τοίην δ᾽ ἔχεν ἀρχήν.
Μῦς ποτε διψαλέος, γαλέης κίνδυνον ἀλύξας,
Πλησίον ἐν λίμνῃ ἁπαλὸν προσέθηκε γένειον,
Ὕδατι τερπόμενος μελιηδεῖ, τὸν δὲ κατεῖδε
Λιμνόχαρις πολύφημος, ἔπος δ᾽ ἐφθέγξατο τοῖον.
Ξεῖνε, τίς εἶ; πόθεν ἦλθες ἐπ᾽ ἠόνα; τίς δέ σ᾽ ὁ φύσας;
Πάντα δ᾽ ἀλήθευσον· μὴ ψευδόμενόν σε νοήσω.
Εἰ γάρ σε γνοίην φίλον ἄξιον, ἐς δόμον ἄξω,
Δῶρα δέ τοι δώσω ξεινήϊα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
Εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ βασιλεὺς φυσίγναθος, ὃς κατὰ λίμνην.
Τιμῶμαι, βατράχων ἡγούμενος ἤματα πάντα,
Καί με πατὴρ Πηλεὺς ποτε γείνατο Ὑδρομεδούσῃ
Μιχθεὶς ἐν φιλότητι παρ᾽ ὄχθας Ἠριδανοῖο.
Καί σε δ᾽ ὁρῶ καλόν τε, καὶ ἄλκιμον, ἔξοχον ἄλλων,
Σκηπτοῦχον βασιλῆα, καὶ ἐν πολέμοισι μαχητὴν
Ἔμμεναι· ἀλλ᾽ ἄγε θᾶσσον ἑὴν γενεὴν ἀγόρευε.
Τὸν δ᾽ αὖ Ψιχάρπαξ ἠμείβετο. φώνησέν τε,
Τίπτε γένος τοὐμὸν ζητεῖς φίλε, δῆλον ἅπασιν
Ἀνθρώποις τε, θεοῖς τε, καὶ οὐρανίοις πετεηνοῖς;
Ψιχάρπαξ μὲν ἐγὼ κικλήσκομαι, εἰμὶ δὲ κοῦρος
Τρωξάρταο πατρὸς μεγαλήτορος, ἡ δέ νυ μήτηρ
Λειχομύλη θυγάτηρ πτερνοτρώκτου βασιλῆος.
Γείνατο δ᾽ ἐν καλύβῃ με, καὶ ἐξεθρέψατο βρωτοῖς
Σύκοις καὶ καρύοις, καὶ ἐδέσμασι παντοδαποῖσι.
Πῶς δὲ φίλον ποιῇ με τὸν ἐς φύσιν οὐδὲν ὅμοιον;
Σοὶ μὲν γὰρ βίος ἐστὶν ἐν ὕδασιν· αὐτὰρ ἔμοι γε
Ὅσσα παρ᾽ ἀνθρώποις τρώγειν ἔθος· οὐδέ με λήθει

HOMERI
RANARUM ET MURIUM
PUGNA.

INcipiens primum Muſarum cœtum ex Helicone
Venire in meum cor ſupplico, gratia cantus,
Quem nuper in libellis meis ſuper genua poſui.
Litem immenſam, tumultuoſum opus Martis,
Supplicans hominibus in aures omnibus mittere,
Quomodo mures in ranas principantes iverunt,
Terrigenum virorum imitati opera gigantum.
Sic ſermo inter mortales erat, tale autem habuit principium.
Mus aliquando ſitibundus felis periculum evitans,
Propinquum in lacum teneram appoſuit barbam,
Aqua delectatus dulci, hunc autem vidit
Linmocharis (a) obſtrepera, verbum autem loquuta eſt tale.
O hoſpes quis es? unde veniſti ad litus? quis autẽ qui te pro-
Omnia autem verè dic, ne mendacem te intellexero. (duxit?
Si enim te noverim amicum dignum, ad domum ducam.
Dona autem tibi dabo hoſpitalitia multa & bona,
Sum autem ego rex Phyſignathus, qui per lacum
Color, ranarum dux dies omnes,
Et me pater Peleus olim genuit, Hydromeduſæ (b)
Mixtus in amicitia apud ripam Eridani,
Et te quidem video pulchrumq; & fortem egregium aliorum
Sceptriferum regem, & in bellis pugnacem
Eſſe, ſed age citius tuam generationem concionare.
Huic autem rurſus Pſicharpax (c), dixitque. (bus
Quidnam genus meum perquiris, o amice, manifeſtum omni-
Hominibuſque, deiſque, & cœleſtibus volatilibus?
Pſicharpax quidem ego vocor, ſum autem filius
Troxartæ, patris magnanimi: at mater
Lichomyle (d) filia Pternotroctæ (e) regis.
Genuit autem in lignario me, & enutrivit cibariis,
Ficubus, & nucibus, & eduliis omnigenis. (lem?
Quomodo autem amicum facies me in naturam nihil ſimi-
Tibi quidem enim vita eſt in aquis, ſed mihi certe
Quecunq; apud homines comedere conſuetudo; neq; me latet

(a) Λιμνόχαρις τοῦτ' ἔστιν ὁ τῇ λίμνῃ χαίρων. h. eſt, palude gaudens.

(b) Ὑδρομεδούσῃ τοῦτ' ἔστι τῇ βασιλίσσῃ τοῦ ὕδατος. h. e. reginæ aquarum.

(c) Ψιχάρπαξ, h. eſt, micarum raptor.

(d) Λειχομύλη, ἀπὸ τοῦ λείχειν τοὺς μύλους. hoc eſt à lambendis molis.

(e) Πτερνοτρώκτου, τοῦτ' ἔστι τρώγοντος τὰς πτέρνας. hoc eſt pernas ſeu pedem vorantis.

Ἄρτος τρισκοπάνιστος ἀπ' εὐκύκλου κανέοιο,
Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σισαμίδα,
Οὐ τόμος ἐκ πτέρνης, οὐχ ἥπατα λευκοχίτωνα,
Οὐδὲ τυρὸς νεόπηκτος ἀπὸ γλυκεροῖο γάλακτος,
Οὐ χρηστὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν,
Οὐδ' ὅσα πρὸς θοίνην μερόπων τεύχουσι μάγειροι,
Κοσμοῦντες χύτρας ἀρτύμασι παντοδαποῖσιν.
Οὐδέ ποτ' ἐκ πολέμοιο κακὴν ἀπέφυγον ἀϋτήν,
Ἀλλ' εὐθὺς μετὰ μῶλον ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθην.
Οὐ δέδι' ἄνθρωπον, καίπερ μέγα σῶμα φοροῦντα,
Ἀλλ' ἐπὶ λέκτρον ἰὼν, ἄκρον δάκτυλον καταδάκνω·
Καὶ πτέρνης λαβόμην, καὶ οὐ πόνος ἵκανεν ἄνδρα,
Νήδυμος οὐκ ἀπέφυγεν ὕπνος, δάκνοντος ἐμεῖο.
Ἀλλὰ δύω μάλα πάντα τὰ δείδια πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
Κίρκον, καὶ γαλέην, οἵ μοι μέγα πένθος ἄγουσι,
Καὶ παγίδα στονόεσσαν, ὅπου δολόεις πέλε πότμος.
Πλεῖστον δὴ γαλέην περιδείδια, ἥτις ἀρίστη,
Ἣ καὶ τρωγλοδυώοντα κατὰ τρώγλην ἐρεύνα.
Οὐ τρώγω ῥαφάνας, οὐ κράμβας, οὐ κολοκύντας,
Οὐ τεύτλοις χλωροῖς ἐπιβόσκομαι, οὐδὲ σελίνοις.
Ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐστιν ἐδέσματα τῶν κατὰ λίμνην.
Πρὸς τάδε μειδιάσας Φυσίγναθος ἀντίον ηὔδα.
Ξεῖνε, λίαν αὐχεῖς ἐπὶ γαστέρι, ἔστι καὶ ἡμῖν
Πολλὰ μάλ' ἐν λίμνῃ καὶ ἐπὶ χθονὶ θαύματ' ἰδέσθαι.
Ἀμφίβιον γὰρ ἔδωκε νομὴν βατράχοισι Κρονίων,
Σκιρτῆσαι κατὰ γῆν, καὶ ἐφ' ὕδασι σῶμα καλύψαι.
Εἰδ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, εὐχερές ἐστιν.
Αἴρω σ' ἐν νώτοισι· κράτει δέ με, μή ποτ' ὄληαι,
Ὅππως γηθόσυνος τὸν ἐμὸν δόμον εἰσαφίκηαι.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ νῶτ' ἐδίδου· ὁ δ' ἔβαινε τάχιστα.
Χεῖρας ἔχων ἁπαλοῖο κατ' αὐχένος ἅλματι κούφῳ.
Καὶ πρῶτον μὲν ἔχαιρεν, ὅτ' ἔβλεπε γείτονας ὅρμους,
Νήξει τερπόμενος Φυσιγνάθου· ἀλλ' ὅτε δή ῥα
Κύμασι πορφυρέοις ἐπεκλύζετο, πολλὰ δακρύων
Ἄχρηστον μετάνοιαν ἐμέμφετο· τίλλε δὲ χαίτας,
Καὶ πόδας ἔσφιγγεν κατὰ γαστέρος· ἐν δέ οἱ ἦτορ
Πάλλετ' ἀηθείῃ, καὶ ἐπὶ χθόνα βούλετ' ἰδέσθαι·
Δεινὰ δ' ἐπεστονάχιζε, φόβου κρυόεντος ἀνάγκῃ.
Οὐρὴν μὲν πρῶτ' ἔπλασ' ἐφ' ὕδασιν, ἠΰτε κώπην
Σύρων· εὐχόμενός τε Θεοῖς ἐπὶ γαῖαν ἱκέσθαι,
Ὕδασι πορφυρέοισιν ἐκλύζετο· πολλὰ δ' ἐβόα.
Καὶ τοῖον φάτο μῦθον, ἀπὸ στόματος δ' ἀγόρευεν·
Οὐχ οὕτω νώτοισιν ἐβάστασε φόρτον ἔρωτος
Ταῦρος, ὅτ' Εὐρώπην διὰ κύματος ἦγ' ἐπὶ Κρήτην,
Ὡς ἔμ' ἐπιπλώσας ἐπινώτιον ἦγεν ἐς οἶκον
Βάτραχος, ὑψώσας ὠχρὸν δέμας ὕδατι λευκῷ.
Ὕδρος δ' ἐξαπίνης ἀνεφαίνετο δεινὸν ὅραμα
Ἀμφοτέροις· ὀρθὸν δ' ὑπὲρ ὕδατος εἶχε τράχηλον.

Τοῦτον

Panis ter pictus à bene rotunda ciſta,
Neque placenta extenſa habens multam ſiſamida,
Non ſectio ex perna, non jecora albam veſtem habentia,
Neque caſeus nuper preſſus à ſuavi lacte,
Non bonum dulcearium, quod & divi deſiderant,
Neque quæcunque ad convivia hominum faciunt coci,
Ornantes ollas condimentis variis.
Nunquam ex bello malum effugi clamorem,
Sed ſtatim ad pugnam iens propugnantibus mixtus ſum.
Non timui hominem,& quamvis magnum corpus ferentem,
Sed ad lectum iens, ſummum digitum mordeo:
Et à pede accepi, & non labor occupavit virum,
Suavis non aufugit ſomnus, mordente me;
Sed duo valde omnia timeo omnem per terram,
Accipitrem, & felem, qui mihi magnum luctum afferunt,
Et decipulam gemituoſam, ubi doloſum exiſtit fatum,
Plurimum jam felem ſupertimeo, qui optimus,
Qui & foramen ingredientem per foramen perquirit.
Non comedo raphanos, non caules, non cucurbitas,
Non betis viridibus paſcor, neque apiis.
Hæc enim veſtra ſunt edulia per lacum.
Ad hęc autem ſubridens Phyſignathus(f) cōtra locutus eſt.
O hoſpes valde gloriaris ob ventrem, adſunt & nobis
Multa valde in lacu & in terra mirabilia viſu,
Utrivitam enim dedit paſcuam ranis Saturnius Juppiter,
Exultare per terram, & in aquis corpus cooperire.
Si autem vis & hæc ſcire, facile eſt;
Portem te in humeris:tene autem me,ne aliquando pereas.
Sic gaviſus in meam domum venias. (citer
Sic certè,inquit,& terga dabat:ille autē aſcendebat velo-
Manus habens tenerum per collum, ſaltu facili. (portus
Et in primis quidem gaudebat, quando intuebatur vicinos
Natatione gaudens Phyſignati: ſed quando jam utique
Undis purpureis ſubmergebatur, multum lachrymabatur,
Inutilem pœnitentiam accuſabat; evellebat autem comas,
Et pedes ſtringebat per ventrem: in illo autem cor
Concutiebatur inſolentia, & in terram volebat videre,
Vehemēter autem ingemiſcebat timoris frigidi neceſſitate,
Caudam quidem in primis extendit in aquis tanquā remum
Trahens ſupplicanſque deis in terram venire,
Aquis purpureis ſubmergebatur, multum autem clamabat,
Et talem dixit ſermonem, ab ore autem concionabatur;
Non ſic humeris portavit onus amoris
Taurus, quando Europam per undam duxit in Cretam,
Ut me navigans ſuperhumeralem duxit ad domum
Rana elevans pallidum corpus aqua alba. (culum
Hydrus autem ex improviſo apparebat, horrendum ſpecta-
Utriſque, erectum ſuper aquam habebat collum.

(f) Φυσίγναθος ἀπὸ τῶ φυσᾶν τοῖς γνάθοις. hoc eſt, ab eo qui inflat ſe maxillis.

Τοῦτον ἰδὼν κατέδυ Φυσίγναθος, οὔτι νοήσας
Οἷον ἑταῖρον ἔμελλεν ἀπολλύμεναι κατὰ λίμνην.
Δῦ δὲ βάθος λίμνης, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Κεῖνος δ' ὡς ἀφέθη, πέσεν ὕπτιος εὐθὺς ἐς ὕδωρ.
Χεῖρας δ' ἔσφιγγεν, καὶ ἀπολλύμενος κατέτριζε.
Πολλάκι μὲν κατέδυνεν ἐφ' ὕδατι, πολλάκι δ' αὖτε
Λακτίζων ἀνέδυνε, μόρον δ' οὐκ ἦν ὑπαλύξαι.
Δευόμεναι δὲ τρίχες πλεῖστον βάρος εἷλκον ἐπ' αὐτῷ.
Ὕδασι δ' ὀλλύμενος, τοίους ἐφθέγξατο μύθους.
Οὐ λήσεις γε Θεοὺς Φυσίγναθε ταῦτα ποιήσας,
Ναυηγὸν ῥίψας ἀπὸ σώματος, ὡς ἀπὸ πέτρης.
Οὐκ ἄν μου κατὰ γαῖαν ἀμείνων ἦσθα κάκιστε,
Παγκρατίῳ τε, πάλῃ τε, καὶ εἰς δρόμον· ἀλλὰ πλανήσας
Εἰς ὕδωρ μ' ἔρριψας· ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα·
Ποινὴν σὺ τίσεις μυῶν στρατῷ, οὐδ' ὑπαλύξεις.
Ταῦτ' εἰπὼν, ἀπέπνευσεν ἐν ὕδασι· τὸν δὲ κατεῖδε
Λειχοπίναξ ὄχθῃσιν ἐφεζόμενος μαλακῇσι·
Δεινὸν δ' ἐξολόλυξε, δραμὼν δ' ἤγγειλε μύεσσιν·
Ὡς δ' ἔμαθον τὴν μοῖραν, ἔδυ χόλος αἰνὸς ἅπαντας·
Καὶ τότε κηρύκεσσιν ἑοῖς ἐκέλευσαν ὑπ' ὄρθρον
Κηρύσσειν ἀγορὴν δ' ἐς δώματα Τρωξάρταο,
Πατρὸς δυστήνου Ψιχάρπαγος, ὃς κατὰ λίμνην
Ὕπτιος ἐξήπλωτο νεκρὸν δέμας, οὐδὲ παρ' ὄχθας
Ἦν ἤδη τλήμων, μέσσῳ δ' ἐπενήχετο πόντῳ.
Ὡς δ' ἦλθον σπεύδοντες ἅμ' ἠοῖ, πρῶτος ἀνέστη
Τρωξάρτης, ἐπὶ παιδὶ χολούμενος, εἶπέ τε μῦθον.
Ὦ φίλοι εἰ καὶ μοῦνος ἐγὼ κακὰ πολλὰ πέπονθα
Ἐκ βατράχων; ἡ μοῖρα κακὴ πάντεσσι τέτυκται.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ δύστηνος, ἐπεὶ τρεῖς παῖδας ὄλεσσα·
Καὶ τὸν μὲν πρῶτόν ῥα κατέκτανεν ἁρπάξασα
Ἐχθίστη γαλέη τρώγλης ἔκτοσθεν ἑλοῦσα·
Τὸν δ' ἄλλον πάλιν ἄνδρες ἀπηνέες ἐς μόρον ἦξαν
Καινοτέραις τέχναις, ξύλινον δόλον ἐξευρόντες,
Ἣν παγίδα καλέουσι, μυῶν ὀλέτειραν ἐοῦσαν·
Ὁ τρίτος ἦν ἀγαπητὸς ἐμοὶ καὶ μητέρι κεδνῇ,
Τοῦτον ἀπέπνιξεν Φυσίγναθος ἐς βυθὸν ἄξας.
Ἀλλ' ἄγεθ' ὁπλισόμεσθα, καὶ ἐξέλθωμεν ἐπ' αὐτοὺς,
Σώματα κοσμήσαντες ἐν ἔντεσι δαιδαλέοισι.
Ταῦτ' εἰπὼν, ἀνέπεισε καθοπλίζεσθαι ἅπαντας·
Καὶ τοὺς μὲν ῥ' ἐκόρυσσεν Ἄρης πολέμοιο μεμηλώς·
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκαν,
Ῥήξαντες κυάμους χλωροὺς, εὖ τ' ἀσκήσαντες,
Οὓς αὐτοὶ διὰ νυκτὸς ἐπιστάντες κατέτρωξαν·
Θώρηκας δ' εἶχον καλαμοστεφέων ἀπὸ βυρσῶν,
Οὓς, γαλέην δείραντες, ἐπισταμένως ἐποίησαν·
Ἀσπὶς δ' ἦν λύχνου τὸ μεσόμφαλον, ἡ δέ νυ λόγχη,
Εὐμήκεις βελόναι, παγχάλκεον ἔργον Ἄρηος.
Ἡ δὲ κόρυς, τὸ λέπυρον ἐπὶ κροτάφοισι καρύου.

Οὕτω

Hunc vidês ingreſſus eſt Phyſignathus, nõ quicquã intelligens
Qualem ſocium futurus erat perdere per lacum. (grani.
Ingreſſus eſt autem profunditatem lacus, & evitavit parcã ni-
Ille autem ut relictus eſt, cecidit ſupinus ſtatim in aquam.
Manus autem ſtringebat, & moriens ſtridebat.
Sæpe quidem ingrediebatur in aquam, ſæpe autem rurſus
Calcitrans egrediebatur, mortem autem non erat evitare.
Madentes autem pili plurimum pondus trahebant in ipſo.
Aquis autem periens, tales loquutus eſt ſermones.
Non latebis utique deos Phyſignathe hæc faciens.
Naufragum jaciens à corpore ut à petra.
Non certe me per terram melior eras, o peſſime,
Pancratioque luctaque, & ad curſum, ſed decipiens
In aquam me projeciſti, habet deus juſtum oculum.
Pœnam tu ſolves murium exercitui, neque evitabis.
Hæc locutus, expiravit in aquis: hunc autem vidit
Lichopinax (g) ripis inſidens mollibus. (ribus.
Vehementer autem ululavit, currens autem annunciavit mu-
Ut autem didicerunt mortem, ingreſſa eſt ira perniciosa uni-
Et tunc præconibus ſuis juſſerunt, ſub diluculum (verſos,
Proclamare ad concionem in domos Troxartæ
Patris infelicis Pſicharpagis, qui per lacum
Supinus natabat, mortuum corpus, neque juxta ripas
Erat jam miſer, medio autem natabat ponto.
Ut autem venerunt feſtinantes cum aurora, primum ſurrexit
Troxartes (h) ob filium iratus, dixitque ſermonem.
O amici, tametſi ſolus ego mala multa paſſus,
Ex ranis ſors mala omnibus facta eſt:
Sum autem ego infelix, poſtquam treis filios perdidi.
Et quidem primum utique occidit rapiens
Inimiciſſimus felis foramen extra capiens.
Alium autem rurſus viri crudeles ad mortem duxerunt
Vanioribus artibus ligneum dolum invenientes,
Quam decipulam vocant, murium perditricem exiſtentem:
Qui tertius erat dilectus mihi & matri inclytæ,
Hunc ſuffocavit Phyſignathus in profundum ducens.
Sed agedum armemur, & exeamus in ipſas,
Corpora ornantes in armis variis:
Hæc locutus perſuaſit armari univerſos.
Hos quidem utique armavit Mars belli curam habens.
Tibiaria arma quidem primum circa tibias poſuerunt,
Frangentes fabas virides beneque aptantes,
Quas ipſi per noctem ſtantes comederunt.
Thoraces autem habebant calamis circumdatis à coriis,
Quos felem excoriantes ſcienter fecerunt. (cea
Clypeus autem erat lucernæ medius umbilicus: at certè lan-
Longæ acus, omnino æreum opus Martis,
At caſſis ſeſtã in temporibus nucis.

(g) Λειχοπίναξ, ἀπὸ τοῦ λείχειν τὰ πινάκια. quod lambat Paropſides, & quadras.

(h) Τρωξάρτης, τοῦτ' ἔστι τρώγοντος τὸν ἄρτον. hoc eſt vorantis panem.

Sic

Οὕτω μὲν μύες ἦσαν ἔνοπλοι· ὡς δ' ἐνόησαν
Βάτραχοι, ἐξανέδυσαν ἀφ' ὕδατος, εἰς δ' ἕνα χῶρον
Ἐλθόντες, βουλὴν ξυνάγον πολέμοιο κακοῖο.
Σκεπτομένων δ' αὐτῶν πόθεν ἡ στάσις, ἢ τίς ὁ θρύλλος,
Κήρυξ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σκῆπτρον μετὰ χερσὶ.
Τυρογλύφου υἱὸς μεγαλήτορος Ἐμβασίχυτρος,
Ἀγγέλλων πολέμοιο κακὴν φάτιν, εἶπέ τε μῦθον.
Ὦ βάτραχοι, μύες ὔμμιν ἀπειλήσαντες ἔπεμψαν
Εἰπεῖν, ὁπλίζεσθαι ἐπὶ πτόλεμόν τε μάχην τε.
Εἶδον γὰρ καθ' ὕδωρ Ψιχάρπαγα, ὃν κατέπεφνεν
Ὑμέτερος βασιλεὺς Φυσίγναθος· ἀλλὰ μάχεσθε
Οἵ τινες ἐν βατράχοισιν ἀριστῆες γεγάατε.
Ὣς εἰπὼν ἀπέφηνε· λόγος δ' εἰς οὔατα μυῶν
Εἰσελθὼν ἐτάραξε φρένας βατράχων ἀγερώχων·
Μεμφομένων δ' αὐτῶν Φυσίγναθος εἶπεν ἀναστάς.
Ὦ φίλοι, οὐκ ἔκτεινον ἐγὼ μυῦν, οὐδὲ κατεῖδον
Ὀλλύμενον. πάντως ἐπνίγη παίζων παρὰ λίμνην,
Νήξεις τὰς βατράχων μιμούμενος. οἱ δὲ κάκιστοι
Νῦν ἐμὲ μέμφονται τὸν ἀναίτιον· ἀλλ' ἄγε βουλὴν
Ζητήσωμεν, ὅπως δολίους μύας ἐξολέσωμεν.
Τοι γὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
Σώματα κοσμήσαντες ἐνοπλισθῶμεν ἅπαντες
Ἄκροις πὰρ χείλεσιν, ὅπου κατάκρημνος ὁ χῶρος.
Ἡνίκα δ' ὁρμηθέντες ἐφ' ἡμέας ἐξέλθωσι,
Δραξάμενοι κορύθων, ὅς τις σχεδὸν ἀντίον ἔλθοι,
Ἐς λίμνην αὐτοὺς σὺν ἔντεσιν εὐθὺ βάλωμεν.
Οὕτω γὰρ πνίξαντες ἐν ὕδασι τοὺς ἀκολύμβους,
Στήσομεν εὐθύμως τὸ μυοκτόνον ὧδε τρόπαιον.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ὅπλοις ἐνέδυσεν ἅπαντας.
Φύλλοις μὲν μαλαχῶν κνήμας ἑὰς ἀμφεκάλυψαν·
Θώρηκας δ' εἶχον χλοερῶν πλατέων ἀπὸ τεύτλων.
Φύλλα δὲ τῶν κραμβῶν εἰς ἀσπίδας εὖ ἤσκηνται.
Ἔγχος δ' ὀξύσχοινος ἑκάστῳ μακρὸς ἀρήρει.
Καὶ κόρυθες κοχλιῶν λεπτῶν κράατ' ἀμφεκάλυπτον.
Φραξάμενοι δ' ἔστησαν ἐπ' ὄχθαις ὑψηλῇσι,
Σείοντες λόγχας· θυμοῦ δ' ἔπλητο ἕκαστος.
Ζεὺς δὲ Θεοὺς καλέσας εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Καὶ πολέμου πληθὺν δείξας, κρατερούς τε μαχητὰς
Πολλοὺς καὶ μεγάλους, ἠδ' ἔγχεα μακρὰ φέροντας,
Οἷος κενταύρων στρατὸς ἔρχεται, ἠὲ γιγάντων,
Ἡδὺ γελῶν ἐρέεινε, τίνες βατράχοισιν ἀρωγοὶ,
Ἢ μυσὶν, ἀθανάτων· καὶ Ἀθηναίην προσέειπεν.
Ὦ θύγατερ, μυσὶν ἦ ῥ' ἐπαλεξήσουσα πορεύσῃ;
Καὶ γάρ σου κατὰ νηὸν ἀεὶ σκιρτῶσιν ἅπαντες,
Κνίσῃ τερπόμενοι καὶ ἐδέσμασιν ἐκ θυσιάων.
Ὣς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ, οὐκ ἄν πώποτ' ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
Ἐλθοίμην ἐπαρωγὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλά μ' ἔοργαν,

Στέμ-

Sic quidem mures erant armati, ut autem intellexerunt
Ranæ, egreſſæ ſunt ab aqua in unum locum
Venientes, conſilium congregaverunt belli mali.
Conſiderantibus autem ipſis unde ſeditio vel quis tumultus,
Præco prope venit, ferens ſceptrum in manibus,
Tyroglyphi(i), filius magnanimi Embaſichytros(k),
Nuncians belli famam, dixitque ſermonem.
O ranæ, mures vobis minitantes miſerunt
Dicere armari ad bellumque, pugnamque.
Viderunt enim per aquam pſicharpaga, quem occidit
Veſter rex Phyſignathus, ſed pugnate
Quæcunque inter ranas egregiæ genitæ eſtis.
Sic locutus diſparuit, ſermo autem in aures murium
Ingrediens, conturbavit mentes ranarum ſuperbarum.
Accuſantibus autem ipſis Phyſignathus dixit ſurgens.
O amici, non occidi ego murem, neque vidi
Pereuntem, omnino ſuffocatus eſt ludens juxta lacum,
Natatus ranarum imitatus; at peſſimi
Nunc me accuſant inculpabilem; ſed age conſilium
Inquiramus, ut doloſos mures deperdamus.
Etenim ego dico, ut mihi apparent eſſe optima:
Corpora ornantes armati ſtemus univerſi
Summas juxta ripas, ubi præceps locus.
Quando autem impetum facientes in nos venerint,
Accipientes a galeis quicunque prope obvius venerit,
In lacum ipſos cum armis ſtatim dejiciamus.
Sic enim ſuffocantes in aquis experteis natandi
Conſtituemus ſtatim murium occiſorum hic trophæum.
Sic certe loquutus armis induit univerſos.
Foliis quidem malvarum tibias ſuas circum cooperuerunt.
Thoraces autem habuerunt viridibus latis a betis.
Folia autem caulium in clypeos bene aptaverunt.
Lancea autem acutus juncus unicuique longus aptatus erat.
Et galeæ cochleis ſubtilibus capita circum cooperiebant.
Circundantes autem ſteterunt in ripis altis
Conquaſſantes lanceas, animo autem plenus erat unuſquiſque.
Juppiter autem deos vocans in cœlum aſtriferum,
Et belli multitudinem oſtendens, potenteſque pugnatores
Multos & magnos & lanceas longas ferentes,
Qualis centaurorum exercitus procedit & Gigantum,
Suaviter ridens interrogabat qui ranis auxiliatores
Vel muribus immortalium; & Palladem allocutus eſt.
O filia, muribus nunquid auxiliatura ibis?
Etenim tuum per templum ſemper exultant univerſi mures,
Odore delectati & cibariis ex ſacrificiis.
Sic certe dixit Saturnius: hunc autem allocuta eſt Pallas:
O pater, non certe unquam ego muribus conſumptis
Venirem auxiliatrix, quoniam mala multa mihi fecerunt,

(i) Τυρογλύφου. hoc eſt excavatoris caſeorum.

(k) Ἐμβασίχυτρος. quod ſoleat in ollas irrepere.

Coro-

Coronas deſtruentes, & lucernas cauſa olei.
Hoc autem meas valde momordit mentes quale fecerunt.
Peplum meum corroſerunt, quod texui laborans
Ex trama ſubtili, & ſtamen ſubtile nevi,
Foraminaque fecerunt; at ſutor mihi inſtitit.
Exigit a me uſuras: hujus gratia irata ſum.
Mutuata enim ſubtextum, & non habeo reſtituere.
Sed neque ſic ranis auxiliari non velim.
Sunt enim neque ipſæ mentibus firmæ, ſed me primum
Ex bello redeuntem, poſtquam valde defatigata fui,
Somno indigentem non permiſerunt tumultuantes
Neque parum oculos deflectere: ego autem inſomnis jacebam
Caput dolens, donec clamavit gallus gallinaceus.
Sed age ceſſemus, Dei, iis auxiliari,
Ne utique aliquis veſtrum vulneretur telo acuto.
Sunt enim cominus pugnantes, etiamſi deus contra veniret.
Omnes autem de cœlo delectemur litem videntes.
Ut certe dixit, huic autem poſt paruerunt dei alii
Omnes ſimul autem collecti venerunt in unum locum.
At venerunt præcones duo, ſignum belli ferentes.
Et tum culices magnas tubas habentes
Vehementer tuba clangebant belli ſtrepitum; cœlitus autem
Juppiter Saturnius intonuit ſignum belli mali.
Primus autem alte clamans Lichenotem(*l*) vulneravit lancea
Stantem inter propugnatores per ventrem in medium epar.
Concidit autem pronus, teneras autem pulverulentas fecit co- (mas.
Troglodytes(*m*) autem poſt ipſum jaculatus eſt Peliona,
Infixit autem in pectore ſolidā lanceam; hunc autem cadentem
Cepit nigra mors, anima autem ex corpore evolavit, (trum.
Seutlæus(*n*) autem utique occidit percutiens cor Embaſichy-
Artophagus(*o*) autem Polyphonum (*p*) per ventrem percuſſit.
Cecidit autem ſupinus, anima autem membris evolavit.
Lymnocharis autem ut vidit pereuntem Polyphonum,
Troglodyten petra molari vulneravit anticipans
Collum juxta medium, huic autem caligo oculos cooperuit.
Lichenor autem ipſius concutiebatur lancea lucida.
Et percuſſit, neque aberravit, per epar; ut autem intellexit
Crambophagus (*q*) ripis profundis incidit fugiens.
Sed neque ſic ceſſavit in aquis, impulit autem ipſum: (cus
Concidit autem, non reſpiravit, tingebatur autem ſanguine la-
Purpureo, ipſe autem juxta littus extenſus eſt,
Venis pinguibus incitatus inteſtinis.
Limneſius autem in ripis Tyroglyphum (*r*) ſpoliavit. (nit,
Pternoglyphum autem videns Calaminthius in timorem ve-
Saltavit autem in lacum fugiens, clypeum jaciens,
Hydrocharis autem occidit Pternophagum regem,
Saxo percutiens per guttur: cerebrum autem
Ex naribus ſtillabat, polluebatur autem ſanguine terra.

(*l*) Λαχήνωρ. à lambenda cauda.

(*m*) Τρωγλοδύτης. quod ingrediatur rimas, & foramina.

(*n*) Σευτλαῖος. à beta vel porro.

(*o*) Ἀρτοφάγος. à vorando pane.

(*p*) Πολύφωνον. quaſi tu dicas multivocam.

(*q*) Κραμβοφάγος. à vorandis caulibus.

(*r*) Τυρογλύφος. à cavandis caſeis.

Li-

Λειχοπίναξ δ' ἔκτεινεν ἀμύμονα Βορβοροκοίτην,
Ἔγχει ἐπαΐξας. τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε.
Πρασσοφάγος δ' ἐσιδὼν, ποδὸς εἵλκυσε Κνισσοδιώκτην.
Ἐν λίμνῃ δ' ἀπέπνιξε, κρατήσας χειρὶ τένοντα.
Ψιχάρπαξ δ' ἤμυν' ἑτάρων περὶ τεθνειώτων,
Καὶ βάλε Πηλούσιον κατὰ νηδύος εἰς μέσον ἧπαρ.
Πίπτε δέ οἱ πρόσθεν, ψυχὴ δ' Ἄϊδός δε βεβήκει.
Πηλοβάτης δ' ἐσιδὼν, πηλοῦ δράκα ῥίψεν ἐπ' αὐτόν,
Καὶ τὸ μέτωπον ἔχρισε, καὶ ἐξετύφλου παρὰ μικρόν.
Θυμώθη δ' ἄρα κεῖνος, ἑλὼν δέ γε χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ λίθον ὄβριμον, ἄχθος ἀρούρης,
Τῷ βάλε Πηλοβάτην ὑπὸ γούνατα, πᾶσα δ' ἐκλάσθη
Κνήμη δεξιτερὴ, πέσε δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
Κραυγασίδης δ' ἤμυνε, καὶ αὖθις βαῖνεν ἐπ' αὐτόν.
Τύψε μέσην δ' αὐτὸν κατὰ γαστέρα, πᾶς δέ οἱ εἴσω
Ὀξύσχοινος δῦνε· χαμαὶ δ' ἔκχυντο ἅπαντα
Ἔγκατ' ἐφελκομένῳ ὑπὸ δούρατι χειρὶ παχείῃ.
Σιτοφάγος δ' ὡς εἶδεν ἐπ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο,
Σκάζων ἐκ πολέμου ἀνεχάζετο, τείρετο δ' αἰνῶς·
Ἥλατο δ' ἐς τάφρον, ὅπως φύγῃ αἰπὺν ὄλεθρον·
Τρωξάρτης δ' ἔβαλεν Φυσίγναθον ἐς πόδα ἄκρον.
Ὦκα δὲ τειρόμενος ἐς λίμνην ἥλατο φεύγων.
Τρωξάρτης δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Καὶ οἱ ἐπέδραμεν αὖθις ἀποκτάμεναι μενεαίνων·
Πρασσαῖος δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Ἦλθε διὰ προμάχων, καὶ ἀκόντισεν ὀξεῖ σχοίνῳ.
Οὐδ' ἔῤῥηξε σάκος, σχέτο δ' αὐτοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ἦν δέ τις ἐν μύεσσι νέος παῖς ἔξοχος ἄλλων,
Ἀγχέμαχος φίλος υἱὸς ἀμύμονος Ἀρτεπιβούλου,
Ὄρχαμος, αὐτῷ Ἄρηϊ φαίνων κρατερὸς Μεριδάρπαξ.
Ὃς μόνος ἐν μύεσσιν ἀριστεύεσκε μάχεσθαι·
Στῆ δὲ παρὰ λίμνην γαυρούμενος οἶος ἀπ' ἄλλων.
Στεῦτο δὲ πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων·
Καί νύ κεν ἐξετέλεσσεν, ἐπεὶ μέγα οἱ σθένος ἦεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε,
Καὶ τότ' ἀπολλυμένους βατράχους ᾤκτειρε Κρονίων.
Κινήσας δὲ κάρη, τοίην δ' ἐφθέγξατο φωνήν.
Ὢ πόποι. ἦ μέγα ἔργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.
Οὐ μικρόν μ' ἔπληξε Μεριδάρπαξ κατὰ λίμνην,
Ἐνναίρειν βατράχους βλεμεαίνων. ἀλλὰ τάχιστα
Παλλάδα πέμψωμεν πολεμόκλονον ἠδὲ καὶ Ἄρην,
Οἵ μιν ἀποσχήσουσι μάχης κρατερόν περ ἐόντα.
Ὣς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. Ἄρης δ' ἀπαμείβετο μύθῳ,
Οὔτ' ἄρ' Ἀθηναίης, Κρονίδη, σθένος, οὔτε Ἄρηος
Ἰσχύσει βατράχοισιν ἀρηγέμεν αἰπὺν ὄλεθρον.
Ἀλλ' ἄγε πάντες ἴωμεν ἀρηγόνες· ἢ τὸ σὸν ὅπλον
Κινείσθω μέγα Τιτανοκτόνον, ὀβριμοεργόν,
Ὧ Τιτᾶνας πέφνες ἀρίστους ἔξοχα πάντων,

Ἐγκέ-

Lichopinax autem occidit irreprehenſibilẽ Borborocœtem;(s)
Lancea impetum faciens, obſcuritas autem oculos cooperuit.
Praſſiphagus(t) autem videns pede traxit Cniſſodioctem,(u)
In lacu autem ſuffocavit tenens manu nervum.
Pſycharpax autem ultus eſt de ſociis mortuis,
Et percuſſit Peluſium per ventrem in medium epar,
Cecidit autem illi ante: anima autem ad infernum ivit.
Pelobates (x) autem videns, luti manipulum jecit in ipſum,
Et frontem inunxit, & excœcabatur propemodum.
Iratus eſt autem certe ille capiens utique manu forti
Jacentem in campo & lapidem ponderoſum pondus terræ,
Hoc percuſſit Pelobatem, ſub genua tota autem fracta eſt
Tibia dextra: cecidit autem ſupinus in pulveribus.
Crambaſides(y) autem ultus eſt, & rurſus ibat in ipſum: (intro
Percuſſit medium autem ipſum per ventrem, totus autem ei
Acutus juncus ingrediebatur, humi autem effundebatur uni- (verſa
Inteſtina, extracta à lancea manu gravi.
Sitophagus (z) autem ut vidit in ripis fluminis,
Claudicans ex bello recedebat, conſumebatur autem valde,
Saltavit autem in foſſam, ut aufugeret diram perniciem.
Troxartes autẽ percuſſit Phyſignathum in pedis ſummitatem,
Celeriter autem conſumptus in lacum ſaltavit fugiens.
Troxartes autem vidit adhuc ſemivivum, qui ante ceciderat,
Et illi incurrit rurſus occidere deſiderans. (rat
Praſſæus(a) autem ut vidit adhuc ſemivivũ, qui ante cecide-
Venit per propugnatores, & jaculatus eſt acuto junco,
Neque fregit ſcutum, tenebatur autem ipſius lanceæ acies.
Erat autẽ quidã inter mures juvenis filius egregius inter alios
Cominus pugnans, charus filius irreprehẽſibilis Artepibuli(b)
Princeps ipſum Martem oſtendens robuſtus Meridarpax,
Qui ſolus inter mures dominabatur pugnando,
Stetit autem juxta lacum elatus ſolus ab aliis.
Jactabat autem depopulatum ire ranarum genus jaculatricum,
Et certe perfeciſſet, quoniam magnum ipſi robur erat,
Niſi ſtatim intellexiſſet pater hominumque deorumque,
Et tunc pereuntes ranas miſeratus fuiſſet Saturnius.
Movens autem caput, talem locutus eſt vocem:
O dii, certe magnum opus in oculis video.
Non parum me ſtupefecit Meridarpax (c) per lacum
Trucidare ranas deſiderans, ſed celerrime
Palladem mittamus tumultuoſam, etiam & Martem,
Qui ipſum arcebunt a pugna robuſtum quamvis exiſtentem.
Sic certe locutus Juppiter, Mars autem reſpondebat ſermone.
Neque certe Palladis, ò Juppiter, potentia, neque Martis
Poterit ranis auxiliari diram perniciem.
Sed age omnes eamus auxiliatores, vel tuum jaculum
Moveatur magnum; quod Titanas ſuſtulit, potens cpus,
Quo Titanas occidiſti egregio ultra omnes,

(s) Βορβοροκοίτην. quod in cœno jaceat.

(t) Πρασσοφάγος, à comedendo porro.

(u) Κνισσοδιώκτην. quod nidorem inſequatur.

(x) Πηλοβάτης. quod per lutum incedat.

(y) Κραμβασίδης. quod caulium ſpeciem referar, nempe colore.

(z) Σιτόφαγος. quod cibos abſumat.

(a) Πρασσαῖος, quod hujus caulis colorem imitetur.

En-

Ἐγκέλαδόν τ' ἐπέδησας, ἰδ' ἄγρια φῦλα γιγάντων.
Ὣς ἄρ' ἔφη. Κρονίδης δ' ἔβαλεν ψολόεντα κεραυνόν.
Πρῶτα μὲν ἐβρόντησε, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον,
Αὐτὰρ ἔπειτα κεραυνὸν, δειμαλέον Διὸς ὅπλον,
Ἧκ' ἐπιδινήσας, ὃδ' ἄρ' ἔπτατο χειρὸς ἄνακτος.
Πάντας μὲν ῥ' ἐφόβησε βαλὼν βατράχους τε μύας τε.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μυῶν στρατὸς, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
Ἵετο πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων,
Εἰ μὴ ἀπ' οὐλύμπου βατράχους ἐλέησε Κρονίων,
Ὅς ῥα τότε βατράχοισιν ἀρωγοὺς εὐθὺς ἔπεμψεν.
Ἦλθον δ' ἐξαίφνης νωτάκμονες, ἀγκυλοχῆλαι,
Λοξοβάται, στρεβλοὶ, ψαλιδόστομοι, ὀστρακόδερμοι,
Ὀστοφυεῖς, πλατυώνωτοι, ἀποστίλβοντες ἐν ὤμοις,
Βλαισοὶ, χειροτένοντες, ἀπὸ στέρνων ἐσορῶντες,
Ὀκτάποδες, δικάρηνοι, ἀχειρέες (οἱ δὲ καλοῦνται
Καρκίνοι) οἵ ῥα μυῶν οὐρὰς στομάτεσσιν ἔκοπτον,
Ἠδὲ πόδας, καὶ χεῖρας· ἀνεγνάμπτοντο δὲ λόγχαι,
Οὓς καὶ ὑπέδδεισαν δειλοὶ μύες, οὐδ' ὑπέμειναν.
Ἐς δὲ φυγὴν ἐτράποντο. ἐδύετο δ' ἥλιος ἤδη.
Καὶ πολέμου τελετὴ μονοήμερος ἐξετελέσθη.

Τέλος τῆς Ὁμήρου Βατραχομυομαχίας.

Enceladumq; tumultuoſeq; ligaſti, & agreſtia genera gigantum.
Sic certe dixit. Saturnius autem jaculatus eſt ardens fulmen.
Primum quidem intonuit, magnum autem commovit cœlum,
Sed poſtea fulmen terribile, Jovis telum,
Miſit involvens: illud autem certe evolavit a manu regis,
Omnes quidem utique terruit jaculatus, ranaſque mureſque.
Sed neque ſic ceſſavit murium exercitus, ſed adhuc amplius
Cupiebat depopulatum ire ranarum genus jaculatricum,
Niſi ab Olympo ranas miſeratus fuiſſet Saturnius, curvis
Qui utique tunc ranis auxiliarores illico miſit. (gulis
Venerunt autem ex improviſo habenres incudes in tergo, un
Obliq; ingredientes, tortuoſi, habẽtes forfices in ore oſtri pelles
Oſſei natura, lati humeros, rutilantes in humeris,
Blæſi, nervoſis manibus, a pectoribus inruentes;
Octo pedes, bicipites, manibus incapabiles: illi autem vocantur
Cancri, qui utique murium caudas oribus incidebant,
Etiam pedes & manus, flectebantur autem lanceæ.
Quos & timuerunt miſeri mures, neque ſuſtinuerunt,
In fugam autem vertebantur, occidebat autem ſol jam;
Et belli finis unius diei perfectus eſt.

(b) Ἀρτεπι-βέλα. muris cognomen quod pani inſidietur.

(c) Μεσάρ-παξ. a radiendis particulis.

Finis Homeri Batrachomyomachiæ.

INDEX
FABULARUM PHÆDRI

Numerus prior Librum, alter Fabulam, g. Gudianas Fabulas indicat.

Æſopus ad garrulum. 3. 19.
AEſopus ludens 3. 14.
AEſopus interpres teſtamenti 4. 4.

AEſopus & petulans 3. 5.
AEſopus & ruſticus 3. 3.
Agnus a capellis nutritus 3. 15.
Anus ad amphoram 3. 1.
Apes & fuci veſpa judice 3. 13.
Aquila, cornix, & teſtudo 2. 6.
Aquila, felis, & aper 2. 4.
Arbores in deorum tutela 3. 17.
Aſinus egregie cordatus 1. 15.
Aſinus & Galli 3. 20.
Aſinus & leo venantes 1. 11.
Aſinus irridens aprum. 1. 29.

Cæſar ad atrienſem 2. 5.
Calvus & muſca 5. 3.
Calvus repente 2. 2.
Calvi duo 5. 6.
Canes famelici 1. 20.
Canes legati ad Jovem 4. 17.
Canis & crocodilus 1. 25.
Canis & lupus 3. 7.
Canis fidelis 1. 23.
Canis natans 1. 4.
Canis parturiens 1. 19.
Canis theſaurus & vulturius 1. 27.
Capellæ & hirci 4. 15.
Cervus & boves 2. 8.
Cicada & noctua 3. 16.

Demetrius & Menander 5. 1.

Epilogus ad Eutychum 4. 25.
Equus & aper 4. 3.
Eunuchus ad improbum 3. 11.

Formica & muſca 4. 23.

Frater & ſoror 3. 8.
Fur aram compilans 4. 10.

Graculus ſuperbus 1. 3.
Gubernator & nautæ 4. 16.

Hercules & Plutus 4. 11.
Homo & aſinus 5. 4.
Homo & canis 2. 3.
Homo & colubra 4. 18.
Homo & arbores g. 5.

Invidia virtutum comes 2. 9.

Leo regnans 4. 12.
Leo ſapiens 2. 1.
Leo ſenio confectus 1. 21.
Leo & mus g. 4.
Lepores vitæ pertæſi g. 2.
Lupus & agnus 1. 1.
Lupus & grus 1. 8.
Lupus & vulpes judice ſimio 1. 10.

Margarita in ſterquilinio 3. 12.
Milvus & columbæ 1. 31.
Milvus ægrotans g. 1.
Mons parturiens 4. 22.
Mulier parturiens 1. 18.
Muli & latrones 2. 7.
Muſca & mula 3. 6.
Muſtela & homo 1. 22.
Muſtela & mures 4. 1.

Occaſio depicta 5. 8.
Ovis, canis & lupus 1. 17.
Ovis & cervus 1. 16.

Panthera & paſtores 3. 2.
Paſſer & lepus 1. 9.
Pavo ad Junonem 3. 18.
Pera 4. 9.

Phæ-

Phædrus de fabulis 4. 20.
Phædrus in fabularum cenſores 4. 6.
Princeps tibicen 5. 6.
Pugna murium & muſtelarū 4. 5.

Rana rupta 1. 24.
Ranæ ad ſolem 1. 6.
Ranæ metuentes taurorum prælia 1. 30.
Ranæ regem poſtulantes 1. 2.
Res geſta ſub Auguſto 3. 10.

Scurra & ruſticus 5. 5.
Simii caput 3. 4.
Simonides a diis ſervatus 4. 24.
Simonides naufragium 4. 21.
Socratis dictum 3. 9.
Sutor medicus 1. 14.

Taurus & vitulus 5. 9.

Vacca, capella, ovis, & leo 1. 5.
Venator & canis 5. 10.
Viatores & latro 5. 2.
Vipera & lima 4. 7.
Vulpes & aquila 1. 28.
Vulpes & ciconia 1. 26.
Vulpes & corvus 1. 13.
Vulpes & draco 4. 19.
Vulpes & hircus 4. 8.
Vulpes & uva 4. 2.
Vulpes ad perſonam tragicā 1. 7.
Vulpes & Jupiter 5. 3.

INDEX
FABULARUM AVIENI.

Abies & dumus Fab. 19.
Anſer & ruſticus. 33.
Aquila & teſtudo 2.
Aſinus leonis pelle indutus 5.

Boreas & Phœbus 4.

Camelus & Jupiter 8.
Cancri 3.
Canis & ruſticus 7.
Canis & leo 37.
Cornix & urna 27.

Eques calvus 10.

Formica & cicada 34.

Grus & pavo 15.

Invidus & avarus 22.
Juvenci & leo 18.

Leo & capella 26.
Lupus & hœdus 42.

Miles & lituus 39.
Mus & bos 31.

Nimbus & teſta 41.

Olla ærea & lutea 11.

Pardus & vulpes 40.
Piſcator & piſcis 20.
Piſcis fluviatilis & marinus 38.
Puer & fur 25.

Quercus & arundo 16.

Rana & vulpes 6.
Ruſticus & lupus 1.
Ruſticus, qui theſaurum invenerat 12.
Ruſticus & avis 21.
Ruſticus & juvencus 28.
Ruſticus & ſus 30.
Ruſticus & Hercules 32.

Satyrus & viator 29.
Simia & Jupiter 14.
Simia & gnati 35.
Statuarius 23.

Taurus & leo 13.
Tigris & Venator 17.

Venator & leo 24.
Viatores & urſa 9.
Vitulus & bos 36.

IN-

INDEX

FABULARUM GRÆCARUM.

Αἴγλος καὶ ἄρκτος.
Βάτραχοι.
Κολοιός.
Κύων κρέας φέρων.
Ἀλώπηξ.
Λύκος καὶ γέρανος.
Λέων καὶ ὄνος.
Ἔλαφος.
Ἀλώπηξ καὶ κόραξ.
Κύνες λιμώττουσαι.
Ἀνὴρ καὶ ἐπιορκείδες.
Κυνόδηκτος.
Μυαγύρτης.
Ἀλώπηξ καὶ βότρυς.
Μῦες καὶ γαλαῖ.
Ἔχις καὶ ῥίνη.
Ἀλώπηξ καὶ τράγος.
Πήρα.
Ἡρακλῆς καὶ Πλοῦτος.
Πλέοντες.
Γεωργὸς καὶ ὄφις.
Λέων καὶ μῦς.
Ἵππος καὶ ἔλαφος.
Κολοιός.
Κερδὼ καὶ βότρυς.
Κόραξ καὶ κερδώ.
Βάτραχοι.
Ἀνὴρ μιξόθριξ.
Κολοιός.
Κύων κρέας φέρων.
Λύκος καὶ ἄρς.
Λυκος καὶ γέρανος.
Γεωργὸς καὶ ὄφις.
Βατραχομυομαχία.

ΤΕΛΟΣ.

VA1
1551759

Digitized by Google

M.

Google

Digitized by Google

115
C
41